

Umząd Województwa Białostockiego
Wydział Rejestracyjny Publiczny

Wykazowa sprawozdania syntetyczna
za okres od 3.VI - 1.VII 1928.

1928.

Urząd Wojewódzki w Białymstoku.

Białystok, dnia 9 czerwca 1928.

L. BP. 1623/Tj.

Sytuacyjne sprawozdanie
tygodniowe Nr. 23.

Do

/ według rozdzielnika /

Tajne

1

Urząd Wojewódzki przesyła jeden egzemplarz sytuacyjnego spra-
wowania tygodniowego Nr. 23 na czas od dnia 3. do 9. czerwca br. -

1 ark.

Za Wojewodę:

Kawiecki

Otrzymują:

/ jak rozdzielnik sytuacji
sprawozdania tygodniowe-
go Nr. 6 z 1927 r. /

Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

Z. I.

ŁÓDZKI URZĄD WOJEWÓDZKI	
Pobrano w...	192 r.
L. 508/28	Zat. Waga

Przyjęciu do wiadomości

Łódź, dn.

1928 r.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Okres sprawozdawczy po raz pierwszy od wyborów przyniósł symptom ściślejszego wiązania się życia ludności robotniczej i wiejskiej Województwa Białostockiego z ruchem politycznym, a raczej, biorąc ściślej, z poszczególnymi stronnictwami politycznymi. Zakończony dnia 5 bm. do pewnego stopnia kompromisowo strajk robotników przemysłu drzewnego w powiecie białym podniósł znacznie wpływy PPS w ośrodkach robotniczych tego powiatu, z których Hajnówkę i Białowieżę w chwili obecnej uważać należy za opanowane wyłącznie przez PPS. Osłabiona w okresie przedwyborczym i późniejszymi tarciami wewnętrznymi PPS w Białymstoku, wykorzystując poniekąd naturalne warunki dla strajku w przemyśle włókienniczym w białostockim okręgu przemysłowym, przyspieszyła wybuch tego strajku, aby związać go z konfliktem w łódzkim przemyśle włókienniczym i w ten sposób zwiększyć szanse wygrania akcji strajkowej. Pomyślne zakończenie strajku wzmocni niewątpliwie pozycję PPS w związkach zawodowych, luźnie z nią w ostatnich czasach związanych. Nie przesądzając wyników strajku dla robotników, już dzisiaj podkreślić należy pewien zwrot robotników w Białymstoku ku PPS, która również na terenie wsi w poszczególnych powiatach Województwa Białostockiego wspólnie z P. S. L. "Wyzwolenie" stara się zdyskontować te ważne dla niej składniki wartości partyjne, jakie obu tym partjom dał upadek w Sejmie projektu rządowego w sprawie podatków gruntowych. - W szeregu miejscowości dostrzegamy jest wzrost sympatii ludności wiejskiej do PPS i P. S. L. "Wyzwolenie", w których ludność ta pod wpływem umiejętnej agitacji stara się dopatrywać swych obrońców przed zamachem Rządu na jej interesy. -

Wracając do strajku włókienniczy w Białymstoku, Urząd Woje-

3

II Ruch polityczny.

a/ Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem.

Powiat Augustowski:

Dnia 3 bm. we wsi Jaminach w czasie odpustu odbył się wiec sprawozdawczy posła Łazarskiego przy obecności około 200 osób. Poseł zobrazował działalność Rządu i współpracę z nim BB. na gruncie parlamentarnym oraz poczynania na tym gruncie innych stronnictw, a zwłaszcza komunizujących. - Nadto poseł oświetlił samierzenia Rządu w dziedzinie reformy rolnej.-

b/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Wyzwolenie".

Powiat Augustowski:

Dnia 3 bm. w Augustowie odbyło się zebranie P.S.L. "Wyzwolenie", zwołane przez senatora Irzyckiego. Obecnych na zebraniu było około 80 osób, w tym blisko 30% sympatyków PPS. Senator Irzycki poruszał sprawy: prac Sejmu, ustosunkowania się stronnictw w Sejmie do BBWR., rozpatrywanego przez Sejm budżetu Państwa i wreszcie rażącego gnębienia ludności karami administracyjnymi przez policję. Po przemówieniu senatora Irzyckiego część zebranych na jego prośbę opuściła zebranie, pozostali zaś na sali jedynie członkowie P.S.L. "Wyzwolenie"; dalsze obrady odbywały się przy drzwiach zamkniętych. Dotyczyły one spraw organizacyjnych stronnictwa w powiecie, stosunku państwowej administracji leśnej do ludności itp.- Treść zapadłych na zebraniu uchwał narazie nie jest Urzędowi Wojewódkiemu znana.-

III. Ruch wywrotowy.

Powiat Białostocki:

Białostocki Komitet Dzielnicowy KPZB postanowił zorganizować wystąpienia demonstracyjne w Białymstoku dnia 4 bm. podczas przewożenia oskarżonych w procesie komunistycznym "133" z Sądu do więzienia po odczytaniu przez Sąd sentencji wyroku. Wydane we właściwym czasie zarządzenia zapobiegawcze uniemożliwiły zorganizowanie wspomnianych wystąpień.-

W wyniku tych zarządzeń na rogu ulic: Wojskowej i Piwnej zatrzymano notowanych w kartotekach: Anusz Dobę, c. Dawida i Elki, lat 21, zamieszkałe przy ul. Sosnowej Nr. 41 oraz Antman Odesę, c. Lei i Maki, lat 25, które dawały snaki innym, nadchodzącym komunistom i podejrzewanym zachowaniem się wskazywały wyraźnie, że przybyły celem urządzania manifestacji. Po przesłuchaniu zostali oba zwolnieni.-

Równocześnie zatrzymany został obok Konnego Rynku Lejb Lew, s. Josela i Chassy, lat 19, tkacz, zamieszkał przy ul. Białostockiej Nr. 24, u którego w zanadrzu podczas rewizji osobistej znaleziono 130 egz. edeswy komunistycznej w żargonie, które, jak zeznał, przygotowywał do rozrzucenia podczas zamierzonej manifestacji.-

Odeszła ta p.t. "Do Młodzieży Robotniczej Białegostoku i Okręgu Białegostoku - Towarzysze i Towarzyszki" wyd. przez OK ZMKZB Białystok, traktuje o procesie przeciwko "133" i kończy się haskami: "Gędamy skasowania sądu Hromady i 133", "Gędamy zwolnienia wszystkich więźniów politycznych", "Precz z wojną przeciw Z.S.R.", "Precz ze Strzelcem", "Precz z faszystowską dyktaturą Piłsudskiego", "Niech żyje Polska Partja Komunistyczna", "Niech żyje walka mas pracujących i chłopów", "Niech żyje komunistyczna Międzynarodówka Młodzieży", "Niech żyje rewolucja w Chinach", "Niech żyje rząd robotniczo-chłopski", "Niech żyje Okręgowy Komitet Zw. Młodzieży Komunistycznej w Białymstoku".-

Zatrzymany Lew został w dniu 5 bm. przekazany z materiałami oskarżenia do dyspozycji Prokuratora przy S.O. w Białymstoku.-

danego rewizję; skwestjonowano do czasu przetłumaczenia korespondencję i notatki w łargonie.-

Powiat Grodzieński:

/Vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.22/. Dotychczasowe dochodzenia, prowadzone w związku z zabójstwem Miruka Gierasima, pozytywnych rezultatów nie dąży. Z zebranego materiału wynika, że wyrok śmierci na Miruka wydany został z rejonu KPZB Indura, względnie Łasza, do których zabity w swoim czasie należał; przypuszczać również należy, że sprawca zabójstwa pochodził z gminy indurskiej, względnie łaszańskiej.-

Powiat Ostrow-Mazow.

Ustalono, że w Zarębach Kościelnych elementy komunizujące w dalszym ciągu konsolidują się w celu wznowienia działalności wyrotowej, sparaliżowanej przeprowadzoną ostatnio tutaj likwidacją komórki sztemkowej. W sposób konfidencyjny przez osoby wiarygodne skonstatowano, że akcję konsolidacyjną prowadzi Szymon Lerman w Zarębach Kościelnych, który nawiązał kontakt z KOZMR, skąd otrzymuje korespondencje.-

M.in. otrzymał on sprawozdanie MOPRu o przebiegu komunistycznego procesu "133" w Białymstoku; odpis sprawozdania sączony.-

Powiat Wołkowyski:

Ukrywający się przed aresztowaniem za należenie do organizacji komunistycznej w Pieskach, Borowski Jewel /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.21/ został dnia 3 bm. aresztowany i przekazany z materiałami oskarżenia Sędziemu Śledczemu 2-go rewiru w Wołkowysku.-

Powiat Szosuczyński:

W związku ze znalezieniem dnia 30 kwietnia br. na omentarsu tydowym w Grajewie transportu odczw komunistycznych /pierwszo-najowych/ ustalono w drodze wywiadu konfidencyjnego, że na terenie powiatu szosuczyńskiego istnieją komórki sztemkowe w Szosucynie, Radzikowie i Grajewie, uzależnione organizacyjnie od OK.

wspomniano w poprzednim sprawozdaniu został rozstrzygnięty ~~wymagany~~ na konferencji przedstawicieli robotników i majstrów krawieckich, która odbyła się w Zambrowie z udziałem Inspektora Pracy 40 obwodu z Łomży w ten sposób, że wszelkie zatargi pomiędzy jedną a drugą stroną będzie rozstrzygała w przyszłości wyłoniona w tym celu komisja arbitrażowa.-

Powiat Wołkowyski:

Dnia 3 bm. w Wołkowysku w urzędzie gminy biskupieckiej odbyło się zebranie członków oddziału Zw.Prac.Adm.Gmin.Rz.P. na pow.wołkowyski pod przewodnictwem sekretarza urzędu gminy Porosów, Wasiukiewicza. Zgromadzeni wybrali prezesa Zarządu oddziału Wasiukiewicza i sekretarza gm. Świsłocz, Roszczewskiego jako delegatów na Zjazd ogólnokrajowy Związku, który ma się odbyć w Warszawie dnia 23 bm. Ponadto powzięto uchwałę, by delegaci na zjeździe poruszyli kwestję określenia dodatków uposażeniowych dla pracowników administracji gminnej na równi z pracownikami państwowymi oraz kwestję praw emerytalnych, a prócz tego domagali się zwiększenia etatów poszczególnych urzędów gmin. Następnie jednogłośnie zdecydowano wziąć udział w uroczystości odsłonięcia pomnika Traugutta, która odbędzie się dnia 17 bm. w Świsłoczy. W końcu uchwalono budżet Związku.-

Tego samego dnia w Wołkowysku odbyło się zebranie członków lokalnego oddziału ZZK pod przewodnictwem Jana Kuźmińskiego. Na zebraniu przemawiała Jadwiga Sochańska, która w swym przemówieniu kładła szczególny nacisk na konieczność popierania ruchu spółdzielczego oraz określała stanowisko, jakie winna zająć tutaj kobieta.- Obecnych na zebraniu było około 60 osób.-

+++++

Przypuszczać należy że strajk - gdyby przemysłowcy grali na zwłokę - zakończy się, gdyż strajkujący robotnicy kilkunastu drobniejszych zakładów przemysłu włókienniczego, otrzymujący dotąd wynagrodzenie przeważnie bonami, już po kilku dniach strajku znajdują się ^w nadzwyczajnym krytycznym położeniu. -

Dnia 8 bm. w lokalu OKRPPS w Białymstoku odbyło się zebranie strajkujących włóknarzy przy udziale około 500 osób. Przewodniczącym komunikującym Radyszcz Motel, przemawiali zaś członkowie komitetu strajkowego - Rozwadowski, Goskowicz, Majewski, i Jeleń oraz przybyły na zebranie z komunistką Kapcewicz Chaną zwolniony w procesie komunistycznym "133" Basiński Kazimierz. Mówcy podkreślali konieczność odrzucenia propozycji fabrykantów w sprawie natychmiastowego podjęcia pracy i wyrażenia zgody na zastosowanie w Białymstoku stawek podwyżkowych, określonych w Łodzi. Na wniosek mówców zebrani uchwalili - wezwać robotników fabryk, którzy dotychczas pracują, aby niezwłocznie przystąpili do strajku. Następne zebranie strajkujących odbędzie się w dniu 10 bm. prawdopodobnie przy obecności i ew. udziale posłów Dubois Stanisława i Bitnera. W związku z uchwałą strajkujących, powziętą na zebraniu w dniu 8 bm. - wyjechali do Supraśla - Muszyński, Regineella, Macanko i Praytuła /PPS/ celem podjęcia tam akcji strajkowej.

Według spostrzeżeń, poczynionych w ostatniej chwili, przy kierowaniu akcją strajkową przychodzi do głosu miejscowi działacze PPS Lewicy i komuniści.-

Dnia 8 bm. została unieruchomiona fabryka pluszu firmy "Bekier i Ska" w Białymstoku /zatrudniająca 320 robotników/ z powodu remontu. 280 robotników otrzymało płatne urlopy dwutygodniowe a 40 pracuje w oddziałach fabryki, nie objętych remontem.-

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dn. 7 bm. przedstawia się następująco: bezrobotnych - 3576 /dnia 31 ut n.- 3830/, w tem robotników przemysłu tytoniowego - 37, włókienniczego - 2165, budowlanego - 102, metalurgicznego - 78, robotników rolnych - 3, wykwalifikowanych - 562, niewykwalifikowanych - 408 i pracowników umysłowych - 221. Z zagonóg korzysta: ustawowo 819 robotników i 19 pracowników umysłowych, doraźnie 521 osób. -

VI. Ruch narodowościowy.

a/ Żydowski :

Powiat Białostocki:

Dnia 3.b.m. w Białymstoku odbyło się zebranie członków Banku Rzemieślniczego, pod przewodnictwem Mielnickiego Pejsacha. Na zebraniu omawiano działalność banku za rok 1927 i zatwierdzono budżet na rok bieżący. Następnie odbyły się wybory do zarządu, w którego skład weszli - Wider Hirs, Kapkan Jenoch i Weber Hirs. - Obecnych około 300 osób.

W tymże dniu w Białymstoku odbyło się zebranie przedwyborcze do zarządu wymaniowej gminy żydowskiej pod przewodnictwem Sawifa Hirsza. - Przemawiali: Kancepolski, Zakim i Fajnsod na temat zbliżających się wyborów, nawołując, by wszyscy lokatorzy m. Białegostoku, głosowali na listę lokatorów. Obecnych - około 50 osób.

Dnia 2.b.m. w Białymstoku, radny m. Warszawy Lew Jerosz, wygłosił odczyt w żargonie na temat: "U kolebki żydowskiego ruchu robotniczego, mieszczański i proletarjacki sposób ujmowania kwestji żydowskiej, potrzeby kulturalne i socjalne". Obecnych - około 180 osób.

Powiat Grodzieński :

Dnia 2.b.m. z inicjatywy organizacji Bund'u w Krynkach odbył się odczyt dr. Fiszmiana Jakóba z Warszawy / Pawił Nr. 96 / na temat: "Co to jest sjonizm i bundsizm". Mowa w dłuższym przemówieniu nawiązywała celowość emigracji żydów do Palestyny, podkreślając, że robotnicy żydowscy w Palestynie znajdują się w daleko gorszych warunkach, niż w Polsce i, że bardzo wielu z nich po pewnym czasie wraca, straciwszy wszystko, co zabrali ze sobą przy wyjeździe z Polski. Omawiając następnie kwestję komunizmu, dr. Fiszman przestrzegał zebranych przed uleganiem wpływowi komunistycznemu i wzywał do skupiania się w organizacji "Bund". Obecna na sali komunizująca młodzież żydowska często przerywała mowę, jednak spokój i porządek nie został zakłócony. - Obecnych na odczycie było około 160 osób.

d/ litewski :

Powiat Suwalski :

Litewskie Towarzystwo Rolnicze w Wilnie zamierza zorganizować we wsiach Widugiery, Burbisaki, Polunco i Bubele, gm. Krasnowo oraz we wsiach Klejwy, gm. Krasnopol, Pusk, gminy Sejwy i w Sejnach Kółka rolnicze, których zebrania organizacyjne odbyć się mają jeszcze w b. m.

VII. Ruch społeczny, wyznaniowy i spółdzielczy.

Powiat Bielski - Podlaski:

Dostrzeżono, że duchowni prawosławni Roman Łotocki z Milejczy i Mikołaj Turowski z Rogacz prowadzą energiczną agitację wśród ludności prawosławnej celem usunięcia z Kośnej, gminy kleszczelowskiej, księdza unickiego Grzegorza Drozdowa. Jako argument agitacyjny wysuwają oni twierdzenie, że akcja unicka popierana jest przez Rząd Polski, że cerkiew unicka we wsi Kośnie stanie się niebawem kościołem rzym.-katolickim, a tem samem unicy zostaną rzym.-katolikami i, że Papież Pius XI. wyklęty jest przez kler prawosławny.

Powiat Grodzieński :

Dnia 26.V.r.b. w Druskienikach odbyło się zebranie organizacyjne lokalnego komitetu W.F.i P.W. Po zreferowaniu sprawy przez porucznika Warchlewskiego, sekretarza komitetu powiatowego W.F.i P.W. wybrano zarząd komitetu lokalnego w składzie następującym: Markiewicz Witold, burmistrz m. Druskienik - prezes, Kisiel Antoni, sekretarz Magistratu - sekretarz, Szczerbiński Marjan, nauczyciel szkoły powszechnej w Druskienikach - kierownik sekcji oświatowej, Ślepówkoński Kazimierz - kierownik sekcji wychowania fizycznego, Szyszkowski Boleśław, kierownik urzędu pocztowego - kierownik sekcji budżetowej, Jakuciewicz Paweł por. rezerwy, kierownik biura informacyjnego magistratu m. Druskienik - komendant plutonu W.F.i P.W., Ryński Aleksander i Mielniczenko Mikołaj - członkowie rady miejskiej m. Druskienik weszli do zarządu jako członkowie z prawem głosu doradczego. Wszyscy

a/ Ważniejsze wydarzenia.

Powiat Ostrołęcki :

Dnia 2.b.m. przybył do Ostrołęki zamieszkały w csaadzie Wiza, powiatu Łomżyńskiego, stały mieszkaniec miasta Ostrołęki Jakób Cytrynowicz, który w swoim czasie z judaizmu przeszedł na katolicyzm i rozwiódł się z tego powodu z żoną. - Z małżeństwa tego pozostało dwoje dzieci, z których jedno, a mianowicie 3-letni syn, wybraw woli matki został ochrzczony. Cytrynowicz czynił kilkakrotnie starania o odebranie od byłej żony ochrzczonego syna, jednak bez rezultu. W dniu 2.b.m. Cytrynowicz wykradł żonie syna i zamierzał ranie dnia następnego opuścić Ostrołękę. Ludność żydowska, licząc w tym dniu zebrana na ulicy, domagała się, aby Cytrynowicz zabrane dziecko wrócił, Cytrynowicz jednak kategorycznie odmówił, wskutek czego powstała bójka pomiędzy ludnością żydowską, a kilku chrześcijanami, którzy stanęli w obronie Cytrynowicza. Przybyła w porę policja natychmiast położyła kres bójce i rozproszyła zebrany tłum, przeważnie wyrostków. W czasie bójki żona Cytrynowicza oraz Jankiel Bocian, oboje zamieszkałi w Ostrołęce, usiłowali zadusić dziecko, jednak policja temu przeszkodziła i Cytrynowicz w rezultacie wyjechał z synem z Ostrołęki na stację. Po jego wyjeździe podniecenie wśród ludności żydowskiej zmalało. - Na winnych zakłócenia spokoju oraz usiłowania uduszenia dziecka policja opisała protokoły. -

b/ Zatrzymania.

Powiat Ostrołęcki:

Dnia 3.b.m. zatrzymany został w Ostrołęce Piotr Jurek, syn Stanisławy, urodz. w 1899 w Waraszkach, który porozumiewał się z więźniami przy pomocy sygnalizacji w pobliżu więzienia ostrołęckiego. Celem sygnalizacji zatrzymany Jurek nie chciał wyjaśnić. Jak stwierdzono był on karany pięcioletniem więzieniem i część tej kary odbywał w Ostrołęce. -

e/ Napad rabunkowy.Powiat Białostocki:

Dnia 5.b.m. na szosie Białystok - Michałowo w odległości 14 klm. od Białegostoku dokonano napadu na jadących do Michałowa furmianów. Sprawcy napadu mieszkający pow. Hołkowskiego Krugły Paweł i Bics Antoni uzbrojeni byli w noże - grabowali napadniętym wódkę, czekoladę i irygatory. Krugłego i Bicsa ujęto.

Katastrofa kolejowa.Powiat Grodzieński:

Dnia 4.b.m. pociąg osobowy Nr.232, kursujący na linii Grodno - Mosty, w czasie wjazdu na stację Grodno najechał na pociąg towarowy Nr.2791, przyczem w czasie katastrofy zostało 20 osób lekko rannych i 1 osoba ciężko ranna.

Przyczyną katastrofy było omyłkowe nastawienie zwrotnicy przez dyżurnego zwrotnicowego.

f/ P o ż a r y.Powiat Sekoński:

Dnia 6.b.m. we wsi Bielany, gm. Nowy Dwór wybuchł pożar w domu Korseniowskiego Juliana, od którego zapaliły się sąsiednie budynki.

Ogółem spłonęło 21 domów mieszkalnych z zabudowaniami gospodarczymi, 8 stodoły, inwentarz oraz 10 karabinów P.W.. W czasie pożaru zostało lekko poparzonych dwoje dzieci. Pożar zlokalizowano przy pomocy straży pożarnej z Nowego - Dworu i miejscowej ludności. Przyczyna pożaru i straty dotychczas nie zostały ustalone.

g/ Użycie broni przez szeregowych P.P.Powiat Grodzieński:

Dnia 1.b.m. post. P.P. z Komisariatu w Grodnie Bartoszewski Stanisław, ścigając znanego złodzieja Bujnickiego Antoniego, mieszk. w m. Jakowuszczyzna, pow. grodzieńskiego oskarżonego o pobicie, użył we własnej obronie bagnetu raniąc Bujnickiego w plecy. Bujnickiego umieszczono w miejscowym szpitalu.

i/ samobójstwo szeregowego p.p.

Powiat Grodzieński:

W nocy z dnia 3. na 4. b.m. w hotelu Skowiańskim w Grodnie zastrzelił się posterunkowy Komisarjatu P.P. na m. Grodno Bogucki Bolesław, będąc w stanie nietrzeźwym. -

Przyczynę samobójstwa dotychczas nie ustalono. -

1 załącznik.

Białystok, dnia 9 czerwca 1928.r.

Z a w o j e w o d ę :

R. Misłowski

Naczelnik Wydziału Bosp. Publ.

Policja chce skompromitować oskarżonego.

Policjant -kt Skirmunt zeznaje, że osk. Jan Bogdan ofiarował mu swe usługi, lecz władze policyjne, których cała działalność polega na stwarzaniu prowokatorów, w tym wypadku odmówiły. Jak wiadomo, Skirmunt zeznawał pod nieobecność oskarżonych, którzy mu urządzili wrogą demonstrację. Po wprowadzeniu oskarżonych tego zeznania zostały odczytane. Wstaje osk. Jan Bogdan i, z pogardą traktując instytucję policji oświadcza: "Świadek postawił mi 5-minutowe ultimatum na podpisanie protokołu. Nie uakuchackem, wtedy rozsebrano mnie do naga i męczono przez całą noc."

Policja chce mnie skompromitować i dlatego obrzuca mnie błotem.

Sędzia śledczy niewiele różniący się od policjanta.

Sędzia śledczy Gurewicz ma potwierdzić "rewelacje" o Bogdanie. Robi jednak dziwne wrażenie. Na większość pytań oskarżonych i obrony nie odpowiada, jak gdyby się wstydział... Obrona się pyta, dlaczego przetrzymano oskarżonych w policji po 10 i 12 dni, kiedy ustawa nie wolno trzymać oskarżonego dłużej jak 1 dobę; albo odsyła się go do sędziego śledczego, albo zwalnia. Sw.: Życie, życie mocniejsza jest od praw. Nie było fizycznej możliwości tak prędko pozbyć się tylu oskarżonych /Ogólna wesołość/. Bogdan Czy pamięta świadek, jak zwrócił się do mnie temi słowami: "Czy pan przysłał się czy nie, podam policji za świadków." Sw.: Pańskie gadanie i tak nic nie pomoże, poco panu moja odpowiedź. /Wesołość/.

Kobiety protestują przeciwko zarządzeniom przewodniczącego.

Jako karę za demonstrację, urządzoną poprzedniego dnia przez zarządził unięskwienie kobiet na tylnych ławach. Podczas zeznawania św. Polkożewskie go, który mówi o aresztowaniu członków centralnego i okręgowego komitetu, a do tego mówi po cichu osk. Wiera Choraży protestuje: Mówi się o centr. komitecie, t. an. o nas, a my nic nie słyszymy. Prosimy o lepsze miejsca". Żądanie oskarżonego popiera adw. Baylin. Mimo to przew. nie przychyliła się do prośby. Wówczas kobiety wstają i jedna po drugiej prosi o odprowadzenie do więzienia, ponieważ i tak nie mają tu nic do roboty.

Osk. Kłyszko obala kłamstwo prowokatora Guryna.

Po odczytaniu zeznań prowokatora Guryna, w których pełno kłamstw o rozkazach w KomsPartji, Zach. Białorusi i oszczersztw pod adresem oskarżonych zabiera głos osk. Kłyszko. W 20 minutowym przemówieniu daje wyczerpujące wyjaśnienia, co do tego, jak się faktycznie kształtował rozłam w KPZB. O frakcji Guryna, składającej się z grupki inteligentów i drobniemi szlachan daje najlepsze świadectwo sam Guryn, którego ostatnim gestem - była prowokacja.

Agencji defensywy terroryzują oskarżonego, odpowiadającego z wolności.

W 12-tym dniu procesu / 30.IV./dowiedzieliśmy się w sądzie o nowym stanie dalu. Osk. Jan Wólkowsk, odpowiadający z wolnej stopy, złożył sądowi wezwanie policji śledczej do stawienia się tam 29.IV. o godz. 10 rano i odpowie dział, co następuje: W sobotę 28.IV. po zakończeniu posiedzenia sądowego podszedł do mnie agent policyjny, występujący w charakterze świadka i chciał mnie wołgnąć w rozmowę. Gdy się od tego uchyliłem, zbliżył się drugi defensywiak i w ostrej formie ostrzegł mnie, bym trzymał język za zębami. /Chodzi o to, że bracia Wólkowscy na piątkowym posiedzeniu sądu oskarżyli bestjałstwa policjanta Kutylkowskiego, co to nic nie pamięta/. Prayjdziessz do urzędu śledczego, pokamie cą kości, to będącisz wiedziak, jak masz mówić - powiedziak pod koniec i na miejscu namieak owe wezwania do stawienia się nazajutra. Wiedząc co go czeka Wólkowsk nie spał tej nocy w domu i rzeczywiście około 11 w nocy pomyśli do jego mieszkania dwaj agenci w towarzystwie policjanta w mundurze. Zastawczy tylko matkę praystapili do rewizji, o czym sporządzak podpisaną przez matkę. W protokół. Po wysłuchaniu tego oświadczenia; popartego dokumentami, przew. nie rzadziak żadnego zarządzenia.

Bielsku, Lis. On zastępował sędziego śledczego. Przystępując do badania, powiedział: "Jeśli się tu do wszystkiego nie przyznasz, odeślę cię znów do szpitala / t.j. Katowni / Bielskiego".

Będąc w więzieniu brał udział w konferencji komunistycznej.

Zastępca kierownika defensywy, jeden z głównych oprawców śledczych, Skirmunt, zeznaje w 16-tym dniu procesu po raz drugi. Za pierwszym razem oskarżeni przywitali go epitetami, na jakie zasłużył i nie dali mu dojść do słowa. Zeznawał wówczas w nieobecności oskarżonych. Obecnie dał mu mówić, szykując się do zadawania mu pytań. A że operuje samymi kłamstwami obrońcy i oskarżeni z łatwością sшибają go z tropu. Między innymi opowiada, że w maju 1925 r. odbyła się Konferencja Okręgowa Partji Komun. w Bielsku, na której był obecny osk. Dr. Lacki. Ten ostatni z miejsca prosi sąd o stwierdzenie, że w tym czasie był już aresztowany. - Oświadczenie robi piorunujące wrażenie i wywołuje utarczkę słowną między adw. Okrętem a prokuratorem.

Kłamca ratuje się tajemnicą urzędową.

Skirmunt przechodzi do M. Kosowskiej. Mówi, że oskarżona była działaczką i członkinią podkomitetu w Orli i zajmowała się przygotowaniem transparentów.

Kosowska: Skąd św. wie o tem. Św.: Miałem dane konfidencyjne, które zostały w toku śledstwa potwierdzone. Skąd miałem te dane - to tajemnica.

Adw. Baylin: Nie rozumiem, jak można wykręcać się od odpowiedzi "tajemnica". Przecież urzędnik policyjny nie jest księdzem ani doktorem. - Prokurator staje po stronie policjanta, przewo. również. Wobec tego adw. Baylin pyta świadka, co wykryło śledstwo.

Skirmunt: Kosowska była przez szereg lat inwigilowaną przez policję / To ma być dowód winy /. Adw. Baylin: przez szereg lat. Św. Nie przez szereg lat.

Adw.: I, jak długo. - Św.: około roku.

Policja biera również świadków.

Św. Andrzej Jarumkiewicz z Orlej zeznaje, że pewnego dnia osk. Lisowski zetknął się z nim przy jakiejś sposobności na ulicy; rozmawiali o pracy, o zarobkach i o innych prywatnych sprawach. Na żądanie prokuratora odczytując zeznanie świadka u sędziego śledczego. Jest tam powiedziane, że Lisowski namawiał go do wstąpienia do partji komunistycznej, Jarumkiewicz opowiada, że po aresztowaniu Lisowskiego sprowadzili również jego do defensywy i Skirmunt wymuszał na nim, by wskazał Lisowskiego, jako na agituującego za wstąpieniem do partji komunistycznej. Jarumkiewicz nie chciał podpisać fałszywego protokołu. Wówczas Skirmunt rzucił się na niego w obecności Lisowskiego i długo bił, przygadzając: A co, po wiesz, że cię chciał wsiąść do partji.

Za nieuleganie policji, przetrzymano świadka 5 mies. w więzieniu.

W akcie oskarżenia zarzuca się osk. Abramowiczowi, że urządził u siebie nielegalne zebranie, na którym śpiewano pieśni komunistyczne. Świadek wie Radziński, nauczyciel ludowy i Zajkowski grajek, stwierdzają, jako obecni na owym rzekomym "zebraniu", że to była zabawa. Potrochu pili, tańczyli, śpiewali, prowadząc rozmowy towarzyskie. Za to, że nie chciał potwierdzić kłamstw policyjnych - opowiada Radziński - bito go i później przetrzymano w więzieniu przez 5 miesięcy.

Świadek, który sam podrzucił odezwy komunistyczne.

Policjant Sabatowski oskarża Lackiego, że zajmował się agitacją komunistyczną. Na pytanie, skąd o tem wie, daje stereotypową odpowiedź: Dane konfidencyjne. Źródła tych wiadomości nie chce podać. Jest to człowiek nieopłacany przez policję / kto chce niech wierzy /, który pomógł warunk, że się nie wymieni jego nazwiska. Sabatowski stwierdza, że w Orli ma kilku takich "informatorów". Osk. Lacki: Ponieważ świadek zostaje pod zarzutem, że sam podczas rewizji podrzucił odezwy komunistyczne.....

dy. Zresztą podprokurator Klang, obecny przy śledztwie poradził mu wziąć do pomocy Lisa.

Morderca osk. Giełi Kapkan przed sądem.

W 21-szym dniu procesu stanął przed sądem w charakterze świadka st.przodownik S t r a d u m, który "badał" szereg oskarżonych, między innymi Giełę Kapkan i Gerecę. Jak wiadomo, świadek tak się przy tem badaniu spisał, że Kapkanówna wkrótce zmarła. A świadek swego, że Kapkanówna i Gereca dobrowolnie się przyznali. Osk. Gereca oświadcza, że badano go przez 4 dni. Kapkanównę bito w jednym kącie pokoju, a jego w drugim. Teraz gdy Kapkanówna już nie żyje można wszystko powiedzieć.

"Francuskie badanie".

Kierownik policji politycznej w Białymstoku Wł.Bańko opowiada o li-

kwidacji, KPZB na terenie Białegostoku. Był obecny przy rewizjach i aresztowa-

niu, ale nie przy badaniu. Dawał tylko zarządzenia charakteru admi-
nistracyjnego. Osk. Sapirštejn. Czy pamięta świadek, jak w rozmowie z agentem Za-
drożnym powiedział: Co sobie Sapirštejn myśli, że prowadzi go już
do sądu. Mamy prawo go trzymać jeszcze przez 24 godziny.

Będziemy go jeszcze badali i katowali.

Świadek: Nie pamięta.

Osk. Trywka: Świadek często używał wyrażenia "francuskie badanie".
Może świadek wyjaśni, co to jest takiego. Świadek się wypiera.

Trywka: W takim razie ja wyjaśnię. Badać po francusku to znaczy
bić żelaznym prętem po głowie i piętach.

Urząd Wojewódzki w Białymstoku

Białystok, dnia 16 czerwca 1928.

L. BP. 1697/28.T.

Tajno

16

Sytuacyjne sprawozdanie
tygodniowe Nr.24.

Do

/ według rozdzielnika /

Urząd Wojewódzki przesyła jeden egzemplarz sytuacyjnego
sprawozdania tygodniowego Nr.24 za czas od dnia 10.do 16.
czerwca 1928 r.-

1 załącznik.

Za Wojewodę :

Naczelnik Wydziału Bosp.Publ.

Otrzymują:

vide rozdzielnik
sytuacyjnego spra-
wowania tyg.Nr.6.
z 1927 r./.

I.

LUBELSKI GAZET WOJEWÓDZKI	
Podano dn.	1928 r.
150 / 150	Zat.
150 / 150	Waga

Li: _____
Po przyjęciu do wiadomości
A. A.
Lublin, dn. 17/6 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 24.
za czas od dnia 10. do dnia 16. czerwca 1928 r.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Podkreślone w poprzednim sprawozdaniu sytuacyjne dążenie Stronnictw politycznych do ściślejszego związania ich działalności z życiem ludności robotniczej i wiejskiej na terenie Województwa Białostockiego znalazło szczególnie jaskrawy wyraz w przebiegu strajku robotników przemysłu włókienniczego w Białymstoku. Aby wygrać na pomyslnie zakończoną akcją strajkową, OKRPPS wbrew opozycji i secesji wysłał delegację do Klubu Z.P.P.S., usiłując w ten sposób przenieść dalsze rokowania w sprawie zlikwidowania strajku do Warszawy. Przeciwno tego rodzaju ingerencji P.P.S. wystąpił Komitet strajkowy na zebraniu strajkujących w dniu 14. b.m., na którym podkreślono, że strajk ma wyłącznie charakter ekonomiczny i, że pertraktacje winny być nadal prowadzone w Białymstoku przy pośrednictwie miejscowego Okręgowego Inspektora Pracy, do którego strajkujący mają całkowite zaufanie. Oceniając sytuację strajkową, Urząd Wojewódzki zaznacza, że wszelkie wysiłki Komitetu strajkowego - rozszerzenia strajku na inne ośrodki okręgu białostockiego przynajmniej dotychczas pozostały bez rezultatu i, że nastrój wśród strajkujących nie rokuje im wygrania po ich wysiłku strajka. Fakt, że przemysłowcy zdołali przed wybuchem strajku wykonać pilne zamówienia oraz okoliczności, że jednak pomimo wszystko pokaźna ilość robotników z zachowaniem ostrożności wobec strajkujących pracuje, pozwala przypuszczać, że strajkujący zmuszeni będą pójść na daleko idące ustępstwa od żądań pierwotnych, tembardziej, że wycienienie strajkujących wzrasta. Wreszcie zaznaczyć należy, że dotychczas elementy wywrotowe do głosu w akcji strajkowej nie zostały dopuszczone, zasadniczo posłuch wśród strajkujących posiadają skrajni bundowcy i secesja P.P.S., wypowiadająca się zdecydowanie za koniecznością podjęcia przez P.P.S. radykalnej walki z komunistami na gruncie związków zawodowych.

W życiu politycznym w ubiegłym tygodniu zmiany nie zaszkły.

wał Jakubowicze gminy Berasty członek rady gminnej w Berastach. Jak ustalono Trojan w dniu 16 maja b.r. na ulicy wsi Berasty agitował publicznie ludność białoruską, by nie posyłała swych dzieci do szkół polskich, a następnie wysłał ją do popierania materialnie byłych powołów i działaczy b. BWRHromady, skazanych wyrokami Sądu Okręgowego w Wilnie za działalność antypaństwową, grożąc przytem, że ci, którzy nie zadowolą się do jego nawoływani, zostaną wpisani na czarnej liście jako "zdrajcy ludu białoruskiego", podobnie jak są już wpisani niektórzy z policjantów. Takie przesłównienie Trojana nosiło charakter wybitnie antypaństwowy, co zostało stwierdzone przesłuchaniem obecnych świadków. Wymieniony oddawna notowany był jako jeden z wybitniejszych antypaństwowców na terenie gminy Berasty. Bał się on poznać ze swych wrogich przeciw Państwu wystąpić w czasie legalnego istnienia B.W.R.Hr., był bowiem prezesem zorganizowanego przez siebie hurtka B.W.R.Hromady w Jakubowiczach i jako taki szerzył szkodliwą agitację wśród białorusinów. Za przegłoszenie nielegalnego zebrania B.W.R.Hromady w Jakubowiczach Trojan swego czasu był karany przez Starostwo Grodzieńskie 30-dniowym aresztem. Do ostatniej chwili Trojan sprawował funkcje sekretarza hurtka Towarzystwa Sokoły Białoruskiej w Jakubowiczach.

Trojana w dniu 6.b.m. z materiałami oskarżenia przekazano do dyspozycji Sędziego Śledczego II. Rejiru na powiat grodzieński, który zakwalifikował przestępstwo popełnione przez Trojana jako przewidziane w art. 120 K.K., wdrożył śledstwo wstępne i jako środek zapobiegawczy zastosował względem oskarżonego dozór policyjny.

W okresie sprawozdawczym zewnętrznych wystąpień antypaństwowych ze strony organizacji wyrotowych nie miały miejsca.

Powiat Ostrożecki :

W okresie sprawozdawczym elementy komunistyczne w Ostrożeczce wunowili akcję, skierowaną do zorganizowania tutaj żydowskiego Zawodowego Związku Robotników. Przejawy tej akcji po raz pierwszy dostrzeżono w styczniu b.r. U aresztowanego w tym czasie pod zarzutem należenia do organizacji komunistycznej i działalności antypaństwowej Józefa Fiszmana znaleziono spis skazanych żydów

III. Ruch polityczny.

a/ Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem.

Powiat Wołkowyski :

Dnia 1. b. o. m. w Porosowie odbył się wiec sprawozdawczy posła Komisji, który w przemówieniu swem zobrazował prace Klubu parlamentarnego BBW. z R. i program działania tegoż Klubu na najbliższą przyszłość. Obecnych na wiecu było około 150 osób. -

b/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Wołkowyski :

Dnia 10. czerwca br. w Wołkowysku odbył się wiec P. P. S. pod przewodnictwem Zdanowicza Michała, sam. we wsi Wola, gm. biskupickiej. Pierwszy przemawiał Karpiński Wacław, urzędnik Wydziału Powiatowego w Wołkowysku, który wyjaśnił istotę i zadania samorządu. Następnie przemawiali jako sprawozdawcy radni m. Wołkowyska - Wasilewski Józef viceburmistrz, Boczkowski Antoni inżynier, Grzelak Aleksander i Popławski Stanisław. -

Wasilewski Józef omówił sprawy związane z wyborami do obecnej rady miejskiej i poruszył kwestję wadliwej gospodarki poprzedniego Magistratu, podkreślając m. in. fakt, że za urzędowania tego magistratu każdy z pracowników magistrackich przeprowadzał zakupy dla miasta na własną rękę i, że umowy na różne roboty zawierane były bez uprzedniego porozumienia się z Radą Miejską. Dalej mówca poruszył niedomagania szkolnictwa w Wołkowysku i podniósł, że miasto nie posiada własnego gmachu szkolnego, a za wynajęte lokale opłaca wysokie sumy, aczkolwiek mogło już za te sumy wybudować co najmniej jeden nowocześnie urządzonego gmach szkolny. -

Wreszcie Wasilewski zaznaczył, że przedstawiciele P. P. S. w Radzie Miejskiej wystąpili z projektem zaciągnięcia przez miasto pożyczki na budowę gmachu szkolnego, projekt ten jednakże ze szkodą dla miasta odrzucony został przez grupę mieszczańską. -

Inżynier Boczkowski Antoni jako członek Komisji Rewizyjnej

poseł Dubois zaznaczył, że zwycięstwo to byłoby nieporównanie większe, gdyby nie walka z P.P.S., prowadzona przez BBW z R., na którego usługach pozostawali urzędnicy państwowi, policja i wójtowie. Następnie poseł Dubois rozwijał przed słuchaczami obraz rzekomo niesłychanych i brutalnych nadużyć i bezprawia, dokonywanych w okresie wyborczym przez Rząd za pośrednictwem urzędników. -

M.in. poseł Dubois podnosił, że na Górnym Śląsku urzędnikom państwowym rozdano różne, kolorowe kartki do głosowania według resortów, a to celem skontrolowania, wielu z nich odda głosy na B.B.W. z R. W ten sposób jaskrawo pogwałcono prawo tajnego głosowania. Żydowski poseł Wiślicki, który na Kresach kandydował z listy Nr.1, na pytanie dlaczego nie prowadzi osobiście agitacji, miał odpowiedzieć "poco mi to, ja i tak wiem, że będę wybrany i mogę nawet powiedzieć ile otrzymam głosów." Widział on, mówił dalej Dubois, różnych szkodziei, wkamywaczy i t.p., a teraz dostrzegł nowy typ, t.j. szkodziei głosów i mandatów. Sukces swój B.B. zawdzięcza tylko naganom, prowadzonej przez Rząd za pośrednictwem Wojewodów, starostów, wójtów, policji i urzędników oraz kłamliwych obietnic, że gdy zwycięży B.B.W. z R., to podatki będą zmniejszone, ludność otrzyma pomoc finansową i w naturze. Dalej omawiając projekt rządowy w sprawie podatków gruntowych, poseł Dubois podkreślił, iż projekt ten, forsonowany w Sejmie przez B.B.W. z R. godził przede wszystkim w interesy najbiedniejszych mas robotniczych i wiejskich. -

Po omówieniu rzekomych nadużyć wyborczych i prac P.P.S. na gruncie parlamentarnym, poseł Dubois zaznaczył, że P.P.S. przeciwstawia się wszelkim dążeniom, zmierzającym do tego, by w Polsce zapanował urzędniczy system rządzenia, a równocześnie uczyni wszystko, ażeby podatki w pierwszej mierze płacili bogaci. -

Drugi z kolei przemawiał burmistrz m. Ostrowi Maz. Stanisław Leśniewski, który stwierdził, że w Ostrowi zwalczają się dwa prądy, lewicowy i prawicowy, i że ten ostatni usiłuje uzyskać wpływ na klasę robotniczą. Zabiegi prawicy - zdaniem mówcy - są płonne, gdyż robotnicy wiedzą, kto stoi w ich obronie. Charakterystyczne jest wyrażenie się Leśniewskiego, że woli on jeńcę ciemnego i głupiego posła wybranego przez robotników i ludzi pracujących, aniżeli posła urzędnika, wybranego przemocą. -

e/ P. S. L. "Wyzwolenie."

Powiat Szczecynski :

W dniu 10.6.27. przybył do Szczecyna poseł Nowicki Zygmunt z zamiarem urzędowania wiceprzewodniczącego. Wice ten nie odbył się z powodu uroczystości "Bożego Ciała", której poseł nie chciał wziąć udziału.

W tymże dniu poseł Nowicki wziął udział w zebraniu członków Koła Zw. Polskiego Nauk. Szkół Powiat. w Szczecynie, na którym omawiano sprawy związane z ingerencją władz administracyjnych w stosunku do władz szkolnych.

IV. Ruch zawodowy.

Powiat Grodzieński :

Powstaje w czasie trwania kampanji przedwyborczej do Sejmu i Senatu / w grudniu 1927 r. / Chrześcijańskie Związki Zawodowe Kresowe / secesja Chrześcijańskich Związków Zawodowych, pozostałych pod wpływami Ch.D. / starają się obecnie o legalizowanie statutu i samierają rozwinąć pracę na szeroką skalę. Na podjęcie tej pracy wpłynął fakt, że Chrześcijańska Demokracja stara się ponownie zagarnąć pod swe wpływy omawiane Związki przez obciążenie ich zarządów innymi ludźmi. Obecnie Zarząd Chrześcijańskich Związków Kresowych stanowią: prezes - Adamowicz Nikołaj, wiceprezes - Sawicki Adam, sekretarz - Jastrzębski Edward, skarbnik - Wojewnik Piotr, członkowie Zarządu: Zdanowicz Kamierz, Gwiniński Józef i Augustynowicz Karol. Kierownikiem organizacji jest Majewski Aleksander, kierownikiem biura Jarek Leonard, a kierownikiem Chrześcijańskiego Uniwersytetu Robotniczego Mühlerad. Wszyscy wymienieni stoją na gruncie ideologii Marszałka Piłsudskiego.

W skład Chrześcijańskich Związków Kresowych wchodziłyby Chrześcijańskie Związki: Robotników Rolnych, Domowców, Tytoniowych, Związek Robotników wiejskich, Kresowo - Budowlany, liczący ogółem około 450 członków. Biuro Związków mieści się przy

zebrani stwierdzając, że położenie pracowników państwowych domaga się szybkiej poprawy, domagają się wypłacenia w miesiącu czerwcu dodatku mieszkaniowego na poziomie roku 1925 i podwyższenia uposażenia od 1/VII. o 25 % co najmniej. Zebrani uchwalają domagać się aby sprawa uposażeń była objęta normalnym budżetem Państwa."

Powyższa rezolucja została przesłana:

a/ w drodze telegraficznej

do Prezydium Rady Ministrów

" Marszałka Sejmu,

" Prezesa Komisji Budżetowej Sejmu poka Byrki

" Centralnej Komisji Porozumiewawczej w Warszawie, Chmielna 49,

b/ drogą pocztową :

do wszystkich posłów okręgu konżyńskiego.-

Ponadto zebrani uchwalili utworzyć w Łomży jedną silną organizację, w której skład ^{by} wszłyby wszystkie zrzeszenia urzędnicze, istniejące na terenie Łomży. Wykonanie tej uchwały powierzono przedstawicielom zainteresowanych Związków.-

Powiat Sokólski :

Dnia 5.b.m. odbyło się zebranie Oddziału Zw. Zaw. Rzemieśl. Żydowskich w Sokółce - przy udziale około 80 członków; omawiano sprawy organizacyjne.-

Dnia 9.b.m. odbyło się w Sokółce ^{powtórne} zebranie członków wspomnianego Związku - przy udziale około 80 członków, na którym wysunięto Nowika Jankiela, Fałka Josela, Jakowiec Mejera, Krawczyka Abrama i Izaaka Jankiela jako kandydatów do zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej.-

Powiat Szczuczynski :

W dniu 6.b.m. odbyło się w Grajewie zebranie organizacyjne cechu stolarskiego, na którym powołano na cechmistrza Rudolfa Waszkiewicza / Ch.D./, na podcechmistrza - Juliana Jagiełko / Ch.D., na zastępców: Józefa Trębacza / P.P.S. /, Bernarda Zabinińskiego oraz na sekretarza Józefa Sulewskiego / Ch.D./.-

W dniu 7.VI.br. odbyło się w Grajewie zebranie członków miejscowego Oddziału Związku Drobnych Kupców.

V. Ruch narodowościowy.

a/ Żydowski

Powiat Ostrów-Mazow.

Dnia 7 bm. bundowiec Każuszyner Berek wygłosił w Broku odczyt n.t. "Historja i literatura żydowska". Obecnych około 30 osób.

Dnia 9 bm. lewy poalej-sjonista Klejman Moszek wygłosił w Zarębach Kościelnych odczyt n.t. "Szkodliwość Asachoru dla młodych robotników".

Dnia 10 bm. kierownik szkoły Terbutu w Ostrowi Mazowieckiej, Hatan Dubrowski wygłosił tamże odczyt n.t. "O pracy w przyszłej Palestynie". Obecnych około 60 osób.

Tego samego dnia w Zarębach Kościelnych poalej-sjonista prawy Wajatraub Sruł wygłosił odczyt n.t. "Rajchman jako założyciel szkół żydowskich". Prelegent skreślił zasługi Rajchmana, położone przez niego przy budowie szkolnictwa żydowskiego.

Powiat Bielsk-Podlaski:

Okres trwania kampanji wyborczej do zarządów wyznaniowych gmin żydowskich stara się wykorzystać Żydowska Socjalistyczna Partja Robotnicza Poalej Sjon w kierunku ogarnięcia swymi wpływami szerszych warstw ludności żydowskiej. Praca organizacyjna Poalej Sjon została rozpoczęta na terenie Bielska przez utworzenie oddziału tego stowarzyszenia w dn. 5 bm. pod oficjalnym kierownictwem Mosesa Sztarna, Hirsza Kadebrowskiego i Symochy Głogowskiego. Faktycznie kierownictwo akcji spoczywa w rękach Izraela Tajchmana, nauczyciela żydowskiej szkoły w Bielsku i radnego w. Bielska, jedynak z tytułu piastowanego mandatu radnego wysuwa pod obrady Rady Miejskiej wnioski i spostrzeżenia, godzące nieraz w powagę Państwa i Pana Prezydenta Rzeczypospolitej. Fakt tego rodzaju miał miejsce na posiedzeniu Rady Miejskiej dnia 11 bm. w czasie dyskusji nad kwestją biblioteki miejskiej. Radny Tajchman podniósł zarzut, iż kierowany przeciwko kierownictwu biblioteki, że czynnik polski nie dwuznacznie dąży do całkowitego ujęcia kierownictwa biblioteką i

Powiat Sokólski:

Dnia 10 bm. w Sokółce odbyło się zebranie członków miejscowej organizacji sjonistycznej pod przewodnictwem Mortehela Czarnaesa /około 30 osób/. Omawiano sprawę wyborów do wyznaniowej gminy żydowskiej.-

Powiat Szczuczynski:

W dniu 10 bm. odbyło się w Grajewie ogólne nadzwyczajne zebranie członków miejscowego żydowskiego Banku Spółdzielczego, na którym po odczycie protokołu z poprzedniego zebrania przystąpiono do wyboru nowego zarządu i Rady Nadzorczej. W tajnym głosowaniu na listy kupieckie i rzemieślnicze zostali wybrani do zarządu: Lejba Abramow /sjonista/, Icek Samseber /sjonista/, Chaim Podbielewicz /mizrachista/, Icko Bajkowski /sjonista/, na zastępców: Dawid Białoszacki /sjonista/, Lejzer Goldman /mizrachista/, do Rady nadzorczej weszli: Dawid Rozengold, Abram Rubkowski, Chaim Myszowski, Chaim Chonowski, Motel Tykocki, Aroa Zmijewski, Szmul Lipszyc, zaś na zastępców wybrani zostali: Icek Barenbaum, Abram Tetenbaum i Motel Wapinski - przeważnie mizrachiści.- Obecnych na zebraniu było około 300 osób.-

Powiat Białostocki:

Dnia 9 bm. w Białymstoku, przybyły z Warszawy dr. Kruk wygłosił odczyt n.t. "Ilja Brenberg literat żydowski i jego praca literacka dla narodu żydowskiego; nowy świat, a stary ideał; wartość kulturalna i niszczenie kultury; ideały w dwudziestym stuleciu".- Obecnych - około 320 osób.-

Dnia 10 bm. w Białymstoku z inicjatywy Hyd.Stow.Kult.Oświat. "Tarbut" odbył się koncert i akademię z udziałem pioska na Sejm dr. Wygodzkiego, gen.skr.stow. "Tarbut" H.Gordona i artystki teatru Palestyńskiego, Beremestejn. Wygodzki i Gordon wygłosili krótkie odczyty na temat kultury żydowskiej, jej przeszłości i przyszłości.- Zebranych - około 350 osób.-

Tegoż dnia w Białymstoku odbył się wiec sprawozdawczy członków Związku Kupców i zarazem radnych miejskich. Przemawiali Sawif Mojżesz, Lifszyc Jakób i Tigier Hirs. Mówcy scharakteryzowali ogólne położenie instytucji żydowskich po wyborach do Rady Miejskiej. Na-

Powiat Grodzieński:

Staraniem nauczyciela szkoły powszechnej we wsi Hubinka-Wielka w gminie Jezioro Władysław Rebeke w tejże wsi zostało zorganizowane kółko rolnicze, grupujące mieszkańców wsi Hubinki Wielkiej: Pyry, Prudy, Kaniewice, Łaszewice i Strzelce. Założenie kółka rolniczego ludność miejscowa przyjęła z zadowoleniem.

Dnia 3 bm. z inicjatywy ks. proboszcza Doroszkiewicza w Łytmli odbyło się zebranie organizacyjne Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej przy udziale 25-ciu osób. Na zebraniu postanowiono w najbliższym czasie zorganizować oddział Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej w Łytmli.-

Dnia 3 bm. we wsi Nowa Ruda gminy Berszty pod przewodnictwem instruktora oddziału Związku Strzeleckiego w Jeziorach Stanisława Kulikowskiego odbyło się zebranie organizacyjne oddziału Związku Strzeleckiego w Nowej Rudzie. W wyniku obrad został powołany do życia zarząd, w którego skład weszli: prezes - Pychyński Piotr, leśniczy lasów Państwowych, sekretarz - Obuchowski Franciszek, skarbnik - Pychyński Franciszek, wszyscy mieszkańcy wsi Nowa Ruda. Oddział liczy obecnie 14 członków.-

Powiat Łomżyński:

Dnia 3 bm. w Zambrowie odbyło się organizacyjne zebranie lokalnego oddziału Związku Strzeleckiego, na którym wybrano zarząd oddziału, składający się z 5-ciu osób.-

Powiat Bielsk-Podlaski:

Wśród ludności prawosławnej powiatu bielskiego żywo komentowane są wiadomości o przejściu do kościoła unickiego biskupa prawosławnego Antoniego w Wilnie, komentowane ostatnio w wileńskiej prasie polskiej i białoruskiej.-

W związku z tem i na tle ogólnej niechęci ludności do duchownego prawosławnego Leonida Naumowa, proboszcza parafii prawosławnej we wsi Czyże, gm. Pasynki miało miejsce spalanie sześciu krzyżów na cmentarzu prawosławnym w Czyżach, a następnie masowe wypasienie łaki cerkiewnej, będącej w posiadaniu ks. Naumowa. Do-

carstwowego Rozwoju Polski przy udziale 12 osób, przedstawicieli Organizacji Społecznych.-

Dnia 10 bm. w Białymstoku odbyło się doroczne zebranie członków T-wa Esperanto im. Zamenhofa z następującym porządkiem dziennym: 1/ wybory przewodniczącego i sekretarza zebrania, 2/ sprawozdanie zarządu z działalności za rok ub., 3/ wybory zarządu i komisji rewizyjnej i 4/ wolne wnioski. Przewodniczył Hirsz Lewkowski. Przemawiali - prezes T-wa Szapiro i sekretarz Kurjański. Po dyskusji przyjęto sprawozdanie zarządu za rok ub., po czym wybrano nowy zarząd, w którego skład weszli - Szapiro Jakób, Kurjański Filip, Knaup Stanisława, Placek Robert, Perlis Fania, do komisji rewiz. Wilbuszewicz, Koskówna, Zabia Henryk. Obecnych - 35 osób.-

VII. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Suwalski:

Dnia 4 bm. zastrajkowali robotnicy akordowi 60 rob., zatrudnieni przez przedsiębiorstwo robót budowlanych z siedzibą w Wilnie przy tłuczeniu szambu do budowy szosy Suwałki - Jeleniewo i wystąpili z żądaniem podwyżki płac oraz reperacji narzędzi na koszt przedsiębiorstwa. Część robotników powróciła do pracy już dnia 5 bm., reszta zaś dnia 8 bm., wszyscy na poprzednich warunkach.-

Dnia 6 bm. zastrajkowało 140 robotników tartaku "Płocienzo" /Suwałki/. Wszyscy przystąpili do pracy dnia następnego - po wypłaceniu im zaległych zarobków.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 13 bm. w Grodnie i powiecie pozostawało bez pracy 694 robotników /dnia 6 bm. - 692 robotników/, w tem robotników przemysłu hutniczego - 49, metalurgicznego - 18, budowlanego - 7, spożywczego - 191, chemicznego - 3, robotników wykwalifiko-

Butwiłowicza przybyła delegacja strajkujących robotników włókienniczych z Reginellą na czele. Delegacja prosiła Inspektora Pracy o pośrednictwo w pertraktacjach z przemysłowcami. W związku z tem Inspektor Pracy udał się do Zw. Wielkiego Przemysłu włók. Na skutek jego interwencji przemysłowcy wyrazili chęć podwyższenia strajkującym robotnikom o 6%; podwyżka ta obowiązywać miała od chwili przystąpienia strajkujących do pracy.-

Na godzinę 11-tą w dniu 14 bm. Inspektor Pracy zaprosił na konferencję przedstawicieli strajkujących robotników celem sakomunikowania im propozycji przemysłowców. Na konferencję tę udali się Reginella, Wilczewski, Radyszes i członkowie komitetu strajkowego. Po przybyciu delegatów od Inspektora Pracy w Związku Włókienniczym przy ul. Sienkiewicza 36, o godz. 14 odbyło się zebranie informacyjne strajkujących.- Przewodził Reginella. Pierwszy przemawiał komunizujący Radyszes Motel, który przedstawił zebrany /około 250 osób/ dotychczasowy przebieg strajku i ocenił ogólnie sytuację strajkową. Kończąc swe przemówienie Radyszes oświadczył, że na konferencji w Okręgowego Inspektora Pracy w dniu 14 bm. delegacja strajkujących odrzuciła propozycję przemysłowców, dotyczącą wyrażenia przez strajkujących zgody na podwyżkę dotychczasowej skali płac w białostockim przemyśle włókienniczym o 6%.-

Przemówienie Radyszesa powtórzył w żargonie Pajgia Szmul. Trzeci z kolei mówca - Reginella w dłuższym przemówieniu wyjaśnił, że nieskuteczne jest przekonywanie opinii publicznej przez pewne osoby nieodpowiedzialne, iż strajk włókniarzy białostockich ma charakter polityczny i pozostaje jako taki w związku z wyrokiem w białostockim procesie komunistycznym. Mówca podkreślał z naciskiem, że traktowany strajk wynikał li tylko na gruncie słusnych żądań ekonomicznych i, że charakter ekonomiczny strajku przez cały czas jego trwania ściśle zostanie zachowany. Dalej mówca zaznaczył, że nie może być mowy o jakichkolwiek po za walkę ekonomiczną ubocznych tendencjach strajkujących, natomiast opinia publiczna powinna być należycie poinformowana o tem, że właśnie przemysłowcy swą nieufnością i spekulacją na niekorzyść robotni-

28
go, sprzeciwu usiłowanemu wnieść transparent z napisem: "Niech żyje strajk włókienniczy aż do zwycięstwa", do czego jednakże prezydent sebrania nie dopuściło.-

Dnia 15 bm. odbyła się konferencja delegatów Okręgowej Rady Kl.Zw.Zaw., Związku Włókienniczego Nr.1. Zw.Włókienniczego "Praca" i całego szeregu innych związków zawodowych. Po omówieniu sytuacji strajkowej na konferencji przedgawano memoriał do Inspektora Pracy, w którym określono minimum żądań strajkujących /od 12 do 14% podwyżki płac/ oraz odezwę do wszystkich Związków Zawodowych w Biakymstoku, wywołującą je do moralnego poparcia strajkujących włókienniczy. Okręgowy Inspektor Pracy przyrzekł delegacji strajkujących zakomunikować telefonicznie treść przedłożonego mu memoriału Panu Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej.-

Strajkujący zachowują się spokojnie. Przewatają wśród nich tendencje jak najrychlejszego zakończenia strajku chociażby kosztownymi ustępstwami od pierwotnie wysuniętych żądań.-

Strajkuje ogółem 2921 rob.zakładów przemysłu włókienniczego i warsztatów lonkietniczych.-

Dnia 5 bm. zastrajkowało 14 robotników zatrudnionych przy tartaku drzewa w tartaku Czarny Blok. Strajkujący żądali podwyżki 10 gr. od metra sześciennego, dyrekcja tartaku natomiast wyraziła zgodę na podwyżkę 5 gr. Wobec odrzucenia propozycji dyrektora tartaku, do pracy zostali przyjęci inni robotnicy, a ten sam strajkujący zostali pozbawieni pracy.-

Stan bezrobocia w Biakymstoku i powiecie według danych z dn. 15 bm. przedstawia się następująco: bezrobotnych 3471 /dnia 7 bm. 3576/, w tem - robotników przemysłu tytoniowego - 37, włókienniczego - 2110, budowlanego - 99, metalurgicznego - 79, robotników rolnych - 4, wykwalifikowanych - 535, niewykwalifikowanych - 509 i pracowników umysłowych - 198.-

Z zapasów korzysta - ustawowo 616 robotników i 22 pracowników umysłowych, doraźnie - 499 osób.-

+++++

24
czony orderem Polonja Restituta /, który w roku 1927. w Gieczwałach
zwrócił się do pielgrzymki z Grajewa ze słowami: "Zanoszę modły
do Pana Boga i mam niepokonną nadzieję, że Bóg wysłucha modlitwy
mej i rychło połączymy się z naszą Macierzą."

e/ Zabójstwa:

Powiat Suwalski:

Ad punkt ten w sytuacyjnym sprawozdaniu tygodniowym Nr 23.

Starosta otrzymał informacje, że Aleksandrosz Adam, który
w dniu 8.b.m. w urzędzie gminnym w Krasnopolu zniszczył część aktów
urzędowych oraz postrzelił sekretarza Służynskiego i szeregowego
P.P. Rossaka Józefa zbiegł do Litwy, gdzie został przez władze
litewskie aresztowany.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 12.b.m. w Grodnie przy ul. Miaszczańskiej, przez samochód
taksówkę Nr.4332, prowadzoną przez szofera Aleksandra Grybuzta, so-
stała przejeżdżająca Odychowska Lucja, lat 9, zam. w Grodnie, która po
upływie kilku minut zmarła.-

Powiat Łomżyński:

Dnia 13.b.m. Grabiński Jan, właściciel maj. Szczepankowo wraz
ze swym furmanem Pawłowskim Józefem napadli na przechodzącego dro-
gą ze wsi Szczepankowo dzierżawcę tegoż majątku Drzewieckiego Jana,
którego uderzeniami pałką na miejscu zabili. Przyczyna zabójstwa -
satargi na tle majątkowym.-

f/ Rabunki:

Powiat Augustowski:

Dnia 7.b.m. w pobliżu stacji kolejowej Augustów 2-ch niezna-
nych osobników dokonano napadu na mieszkance miasta Augustowa -
Wojciechowskiego Józefa, idącego do pociągu. Jeden z napastników
przeprowadził rewizję u Wojciechowskiego, zabierając mu 5 zł. gotówkę
i 15 sztuk papierosów, drugi zaś napastnik stał ukryty za drzewem,

sabójstwa funkcj. P.P. i liczne kradzieże Lewonko Józefa. Zauważywszy policjanta Lewonko począł uciekać, a gdy na wezwanie poster. nie zatrzymał się. Podpor. dał don. trzy strzały z karabinu, lecz chybił. Zbiegłego Lewonka post. Podpor. odnalazł ukrytego w łące, gdzie został ujęty. Przed ujęciem Lewonki poster. Podpor. ranił go dwukrotnie w bok i głowę w czasie odbierania rewolweru, którego Lewonko zamierzał użyć przeciwko post. Podpor. -

Powiat Ostrołęcki:

Dnia 13. b.m. na szosie Ostrołęka-Mysyniec przed. Straży granicznej Roman Krzywicki użył broni palnej przeciwko Janowi Rykowskiemu, sam w Ostrołęce, raniąc go ciężko. - Przed. Krzywicki użył broni palnej, gdyż Rykowski Jan i brat jego Leon usiłowali dokonać na nim czynnego gwałtu. -

h/ Pożary.

Powiat Białostocki:

W nocy z dn. 11. na 12. b.m. we wsi Kulesze gm. Gonięda, wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem spłonęło 9 stodół, 2 chlewy oraz inwentarz żywy. - Straty obliczone są na 25 tysięcy złotych. -

Powiat Łomżyński:

Dnia 12. b.m. mieszkaniec wsi Bystry, gm. Rudki Antoni Grodzki w czasie kłótni pobit swego ojca Leonarda^a, następnie podpalił dom mieszkalny, który spłonął doszczętnie. Po dokonaniu zbrodni podpalenia Antoni Grodzki zgłosił się dobrowolnie na posterunek P.P. w Rudkach, gdzie został aresztowany. -

i/ Klęska żywiołowa.

Powiat Grodzieński:

Dnia 11. b.m. przeszła silna burza w rejonie gm. Bismonty, gdzie wyrządziła ona następujące szkody: we wsi Bismonty Wielkie uszkodziła dom mieszkalny i 5 stodół oraz rozwaliła doszczętnie wiatrak i dwa chlewy; w maj. Jana Bispinga - Maszalnicy zniszczone zostały drzewa owocowe i drzewa w parku. Ogólne straty obliczane są na 22 tysiące złotych. W czasie burzy poranione zostało dwoje ludzi. -

Za Wojewodę:

Białystok, dnia 16 czerwca 1928. r.

E.I.

[Podpis]

Naczelnik Wydziału Bezp. Pub.

Proletariusze wszystkich krajów łączy się.
Komunistyczna Partja Polski
Sekcja Kom. Międzynarodówki.

Komun. Partja Zachod. Białorusi.

Do wszystkich robotników przemysłu włókienniczego. Do wszystkich robotników Białegostoku.-

Towarzysze i towarzyszki.

W ciągu dwóch lat panowania faszystowskiej dyktatury Piłsudskiego jeszcze bardziej pogorszyło się położenie mas pracujących. Widno bezrobocie i śmierci głodowej zawisło nad chatami robotniczymi. Ci szczęśliwi, którzy mają pracę zarabiają tak mało, że częstokroć zaledwie wystarcza im na kawałek suchego chleba. Wasze położenie robotnicy-włóknianie jest jeszcze straszliwsze. Włóknian utrzymujący rodzinę zarabia w lepszym wypadku od 18-23 zł. tygodniowo, ten nędzny zarobek nie jest wypłacany gotówką. Fabrykanci pozwalają sobie na bezczelność wypłacania robotnikom bonami lub długoterminowymi wekslami. Mało jest krwiożerczym wysyskiwaczom tłuczyć swe kieszenie z krwi i potu robotników, oni chcą jeszcze zarobić używając procenta z głodowych zarobków robotniczych. Zlikwidowany został 8 godz. dzień pracy. Po 12-14 godz. uciążliwej dręczącej pracy wraca robotnik do domu i niema czem nakarmić głodnej rodziny. Podczas gdy rozpacz i nędza panuje w chatkach robotniczych, fabrykanci pasażerowie bogacą się z dnia na dzień kosztem wzmożonego wysysku mas pracujących. Im większa nędza w chatkach robotniczych, tem więcej dziesiątków setek tysięcy złotych wpływa do kieszeni fabrykantów, którzy trwonią pieniądze wydarte z gardziół dzieci robotniczych, po kabaretach, dancinгах, hańbiąc córki i siostry robotników. Robotnicy włóknianie jeszcze okropniejsza jest położenie kobiet i młodocianych. Dziesiątki tysięcy kobiet są zmuszone pozbać dzieci opieki matczynej i sprzedawać wysyskiwaczom swą siłę roboczą. Dziesiątki tysięcy dzieci robotniczych, zamiast kształcenia się fizycznego, zamiast szkoły są wrzucani do ciemnych dusznych fabryk. Mniej klasowo uświadomione, gorzej zorganizowane kobiety i młodociani są jeszcze bardziej wyzyskiwane, jeszcze gorzej opłacane od dorosłych robotników mężczyzn. Towarzysze i towarzyszki! Fabrykanci mają się dobrze pod panowaniem dyktatury faszystowskiej w Polsce. Kapitałisci i obszarnicy przeprowadzają stabilizację kapitalizmu na barkach mas pracujących. Fabrykanci przy pomocy faszystowskiego Rządu Piłsudskiego przystąpili do ataku na zdobycze robotnicze. Zlikwidowany został 8 godz. dzień pracy, ubezpieczenia społeczne, zniesiona praca tygodniowa, wzrost drożyzny przy niestosowaniu wskaźnika drożyznianego spowodował понижение wartości moralnej i bez tego głodowych płac robotniczych. Wprowadzona została racjonalizacja produkcji, która w kapitalistycznym ustroju ma na celu wzmożenie wysysku siły i krwi robotnika. Racjonalizacja ta powoduje wzrost armji bezrobotnych, stwarza stan, przy którym robotnik nigdy nie może być pewny jutra. Z drugiej zaś strony, racjonalizacja wysysa wszystkie soki, dręczy organizm pracującego robotnika, zmuszając go do nadludzkiego wysiłku jego mięśni i uwagi w ciągu 10, 12 i 14 godzin dziennie. Cóż tedy dziwnego, że z dnia na dzień rośnie ilość nieszczęśliwych wypadków przy pracy, coś dziwnego, że robotnicy, a zwłaszcza kobiety i młodociani padają i mdleją ze zmęczenia. A po tak nadludzko ciężkiej, dręczącej pracy, robotnik nie ma czem się odżywić, bo coś pozostaje mu z jego nędznego zarobku, gdy fabrykant odwie z niego procent, a Państwo kapitalistyczne ściągając pośrednie i bezpośrednie podatki na utrzymanie wojska, policji, szpicli-katów, którzy mordują lepszych synów robotniczych.-

Robotnicy włóknianie. W najbliższym czasie ma być wprowadzona ustawa na mocy której komuniści zostają wyjęci z pod prawa.

Urząd Wojewódzki w Białymstoku.

392
Białystok, dnia 23 czerwca 1928.

L. BP. 1751/23.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe
Nr. 25.

Do **Tajne**

/: według rozdzielnika /

Urząd Wojewódzki przesyła jeden egzemplarz sytuacyjnego
sprawozdania tygodniowego Nr. 25 za czas od dnia 17-go do 23-
go czerwca 1928 roku.

Za Wojewodę:

1 załącznik.

Otrzymują:

Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

/ Vide sytuac.
sprawozdanie
tygodniowe Nr. 25
z 1927 r.

GUBELSKI URZĄD WOJEWÓDZKI	
Podane dn. 30/6	1928 r.
Zat.	
Wym.	

do 950 / June

Po przyjęciu do wiadomości
Lublin, dn. 4/7 1928

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 25.
za czas od dnia 17-go do dnia 23-go czerwca 1928 r.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Zobrazowane w poprzednim sprawozdaniu sytuacyjnym ogólna sytuacja i nastroje ludności na terenie Województwa Białostockiego w okresie sprawozdawczym poważniejszym zmianom nie uległy. Okres ten nie wyróżnia również bardziej charakterystycznych spostrzeżeń. - Strajk robotników przemysłu włókienniczego w Białymstoku do ostatniej chwili nie został zlikwidowany. Wielokrotnie zwoływane przez Inspektora Pracy i Starostę białostockiego konferencje delegatów obu stron pozytywnych rezultatów nie dały. Według oświadczenia przemysłowców konjunktura w przemyśle białostockim nie pozwala na podwyższenie ^{im} płac robotniczych więcej niż o 8 % / maksymalnie /, zaś strajkujący usiłują wygrać znacznie wyższą podwyżkę, gdyż uzyskanie przez nich 8 % podwyżki po 18-dniowym / do dnia 22. b.m. / strajku nie wyrównałoby ich strat nawet po roku czasu. Obecnie takiego stanu rzeczy trudno przypuszczać, jak rychło i w jaki sposób strajk zostanie zakończony. Ogólnie przeważa zdanie, że zdecydują tutaj wkrastające w miarę przedłużania się strajku wśród strajkujących tendencje pójścia nawet na dalekie ustępstwa.

II. Ruch polityczny.

Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Kolneński:

Dnia 17. b.m. w Stawiskach odbył się przy udziale około 1500 osób wiec sprawozdawczy poseła dr. M. Ozarneckiego, który zilustrował zebraniem układ sił politycznych w Sejmie, a następnie omawiał przebieg obrad budżetowych Sejmu, podkreślając m.in., że P.P.S. pierwsza wystąpiła z wnioskiem o przyznanie Państwowemu Bankowi Rolnemu 100 milionów złotych na pomoc dla małych rolnych właścicieli. Nadto poseł Ozarnecki szczegółowo uzasadnił konieczność oddzielenia

objechać wszystkie parafie w powiatach kolneńskim i ostrołęckim i, że wreszcie zleconą mu akcją organizowania Kół Związku będzie prowadził przy ścisłym współdziałaniu z nim kleru katolickiego."

III. Ruch wywrotowy.

Powiat Grodziski :

Po przeprowadzonych ostatnio w powiecie grodziskim, likwidacjach organizacyj komunistycznych, zewnętrzna działalność KPZB. i ZMKZB. nie jest dostrzegana, co namixa w związku z innymi spostrzeżeniami przypuszczenie, że zarówno KPZB. jakoteż i ZMKZB. w grodzieniszczyźnie nie zostały jeszcze zastąpione nowymi jednostkami kierowniczymi."

Powiat Bielsk - Podlaski:

W wyniku wywiadów i dochodzeń w sprawie paczki wydawnictw komunistycznych, znalezionej na cmentarzu żydowskim w Siemiatyczach /: Wide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 23 z dnia 9. b.m. / została zatrzymana i przekazana sądziemu śledczemu II. rewiru w Bielsku Wiera Bajdzińska zamieszkała w Siemiatyczach, u której w czasie rewizji znalezione notatki i listy wskazujące na jej działalność wywrotową. Sędzia śledczy Bajdzińską zwolnił. W dalszym toku dochodzeń dokonano 6-ciu rewizyj u osób podejrzanych o komunizm; zakwestjonowano różne notatki i listy, pisane w języku żydowskim, do czasu przetłumaczenia."

Ponadto dostrzeżono, że organizacje komunistyczne w powiecie wszczęły akcję na wsi, mającą na celu zorganizowanie skrajnie radykalnego włościanstwa białoruskiego oraz b. członków i sympatyków K.P.Z.B., którzy w czasie poprzednich likwidacji utracili łączność z partją."

Poważnym w tym względzie czynnikiem są uwięzieni z więzienia członkowie organizacji komunistycznej po wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku w procesie " 133 " obecnie daje się już zau-

Powiat Szczeczyński:

Dnia 17.b.m. we wsi Skucz, gm. Radzików rozrzucono kilkanaście egzemplarzy następujących wydawnictw komunistycznych:

1/ Nr. 18 "Mokotowianina", organ więźniów politycznych, osadzonych w więzieniu mokotowskim; 2/ Nr. 3/5 Biuletynu Zawodowo-ekonomicznego KOKPP. i innych, notowanych w poprzednich sprawozdaniach sytuacyjnych oraz kilka egzemplarzy broszurki p.t. "Demokracja burżuazyjna, czy rząd robotniczo-chłopski", napis. przez Józefa Rogulskiego, wyd. nakładem biblioteki dzieł ekonomicznych i odbitej w drukarni Chomoińskiego Władysława - Kraków, ul. Warszawska 43.-

Powiat Łomżyński:

Według uzyskanych informacji ze źródeł konfidenjonalnych, do okręgu działania OK.ZMK w P. Łomża przybył na delegat KOKPP., który zajmie się organizowaniem zwartych Kół i Komitetów zetemkowych i partyjnych oraz przeprowadzi selekcje członków w komórkach zetemkowych celem przesunięcia z nich do komórek partyjnych elementu starszego.-

Dotychczas w okręgu działania wspomnianego OK.ZMK w P. samodzielne komórki partyjne nie istnieją.-

Powiat Ostrołęcki:

Dnia 19.b.m. przed więzieniem w Ostrołęce rozrzucono około 20 egzemplarzy odeszy KC. Czerwonej Pomocy w Polsce z maja b.r. p. t. "Więźniowie polityczni Mokotowa do robotników i robotnic Warszawy."

Powiat Białostocki:

Dnia 21.b.m. w Białymstoku rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy ulotki komunistycznej, nawołującej m.in. do zwołania konferencji wszystkich związków zawodowych w Białymstoku i poparcia żądania 30 - 40 % podwyżki płac dla strajkujących włókniarzy białostockich.-

nia podatków gruntowych, - gdyż stwarza to nieprzychylny stosunek włościarstwa do urzędników, którzy pozostają w tem przekonaniu, że wszelkie świadczenie ponoszone są przez stan włościarski i idą li tylko na utrzymanie urzędników. Dlatego też postanowiono zerwać się z protestem, by Rząd sprawę tę załatwił w innej formie. W proteście tym również nadmieniono, że Rząd może nie troszczyć się o byt urzędników państwowych.

Powiat Wołkowyski :

Dnia 13.b.m. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków oddziału Związku Robotników Przemysłu Skórszanego pod przewodnictwem Adamowicza Józefa, który referował sprawy organizacyjne, przyciemniając nacisk na to, by każdy członek oddziału należał do Powiatowej Kasy Chorych, a następnie zaproponował obecnym, by w dniu 17.b.m. wszyscy członkowie oddziału wzięli udział w uroczystości odsłonięcia pomnika Romualda Traugutta w Swisłoczy. -

Dnia 16.b.m. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków lokalnego oddziału Z.Z.K. pod przewodnictwem prezesa tegoż oddziału Grzelaka Aleksandra, który jako delegat na Zjazd Okręgowy Związku w Wilnie złożył sprawozdanie z przebiegu obrad tego Zjazdu. Następnie członek Zarządu Głównego Z.Z.K. Wasilewski Józef również złożył sprawozdanie z działalności ogólnej Związku i odczytał rezolucje, zapadłe na ostatnim posiedzeniu Wydziału Wykonawczego Centrali Z.Z.K.. Dalej omawiano sprawy organizacyjne, w których toku jednogłośnie postanowiono wziąć jak najliczniejszy udział w uroczystości odsłonięcia pomnika Romualda Traugutta w dniu 17. czerwca r.b. w Swisłoczy. -

Dnia 17.b.m. w Wołkowysku odbyło się zebranie Zw. Pracowników Żydowskich pod przewodnictwem Kaganowicza Abrama. Po omówieniu aktualnych spraw organizacyjnych przystąpiono do wyborów nowego zarządu Związku, do którego weszli : Kaganowicz Abram, Smazanowicz Abram, Szewachowicz Abram, Geller Saloma, Junowicz Chanael, Urynowski Izak, Złotnicki Judel, Kapłan Szmul, Szyff Lejzer, Rabin Hirsz i Mursztejn Mordchel. Na zebraniu było obecnych około 90 osób. -

Powiat Bielsk-Podlaski:

Okres wyborczy do żydowskich gmin wyznaniowych wywołał żywe zainteresowanie się ludności żydowskiej wyborami do zarządów wyznaniowych gmin żydowskich. Szczególnie żywą akcję wyborczą prowadzą "Bund" i "Poalej Sjon", które dążą do wprowadzenia jak największej ilości swych członków do zarządów wspomnianych gmin. Najwydatniejszą akcją w tym kierunku ujawnia się w Bielsku, Orli, Brańsku, Siemiatyczach, Ciechanowcu, Bodkach i Milejczycach.-

Powiat Sokółski:

Dnia 10 bm. odbyło się w m. Sokółka ogólne zebranie członków organizacji sjonistycznej /obecnych około 30 osób/. Przewodniczący zebrania Charnes Mordechel wyjaśnił zebranym program działalności i zadania nowych zarządów wyznaniowych gmin żydowskich oraz nawoływał do wzięcia masowego udziału w wyborach do zarządów tych gmin.-

W Sokółce powstał oddział żydowskiej Sjonistycznej Partji Robotniczej "Poalej Sjon". Na kierowników oddziału zostali powołani Jakow Skaraszewski, stolarz, Szlomo Szafranski, gętarz i Mosze Epstein, nauczyciel żydowskiej szkoły powszechnej utrzymywanej przez "Terbut". Wymienieni pod względem moralnym cieszą się opinią niezaganną; pod względem politycznym podejrzani są o należenie do K.P.Z.B.-

Powiat Wys.-Mazowiecki:

Dnia 16 bm. w Wys.-Mazowieckiem staraniem miejscowego Oddziału Organizacji Sjonistycznej-Sora Tobis z Palestyny wygłosił odczyt p.t.: "Ukłon z Palestyny". Prelegentka mówiła o stanie kultu-ralnym ludności żydowskiej w Palestynie, szkolnictwie, o warunkach materialnych ludności, o stanie przemysłu, handlu i ogólnym rozwoju Palestyny. W końcu swego przemówienia nawoływała zebranych do popierania emigracji żydów do Palestyny. Obecnych - około 150 osób.-

Większość ludności białoruskiej w dalszym ciągu nieprzychylnie odnosi się do władz i państwowości polskiej, co dowodzi, że wpływy b. hromadowców są nadal znaczne. Daje się to stwierdzić przy każdym zetknięciu się z białoruskami w życiu społecznym. Jako przykład świadczą wybory sołtysa w Łytmli gminy tejże nazwy, gdzie niedawno podczas wyborów sołtysa został wybrany Myszek Jan, znany ze swego wrogiego stosunku do Państwa. Zarządzone w ubiegłym tygodniu ponowne wybory nie zmieniły postaci rzeczy, gdyż hromadowcy większością głosów ponownie wybrali tegoż Myszkę. Demonstrując w ten sposób swe niezadowolnienie z decyzji władz nadzorczych. Wobec takiego stanu rzeczy sołtys w Łytmli zostanie wyznaczony z urzędu.-

Powiat Bielsk-Podlaski:

Zarząd Główny Towarzystwa Szkoły Białoruskiej czyni usilne zabiegi, ażeby ożywić działalność istniejących w powiecie bielskim hurtków T.S.B. Zabiegów te narazie pozytywnych rezultatów nie dają, gdyż ludność białoruska ogólnie odnosi się z nieufnością do T.S.B.-

+++++

VI. Ruch społeczny, wyznaniowy i spółdzielczy i organizacja przysposobienia wojskowego.-

Powiat Suwalski:

Dnia 17 bm. odbyło się w Suwałkach święto organizacji wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, zorganizowane przez Komitety P.W. i W.P. powiatowy i miejski. W ciągu dnia wygłoszono szereg przemówień okolicznościowych. Zaproszeni na uroczystość Marszałkowa Pikuska i ks.biskup Bandurski - na uroczystość tę nie przybyli; Marszałkową Pikuską reprezentował kpt. Skwarnicki, a ks.biskup Bandurski przysłał łopieszę z życzeniami.

oraz obowiązki stowarzyszonych względem ludzkości". Prelegent w dłuższym przemówieniu scharakteryzował stosunki panujące między służbą domową, a pracodawcami.-

Grono wybitniejszych obywateli m. Kamionki czyni starania o wybudowanie w Kamionce Domu Ludowego, w którym mogłoby się ognisko wać życie kulturalno-oświatowe szerszych mas. W najbliższym czasie ma być powołany do życia Komitet Budowy tego domu.-

Powiat Kolneński:

W dniu 17 bm. obchodzona była w Kolnie uroczystość dnia święta sportowego i wychowania fizycznego. W uroczystości przyjęły udział wszystkie drużyny z okolic Kolna, zaś drużyny z dalszych okolic przysłały przedstawicieli, względnie zespoły sportowe.-

Z przedstawicieli wojskowości był obecny p. Mjr. Brodowski, oficer p.w. 18 dywizji piechoty w zastępstwie generała Majewskiego.-

Zainteresowanie Świętem Sportowym, a szczególnie zawodami było duże.-

Powiat Sokólski:

Dnia 16 bm. odbyło się zebranie członków spółdzielni Rolniczo-Handlowej "Rolnik" w Sokółce przy udziale około 50 osób. Na zebraniu tem dokonano wyborów nowego zarządu, w którego skład weszli: ks. dziekan Bokszezanin Antoni, Marchwiel Adam, Rogulski Feliks, Kułak Antoni i Leosz Bolesław.-

Dnia 13 bm. we wsi Bogusze powstał Oddział Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej Męskiej, do którego zarządu zostali powołani Jan Czopala, Alfons Jackiewicz i Antoni Trochim.-

Tamże powstał Oddział Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej żeńskiej. Zarząd oddziału stanowią: Leokadja Kondziówna, Anna Saganowicz, Marja Kundziówna i Anna Trochimowicz.-

Dnia 17 bm. odbyło się poświęcenie mleczarni spółdzielczej w Dąbrowie, zorganizowanej przez Wydział Powiatowy.-

VIII. S z p i e g o s t w o.

Powiat Grodzieński:

W okresie sprawozdawczym Samodzielny Referat Informacyjny D.O.K.III. w Grodnie zlikwidował organizację szpiegową, na czele której stał Jureczko Bazyli, zamieszkały w Grodnie przy ul. Podgórnej Nr.78. Prócz Jureczki zostali aresztowani - Roj Włodzimierz, mieszkaniec wsi Hołownice gm. Wiercieliski, Aponik Mikołaj i Aponik Paweł, mieszkańcy wsi Wiercieliski, gminy tejże nazwy oraz Miłaszewicz Józef, mieszkaniec wsi Podkrzyżaki gm. Wiercieliski. Wymienieni uprawiali szpiegostwo na rzecz Rosji Sowieckiej. Aresztowanych z materiałami oskarżenia Samodzielny Ref. Inform. D.O.K.III. przekazał do dyspozycji Sędziego Śledczego I Rewiru w Grodnie.-

41

końca w planach walki ekonomicznej. Mówca potępił dalej robotników w Gródku, Michałowie i Supraślu, którzy dotychczas do strajku nie przystąpili. W końcu przemawiał Reginella, który wyznał zebranym, że o ile pertraktacje z przemysłowcami nie dojdą natychmiast do skutku, to niewątpliwie zapadnie uchwała, powzięta przez przedstawicieli wszystkich związków, wchodzących w skład Okręgowej Komisji Klasowych Zw. Zawodowych, wzywająca ogół robotników do przystąpienia do ogólnego strajku demonstracyjnego celem poparcia żądań strajkujących włókniarzy.

Dnia 18.6.m. w lokalu OKR. PPS. odbyło się zebranie strajkujących włókniarzy przy udziale około 700 osób, na którym przemawiali Reginella, Radysow, Fajgin, Piskiewicz, Jelin, Basiński, Kazimierz informując zebranych o stanie dotychczasowych pertraktacji z przemysłowcami. Przed wszystkim oznajmiono zebranym, że dotychczas zredukowano żądania do 20 i 30 % i, że przemysłowcy nie chcą pójść na dalsze ustępstwa i proponują nadal tylko 6% podwyżki. Zapytani robotnicy, jakie należy zajęć stanowisko, czy pójść na dalsze ustępstwa, czy też strajkować aż do zwycięstwa, pozostawili wolną rękę Komisji Strajkowej. Wreszcie Basiński Kazimierz w demagogicznym przemówieniu krytykował stanowisko przemysłowców jako prowokujące robotników i wzywał tychże do wytrwania w strajku celem zrealizowania wszystkich żądań.

Po odbytem zebraniu udali się delegaci strajkujących robotników o godz. 14 do Okręgowego Inspektora Pracy, który oświadczył, że na zasadzie nieobowiązujących rozmów z niektórymi wpływowymi przedsiębiorcami podwyższa sam od siebie propozycję przemysłowców z 6 na 8 %, dając robotnikom czas do namysłu i namyślenia się, przyczem wyjaśniał zebranym, że przyjęcie 8% podwyżki przez nich będzie bardzo korzystnem dla nich zakończeniem strajku.

W dniu 20 czerwca b.r. w tymże lokalu odbyło się zebranie strajkujących włókniarzy przy udziale 500 osób pod przewodnictwem Reginelli Aleksandra. Przemawiali: Reginella, Radysow, Fajgin, Szaro, Kan i Piskiewicz, którzy złożyli sprawozdanie z konferencji u Inspektora Pracy, nadmienając, iż tenże na własne ryzyko podnosił proponowaną przez przemysłowców podwyżkę do 8 %.

macyjnej z przedstawicielami strajkujących. Starosta wyjaśnił im warunki pracy i obecną konjunkturę w przemyśle włókienniczym, przy czym ostrzegł ich przed konsekwencjami, jakie może pociągnąć za sobą przewlekanie strajku oraz uzasadnił racjonalność bezwzględnego udania się do Inspektora Pracy na konferencję i zajęcia najbardziej pojednawczego stanowiska z uwagi na szczególną konjunkturę białostockiego przemysłu włókienniczego.

Ogólnie wśród strajkujących istnieje tendencja szybkiego zlikwidowania strajku.

Dnia 15.b.m. unieruchomiony został z braku materiału do tarcia tartak Fiszera w Wasilkowie, zatrudniający 65 robotników.

Nieczynna od dnia 4.b.m. z powodu remontu kotła fabryka jedwabnego pluszu firmy "Bekier i Ska" w Białymstoku uruchomiona została całkowicie dnia 18.b.m. /: zatrudnia 280 robotników /:-

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dnia 21.b.m. przedstawiać się następująco: bezrobotnych - 3438 / dnia 15.b.m. - 3471 bezrobotnych /, w tem robotników przemysłu tytoniowego - 37, włókienniczego - 2108, budowlanego - 89, metalurgicznego - 75, robotników rolnych - 3, wykwalifikowanych - 526, niewykwalifikowanych - 407 i pracowników umysłowych 195. Z zapomóg korzysta: ustasowo - 613 robotników i 21 pracowników umysłowych; doraźnie - 495 osób.

Powiat Augustowski :

Bez pracy pozostaje w powiecie 36 robotników, z których 24-ch pobiera zapomogi.

Powiat Grodzieński :

Dnia 20.b.m. w Grodnie i powiecie było 704 bezrobotnych

a/ Wyroki sądowe.

Wyrokiem z dnia 16 bm. Sąd Okręgowy w Grodnie na sesji wyjazdowej w Wołkowysku rozpatrywał sprawę z oskarżenia Pejsacha Adelskiego, w. Świsłocz, powiatu wołkowyskiego, aresztowanego dn. 20. lutego br. w Białymstoku z transportem literatury komunistycznej oraz aresztowanych na podstawie jego żeznań mieszkańców Świsłocz Rabica Mejera, Dawida Bersuckiego i Pejsacha Wojnera.-

Wszyscy oskarżeni z art. 102 cz. I K.K. skazani zostali na 3 lata więzienia każdy z saliszeniem aresztu prewencyjnego.-

Wyrokiem tegoż Sądu /na kadencji wyjazdowej w Wołkowysku/ z dnia 16 bm. uniewinnieni zostali oskarżeni z art. 102 cz. I K.K. mieszkańcy wsi Iwaszkiewice, gm. międzyszeckiej, pow. wołkowyskiego - Mikucik Mikołaj, Mikucik Michał, Zacharczuk Leon i Drobczyk Bazyli.-

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Grodnie na sesji wyjazdowej w Wołkowysku z dnia 18 bm. skazany został z art. 102 cz. I K.K. mieszkaniec wsi Kaczki, gm. Świsłocz, pow. wołkowyskiego Stefan Rurek na 3 lata więzienia, zastępującego dom poprawy. Wpółoskarżonego mieszkańca wsi Kaczki - Michała Kaczko Sąd uniewinnił.-

b/ P r z e m y t.Powiat Ostrów-Mazow.

Dnia 10 bm. na szosie Ostrów - Łochów policja zatrzymała transport nieocelonych towarów pochodzenia niemieckiego, a mianowicie 1331 sztuk letnich kapeluszy damskich i męskich, worek tytoniu wagi 21 kg. i 5175 nt. różnych koronek. Zatrzymany transport i jego właściciele Gałkę i Berka Osobów, zamieszkałych we wsi Dąbnica, gm. Długosiodło, powiatu ostrowskiego skierowano do Centrali Komory Celnej w Warszawie.-

44

D.O.R.III. Dworzanowskiemu Bronisławowi oraz cywilnemu Zasie-
nowskiemu. Poranionych w stanie bardzo ciężkim umieszczono w
szpitalu, gdzie sierżant Dworzanowski w dniu 21.bm. o godz.10
zmarł. Artjon zbiegł w niewiadomym kierunku.-

a/ P o ż a r y

Powiat Sokółski:

Dnia 11 bm. we wsi Rozedranka-Kowa, powiatu sokólskiego
spłonęły 2 domy mieszkalne i 14 stodół z inwentarzem żywym i
martwym.- Straty obliczane są na sumę około 38 tys.szk. Pożar
powstał skutkiem nieostrożnego obchodzenia się z ogniem przez
dzieci jednego z pogorszców - Walerjana Jelskiego.-

Powiat Wołkowyski:

W nocy z dnia 18 na 19 bm. we wsi Kokotaje, gm.Biskupi-
ce na szkodę Karola Borysa i innych /7 pogorszców/ spłonęły:
dom mieszkalny, stodoła i 6 ohlewów z całkowitym inwentarzem
żywym i martwym. Straty wynoszą 18.700 szk. Przyczyny pożaru na-
razie nieustalono. W czasie pożaru odniosły lekkie poparzenia:
Luba, Wiera i Aleksander Bodziesowie.-

Białystok, dnia 22 czerwca 1928 roku

Za W o j e w o d ę:

a. z. Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Urząd Wojewódski w Białymstoku.

45
Białystok, dnia 30 czerwca 1928 r.

L. BP.1818/T.

Sytuac. sprawozdanie
tygodniowe Nr.26.

Do

/ według rozdzielnika /

Tajne

Urząd Wojewódski przesyła jeden egzemplarz sytuacyjnego
sprawozdania tygodniowego Nr.26 za czas od dnia 24-go do
30-go czerwca 1928 r.-

1 załącznik.

Za Wojewodę :

Otrzymują:

/ Vide rozdzielnika
sytuac. sprawozdania
tygodniowego Nr.6.
z 1927 roku./

gł. Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

Z.I.

915

915

Podane dn. 27 1928 r.

Zat.

Waga

L:

Po przyjęciu do wiadomości

A. A.

Lublin, dn. 7 / 7 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 26.za czas od dnia 24-go do dnia 30. czerwca 1928 r.I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Strajk robotników przemysłu włókienniczego w Białymstoku, trwający od dnia 4.b.m., zakończony został dnia 26.b.m. podpisaniem umowy zbiorowej, przysługującej robotnikom wszystkich kategorii pracy podwyżkę o 9% stawek, określonych w cenniku z czerwca 1927. Podwyżka ta obowiązuje obie strony od dnia podjęcia pracy przez strajkujących.

Oceńając wynik strajku dla robotników, przysnać należy, że materialnie przegrali oni akcję strajkową, gdyż już w drugim dniu strajku przedsiębiorcy godzili się na przyszanie im 6% podwyżki, którą właściwie uzyskać mogli nawet bez uciekania się do strajku. P.P.S., która doprowadziła do wybuchu strajku już po kilku dniach trwania tegoż wyeliminowana została z Komitetu strajkowego, do którego weszli radykalni przywódcy związków włókienniczych i delegacji fabrycznych. Ażaby zachować pozory kierowania akcją strajkową, P.P.S. interwenjowała w Warszawie u P. Ministra Pracy i Opieki Społecznej, Głównego Inspektora Pracy i w Z.P.P.S. bez upoważnienia nawet wbrew woli ogółu strajkujących włókniarzy, którzy na zebraniach podkreślali wyraźnie, że, żywiąc całkowite zaufanie do Okręgowego Inspektora Pracy inż. Butwiłowicza, nie życzą sobie przyjazdu do Białegostoku delegata Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej, o co zabiegała w Warszawie delegacja OKR. P.P.S. w Białymstoku.

Wskazane fakty rzucają dostatecznie jasne światło na prawdziwość artykułów "Robotnika", traktujących o strajku włókniarzy białostockich. — Na uwagę wreszcie zasługuje fakt, że wyłączone P.P.S. z Komitetu strajkowego, przywódcy delegacji fabrycznych nie dopuścili do głosu komunistów, których wnioski na wiecach i zebraniach strajkujących po burzliwych zwykle obradach były odrzucane.

Po za wydarzeniami, związanymi z omawianym strajkiem, okres

i wsi. Min. poseł Rog podniósł, że korpus policyjny nie stanął dotychczas na wysokości zakreślonego dla niego zadania, że Sądy niższych instancyj wydają często wyroki, krzywdzące ludność najbiedniejszą, a faworyzujące ludzi zamożnych i wpływowych, czego dowodem rzekomo jest fakt uchylania tych wyroków przez Sądy Apelacyjne; że budżet M.W.R. i O.P. ułożony został pod kątem uprzywilejowania średniego szkolnictwa ogólnie - kształcącego z pominięciem istotnych potrzeb szkolnictwa zawodowego i t.p. - Przy ocenie budżetu Min. Spraw Wojskowych mówca zauważył, że Polska położona pomiędzy wrogami Jej potęgami militarnymi, musi mieć silną armię i, że on - poseł Rog - wierzy, iż Marszałek Piłsudski budżetu swego resortu użyje wyłącznie dla celów obrony Państwa. -

Przemówienie swe poseł Rog zakończył zdementowaniem wersji o rzekomem rozwiązaniu Sejmu w wypadku, gdyby większość jego pozostała nadal w opozycji do Rządu. Ogólnie przemówienie posła Roga było wybitnie opozycyjne i niepozbawione ostrych wycieczek w stronę B.B.W. z R. -

Następny mówca - Roman Janowski z Ostrowi Mazowieckiej atakował szczególnie policję i BBW z R. oraz dowodził bezcelowością wydatkowania przez Sejmik Ostrowski sumy 18 tys. zł. na utrzymanie samochodu dla Starosty, a także podkreślił, że budowa gimnazjum w Ostrowi - Mazowieckiej zbyt obciąża samorząd powiatowy bez korzyści dla powiatu, który zamiast gimnazjum - powinien mieć szkołę rolniczą. Na przemówienie Janowskiego replikował członek Sejmiku Sierota Franciszek z Kałęczyna. -

b/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Wołkowyski :

Dnia 24. b. m. w Wołkowysku odbył się przy udziale około 90 osób zjazd powiatowy delegatów Stronnictwa Chłopskiego pod przewodnictwem posła Sawickiego. -

organizacyj, należących do OKR. PPS. Grodno oraz poseł Pużaka został wybrany zarząd tymczasowy, którego skład zostanie podany w następnym sprawozdaniu. Konferencja nie wzbudziła większego zainteresowania wśród robotników miasta Grodna.-

Powiat Łomżyński :

Dnia 24. b. m. w Nowogrodzie odbył się wiec sprawozdawczy poseła dra Czarneckiego, który, występując w imieniu P.P.S. i P.S.L. "Wyzwolenie", scharakteryzował działalność w Sejmie każdego z klubów poselskich podczas uchwalania budżetu i wykłuszczył szereg wniosków, zgłoszonych przez kluby Z.P.P.S. i P.S.L. "Wyzwolenie", odrzuconych przez Sejm. Ponadto nawoływał zebranych do organizowania się i utworzenia jednolitego frontu chłopsko - robotniczego, gdyż dopiero wtedy, gdy przedstawiciele ludu będą mieli bezwzględną większość w Sejmie, można się spodziewać poprawy mas robotniczych. Na wiecu było obecnych około 600 osób.-

d/ Chrześcijańska Demokracja.

Powiat Grodzieński :

Dnia 17. b. m. poseł Półjan Romuald zamierzał zwołać wiec sprawozdawczy w m. Wołpie, lecz z powodu nieposiadania zezwolenia Starostwa - wiecu nie urządził, a ograniczył się tylko do odbycia krótkiej konferencji z sympatykami Ch.D. i Piasta, informując się przytem o rzekomych nadużyciach ze strony władz podczas wyborów do Sejmu i Senatu.-

e/ Związek Ludowo - Narodowy.

Powiat Łomżyński :

Okręgowy instruktor Zw. Lud. Narod. Szczepański, b. instruktor Wszechstanowej Organizacji Monarchistycznej, przebywał ostatnio w Wiednie i gminie Drosdowo, gdzie posiada poważne wpływy P.S.L. "Wyzwolenie". Odbył on tutaj kilka konferencji z proboszczami parafij oraz badał nastroje ludności i jej stosunek do Związku Lud. Narodowego.-

organizacji i, co się wzięło on interesować się życiem partyjnym." Gynamon zarzucał Bundowi działalność szkodliwą dla związków zawodowych, nawoływał zebranych do swalczania "Bundu", jako wroga robotnikom organizacji i wzywał ich do łączenia się w związkach zawodowych pod sztandarem tej partji robotniczej, która faktycznie walczy o dobro robotnika. Obecni na sali bundowcy silnie zareagowali na te wywody Gynamona i smusili go do zakończenia odczytu. Na zebraniu byli obecni członkowie związku skórzanego, członkinie organizującego się związku służących, oraz członkowie organizującego się związku piekarzy i robotników skynarskich. Obecnych na zebraniu było około 50 osób.-

wybrani: Zakrzewski Wojciech, Sadowski Franciszek i Kamiński Franciszek. Obecnych na zebraniu było około 50 osób.-

Powiat Wołkowyski:

Dnia 19 bm. w Świsłoczy odbyło się zebranie członków Związku Robotników Przemysłu Skórszanego. Przewodniczył Kuźmin Bergjusz. Przemawiali Żołnierczyk Piotr i Kuźmin, którzy nawoływali do wpłacania składek członkowskich. Obecnych - około 30 osób.-

Dnia 23 bm. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków Związku Rzemieślników Żydów; przewodniczył Goldberg Elia. Przemawiał Wileńczyk Samuel z Białegostoku. Po przemówieniach i dyskusji dokonano wyboru Zarządu, do którego weszli: Mursztępa Motel, Kaganowicz Abram, Szewachowicz Abram, Smazanowicz Aron, Kapłan Szmul, Szyff Łazarz, Rabin Hirsz, Janowicz Homel, Urynow Izaak, Giller Szloma, Złotnicki Judel. Obecnych - około 200 osób.-

V. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Ostrów-Mazow.:

Strajk flisaków w Broku /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.25/, który wybuchł dnia 18 bm. został zlikwidowany w dniu 23 bm. Flisacy firmy "Agahel", otrzymawszy 30% podwyżki dotychczasowego wynagrodzenia, odpłynęli w stronę Wyszkowa, zaś flisacy sąsiedź firmy "Sokoła S-ka Drzewna Tradepol" nie otrzymali żadnej podwyżki, lecz odpłynęli również do Wyszkowa, gdzie zamierzają dalej strajk kontynuować.-

Powiat Augustowski:

Bez pracy pozostaje w powiecie 35 robotników, w tem 25 rybaków; zapomogi ustawowe pobiera 25 osób.-

Powiat Białostocki:

Vide sytuacyjne sprawozdanie Nr.25 z dnia 23 bm.

Zwoływane do dnia 25 bm. przez Okręgowego Inspektora Pracy kon

interesów robotniczych postępowanie Reginelli Aleksandra, poczem wystąpił z wnioskiem, aby wytrwać w akcji strajkowej aż do zwycięstwa. Wniosek ten został odrzucony. Ostatecznie uchwalono votum zaufania Reginelli jako przewodniemu komitetu strajkowego i upoważniono delegację strajkujących do podpisania umowy zbiorowej z przemysłowcami. Umowa ta, przysługująca dla włókienniczej wszystkich kategorii podwyżkę stawek cennika z czerwca 1927 roku o 9% i obowiązująca od dnia przystąpienia strajkujących do pracy, podpisana została przy udziale Inspektora Pracy przez delegację obu stron dnia 26 bm.

Dnia 27 bm. część strajkujących przystąpiła do pracy. Przypuszczać należy, że, o ile na to pozwolą względy techniczne, wszystkie zakłady przemysłu włókienniczego, które objęte były strajkiem, uruchomione zostaną najpóźniej dnia 2.VII.br. Majstrowie zakładów przemysłu włókienniczego w Białymstoku strajkują nadal z powodu nieuwzględnienia przez przemysłowców ich żądań w kwestji zmiany odpowiedniego punktu cennika, dotyczącego wynagrodzenia majstrów /faktyczna stawki wynagrodzenia majstrów są wyższe od przewidzianych w cenniku/. Sądzą oni albo uwładoznienia w cenniku faktycznie przez nich pobieranych zarobków, albo zawierania z majstrami umów indywidualnych. Żądania te przemysłowcy odrzucają, oświadczając, że mogą w tej sprawie pertraktować dopiero za kilka tygodni po uruchomieniu fabryk. Strajkiem majstrów kieruje Związek Zaw. Majstrów Przemysłu Włókienniczego.-

Dnia 22 bm. z braku wałny unieruchomiono oddział przędzalniany fabryki kapeluszy Nowika w Białymstoku; bez pracy pozostało 26 kobiet.-

Dnia 20 bm. z braku materiału do tarcia unieruchomiony został tartak na stacji Waliły, gm. Gródek, zatrudniający 70 robotników.-

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dn. 28 bm. przedstawia się następująco: bezrobotnych - 3479 /dnia 21 bm. - 3438 bezrobotnych/, w tem robotników przemysłu tytoniowego - 36, włókienniczego - 2106, budowlanego - 93, metalurgicznego - 79, robotników wykwalifikowanych - 524, niewykwalifikowanych - 4051, pracowników umysłowych - 236. Z zapomóg korzystał ustawowo - 492

kwestę w Indurze, dochód z której został przeznaczony na cele kulturalno oświatowe koła.-

Dnia 19 bm. w m. Łunnie odbyło się zebranie komitetu gminnego W.P. i P.W., na którym uchwalono wyjechać u właścicielki majątku Romerowej 2 ha placu celem wybudowania stadionu. Komitet w najbliższym czasie ma przystąpić do zrealizowania swego planu.-

Powiat Kolneński:

Dnia 24 czerwca r.b. odbyła się wielka zbiorowa wycieczka do Ogniska Kultury Rolniczej w Małym-Płocku rolników z powiatów - kolneńskiego, szczuczyńskiego, żomżyńskiego i ostrołęckiego. Udział rolników w wycieczce był wyjątkowo liczny; odbyli oni z wycieczki wrócenie dobre. -

Tegoż dnia P.Wojewoda odbył inspekcję prac gospodarczych na terenie powiatu, zwiedził rzekę Szkwę, roboty meljoracyjne we wsi Łyse oraz Urząd gminy Łyse. Następnie zatrzymał się P.Wojewoda w Ognisku Kultury Rolniczej w Małym-Płocku, gdzie witany był przez młodzież szkolną, oddziały W.P. oraz przedstawicieli poszczególnych organizacji społecznych powiatu kolneńskiego i delegatów sejmików - szczuczyńskiego, żomżyńskiego i kolneńskiego na czele z przewodniczącymi tych sejmików.-

Po defiladzie oddziałów P.W. uczestniczył P.Wojewoda przy poświęceniu nowozałożonej mleczarni spółdzielczej w Ognisku, gdzie zwiedził szczegółowo ośrodek kultury rolnej i wygłosił krótkie przemówienie do zebranej ludności rolniczej, zachęcając ją do organizowania się w zrzeszeniach spółdzielczych i przyjmowania wydatnego udziału w podnoszeniu poziomu kultury rolnej.-

Tego dnia wreszcie zwiedził P.Wojewoda rolniczy zakład doświadczalny w Kisielnicy.-

Powiat Ostrołęcki:

W dniu 24 bm. na stacji Ostrołęka odbyło się poświęcenie sztandaru miejscowego gniazda Towarzystwa Gimnastycznego "Sokół", w związku z czym przybyły do Ostrołęki oddziały sokołów i sokolice

54

VII. Ruch Narodowościowy.

a/ Żydowski :

Powiat Ostrów-Naz.:

Dnia 23.b.m. w lokalu T-wa Kursów Wieczorowych dla Robotników bundowcy F. Lichtenstajni i A. Wróbel wygłosili w Ostrowi-Naz. odczyty n.t. " Czy młodość winna zajmować się sportem" i "Kiedy żydowski naród był więcej kulturalny - 50 lat temu, czy dzisiaj." Obecnych było około 50 osób. -

W dniu 24.b.m. w lokalu Organizacji Sjonistycznej w Zarębach Kościelnych wygłosił A. Zielonka / sjonista /, student z Warszawy, odczyt n.t. " Sjonizm, socjalizm, a komunizm." Prelegent określił dążenie, cele i zadania sjonizmu, a następnie oświecił socjalizm ze stanowiska sjonizmu i wykazał szkodliwą działalność komunizmu dla socjalizmu i sjonizmu. Obecnych na odczycie było około 40 osób. -

Powiat Szczytnyński :

Dnia 24.b.m. odbył się w Grajewie odczyt urządzony z inicjatywy miejscowego oddziału Stow. Kult. Ośw. Tarbut, a wygłoszony przez przybyłego w tym celu z Białegostoku Abrama Usynowskiego, który przemawiał o roli języka hebrajskiego w życiu narodu żydowskiego. Na odczycie obecnych było 50 osób. -

Powiat Białostocki:

Dnia 24.b.m. w Białymstoku, staraniem T-wa " Linas - Hacedek" literat Hejzen Zakman z Wilna wygłosił odczyt n.t. " Życie żydowskie kulturalne w Rosji". Prelegent zastrzegł się, że w czasie 6-cio tygodniowego pobytu w Rosji stwierdził, iż żydzi w Rosji korzystają z wszelkich praw narówni z rosyjanami. W miastach oraz wsiach żydowską kulturą wzrasta. Literatura, szkolnictwo i teatr żydowski w Rosji stoją na wysokim poziomie. - Dalej zaznaczył on m.in. że w Kijowie żydom zostały oddane najładniejsze gmachy rządowe, i, że żydzi w Rosji zajmują bardzo wysokie i poważne stanowiska. Zakończył odczyt nawoływaniem do nawiązania i utrzy-

obecnie w pierwszym rzędzie starają się wywierać decydujący wpływ na bieg życia samorządowego w powiecie i w tych radach gminnych, gdzie mają większość, specjalnie popierają sprawy białoruskie, nie troszcząc się o całokształt gospodarki gminnej. - W niektórych gminach starają się nawet dyskredytować niewygodnych im wójtów, którzy nie popierają ich akcji, a dbają jedynie o dobro ogółu. Fakt taki ma miejsce w gminie Kamionkowskiej, gdzie były prezes gminnego Komitetu b.B.W.R.H. - Antonowicz Stefan wraz z Dużykiem Janem, zastępcą wójta, działaczem białoruskim, wrogo usposobionym do Państwa, starają się wszelkimi sposobami usunąć obecnego wójta z zajmowanego stanowiska i zapewnić sobie dominujące wpływy w zarządzie gminnym. - W tym celu mieli oni wysłać do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych na niewygodnego dla nich wójta skargę z zarzutami nieudolnego prowadzenia przesyłu gospodarki. -

c/ rosyjski :

Powiat Grodzieński :

Dnia 18.b.m. kolonja rosyjska w Grodnie obchodziła doroczne święta "Dnia kultury rosyjskiej". W ciągu dnia odbyły się - kwesta uliczna i akademia w teatrze miejskim. Komitet obchodu uroczystości wydał w nakładzie 400 egz. jednodniówkę, traktującą o znaczeniu "Dnia kultury rosyjskiej" w życiu emigracji rosyjskiej. -

d/ litewski :

Powiat Grodzieński :

Pertraktacje prowadzone między Polską a Litwą, których odgłosy dochodzą ludności litewskiej, za pośrednictwem gazet, żywo interesują litwinów, zamieszkających w przygraniczu. Z zadowoleniem oczekują oniomyślnych rozstrzygnięć, gdyż z otwarcia granic rokują dla siebie wiele korzyści. Jedynie książęta litewscy okazują niezadowolenie, tłumacząc ludności, że Litwa dopóty nie może dojść do porozumienia z Polską, dopóki Wilno nie zostanie jej oddane. -

Stosunek ludności litewskiej do polskiej w pograniczu pozostawia wiele do życzenia, świadczą o tym wypadku zastrzelenia przez żołnierzy P.O. dwóch młodych litwinów. -

i pogrzebów. Przyrzeczenia m. ego ks. Wojciechowski dotrzymał, gdyż po zejściu z ambony, gdy chór rozpoczął śpiew kazał zaprzestać grania i śpiewać sam zaś opuścił kościół. Zgromadzeni opuścili kościół i na omentarsu wyrażali głośno swoje niezadowolenie. Po półgodzinnej przerwie ks. Wojciechowski powrócił do kościoła i odprawił cichę Matki Św. -

c/ Sprawy Samorządowe.

Powiat Sokółski :

Dnia 24.b.m. odbyło się posiedzenie Rady gminnej gminy Sokolany, na którym dokonano uzupełniających wyborów na członka Sejmiku Powiatowego. Wybrany został mieszkaniec wsi Woroniany, Wiktor Sołowiej, rolnik, bezpartyjny. -

d/ R a b u n k i :

Powiat Augustowski :

Dnia 20.b.m. w lesie w pobliżu wsi Strękowizna, gm. Szczebro - Olszanka, dokonano napadu na Mrowczyńską Helenę, przyczem napastnik zarabował jej 5 zł. i zbiegł. Ustalono, iż napadu tego dokonał Dębski Czesław, zbiegły z aresztu wojskowego deserter, poszukiwany za rabunki i liczne kradzieże. -

Powiat Grodzieński :

Dnia 24.b.m. na 8 klm. od wsi Hoża, na drodze idącej w kierunku miasteczka Druskieniki, w lesie 3-iej nieznani osobnicy, z których 2-ech uzbrojonych było w rewolwery, dokonali napadu na przejeżdżającego Kochanowskiego Józefa, któremu zarabowali 17 butelek piwa, po czem zbiegli. -

e/ P o ż a r y :

Powiat Wołkowyski :

Dnia 20.b.m. we wsi Podosierany, gm. Jaźówka, powiatu wołkowyskiego spłonęło 16 domów mieszkalnych. Straty wynoszą 40.000 zł. Pożar

57
Urząd Wojewódzki w Białymstoku.
L. BP. 1388/T.

Białystok, dnia 7. lipca 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie
tygodniowe Nr. 27.

Do
/ według rozdzielnika /

Tajne

Urząd Wojewódzki przesyła jeden egzemplarz sytuacyj-
nego sprawozdania tygodniowego Nr. 27 za czas od dnia 1-go
do 2-go lipca 1928 r.-

1 załącznik.

Za Wojewodę:

Odsyłam:

/ Vide rozdzielnik
sytnac. sprawozdania
tygodn. Nr. 6. z roku
1927. /

84. Naczelnik Wydziału Bosp. Publ.

788-1.

Recepcja

Zm

Wzrost

9/5 km

RP ti

L.
Po przyjęciu do wiadomości

A. A.
Lublin, dn. 20 VII 1928

58

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 27.
za czas od dnia 1-go do 7-go lipca 1928 roku.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Nastroje ludności na terenie Województwa Białostockiego w okresie sprawozdawczym nie uległy zmianom zasadniczym. Zmiana gabinetu, sądząc z tych nastrojów oceniana jest pod kątem taktycznych posunięć Marszałka Piłsudskiego i sfer rządzących; ogólnie przeważa przekonanie, że Rząd dążył będzie według wytycznych Marszałka Piłsudskiego i że ustąpienie Jego ze stanowiska Szefa Rządu nie wpłynie w niczem na bieg spraw ogólnopaństwowych. Zaznaczyć również należy, że enuncjacje prasy stołecznej, zaprzeczające niepokojącym ludność pogłoskom o stanie zdrowia Marszałka Piłsudskiego, pokrzyły kres różnego rodzaju wersjom i domyskom.

W życiu politycznym i społecznym nastąpiło nieznaczne ożywienie.

Ruch narodowościowy wyczerpują całkowicie - programowy niejako wiec posła Grünbauma w Grodnie, zyskująca na rozpiętości kampanja przedwyborcza do zarządów wyznaniowych gmin żydowskich i dostrzeżone w powiecie grodzieńskim posunięcia kierowniczych elementów Towarzystwa Szkoły Białoruskiej, obliczane na zdezorjentowanie organów służby bezpieczeństwa.

Odnosnie T. S. B. na podkreślenie zasługuje fakt, że radykalne elementy B. B. W. R. Bromady w powiatach grodzieńskim i bielskim czynią zabiegi, ażeby ożywić działalność Towarzystwa i rozszerzyć organizacyjnie jego wpływy. Zabiegi te dotychczas pozostały bez rezultatu. Uzewnętrzniają one m. in., że psychoza nieufności ludności białoruskiej nawet do legalnych organizacji wyklucza na dłuższy okres czasu możliwość podjęcia szerszej akcji organizacyjnej ze strony Towarzystwa Szkoły Białoruskiej, o czem ostatnio traktuje obszernie wileńska prasa białoruska.

b/ Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem.

Powiat Wołkowyski :

Dnia 29.ub.m. w Wołkowysku odbył się wiec sprawozdawczy posła dr. Polakiewicza, który zapoznał zebranych z przebiegiem obrad w Sejmie nad budżetem Państwa, zaznaczając, że w toku tych obrad BBW z R. jak najusilniej popierał postulaty urzędnicze.

Następnie poseł Polakiewicz odpowiadał wyczerpująco na zadawane mu przez Sosnowskiego / P.P.S. / i Paździerskiego Jana / Stron. Chłop. / pytania dotyczące wykonania uchwał o reformie rolnej, podwyższenia pensji duchowieństwa, projektu rządowego o podwyższeniu podatków gruntowych i t.p.

Obecnych na wiecu było około 80 osób.

Powiat Białostocki :

Dnia 1.b.m. w teatrze "Palaca" w Białymstoku odbył się wiec poselski B.B.W. z R. pod przewodnictwem Sieniaki Witolda, prezesa białostockiego Obwodu Związku Strzeleckiego.

Pierwszy przemawiał poseł Piłkiewicz, który wyjaśniał zebrany powody utrzymania jednolitości BBW z R., poczem omawiał sprawę podwyższenia płac urzędniczych, zaznaczając, że urzędnicy otrzymali 15 % podwyżki, że Rząd więcej dłużej nie może, gdyż nie ma na to środków. Wprawdzie partje lewicowe i prawicowe domagają się podwyżki dla urzędników w wysokości 25 %, jednakże odrzuciły wnioski Rządu o podwyższenie na ten cel podatków gruntowych. Jednocześnie poseł Polakiewicz nadmieniał, że urzędników w Polsce jest za dużo, wobec czego liczba ich winna ulec zmniejszeniu oraz że zadaniem obecnego Sejmu jest dokonanie zmiany Konstytucji w duchu wzmocnienia władzy Prezydenta i Rządu. Wreszcie poseł Polakiewicz nadmieniał, że niektóre partje lewicowe, które w okresie przedwyborczym posługiwały się imieniem Marasa, Piłsudskiego, obecnie po wprowadzeniu swych posłów do Sejmu, zwalczają Rząd Marszałka Piłsudskiego, utrudniając mu pracę.

Drugi z kolei mówca poseł Kosiba rozszerzył wywody posła

III. Ruch wyrotowy.Powiat Białostocki.

Dnia 5.b.m. w Białymstoku aresztowany został Lichtenbaum Abram, posługujący się dowodem osobistym, wydanym na nazwisko Abrama Pankarta, sekretarz OK ZMKZB. Białystok. -

Lichtenbaum zamieszkiwał w Białymstoku przy ul. Orłanowskiej Nr. 1., gdzie w czasie rewizji znaleziono różnego rodzaju notatki i korespondencje, dotyczące organizacji ZMKZB., szyfr partyjny i szapirograf "Wtur". Nadto przy rewizji osobistej u Lichtenbauma znaleziono dowody, świadczące, że kierował on akcją strajkową włókniarzy w Białymstoku z ramienia OK KPZB. Białystok. -

Powiat Szczuczynski :

Dnia 2.b.m. w Grajewie rozszkono kilkadziesiąt egzemplarzy następujących wydawnictw komunistycznych:

- 1/ odeszy p.t. "Więźniowie polityczni Mokotowa do robotników i robotnic Warszawy", wyd. MOPRu z maja b.r.;
- 2/ odeszy p.t. "Do robotników i chłopów, zorganizowanych w Strzelcu" wyd. KOKPP. z maja b.r.;
- 3/ odeszy p.t. "Pod wodzą popesowskiego posła Jaworowskiego - bandy bojówkarzy ostrzeliwują robotników warszawskich w dniu 1-go maja, wyd. KOKPP. z maja b.r.;
- 4/ odeszy p.t. "Prawda o krwawym 1-go maja w Warszawie", wyd. KOKPP. z maja br.;
- 5/ odeszy p.t. "Do obrony rewolucyjnych przedstawicieli robotników w Sejmie", wyd. KOKPP. z maja b.r. -

W wyniku przeprowadzonych dochodzeń stwierdzono, że kolportażu dokonali Margolis Lejb Arja i Bogusz Nochim, członkowie Oddziału Wiąsk Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego w Grajewie. - Margolis, u którego w mieszkaniu znaleziono dowody rzeczowe, został aresztowany i przekazany z materiałami oskarżenia dnia 3.b.m. władzom sądowym; Bogusz Nochim zbiegł przed aresztowaniem. -

sportowe, a wieczorem w sali państwowego gimnazjum żeńskiego akademja i koncert.-

Powiat Bielski - Podlaski :

Widz sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 26.

W wyniku targu na tle religijnem pomiędzy duchownym prawosławnym Haimowem ze wsi Gzyte, gm. Pasynki i duchownym Hillerem ze wsi Kuraszewo oraz między ludnością prawosławną i unicką wspomnianych wsi znaczna część mieszkańców wsi Gzyte przyłączyła się do kościoła unickiego, co jest oczywiście tylko objawem niechęci ludności do duchownego Haimowa.-

Powiat Wys.-Halecki:

Dnia 1.b.m. w Łepach odbyła się uroczystość poświęcenia sztandaru miejscowego gniazda Towarzystwa Gimnastycznego "Sokół". W uroczystości tej wzięły udział delegacje "Sokoła" z Łomży, Grodna, Starobiele, Białegostoku i Rosochatego, oraz Związek Harcerski z Łep, Ochotnicza Straż Pożarna z Pietkowa, miejscowe cechy stolarzy, glazurów i kotlarzy, P.Z.K. i Harcerska Organizacja Kobiet.- Uroczystość zakończyły popisy gimnastyczne drużyn żeńskich i męskich.-

Powiat Augustowski :

We wsi Racisce, gminy Hołynka zostały zorganizowane Koła Stowarzyszenia Młodzieży męskiej i żeńskiej.-

Do zarządu Koła młodzieży męskiej weszli: prezes Piotr Sagan, wiceprezes Romanosuk Antoni i sekretarz Sagan Jan, Koło liczy 17 członków, zaś do zarządu Koła młodzieży żeńskiej: prezeska Romanosuk Berafina, wiceprezeska Burayńska Anna, sekretarka Kucynska Staniłkawa i skarbniczka Romanosuk Stefanja; Koło składa się z 15 członków.-

Powiat Białostocki :

Dnia 28.ub.m. działacz Stowarzyszenia Badaczy Pisma Św. Stefan Raczek wygłosił w Białymstoku odczyt o charakterze religijnym.- Obecnych - około 40 osób.-

Chiniski Isaak - zastępca przewodniczącego, oszkolkowie Aszkiewicz Lejzer, Głogowski Elja, Szrajbaum Mejer, Trapkin Hilek, Kaplan Nesanel, Goldberg Chackiel, Frydberg Abram i Tarłowicz Mejer, zastępcy: Dąbrowski Benjamin, Sokowiej Icko i Blumental Howna; wszyscy cieszą się opinią dobrą. Do komisji wyborczej w Sokółce dotychczas zgłoszono 7 list wyborczych następujących grupowań: lista Nr.1 - związek kupców, lista Nr.2 - blok bezpartyjny, lista Nr.3 - związek rzemieślników, lista Nr.4 - organizacja "Bund", lista Nr.5 - Two "Linias Hacedek", lista Nr.6 - blok sjonistyczny, lista Nr.7 - blok socjalistyczny.

Powiat Szczuczynski :

Dnia 26.ub.m. w Szczuczynie staraniem miejscowej organizacji Tarbutu sjonistka Rachela Fajnberg wygłosiła odczyt o asymilacji żydów. Obecnych na odczycie było około 50 osób.

Powiat Wys.-Mazowiecki :

Dnia 1.b.m. w Wysokiem-Mazowieckiem staraniem miejscowego Oddziału Stowarzyszenia "Tarbut" wygłosiła sjonistka Rachela Fajnberg z Warszawy odczyt n.t. "Chcę, abyśmy byli żydami." Prelegentka poruszyła następujące kwestje: asymilacja żydów na chodnie-europejskich w XIX.wieku, asymilacja żydów po wojnie światowej, studenterja u żydów i innych narodów, stosunek rządu sowieckiego do żydów i polityka wynarodowienia ję-wsekcji. W chwili przemówienia prelegentki o polityce Rządu sowieckiego w stosunku do żydów, skierowanej do wynarodowienia ich, obecni na sali znani miejscowi komunisty Sawa Chachkowska, Janoszek Moórko, Ubogiewicz Abram, Brauda i inni, porzucili prelegentkę przeszkadzając, bijąc we drzwie i t.p. Po uspokojeniu ich przez obecnych, prelegentka zakończyła odczyt przy zupełnym spokoju. Przeciwnym zakłócenia spokoju publicznego na odczycie zagrożono do-chođenje. - Obecnych na odczycie było około 300 osób.

Powiat Grodzieński :

Dnia 26.ub.m. w sali teatru miejskiego w Grodnie odbył się wiec sprawozdawczy poseła Grünbauma. W obstermem przemówieniu poseł Grünbaum omówił działalność klubu żydowskiego oraz ocenił krytycznie posunięcia Sejmu Rządu i atakował misrachistów z Małopolski za ich ugodowe stanowisko względem Rządu. -

Na wstępie swego przemówienia poseł Grünbaum omówił kwestję współpracy posłów żydowskich różnych odcieni na terenie Sejmu i zaznaczył, że posłowie wybrani z listy Nr. 18, nie mogli dojść do porozumienia z posłami z Małopolski, ponieważ ci, nie dbając o interesy ludności żydowskiej, poszli na kompromis z Rządem, na co nie mogli się zgodzić posłowie z b. zaboru rosyjskiego, dążący konsekwentnie do poprawy warunków bytu żydów w Polsce. Posłów z Małopolski nazwał poseł Grünbaum obrzydliwymi asymilatorami i podkreślił, że działalność ich w Sejmie jedynie kompromituje naród żydowski. Omawiając prace posłów żydowskich mówca zaznaczył, że klub jego domagał się równouprawnienia szkolnictwa żydowskiego, ulg podatkowych, przyjmowania żydów na posady państwowe na równi z Polakami i t.p., lecz wszystkie te postulaty przez Rząd zostały lekceważone i nieuwzględnione. Wykuszczając rzekome krzywdy żydów w Polsce podnosił, że Rząd rosyjski dawał więcej uprawnień żydom, niż Rząd Polski. W kwestjach podatkowych poseł Grünbaum zauważył, że żydzi w Polsce z płaconych podatków pokrywają połowę budżetu państwowego, a korzystają z różnych ulg tylko Polacy, a następnie oświadczył, czy wobec takiego stanu rzeczy klub żydowski mógł głosować za budżetem. "My posłowie, reprezentujący naród żydowski, za budżetem głosować nie będziemy dopóty, dopóki nie zostaną uwzględnione nasze żywotne interesy." Oświadczenie to zebrani przyjęli oklaskami. -

Przy omawianiu spraw szkolnictwa żydowskiego poseł Grünbaum nadmienił, że na skutek jego starań w Ministerstwie Oświaty, Rząd otwiera szkołę żydowską w Płocku, lecz bez prawa szkół państwowych i, że takie same szkoły mają być otwarte w Wilnie i Grodnie, co zdaniem posła, świadczy o tem, że szkoły państwowe w Polsce są wyłącznie dla urzędników państwowych, a żydzi utrzymywać muszą

nie zlikwidowano z powodu biblioteki, do której rości pretensje Organizacja Sjonistyczna i Stowarzyszenie "Tarbut". -

b/ Białoruski:

Powiat Grodzieński :

Towarzystwo Szkoły Białoruskiej żadnej w dalszym ciągu nie przejawia żadnych działalności organizacyjnej, jakoteż kulturalno-oświatowej. -

W ostatnim czasie dostrzeżono symptomy rozkładu niektórych hurtków T.S.B. na terenie gminy bersztańskiej. -

Dnia 24.ub.m. Tokó Michał, mieszkaniec wsi Szczecino, radny gminy Berszty, jeden z wybitniejszych hromadowców, pozostał pod dozorem policyjnym jako oskarżony z art. 129 K.K., zgłosił się na posterunek P.P. w Bersztach i złożył deklarację o zlikwidowaniu hurtka Towarzystwa Szkoły Białoruskiej w Szczecino. Deklarację tę podpisali prezes Chochla Ignacy i sześciu członków hurtka, zaś dnia 25.ubm prezes hurtka T.S.B. wsi Jakubowicz, gm. Berszty - Sienkiewicz Włodzimierz wysłał deklarację łącznie ze swoją legitymacją do Starostwa w Grodnie z oświadczeniem, że szuka się stanowiska prezesa wspomnianego hurtka, podając jako motyw, że hurtek T.S.B. w Jakubowiczach nie przynosi żadnej działalności pożytku ludności białoruskiej i, że wobec tego uważa on za wskazane utrzymywanie hurtka przy życiu. -

Biorąc pod uwagę fakt, że hurtki Towarzystwa Szkoły Białoruskiej w gminie Berszty intensywnością i rozpiętością działania przodowały hurtkom T.S.B. w innych gminach oraz uważając, że hurtki T.S.B. na terenie gminy bersztańskiej obejmują najbardziej radykalny element b. BWRHromady, stojący zdecydowanie na gruncie jej ideologii, Urząd Wojewódzki poznicięcie hurtków T.S.B. w Szczecino i Jakubowiczach ocenia jako planowo obmyślany manewr taktyczny, obliczony na dezorientowanie organów służby bezpieczeństwa. -

Hepner w dniu 3.b.m. przekazany został do dyspozycji Sądu Pokoju w Sokołach.-

c/ Z a b ó j s t w a :

Powiat Suwalski :

Dnia 5.października 1925 r. w Suwałkach przy ul. Emilji Plater 31, wymordowaną została rodzina Aleksandrowiczów, składająca się z 2-ech osób. Sprawców, ani przyczyn morderstwa ustalić wówczas nie udało. Obecnie ustalono, iż morderstwo dokonał Korzun zel. Służynski Władysław, zam. w Suwałkach, którego aresztowano. Wymieniony do winy się przysnał, podając, iż pobudką do dokonania morderstwa i rabunku był brak pieniędzy, które, gdy je posiadał, stale przegrywał w karty. Zabójstwa Aleksandrowiczów Służynski dokonał w celach rabunkowych uderzeniami młotek w głowę. Zrabował on portmonetkę z 10 dolarami i około 100 zł. Korzuna przekazano władzom sądowym.-

Powiat Szczuczynski:

Dnia 25.ub.m. we wsi Kumelak, gm. Lachowo zabity został mieszkaniec tejże wsi Dąbrowski Aleksander. Zabójstwa dokonał Chodnicki Jan w czasie sprzeczki na tle nieporozumień sąsiedzkich. Chodnickiego aresztowano i przekazano władzom sądowym.-

d/ Kradzieże kasowe.

Powiat Białostocki:

W nocy z dnia 1-go na 2-go b.m. dokonano włamania do lokalu firmy Szersmidt w Białymstoku przy ul. Sienkiewicza 27, skąd po rozbiciu kasy skradziono 1.000 zł. gotówką, 3 dolarówki, 15 szt. płaszczy oraz utensylja samochodowe. Sprawy nieznani.-

Powiat Ostrow - Maz.:

W nocy z dn. 1-go na 2-go b.m. nieznani sprawcy dokonali kradzieży 2-ech kasetek na szkodę Spółdzielni Oficerskiej Szkoły Piechoty w Komorowie zawierającą 557 zł. gotówką, weksel na 500 zł. oraz kuponów oszczędkowych na 9.000 zł., tudzież 2 płaszcze.-

e/ o ż a r y :

Powiat Wys.-Mazowiecki:

W dniu 30.ub.m. we wsi Ieki Młynowskie, gm. Sokoły spłonęło 9 stod

Urząd Wojewódski w Białymstoku.

Białystok, dnia 14 lipca 1928 r.

L. BP. 1868/T.

Do

Sytuacyjne sprawozdanie
tygodniowe Nr. 28.

/ Według rozdzielnika /

Tajne

67

Urząd Wojewódski przesyła jeden egzemplarz sytuacyjnego
sprawozdania tygodniowego Nr. 28 za okres od dnia 8-go do 14.
lipca 1928 r. -

Otrzymuje:

Za Wojewodę:

/ jak rozdzielnik
sytuacyjnego sprawozdania
tygodniowego Nr. 28
z 1928 r. /

z. z. Naczelnik Wydziału Bosp. Publ.

Z.I.

LUBELSKI URZĄD WOJEWÓDZKI	
Podpisany: <i>[signature]</i>	1928 r.
do: 915 / <i>[signature]</i>	Zat.
	Waga

Na projekt do wiadomości
A. A.
Lublin, dn. 23 1928 r.

[signature]

za czas od dnia 8-go do dnia 14-go lipca 1928 roku.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Ze spostrzeżeń, dotyczących nastrojów ludności na terenie Województwa Białostockiego, a dostrzeżonych w okresie sprawozdawczym na podkreślenie zasługuje wrastające zainteresowanie się tej ludności aktualnymi sprawami natury ogólnopolskiej, jak sprawa rokowań polsko - litewskich, a zwłaszcza walką polemiczną ugrupowań politycznych i społecznych, wywołaną wywiadem Marszałka Piłsudskiego i przygotowaniami na gruncie parlamentarnym do jesiennej sesji Sejmu.

Bardziej charakterystycznych wydarzeń w życiu politycznym i społecznym nie było.

Również ruch narodowościowy ważniejszych wydarzeń nie przyniósł. Wyczerpują go niemal całkowicie - zorganizowane przez sjonistyczne organizacje żydowskie zakładowe akademje ku uczczeniu 24-rocznicy śmierci dr. Hercla, wybory do zarządów wyznaniowych gmin żydowskich oraz nieznaczne przejawy działalności organizacyjnej Towarzystwa Szkoły Białoruskiej i Litewskiego Towarzystwa św. Kasmiera. Dotychczasowe wyniki wyborów do zarządów wyznaniowych gmin żydowskich wskazują na kompletne prawie zwycięstwo ugrupowań ortodoksyjnych a porażką organizacji radykalnych, które dopiero w ostatniej chwili zdecydowały się na przyjęcie udziału w traktowanych wyborach.

Odnosnie Towarzystwa Szkoły Białoruskiej Urząd Wojewódzki zauważa, że Zarząd Główny tegoż zabiega usilnie w kierunku powołania do życia Zarządu Okręgowego na powiat wołkowyski i białaki z siedzibą w Świsłoczy i przeprowadzenia nowych wyborów do Zarządu Okręgowego w Grodnie. W tym celu zwołał on Okręgowy Zjazd delegatów do Świsłoczy na dzień 8.b.m.. Zjazd ten jednakże nie odbył się, gdyż Starosta Wołkowyski odmówił udzielenia zezwolenia na odbycie się Zjazdu, na który zaproszeni zostali także delegaci hurtkowi T.S.B. z poza powiatu wołkowyskiego. Omawiany Zjazd odbędzie się w Świsłoczy dnia 22.b.m. na podstawie zezwolenia Urzędu

Wincentego - skarbnik. Na zebraniu organizacyjnym obecnych było około 60 osób.

We wsi Palmicy I. z pośred obecných na zebraniu organizacyjnym 40 osób na członków Koła zapisało się 10 osób. Do zarządu wybrano: Barackiewicza Józefa - prezes, Janulewicz Władysław pierwszy wiceprezes, Kiedela Józefa - drugi wiceprezes, Onisko Nikodem sekretarz i Janulewicz Michał - skarbnik.

We wsi Plebaniszki odbyło się zebranie przy udziale 16-tu osób, z których na członków Koła zapisało się 12-tu. Do zarządu wybrano: Kurkowicz Władysław - prezes, Piotrowskiego Kazimierz pierwszy zastępca prezesa, Żukowski Franciszek - II-gi zastępca prezesa Gackiego Aleksandra - sekretarz i Pieściuta Antoniego - skarbnik.

We wsi Wierszypole zebranie odbyło się przy udziale 22 osób z których 12 zapisało się na członków Koła. Do zarządu wybrano: Obuchowskiego Kazimierza - prezes, Moździera Stanisław - pierwszy zastępca, Moździera Michał - drugi zastępca, Pieściuta Tadeusza - sekretarz i Moździera Antoniego - skarbnik.

We wsi Leśnicy odbyło się zebranie przy udziale 23-tu osób, z których 20 zapisało się na członków Koła. Zarząd Koła stanowią: Zawinowski Florjan - prezes, Bielawski Kazimierz pierwszy zastępca, Gołubiński Bolesław II-gi zastępca, Moździer Antoni - sekretarz, Brażewski Jan, skarbnik.

We wsi Barbarycze w zebraniu braki udział 22 osoby, na członków zapisało się 18 osób. Wybrany zarząd Koła stanowią: Zukowski Feliks - prezes, Sigiel Marcin - pierwszy zastępca, Wasowicz Stanisław - II-gi zastępca, Janulewicz Florjan - sekretarz, Pinkiewicz Piotr - skarbnik.

We wsi Gembacze zebranie odbyło się przy udziale 37-tu osób, z których na członków Koła zapisało się 32 osoby. W skład zarządu Koła weszli: Hulnicki Stanisław - prezes, Mikosia Jan - pierwszy zastępca, Ssematowicz Józef - II-gi zastępca, Hulnicki Józef sekretarz, Zmitrewicz Stefan - skarbnik.

We wsi Cidowice odbyło się zebranie przy udziale 40-tu osób, z których zapisało się na członków Koła 16. Wybrany zarząd

III. Ruch wywrotowy.

Powiat Ostrołęcki:

Dnia 5.b.m. przejęto korespondencję, wydaną przez redakcję Męskiego czasopisma komunistycznego "Ojfkun" do zamieszkałego w Ostrołęce Dawida Budnika, wnanego z działalności komunistycznej. Adres nadawcy: Birenowajg Dawid, Łódź, skrzynka pocztowa 472, "Ojfkun". Szczegóły zostaną podane dodatkowo.

Powiat Łomżyński:

Dnia 2.b.m. w m.Łomży, zmarł nagle Josel Rubinsztejn, członek miejscowego oddziału Poalej-Sjonn Lewicy. Pogrzebem zwłok zajęła się Rada Żydowskich Związków Zawodowych wspólnie z członkami organizacji komunistycznej Poalej-Sjonn Lewicy. W przeddzień pogrzebu w lokalu Rady Z.Z. odbyło się zebranie, na którym opracowano plan pogrzebu oraz uchwalono, by dla nadania pogrzebowi charakteru uroczystego pójść gremjalnie w konduktie pogrzebowym bez csapek i wieńców, co zostało uskutecznione. Gdy kondukt pogrzebowy przechodził przez ulicę Giełkowską, grupa żydów religijnych / ortodoksów / zastąpiła drogę, domagając się od uczestników pogrzebu, by ponakrywali głowy i usunęli wieńce, gdyż to sprzeciwia się rytuałowi religijnemu. Wystąpienie ich nie osiągnęło żadnego skutku. Następnie ci sami ortodoksi usiłowali nie dopuścić konduktu pogrzebowego do wkroczenia na cmentarz żydowski, a ostatecznie wynaczyli miejsce na grób przy parkanie, okalającym cmentarz. Pomimo oporu ortodoksów na poleceniu został wykopany nowy grób pośrodku cmentarza i zwłoki Rubinsztejna złożono obok grobu Abrama Kaca komunisty, który zmarł w r.1923 w więzieniu Łomżyńskim. Podczas składania zwłok do grobu wygłosili okolicznościowe przemówienia: Josej Platan z ramienia Poalej-Sjonn Lewicy, Potasiewicz - Rady Z.Z., Izaak Arkier - komunisty - Związku skórszanego. Wystąpienia przeciwpamiętne miejsca w czasie pogrzebu nie miały.

Według uzyskanych informacji konfidencjonalnych, istniejący konspiracyjnie w Łomży Z.H.K. urządza częste zebrania swoich człon-

Wojewódzki przesłał Ministerstwu dnia 12 b.m. za l.BP. 197/287
Wreszcie zatrzymano sekretarza O.K.KPZB., Segę Jankla, znanego
z działalności antypaństwowej na terenie powiatu białostockiego
i członka OK.KPZB., Grodzienką Esterę.

Po przeprowadzeniu dochodu przekazano do dyspozycji Pro-
kuratora S.O.w/m. w dniu 12.b.m. materiałami oskarżenia Segę
Jankla, sekret. OK.KPZB., Grodzienką Esterę, członka Wydzia-
łu Zawodowego OK.KPZB. i członka KO.KPZB., Krejn Gitle ps."Wier-
ka", ps."Bańska", członka OK.KPZB., delegowaną z KO.ZMK., Fryd-
man Marjassę, techniczkę OK.KPZB., w której mieszkaniu odbywały
się zebrania OK.i MK., a także przechowywane było archiwum OK.
KPZB. i Kacanka Abrama, członka komórki ZMK.w Oddziale Zw.Zawod.
Robotników Przemysłu Metalurgicznego.

Dnia 12.b.m. o godz.0'30na dworcu kolejowym w Białymstoku
zatrzymany został Badaś Fajwel, urodzony w 1908 roku w Grodnie,
przy którym po dokonaniu rewizji osobistej znaleziono na ciele
pod ubraniem sznurówkę / gorset /, złożony z 3-ech przedziałków,
w których ułożona była literatura komunistyczna, a mianowicie:
1/ 545 egz. odezw w języku rosyjskim p.t. " Do robotników i
włościan," wyd. KO.KPZB. - bez daty i nazwy miejsca wydania.
Treść odezw dotyczy strajku włóknianarzy białostockich;
2/ 670 egz. drukowanej odezw w języku żydowskim p.t. "Praca
i gminami". /Odezw dotyczy obecnych wyborów do Zarządów gmin
wysymniowych żydowskich, /wydanej przez OK.KPZB. - Wilno w czerw-
cu 1928 r.-

Zatrzymany Badaś usiłował wyjechać ze wspomnianą litera-
turą do Grodna / jak wskazuje bilet kolejowy /, a otrzymał li-
teraturę w Białymstoku. Dalsze dochodzenia trwają.

Powiat Grodzieński :

W ubiegłym tygodniu Oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Spożywczego w Grodnie prowadził pertraktacje z właścicielami piekarni o przyszanie 30 % podwyżki płac dla robotników piekarniczych. Po dłuższych targach, właściciele piekarni zgodzili się na podwyżkę płac o 20 %, na co przystali również i robotnicy, wobec czego zatarg został zlikwidowany."

Robotnicy zatrudnieni w rozlewniach piwa i fabrykach wód gazowych żądali podwyżki płac o 40%, na co jednak pracodawcy nie chcą się zgodzić, ze względu na zły sezon. Przysiękli oni robotnikom, że żądania ich uwzględnią wówczas, gdy będzie większy popyt na wyrabiany artykuł, co robotnicy przysięgli do wiadomości."

Powiat Wołkowyski :

Dnia 2.b.m. w Świdłocy odbyło się zebranie członków Związku Rzemieślników Żydów-Przemysław Dajchowski Nochem. Omawiano sprawy podatkowe. Zdecydowano dążyć do tego, by wszyscy rzemieślnicy byli zarejestrowani w Związku i by piekarze utworzyli własną spółdzielnię piekarską. Obecnych - około 40 osób."

Dnia 4.b.m. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków Związku Drobnych Kupców Żydów. Przemawiali Remon Chaim i Fiszler Jakób. Omawiano sprawę wyborów do zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej. Obecnych - około 40 osób."

.....

V. Ruch Narodowościowy.

a/ Żydowski :Powiat Szczuczynski :

W dniach 7. i 8.b.m. staraniem organizacji "Bet - Am" odbyły się w Grajewie nocne wieczorki i akademię ku uczczeniu rocznicy śmierci dra Hercla."

Powiat Sokółski :

Dnia 7.b.m. w Sokółce odbył się wiec przedwyborczy do zarząd

m. Sokółka :

- lista 1. Związku Kupców, - 28 głosów, mandatu nie uzyskała.
 " 2. Związku Właścicieli Nieruchomości - 50 głosów, uzyskała 1 mandat.
 " 3. Związku Rzemieślników, - 88 głosów, uzyskała 2 mandaty.
 " 4. "Bund" - 56 głosów, uzyskała 1 mandat.
 " 5. Tęto "Linas Hacadek" - 57 głosów, uzyskała 1 mandat.
 " 6. Relig. Narod. - Sjonist. Żyd. - 176 głosów, uzyskała 3 mandaty.
 " 7. "Poalej-Sjon" - 31 głosów, mandatu nie uzyskała.

Do zarządu gminy żydowskiej w m. Sokółce weszli:

- s listy 2. - Łabedyk Saloma, młynarz, politycznie nieposzlakowany.
 " 3. - Nowik Jankiel, kowal i Pałk Jonel fotograf, politycznie nieposzlakowani.
 " 4. - Szapiro Chaim, handlarz / Bund. /
 " 5. - Epsztejn Lejb, handlowiec, politycznie nieposzlakowany.
 " 6. - Szarnes Mordchel, kupiec, Kremer Fajwel - farbiarz, Dąbrowski Benjamin - robotnik, politycznie nieposzlakowani.

Na jeżnej kartce wyborczej /Nr. 1./ uskutecznił naprę w żargowibory nie "Cholera na wszystkich sokólskich kierowników, którzy prowadzą na czele z Lejbą Kacemelenbogen i pierwszej nagłej śmierci".

m. Nowy - Dwór.

- lista Nr. 1. Lokalna w Nowym - Dworze - 95 głosów, uzyskała 1 mandat.
 " Nr. 2. " w Kuźnicy - 111 głosów, uzyskała 2 mandaty.
 " " 3. " w Siarce - 42 głosy, nie uzyskała mandatu.
 " " 4. " w Siarce - 41 głos. nie uzyskała mandatu.
 " " 5. " w Dąbrowie - 260 głosów, uzyskała 5 mandatu

Do zarządu gminy w Nowym - Dworze weszli:

- s listy Nr. 1. - Golszmit Dawid - przemysłowiec, poglądów ortodoksyjnych politycznie nieposzlakowany.
 " 2. - Aumet Chaim i Chrost Abram - Szmul, politycznie nieposzlakowani.
 " 5. - Skibelski Samuel, Kusner Eli, Rosedrański Fajwel,
 . / .

74

sprawozdanie z prac Rady.

W tymże dniu w lokalu organizacji sjonistycznej w Ostrowi-Mazowieckiej Glinka Szwarc wygłosił odczyt okolicznościowy o dr. Hercle. Obecnych na odczycie było około 50 osób.

Powiat Kolneński :

Dnia 7.b.m. w Kolnie odbyło się walne zebranie członków miejscowej organizacji Poalej-Sjon przy udziale około 30 osób, na którym zdecydowano utworzenie przy organizacji biblioteki im. Borochover.

Dnia 8.b.m. uczeńnicy szkolnego kursu hebrajskiego oraz członkowie żydowskiej sekcji sportowej przy Towarzystwie "Tarbut" w Kolnie obchodzili uroczystości 24-lecie śmierci dra Hercle.

W czasie uroczystości zebrani pomaszcerowali przez m. Kolno do miejscowej synagogi, gdzie odśpiewano patriotyczne żydowskie pieśni oraz wygłoszono okolicznościowe przemówienia, mające na przedmiot biografję i działalność organizacyjną i polityczną dr. Hercle.

Powiat Łomżyński :

Dnia 7.b.m. w os. Wiskna staraniem miejscowego Oddziału "Hechaluc-Pionier" odbył się wiec z udziałem około 60 osób. Przemawiali: Homberg Izak, i Lewiński Mejer z Łomży oraz Żołędź Abram z Piątnicy, wszyscy należący do "Poalej Sjonu" zjeżdżonego z C.S.P. Tematem wiecu była obecna sytuacja ekonomiczna i polityczna w Palestynie. Wystąpienie przeciwpalestynowych, względnie przeciwsądowych nie było.

Dnia 8.b.m. w Łomży, w lokalu miejsc. organizacji sjonistycznej "Hatechija" odbyła się w obecności około 150 osób akademja ku uczczeniu rocznicy śmierci działacza sjonistycznego dra Hercle. Na program akademji złożyły się przemówienia okolicznościowe i część koncertowa.

Powiat Augustowski :

Dnia 8.b.m. organizacja sjonistyczna w Augustowie urządziła akademję ku uczczeniu rocznicy śmierci dr. Hercle. Przemawiał Rudnicki z Warszawy. Obecnych - około 400 osób.

odegrane utwory sceniczne cenzurowane były przez Starostwo Grodzkie w Wilnie.

Odświąt T-wa św. Kazimierza we wsi Zagały, gminy Beraniki, dnia 8.b.m. wybrał nowy zarząd, którego skład podany będzie w następnym sprawozdaniu. Obecnych na zebraniu było - 24 osoby.

e/ Białoruski:

Powiat Sokólski :

Dnia 24.ub.m. odbyło się zebranie organizacyjne we wsi Jurowlaży, gminy Odelsk, zwołane w celu założenia sklepu spółdzielczego. Obecnych - około 30 osób. Przemawiał Pietrasz Jerzy, który oznajmił zebranym, że spółdzielnia w Jurowlanach ma na celu wspieranie handlu chrześcijańskiego, a nie wzbogacania żydów i, że dochody będą obracane na powiększenie tej spółdzielni oraz wysłał obecnych do współpracy i zapisywania się na udziałowców. Z pośród zebranych podpisało deklaracje 21 os. Powołano zarząd w którego skład weszli: Białokos Archim, Legieśda Basyl, Horczak Mikołaj, Matusiewicz Paweł, Gytko Aleksander, Sokowiec Dymitr, Kisiel Jan, Pietrasz Jerzy, Gytko Sienion. Z wymienionych Legieśda Basyl jest poszlakowany o należenie do KPZB.; był on sekretarzem hurtka b.BWRHr. w Jurowlanach.

Powiat Bielski - Podlaski :

Na mający się odbyć dnia 8.b.m. w Swiskoczy pow. wołkowyskiego okręgowy Zjazd delegatów Towarzystwa Szkoły Białoruskiej, wyjechali do Swiskoczy z ramienia hurtka T.S.B. w Malinikach, gm. Orla, Jan Geres i z ramienia hurtka T.S.B. w Krzywaj, Nadzieja Kondraciuk, najczynniejsi działacze T.S.B. w powiecie bielskim.

Przeciwko wymienionym Nadzieji Kondraciuk i Janowi Geresiowi, poszlakowanym o należenie do K.P.Z.B. prowadzone są obecnie dochodzenia.

Powiat Białostocki:

Dnia 7.b.m. we wsi Pieszczaniki, gm. Gródek odbyło się w lokalu Zawadzkiego przedstawienie amatorskie w języku białoruskim, odegrane przez miejscowy zespół hurtka Tow. Szkoły Białoruskiej w Pieszczanikach.

Dnia 9.b.m. w Grednie i powiecie było 600 bezrobotnych /: dnia 4.b.m. - 639 bezrobotnych /, w tem robotników przemysłu hutniczego - 49, metalurgicznego - 19, spożywczego - 129, chemicznego - 2, budowlanego - 3, robotników rolnych - 5, niewykwalifikowanych - 249, wykwalifikowanych - 92 i pracowników umysłowych - 52. Z zasiłków korzystają 102 osoby.

Powiat Białostocki :

Dnia 7.b.m. unieruchomiony został z braku materiału do tartania tartak firmy " Jaglom " w Białymstoku, zatrudniający 50 robotników.

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dnia 13.b.m. przedstawia się następująco: bezrobotnych - 3204 /dnia 5.b.m. - 3465 bezrobotnych /, w tem robotników przemysłu tytoniowego - 35, włókienniczego - 1987, budowlanego - 74, metalurgicznego - 68, robotników wykwalifikowanych - 497, niewykwalifikowanych 343 i pracowników umysłowych - 210. Z zapomóg w tym dniu korzystało: ustawowo - 514 robotników i 23 pracowników umysłowych; doraznie 417 osób.

.....

VII. Ruch społeczny, wyznaniowy i spółdzielczy, organizacje W/P. i P/W.

Powiat Wołkowyski :

Dnia 4.b.m. w Podorosku odbyło się zebranie rolników, na którym przemawiali inspektor ZS OTR z Warszawy Urbanowicz i instruktor T-wa Popielinski z Wołkowyska. Obecnych - około 130 osób.

Powiat Białostocki:

Dnia 8 b.m. członek Stowarzyszenia Badaczy Pisma Św. Raczel Stefan wygłosił w Białymstoku dwa odczyty o Rosji Sow. Obecnych na obu odczytach - około 60 osób.

Powiat Grodzieński :

W dniu 1. lipca br. w m. Kamionce odbyło się walne zebranie

przewożą rzeczy swe zagranicę, sami zaś pod pretekstem spacerów dokładnie zapoznają się z miejscowymi stosunkami i stanem ochrony granicy, poczem przy pomocy miejscowych wymytników w porze nocnej nielegalnie przekraczają teren granicy do Prus. Nielegalnemu przekraczaniu granicy sprzyjają sprzyjają lesiasty teren granicy i użatwienia, czynione emigrantom przez władze niemieckie."

b/ Sprawy graniczne.

Powiat Suwalski:

W dniu 7.b.m. Landrat z Margrabowa zwrócił się za pośrednictwem niemieckiego urzędu celnego do Starostwa w Suwałkach z prośbą o zezwolenie przetrócenia granicy do Polski jemu i kilku jeszcze innym przedstawicielom władz niemieckich, zwiedzającym pogranicze. W związku z tem zastępca Starosty w towarzystwie p.o. Komendanta P.P. podkom. Musiała i inżyniera drogowego Nikossa, w charakterze tłumacza, udał się do Filipowa, a stamtąd do niemieckiego miasteczka Mieruniszek i zaprosił przybyłych do Suwałk. O godz. 18'30 przybyli tu dwoma autami wice-prezydent Prus Wschodnich, dr. Sztajnhole z żoną, landraci z Margrabowa i Goldapu, naczelnik policji kryminalnej z Królewca i żandarm powiatowy z Margrabowa. Po konferencji na temat stosunków granicznych i współdziałania władz bezpieczeństwa obu Państw w ściganiu przestępstw na pograniczu Starosta suwalski podejnował gości niemieckich kolacją. Przy pożegnaniu zaprosili oni Starostę i jego zastępcę do pobliskiego niemieckiego miasta powiatowego Margrabowa."

c/ Wiadomości z Niemiec.

Powiat Augustowski :

Według osiągniętych wiadomości konfidenjonalnych, do majątku Prostkiengut / Prusy Wschodnie / przywiezione w końcu czerwca br. 6 karabinów maszynowych, 3 lekkie i 3 ciężkie oraz kilka skrzyni amunicji do tychże, które oddano pod dozór oberlejtenta Nobla, przewodniczącego Związku b.wojskowych. We dworze Klein - Prostken znajdują się u oficera Szyfra, zastępcy Nobla 4 minomiotnice, około

Powiat Białostocki :

Burza zniszczyła 124 domy mieszkalne, 168 stodół, 57 chle-
wów, 4 kominy fabryczne, 15 wiatraków i około 13 tys. drzew. Straty
wynoszą ponad 250 tys. zł. W czasie burzy utraciły życie 3 osoby.

Powiat Bielsk-Podlaski.

Wległo zniszczeniu 16 domów mieszkalnych, 37 stodół, 43 chle-
wy i obory, 6 wiatraków i łącznie z puszcza białowieską około 8
tysięcy drzew. Straty wynoszą ponad 100 tys. zł. Utraciły życie
w czasie burzy 3 osoby.

Powiat Łomżyński :

Burza przemknęła się przez okolice Zambrowo, gdzie zniszczyła
5 domów mieszkalnych i 20 stodół. Wypadków w ludziach nie było.

Powiat Hys.-Hasiowski:

Wległo zniszczeniu 12 domów mieszkalnych, 35 stodół, 1 komin
fabryczny i około 2800 drzew.

f/ Zabójstwa.Powiat Bielsk-Podlaski :

Dnia 7. b. m. mieszk. os. Białowieża Marbutowicz Władysław, chory
umysł, zamordował nożem w mieszk. własnem żonę swą Krystynę. Sprawcę
zabójstwa aresztowano.

Powiat Grodzieński

W nocy z dn. 6. b. m. na 7. b. m. w czasie snu w stodole uderzeniem
noża w piersi zabita została mieszk. wsi Byczki, gm. Hornica Kowalew-
ska Antonina, zaś mąż jej Kowalewski Piotr ciężko ranny wskutek
otrzymanego pchnięcia nożem w piersi. Podejrzenie o dokonanie za-
bójstwa pada na wspomnianego Kowalewskiego, który czynu tego dokonał
z powodu złego położenia majątkowego, a następnie sam udzielał popeł-
nić samobójstwo. Kowalewskiego Piotra w stanie bardzo ciężkim prze-
wieziono do szpitala miejskiego w Grodnie.

Dnia 8. b. m. w folwarku Pozierna, gm. Gudziewice, Studzińska Anna,
uderzyła pralkiem Zasulewicz Stefanję, która wskutek pchnięcia
ciężkiego po upływie kilku godzin zmarła. Studzińska dokonała zabój-
stwa.

go Piaseczatowskiego. Od pkomieni zajął się również dom sąsiada Gaborowskiego Wincentego, który upkował. Ogólne straty wynoszą 8500 zł. Sprawcy aresztowano.

h/ Kradzież kasowa.

Powiat Szawelski

W nocy z dn. 9. na 10. b.m. nieznani sprawcy dokonali włamania do lokalu Banku Ludowego w Szawłkach a następnie po rozpruciu rakiem kasy ogniotrwałej dokonali kradzieży gotówki w sumie 34269 zł. 51gr. Sprawcy dotychczas nieujawnieni. Dochodzenie trwa.

i/ Napad na posterunek P.P.

Powiat Augustowski

Dnia 8. b.m. w osadzie Łosocina, podczas doprowadzania do posterunku P.P. Konona Grzegorza, ten ostatni stawiał czynny opór eskortującemu go funkcjonariuszom policji, wywołując jednocześnie zbieg wiśko. Po doprowadzeniu awanturnika do posterunku, zebrał się tłum usiłując wtargnąć do wnętrza. Wobec niemożności rozprószenia tłum wchłonięci kłami, sążądano pomocy z Grodna, lecz przed jej przybyciem zdokąd tłum rozpuścił i aresztował 28 głównych podlegaczy. Na drugi dzień przed posterunkiem zebrał się znów tłum w liczbie około 100 osób i w groźnej postawie domagał się wydania aresztowanych, przyciem szatkował posterunek kamieniami, wybijając szyby. Wówczas na żądanie komendanta posterunku delegowano z Komendy Powiatowej P.P. w Grodnie 6 pieszych i 4 konnych szeregowych P.P. pod komendą aspiranta Jakóbewskiego, którzy tłum rozproszyli i aresztowali podlegacza. Dochodzenie trwa.

k/ Wzycie broni przez funkcj. P.P.

Powiat Białostocki

Dnia 12. b.m. poster. 3 Podkomisarjatu PP. w Białymstoku Anisimowicz Zygmunt eskortował kaniarza Garbera Chaima, aresztowanego w związku z włamaniem kasowym, dokonaniem w Banku Ludowym w Szawłkach, który na ul. Lipowej usiłował zbiec. Poster. Anisimowicz

Urząd Wojewódzki w Białymostku

Białymstok, dnia 27. lipca 1928 r.

L. BP. 2085/Tj.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe
Nr. 29.

Tajne

Do

/ według rozdzielnika /

80

Urząd Wojewódzki przesyła jeden egzemplarz sytuacyjnego
sprawozdania tygodniowego Nr. 29. za czas od dnia 15-go do
21-go lipca 1928 roku.

1 załącznik.

Z a W o j e w o d ę :

Otrzymują :

/ Vide rozdzielnik
sytuac. sprawozdania
tygodn. Nr. 6. z 1927 r. /

Naczelnik Wydziału Bisp. Publ.

Z. I.

LUBELSKI URZĄD WOJEWÓDZKI

I. 3.

Poukano dn.

25/7

1928 r.

Po przyjęciu do wiadomości

Zat.

A. A.

Wagn

Lublin, dn.

3

1928 r.

do

915 / Tajne

za czas od dnia 15-go do 21-go lipca 1928 r.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Zobrazowane w poprzednim sprawozdaniu nastroje ludności na terenie Województwa Białostockiego nie uległy zmianom w okresie sprawozdawczym, który przynosi znaczne ożywienie się życia politycznego. Charakterystując ogólne przejawy ruchu politycznego w ubiegłym tygodniu, Urząd Wojewódzki zaznacza, że P.P.S., Stronnictwo Chłopskie i Chrześcijańska Demokracja rozpoczęły niejako planową akcję wzmacniania wśród społeczeństwa nastrojów opozycyjnych do Rządu i, że akcja ta, przynajmniej dotychczas, nie napotyka na reakcję ze strony organizacji i ugrupowań, przychylnie względem Rządu usposobionych, względnie Rząd popierających.

Dalej Urząd Wojewódzki podkreśla, że na czoło zagadnień lokalnych w ostatnim czasie wysuwają się coraz bardziej sprawy gospodarcze.

We wszystkich prawie powiatach Województwa Białostockiego warsta ruch spółdzielczy, kierowany przez instytucje samorządowe, co stwarza specyficzny kurs dla organizacji politycznych, zmuszonych - siłą faktu do rywalizowania na gruncie ruchu spółdzielczego z inicjatywą samorządów.

Stan bezrobocia w ważniejszych ośrodkach przemysłowych wciąż nieznacznie. Ponadto w ubiegłym tygodniu zarysował się w dość wyraźnie kryzys w przemyśle włókienniczym białostockiego okręgu przemysłowego, spowodowany nie tylko brakiem większych zamówień, lecz w większym jeszcze stopniu zwężeniem się rynku kredytowego.

LUBELSKI URZĄD WOJEWÓDZKI

Podano dn. _____ 1928 r.

Zat.

Właga

w tej samej płaszczyźnie, jak CKW.P.P.S. i Z.P.P.S. Przeciwno osobie Marszałka Piłsudskiego Gajda zbyt ostro i jawnie nie występował, czynił jednak aluzję do rzekomego poniżania przez Marszałka interesów klasy pracującej, a popierania obywateli. W większym stopniu występował przeciwko Blokowi Bezpartyjnemu i jego metodom wyborczym, oraz projektem zmiany Konstytucji. Na zakończenie odczytał z "Robotnika" uchwałę ZPPS. w sprawie wywiadu Marszałka Piłsudskiego oraz zaproponował przyjęcie przez zebranych na wiecu rezolucji treści następującej: "Żądamy ściągnięcia podatków od obywateli, sprawiedliwego rozłożenia podatków na maszynolnych, żądamy nęgowania praw konstytucyjnych." Wreszcie wniósł okrzyki: "Precz z Blokiem Bezpartyjnym", "Niech żyje jedność ludu pracującego miast i wsi.", "Niech żyje P.P.S.". Rezolucja została przyjęta, okrzyki podtrzymane przez członków PPS., większego jednak entuzjasmu na wiecu nie było i ogólnie wiec zaliczyć można do nieudanych.

b/ Partja Pracy.

Powiat Grodzieński :

Zorganizowany w swoim czasie w Grodnie Sekretariat Okręgowy Partji Pracy został obecnie zlikwidowany. Kierownik tego Sekretariatu, Kuhlneraś wstąpił do Stowarzyszenia Rezerwistów i b. Wojskowych, w którym powołano go na prezesa.

c/ Związek Ludowo - Narodowy.

Powiat Łomżyński :

Instruktor Okręgowego Sekretariatu Związku Lud.Narod.w Łomży Szczepański Zygmunt objechał prawie wszystkie gminy w powiecie Łomżyńskim oraz odbył szereg konferencji z księżmi i mężami zaufania Związku w sprawie planowej akcji organizacyjnej, podejmowanej przez wspomniany Sekretariat. Na wniosek Szczepańskiego postanowiono zorganizować w każdej parafji Koło parafjalne Związku i zająć się werbunkiem nowych członków drogą zbierania zapisów na spo-

organizatorzy tegoż nie uzyskali pozwolenia władz administracyjnych na odbycie się wiecu. Po wiecu senator Irzycki i poseł Piatrzał obradowali z miejscowymi gospodarzami w sprawie organizacji mleczarni spółdzielczej.

Dnia 8.b.m. we wsi Leśniaki, gminy Mécibów w miejscowości Riliuty Feliksa odbyło się zebranie organizacyjne miejscowego Koła Stronnictwa, zwołane przez Sosnowskiego, kierownika Sekretarjatu Powiatowego Stronnictwa Chłopskiego w Wołkowysku.

Wybrany na zjeździe powiatowym Stronnictwa Chłopskiego w Wołkowysku dnia 24.b.m. Zarząd powiatowy Stronnictwa /: w składzie: Dutka Bolesław - prezes, Paździerski Jan i Lipko Antoni - Vice-prezesi, Jęwtuch Jan - skarbnik, Sosnowski Antoni - sekretarz /: wydał własny nakładem odesną p.t. "Bracia Chłopi" następującej treści:

"W Wołkowysku przy ul. Kościuszki Nr.8, z dniem dzisiejszym został otwarty Sekretarjat Stronnictwa Chłopskiego, który przychodzi z pomocą każdemu włościaninowi. Udziała wszelkiego rodzaju porad ustnie i pisemnie w sprawach: Parcelacyjnych, komasacyjnych, serwitutowych, sądowo-karnych i cywilnych, administracyjnych, podatkowych, gospodarskich, oświatowych i innych.

Pisze i załatwia poganania, prośby, rekursy, odwołania do wszelkich władz, sądów i urzędów.

Chce znać jasno i wyraźnie wszystkie Wasze bóle, cierpienia, niedomagania i niedostatki.

Chce zjednoczyć Was pod jednym zielono-amarantowym sztandarem i poprowadzić do walki o prawa i o dobrobyt, do walki o przyszłość Waszą i Waszych dzieci.

Spieszcie więc do Sekretarjatu pośpieszyć się z nami wszystkim, co was boli.

Spieszcie i wysnaście, a wszystkimu zku w miarę możliwości będziemy starali się przeciwdziałać.

Spieszcie stanąć murem ramię przy ramieniu, a wtedy nie znać nas żaden wróg.

A wtedy my radzić będziemy.

I prawa i ziemia i Polska będzie naszą. Naszą Polską Lud-

ści państwowej i b.p. Przy omawianiu polityki gospodarczej Rządu, poseł zaznaczył, że wszelkie kursy złotego w odniesieniu do dolara jest stały, to jednakże bilans handlowy Państwa jest stale ujemny, a zdolność płatnicza ludności, zasypywanej chociaż nie nakazami płatniczymi ciągle maleje. - Wreszcie poseł podniósł, że BBW z R. jako partja rządowa dokonak zamachu na religję katolicką przez przeformowanie w senacie uchwały, uchylającej okólnik Ministra Bartla w sprawie obowiązkowego nauczania religji w szkołach. -

Na wniosek posła Urbanieckiego sebrani uchwalili w jego redakcji rezolucję, protestującą przeciwko wypowiedzaniu w życie uchwały senatu, uchylającej okólnik Ministra Bartla w sprawie obowiązkowego nauczania religji w szkołach, oraz domagającą się, ażeby podatki obliczane były za cały rok i ściągane w dwóch ratach. -

III. Ruch wywrotowy.

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

W nocy z dnia 15 na 16 b.m. na przewodach telefonicznych w Wysokiem - Mazowieckiem w pobliżu remisy strażackiej wywieszono dwa transparenty z napisami: "Niech żyje rząd robotniczo-chłopski", "Niech żyje K.P.P. i K.P.Z.B.", "Prez z dyktaturą faszystowską Marszałka Piłsudskiego.", "Prez z dekretem, roznieść faszystowską.", "Żądamy dekretu, który odbiera wszystkich praw politycznych od więźniów politycznych", "Żądamy amnestji dla więźniów politycznych", "Niech żyje rząd robotniczo-chłopski." Dochodzenie wdrożono. -

Powiat Łomżyński :

Według uzyskanych informacji konfidenjonalnych, organizacja Z.M.K. w P. w Łomży otrzymywała w ostatnich dniach transport literatury komunistycznej dla kolportażu w Łomży i powiecie. Transport . / .

IV. Ruch społeczny.

Powiat Sokółski :

Dnia 12.b.m. odbył się w Sokółce zjazd powiatowy pracowników administracji gminnej. W toku obrad na szereg poruszano sprawy ubezpieczeń społecznych pracowników administracji gminnej organizacyjne i składek członkowskich, poczem wybrano do Zarządu powiatowego Związku Pracowników Administracji Gminnej - Gronowicz Józef - prezes, Kubisa Kazimierz - sekretarz, Daniłowski Julian - skarbnik.

Powiat Białostocki.

Dnia 15.b.m. w Białymstoku odbył się Zjazd sekretarzy podatkowych w okręgu Białostockiej Izby Skarbowej. Zjazd zganił Zaorski Jan, którego wybrano jednogłośnie przewodniczącym Zjazdu. Pierwszy przemówił przybyły ze Lwowa delegat Towarzystwa Samopomocy PAMUZA, który wyzwał obecnych na Zjeździe do zapamiętania się na członków wspomnianego Towarzystwa i jednocześnie informował ich o działalności tegoż Towarzystwa i jego zadaniach. Następnie wystąpił z wnioskiem, by zarządzić się z prośbą do Ministerstwa, aby sekretarzy traktowano jako urzędników. Wobec nielicznego zebrania się sekretarzy dalszy przebieg zebrania przyjął charakter dyskusyjny na temat pracy sekretarzy w okręgu białostockiej Izby Skarbowej, przyczem postanowiono wystąpić z wnioskiem do Ministerstwa o uchYLENIE polecenia Izby Skarbowej w przedmiocie dokonywania rachunków i wykazów dziennych o dokonanych pozycjach i oddawania codziennie zebranej gotówki. Na zakończenie uchwalono wystąpić z wnioskiem o umundurowanie dla sekretarzy do wysokości emerytalnej jednego roku za 16 miesięcy.

Dnia 8.b.m. w Białymstoku odbyło się zebranie organizacyjne robotników i robotnic przemysłu włókienniczego, zwołane przez ZZP., przy udziale delegata Centrali ZZP. Górkowskiego Władysława. Omawiano sprawę oderwania robotników przemysłu włókienniczego

Rypp Lejma - prezes. Bas Noach i Tuten Izak - viceprezesi.
Szulkies Abram - sekretarz. Zajcal Józef - skarbnik, na członków
zaś zarząd zostali wybrani: Najman Hektor, Jofe Abram, Jofe Now-
sza Majernan Izak, Markus Daniel, Braver David, Kincha Chaim, Ko-
ron Judel i Robejkow Mordchał.

Powiat Szczytyński :

Dnia 14.b.m. w Grajewie odbyło się ogólne półroczne zebranie
członków Stowarzyszenia biblioteki im. Pereca przy użyciu 17 o-
sób. Przemawiał prezes Stowarzyszenia Stawiński, który złożył
sprawozdanie z działalności Zarządu za ubiegłe półrocze i odczy-
tał sprawozdanie kasowe. Później odbyły się wybory do nowego za-
rządu, do którego zostali wybrani: Jankielewicz Hersz, Rosenbaum
Juda, Bajkowski Hona i Knęryn Rachela, wszyscy mieszk. w Grajewie.

Tegoż dnia w Grajewie odbyło się zebranie członków organiza-
cji "Hechaluc - Pionier". Przemawiał prezes organizacji Elkon
Mosko, który wygłosił także odczyt na temat działalności "Hechal-
uc - Pionier" w Palestynie. Obecnych - około 35 osób.

Dnia 14.b.m. wieczorem w lokalu klubu "Bet - An." w Grajewie
odbyło się zebranie literackie, urządkowane staraniem Komitetu Opie-
ki nad sierotami żydowskimi w Grajewie. Zebranie zajął Chaima
Piérko, który wyjaśnił zebrany cel zebrania, poczem nastąpił
wybór kompletu sędziowskiego, prokuratorji i obrony. Do kompletu
sędziowskiego został wybrany jako prezes Mordchał Stryjew i jako
sędziowie: Zyberska Ida, Borowicz Abram, Walf, Piérko Icho i Sta-
rożyński Mejer; do prokuratorji: Zelman Wierzbickowski, Izrael
Waks i Aron Bogusz i do obrony Chaima Rymkowski Saloma, Tutel-
man i Izak Goroszycki. Następnie przystąpiono do rozpatrzenia
sprawy opowieści Salomy Asa pod tytułem "Kotke Ganew". W toku
dyskusji przemawiali wszyscy wyżej wymienieni. Na zebraniu było
obecnych około 150 osób.

Powiat Wołkowyski :

Dnia 14.b.m. w lokalu kina "Pohonia" w Wołkowysku odbyło

Powiat Białostocki:

Dnia 12.b.m. w Białymstoku, odbyło się doroczne walne zebranie Zarządu żydowskiego Koła Akademickiego w Białymstoku pod przewodnictwem Epsteina Wolfa. Omawiano sprawy organizacyjne i zdecydowano wyznaczyć wybory do nowego zarządu Koła na dzień 19.b.m.

Zainteresowanie się ludności żydowskiej wyborami do Zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej w Białymstoku było małe.

Złożyły się na to dwa powody:

- 1/ zażalenie wyborami do Rady Miejskiej, Sejmiku i Senatu,
- 2/ brak funduszy na agitację.

Z powyższych przyczyn pomiędzy poszczególnymi ugrupowaniami wyborczymi nie było walk godnych uznaczenia.

W okresie wyborczym wiele i zebrania odbywały się rzadko i przy znikomej ilości uczestników.

Pewne ożywienie zauważyć można było w ostatnich dniach przed wyborami. W dniu tym / tj. 14.b.m. / odbyło się 6 wieców, jednak i w tym ostatnim okresie z powodu braku słuchaczy nie doszły do skutku wiele mówiane przez Związek drobnych kupców i handlarzy oraz Związek Kupców Żydowskich.

Wybory przeprowadzone w dniu 15.b.m. dały wynik następujący:

Uprawnionych do głosowania - 6512 osób

Głosowało - - - 4048 "

Do Rady Gminy weszli :

Z listy Nr.4. Ogólnego Żydowskiego Związku Robotniczego "Bund" Hask Jakób, Fajgin Samul i Flomenbaum Benjamin.

Z listy Nr.5. Epstein Lejbko i Finkielstejn Chaackiel.

Z listy Nr.6. Organizacji Sjonistycznej : Kacnelson Mojżesz, Kahan Hersz i Gutman Szloma.

Z listy Nr.8 Blok Religijny: Kane Knach, Ajsenstadt Pinchos i Rotgart Izrael.

Z listy Nr.10. Blok Bezpartyjny m. Choroszczy : Kostomłowski Fiszel.

Z listy Nr.11. Rzemieślników: Wider Hersz, Goldberg Elja i Nielnicki Pejsach.

W czasie dokonywanego zdjęcia fotograficznego zjawił się b. poseł Baranow, który odbył konferencję z Własowem i Szyrmanem na temat ostatnich zagadnień politycznych, spraw szkolnictwa białoruskiego i procesu byłych członków nielegalnej BWRHromady.-

W ostatnich dniach w Komotowie, gm. Zytonia założono Białoruski Oboz Harcerski, w którym przebywa 62 osoby młodzieży szkolnej i pozaszkolnej, a mianowicie: szkoła białoruska w Brześciu n/B. - 3 osoby, szkoła imienia Stefana Batorego w Grodnie - 14 osób, szkoła białoruska w Grodnie - 16 osób, ochronka białoruska w Grodnie - 27 osób oraz młodzież poza-szkolna - 2 osoby. Żeńska grupa liczy 26 osób w wieku od lat 9 - 18, męska zaś 36 osób. Instruktorem Obozu jest Siedlarewicz Mikołaj, sekretarz Okręgowego Związku Strzeleckiego w Grodnie.-

.....

VI. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Augustowski :

Bez pracy w powiecie dnia 17.b.m. pozostawało 20 robotników, z których zasiłki pobiera 18-tu. Redukcja 70 robotników w zakładach przemysłu drzewnego w Lipowcu, która miała być przeprowadzona dnia 14.b.m., odroczone została do dnia 1-go sierpnia br.-

Powiat Łomżyński :

Dnia 18.b.m. w Łomży i powiecie było 44 bezrobotnych, w tem 34 robotników niefachowych, 2 stolarzy, 3 krawców, 2 szewców i 3 glusarzy; zasiłki ustawowe pobiera 34 robotników.-

Powiat Grodzieński :

Oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odrzeźowego w Grodnie rozpoczął akcję, mającą na celu uzyskanie 25% podwyżki płac dla swych członków; akcja ta narazie pozostaje bez wyników.-

Strajk robotników rolnych w majątkach Protasowszczyzna i Kamionka / vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.28 z dnia 14.

stoku pracę na 3 zmiany t.j., że każdy robotnik winien pracować tylko 8 godzin. Dotychczas niektórzy tkacze nie przestrzegali ustawowego czasu pracy i byli zatrudnieni przy pracy od 12 do 14 godzin na dobę. Dla skontrolowania czasu pracy robotników zatrudnionych w fabrykach powołano specjalną komisję. Na ewentualność, gdyby kontrole te nie osiągnęły pożądanego skutku, postanowiono wystąpić z wnioskiem do Inspektora Pracy z prośbą o interwencję w tej sprawie. Obecnych na zebraniu 32 osoby.

Dnia 12.b.m. częściowo uruchomiono fabrykę sukna Machaja Salomy; do pracy przystąpiło 20 osób.

Dnia 16.b.m. została unieruchomiona fabryka wstążek Alberta Zelera w Białymstoku z powodu braku zamówień; bez pracy pozostało 32 robotników.

Dnia 17.b.m. z powodu braku zamówień została unieruchomiona fabryka wstążek Szwałbego w Białymstoku, zatrudniająca 12 robotników.

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dnia 19.b.m. przedstawia się następująco: bezrobotnych - 3932 / dnia 13.b.m. - 3204 bezrobotnych /, w tem robotników przemysłu tytoniowego - 35, włókienniczego - 1831, metalurgicznego - 63, budowlanego - 68, robotników wykwalifikowanych - 477, niewykwalifikowanych - 344 i pracowników umysłowych - 214.

Z pomocą kuracji w dniu 19.b.m. korzystało ustawowo - 578 robotników i 21 pracowników umysłowych; doraźnie - 19 osób.

.....

VII. Ruch społeczny, wyznaniowy, spółdzielczy, organizacje W/F. i P/W.

Powiat Kolneński :

Dnia 15.b.m. odbyło się uroczyste otwarcie obozu letniego P.W. obok wsi Dębniaki przy udziale dowódcy dywizji gen. Majewskiego, Starosty kolneńskiego innych.

W obozie przebywa około 200 uczestników kursów P.W., przeważnie uczniów szkół średnich.

W tym samym czasie we wsi Odrynki, gm. Narew, również od uderzenia pioruna spaliło się 12 stodół, 31 chlewów oraz pewna ilość inwentarza martwego. Straty wynoszą około 60.000 zł.-

Powiat Kolneński :

Dnia 16.b.m. we wsi Czerwone od uderzeń piorunów spaliły się 2 domy, 8 zabudowań gospodarczych, oraz 18 sztuk inwentarza żywego. Straty wynoszą około 20.000 zł.-

W czasie pożaru od uderzenia pioruna kontuszowani zostali Okurowska Aleksandra, lat 37, oraz syn jej 4-letni Zygmunt.-

Wix

Powiat Suwalski :

Dnia 18.b.m. we wsi Berżniki, pow. suwalskiego z niewiadomej przyczyny spłonął dom, w którym zamieszkiwał komendant miejscowego Posterunku P.P. przodownik Luter Edward wraz z żoną i rodziną. Prócz tego spłonęły doszczętnie 2 domy, oraz 2 chlewy, należące do Juskiewicza i Jurkiewicza. Straty obliczane są na sumę 35000 zł. Za-chodzi podejrzenie, iż pożar powstał z podpalenia, dokonanego z zemsty przez element przestępczy.-

d/ Użycie broni przez szeregowych P.P.

Powiat Suwalski :

Dnia 15.b.m. st. poster. Kalinowski i poster. Bochenek z Komisarjatu PP. m. Suwałk zostali powiadomieni, że jakiś osobnik jeździ po ulicach miasta i strzela z rewolweru, oraz, że tenże osobnik usiłował zastrzelić Sobolewskiego Aleksandra. Wymienieni szeregowi PP. przybywszy na miejsce, zauważyli, iż osobnik ten na widok ich począł uciekać, wobec czego po trzykrotnem wezwaniu go do zatrzymania się użyli broni palnej, oddając dwa strzały, wskutek czego uciekający, jak się okazało Łapiński Aleksander lat 20, zamieszkały w Suwałkach, został postrzelony i po upływie 1 1/2 godziny zmarł.-

Powiat Białostocki :

Dnia 16.b.m. poster. Cimoń z posterunku P.P. w Starosielcach, pow. Białystok, zatrzymał Bakunowicza Michała, podejrzanego o współudział w kradzieży, który stawiał mu czynny opór, wobec czego poster

Urząd Wojewódzki w Białymstoku.

Białystok, dnia 28. lipca 1928.

L. BP. 2077/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie
tygodniowe Nr.30.

Do

/: według rozdzielnika :/

91

Urząd Wojewódzki przesyła jeden egzemplarz sytuacyjnego
sprawozdania tygodniowego Nr.30 za czas od dnia 22-go do
28. lipca 1928 r.-

1 załącznik.

Z a W o j e w o d ę :

Otreymują:

Jak rozdzielnik
w sytuac. sprawozdaniu
tygodniowym Nr.6.
1927 roku.:/

Naczelnik Wydziału Bież. Publ.

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

do

URZĄD WOJEWÓDZKI	
Podano dn.	11 VII 1928
Zaś.	1
Wzrost	

3.

Po przyjęciu do wiadomości

Lublin, dn. 3. 8. 1928 r.

[Handwritten signature]

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.30.
za czas od dnia 22-go do dnia 28-go lipca 1928.r.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Okres sprawozdawczy przyniósł dalsze ożywienie się życia politycznego ludności na terenie Województwa Białostockiego, przy czem zaznaczyć należy, że przejawy ruchu politycznego utrzymywane są nadal w płaszczyźnie zwracania uwaga ludności przeciwko Rządowi, powoływaniem przez P.P.S., Ch.D., Stronnictwo Narodowe i Stronnictwo Chłopskie o szkodliwą dla Państwa działalność.-

Równolegle z ożywieniem się życia politycznego ożywia się także ruch zawodowy.- Z poczyną stronnictw politycznych na gruncie ruchu zawodowego na uwagę zasługują zabiegi Ch.D. w Grodnie i Białymstoku.-W pierwszym wypadku Ch.D. dąży konsekwentnie do odzyskania wpływów na chrześcijańskie związki zawodowe, utraconych w okresie wyborów i w tym celu stara się rozbić zjednoczoną grupę chrześcijańskich związków kresowych, orjentujących się na BBW z R., w drugie zaś podejmuje wysiłki, aby oderwać od Okręgowej Rady Klasowych Związków Zawodowych podstawową dla ostatniej grupy Klasowych Związków włókienniczych.-

Głównym przyczynkiem do charakterystyki tych wysiłków Ch.D. jest odezwa Związku Robotników i Robotnic Przemysłu Włókienniczego Z.Z.P. w Białymstoku, skierowana przeciwko P.P.S. i Okręgowej Radzie Klasowych Związków Zawodowych, wydana w ubiegłym tygodniu .
 /: Załącznik :/-

Ustęp odezwy, dotyczący ostatniego strajku robotników przemysłu włókienniczego w Białymstoku brzmi :

" Robotnicy. Komu był potrzebny ostatni strajk. Kogo się pytało, kogo się radzono, czy nas koledzy robotnicy - nie, a że był komuś potrzebny, to tego mamy dowody; strajk był potrzebny kilku warchołom, którzy nie pracują w przemyśle włókienniczym, którzy wcale tego przemysłu nie znają i z nim nic wspólnego nie mają, ci warcholi pracują w Kasie Chorych, a że w dniu 4.czerwca miał być ogłoszony wyrok przeciwko ich towarzyszą, którzy byli

II. Ruch polityczny.

a/ Chrześci jańska Demokracja.

Powiat Sokółski :

Dnia 16.b.m. w Odelsku / w czasie odpustu / odbył się wiec sprawozdawczy posła Urbańskiego Franciszka, który w obszernem przemówieniu podkreślał rzekome nadużycia wyborcze władz administracyjnych, niedotrzymanie obietnic wyborczych ze strony BBWR, jako partji rządowej oraz dowodził, że w wyniku wyborów nie tylko nie nastąpiła poprawa stosunków w kraju, lecz przeciwnie - wszystko idzie ku gorszemu. Na potwierdzenie swych wywodów poseł wskazywał, że Rząd ignoruje Sejm, dysponuje budżetem Państwa bez upoważnienia Sejmu, rozbudował budżet tak dalece, że w budżecie tym niema pokrycia na nadmierne wydatki i t.p. W końcu poseł Urbański zaznaczył, że celem jego i Ch.D. jest uświadomienie ogółu obywateli co do istoty działalności Rządu, zasadniczo dla Państwa szkodliwej - i wywołania publicznego protestu przeciwko tej działalności oraz zapowiedział, że Ch.D. będzie domagała się w Sejmie zmiany systemu podatkowego i utrzymania obowiązkowego nauczania religji w szkołach. Obecnych na wiecu było około tysiąca osób. -

Powiat Grodzieński :

Ch.D. w powiecie grodzieńskim prowadzi szeroką kampanję przeciwko wprowadzeniu w życie uchwały Senatu, uchylającej okólnik Ministra Bartla, dotyczący obowiązku praktyk religijnych w szkołach. -

W Grodnie kampanję tę prowadzą ks. dziekan Speraki i Narodowa Organizacja Kobiet, zaś w gminach Bjsmonty-Wielkie i Kamionka miejscowi proboszczowie, księża Pietkiewicz Edward i Sawicki Mieczysław. -

b/ Stronnictwo Narodowe.

Powiat Ostrołęcki:

Dnia 8.b.m. w osadzie Myszyniec odbył się wiec sprawozdaw

otrzymał w nagrodę koncesję na handel wódką. W końcu swego przemówienia zaznaczył, że polityka prowadzona przez Marszałka Piłsudskiego idzie w kierunku narzucenia Sejmowi woli Rządu i skasowania pięcioprzymiotnikowego głosowania, by dać możność kapitałowi i burżuazji przeferowania do Sejmu większej niż dotychczas ilości swych przedstawicieli. Wreszcie poseł dał wyraz przekonaniu, że to się nie uda Rządowi natomiast on poseł spodziewa się, że klasa pracująca w niedługim czasie dojdzie do władzy i w Warszawie na Zamku, w Sejmie i pałacu Rady Ministrów powiewać będą czerwone sztandary, jako widomy znak zwycięstwa proletariatu, lecz nie takiego zwycięstwa jak w Rosji, gdzie robotnikowi dzieje się gorzej, niż za caratu. Obecnych na wiecu było około 300 pracowników kolejowych.

d/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Białostocki :

Dnia 26.b.m. we wsi Kalinówka Kościelna, gm. Kalinówka odbył się wiec sprawozdawczy posła Sawickiego. Poseł omówił działalność swego stronnictwa w Sejmie, a w szczególności udział tegoż w pracach nad budżetem Państwa. Obecnych około 500 osób.

Powiat Grodzieński :

Kierownik Okręgowego Sekretariatu Stronnictwa Chłopskiego w Grodnie Mustejkin Aleksander prowadzi w dalszym ciągu akcję agitacyjno - werbunkową. W ubiegłym tygodniu zorganizował on Koła lokalne Stronnictwa Chłopskiego we wsiach Jezierki, Rybnica, Paresielce i Zapurwa, gminy Porzecze. We wsi Zapurwa do zarządu Koła weszli: Bura Jan - prezes, Łastówka Marko i Poczujko Wincenty - wiceprezesi, Poczujko Tadeusz - sekretarz oraz Czerwiej Wincenty sekretarz. Koło liczy 20 członków.

Próby zorganizowania Kół Stronnictwa we wsiach Porzecze, Sałacie, Lichacze i w Druskienikach spełzły na niczem wobec sprzeciwu i niechęci ludności.

młodzieży pracującej Warszawy." Odezwy odbijane są na powielaczu i omawiają XVI. Międzynarodowy Kongres Pokoju odbyty w Warszawie.

W Zawistach Dzikich, gminy Zaręby Kościelny rozrzucono 6 egzempl. odezwy p.t. "Precz z pokojem, niech żyje wojna domowa, precz z wojskiem, niech ~~żyje~~ żyje Związek Młodzieży Komunistycznej". W obu wypadkach dochodzenie wdrożono.-

Powiat Łomżyński :

W nocy z dnia 15. na 16. b.m. wewnątrz fabryki maszyn i narzędzi rolniczych Orłowskiego w Łomży rozrzucono cztery egzemplarze odezwy, omawiającej XVI. Międzynarodowy Kongres Pokoju.-

W nocy z dnia 24 na 25. b.m. w Łomży na przewodach telefonicznych wywieszony został transparent komunistyczny z napisami: "Precz z białym terorem, precz z nowym regulaminem więziennym, żądamy zwolnienia więźniów politycznych." Dochodzenie wdrożono.-

-----oo000-----

IV. Ruch Zawodowy.

Powiat Grodzieński :

Dnia 18. b.m. w Grodnie odbyło się zebranie członków Związku Maszynistów pod przewodnictwem prezesa Związku Wojciechowskiego, na którym omawiano sprawę zwiększenia odprawy emerytalnej dla kolejarzy, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe i inne sprawy organizacyjne.- Obecnych-12 osób.-

Dnia następnego w Grodnie odbyła się konferencja członków Chrześcijańskich Związków Kresowych.- Przewodniczył Adamowicz, sekretarzem był Majewski. Na konferencji omawiano szczegółowo plan rozszerzenia działalności Chrześcijańskich Związków Kresowych na teren powiatów augustowskiego, białostockiego i suwalskiego, przyczem poruszono również sprawę połączenia się na terenie m. Białegostoku Ch.D. z opozycją, wykonioną w czasie wyborów do Sejmu.- Ponadto uchwalono zwołać zjazd Okręgowy Chrześcijańskich Związków Kresowych w połowie sierpnia rb. Obecnych - 11 osób.-

związki wywalczą cośkolwiek dla pracowników kolejowych, lecz zawsze niewidzialna ręka jakaś nie dopuszcza do zrealizowania tego, co zostało wywalczone oraz zaznaczył, że związki są obecnie bezsilne i nic nie mogą zrobić, ponieważ Rząd ma silną rękę i, gdy tylko wystąpi kto pierwszy z żądaniem jakiegokolwiek poprawy, to na niego patrzą jak na niepewnego politycznie i od razu translokują tam, gdzie mogą ludzka nie bywa. Przytoczył tutaj sprawę translokacji Buniewskiego, Harożnego i Usiębły. W końcu swego przemówienia Leszczyński podkreślił, że tylko silna organizacja może coś pomóc i nawoływał do większego interesowania się sprawami zawodowymi i politycznymi. - Obecnych - 21 osób. -

V. Ruch narodowościowy.

a/ Żydowski :

Powiat Szczeczyński :

Dnia 21. b. m. w klubie " Bet - Am " w Grajewie odbyła się dalsza dyskusja literacka /: vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 29 - strona 11 :/ nad utworem S. Asza " Mordko Ganew " przy udziale osób, wymienionych w poprzednim sprawozdaniu. Obecnych - około 170 osób. Dochód przeznaczono na rzecz Komitetu Opieki nad sierotami żydowskimi. -

Powiat Sokólski :

Dnia 21. b. m. odbyły się zebrania nowych zarządów wyznaniowych gmin żydowskich w Sokółce, Nowym - Dworze i Suchowoli. -

Na przewodniczących tych zarządów powołano: a/ w Sokółce - rabina Ioko Szustera; b/ w Nowym-Dworze - Szmulę Skibelaskiego, mieszkającego m. Dąbrowa; c/ w Suchowoli - Chankiela Pieszczańskiego z Suchowoli. -

rach do zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej.-

Powiat Łomżyński :

Dnia 17.b.m. w m. Zambrowie staraniem miejscowej organizacji sjonistycznej "Hatechija" odbył się odczyt na temat : " Od dwunastki do wilków " / 10 lat rewolucji październikowej w literaturze rosyjskiej /, który wygłosił przybyły z Warszawy działacz żydowski Dow-Ber Małkin, sjonista. Prelegent, wyjaśniając swoje osobiste spostrzeżenia i uwagi, zaczerpnięte z literatury rosyjskiej, poświęconej wypadkom rewolucji, która wybuchła w Rosji w październiku 1917 r., zaznaczył, że w dokonanym przewrocie politycznym brało udział 12 armii rewolucyjnych, które nie były należycie przygotowane do dokonania przewrotu i dlatego zostały rozbite przez bolszewików, przywódcy zaś rewolucji, znani po prostu "Wilkami", zmuszeni byli wyemigrować z Rosji i kryć się za granicą. Przy sposobności prelegent nawoływał zebranych w liczbie około 150 osób do organizowania się i materialnej odbudowy Palestyny, jako państwa żydowskiego.-

Powiat Białostocki :

Dnia 22.b.m. w Białymstoku odbyło się walne zebranie członków białostockiego Koła akademików żydów. Omawiano sprawę pomocy materialnej dla Szkoły Tarbutu. Zebrani / 55 osób / postanowili jednomyślnie opodatkować się na ten cel w wysokości 10 zł. miesięcznie.-

b/ Białobrusini.

Powiat Grodzieński :

W ub. tygodniu rozwiązał się samorzutnie hurtak T-wa Szkoły Białobruskiej we wsi Szczeniec, gm. berszteńskiej, o czym zarząd hurtka powiadomił Zarząd Okręgowy T.S.B. w Grodnie i miejscowego Komendanta posterunku P.P. Z prasy białobruskiej największy kolportaż w powiecie posiada "Sciah Pracy".-

Dnia 16.b.m. zatrzymany został pod zarzutem szerzenia agitacji przeciwko płaceniu podatków radny gminy Berszty Dzieskie

teki białoruskiej. Po oświadczeniu, że hurtka T-wa S.B. pomimo trudnych warunków utworzył bibliotekę w Swiskoczy, która liczy 600 tomów, wyraził przekonanie, że kiedyś nastąpi czas, gdy pęką kajdany, nałożone na ręce białorusinów przez przemoc..-

Następny mówca, delegat hurtka T-wa S.B. z Dobrowoli, Szaryk Wasyl podkreślił, że hurtka T-wa S.B. w Dobrowoli istnieje od niedawna, przeto dotychczas nie znamiennego nie uczynił. Delegat hurtka T-wa S.B. w Hrynkach Wielkich, Trochimik Andrzej zaznaczył, że hurtka nie posiada środków pieniężnych na cele kulturalno - oświatowe, wobec czego nawet ^{po}podatkowania się członków w sumie 5 zł. nie mógł dotychczas utworzyć biblioteki. Ostatni przemawiał delegat hurtka T-wa S.B. w Lichosielcach, Buczyk Wasyl, który stwierdził, że pomimo trudności, hurtka rozwija się pomyślnie i że w związku z ostatnio udzielonym zezwoleniem przez Starostwo Wołkę wysłać na urządzenie przedstawienia teatralnego w Hrynkach - Wielkich - jest nadzieja, że w ten sposób uda się zebrać fundusze na utworzenie szeregu bibliotek..-

Po zakończeniu przemówień przystąpiono do wyboru Zarządu Okręgowego T-wa S.B. na powiaty bielski i wołkowyski. Do Zarządu tego zostali wybrani.: Ostapczyk Maciej, Kaczanowski Konstanty, Sacharczuk Makar, Gobiec Piotr, Woronowicz Konstanty, Akudowicz Jan, Kaluwa Michał i Szaryk Wasyl. Do Komisji rewizyjnej powołano: Kondraciuka Nadzieję, Hajduka Aleksandra, Januszkiewicza Borysa, Jakusza Konstantego i Trochimiuka Andrzeja..-

Dalej przedstawiciel Zarządu Głównego Kruk Włada postawił wniosek, by zebrani uchwalili konieczność wystąpienia do odpowiednich władz z protestem przeciwko stawianym przeszkodom na drodze rozwoju kulturalno - oświatowego białorusinów oraz żądaniem subsydjów dla szkół białoruskich i otwarcia opieczętowanego lokalu hurtka T-wa S.B. w Swiskoczy, poczem nawoływał zebranych do jak najintensywniejszej pracy w kierunku rozwoju kultury białoruskiej, która istnieje od wieków, gdyż nawet królowie polscy jak Jagiełło i Zygmunt III. posługiwali się językiem białoruskim i w języku tym były pisane prawa. Moin. Kuśma oświadczył: "dziś naród pol-

urzędu gminnego uroczyste poświęcenie fundamentów pod szopę Straży Ogniovej. Poświęcenia dokonał ksiądz dziekan z Wyszkowa w asystencji miejscowego proboszcza. Przemówienia okolicznościowe wygłosili wspomniany ks. dziekan i naczelnik straży ogniovej w Branszczyku emerytowany generał Bitner. - W uroczystości wzięło udział około 200 osób. -

Powiat Wokkowsky :

Dnia 15.b.m. w Rosi zespół amatorski Koła Młodzieży Polskiej odegrał jednoaktówkę " Qui pro quo ". Dochód z przedstawienia wyniósł 123 zł., z czego 50% przeznaczono na rzecz biblioteki, zaś 50 % na zakup dzwonów dla miejscowego kościoła. -

Powiat Białostocki :

Dnia 22.b.m. Raczek Stefan, działacz Stowarzyszenia Badaczy Pisma Świętego wygłosił w Białymstoku odczyt treści religijnej. Obecnych na odczycie - około 50 osób. -

VII. Kryzys w przemyśle, bezrobocie

i strajki.

Powiat Szczuczynski :

Dnia 19.b.m. właściciele piekarni w Grajewie zaprzestali wypieku chleba razowego i pyłowego / 65 % / w związku z żądaniem podwyżki płac przez robotników piekarskich. W tymże dniu odbyło się posiedzenie komisji kalkulacyjnej, która uchwaliła podwyżkę cen chleba, wobec czego dnia następnego przystąpiono do wypieku chleba. -

Powiat Grodzieński :

Wszczęta wśród robotników krawieckich w Grodnie akcja z rozpoczęciem strajku /: vide sytuacyjne sprawozdanie tygodnia Nr. 23 :/ w celu uzyskania 20 % podwyżki płac nie znalazła posłuchu, a tem sprawa podwyżki w przemyśle odzieżowym w Grodnie przynajmniej narazie zanikła przestała być aktualną. -

- 17.-

robotników wykwalifikowanych - 460, niewykwalifikowanych - 365 i pracowników umysłowych - 180. Z zapomóg w dniu 26.b.m. korzystało: ustawowo - 649 robotników i 30 pracowników umysłowych; doraźnie - 19 osób. Nastrój wśród bezrobotnych spokojny.-

Powiat Suwalski :

Z pośród 71 rob.zakładów przemysłu drzewnego w Płocicznie, którym wymówiono pracę /: vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.29 :/ zwolniono dnia 23.b.m. 20 robotników, resztę zaś pozostawiono narazie przy pracy.-

VIII. R ó z n e.

a/ Sprawy emigracji sezonowej.

Powiat Kolneński :

Dnia 15.b.m. przedstawiciel P.U.P. w Białymstoku i delegat niemieckiej centrali robotniczej zarejestrowali w gminie Gawrychy 15 robotników na wyjazd do Niemiec na roboty sezonowe.-

b/ Sprawy gospodarcze.

Powiat Augustowski :

Ludność wiejska w gminie Lipsk narzeka na złą gospodarkę leśną, gdyż administracja leśna drogo sprzedaje świeży materiał budulcowy, co uniemożliwia ludności nabywania budulca, który z braku nabywców leży bezużytecznie i gnije. Budulec ten nadwątłony wskutek rozkładu sprzedawany jest jako materiał opakowy, na czym traci Skarb Państwa i ludność. Rzeczono także masę drzewa opakowego oraz gałęzi są palone, a ludność pozbawiona jest możliwości nabywania opału, bowiem władze leśne nie wydają asygnacji. Na tem tle w poszczególnych miejscowościach powiatu stale dają się słyszeć wśród ludności narzekania na administrację leśną i jej gospodarkę.

Pożar powstał skutkiem nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.-

Powiat Sokólski :

W dniu 16.b.m. w czasie burzy od uderzenia pioruna spłonęły 3 domy i 6 chlewów, należące do Włoka Kazimierza, oraz Józefa i Jana Dzieżków, zam. we wsi Dryga, gm. Suchowola. Straty wynoszą 35.000 zł.- W akcji ratunkowej brała udział jedynie miejscowa ludność, która nie dopuściła do ratowania i przeszkadzała w akcji przybyłej w godzinę później straży ogniowej z Suchowoli.-

Powiat Suwalski :

Dnia 19.b.m. w czasie burzy od uderzenia pioruna wybuchł pożar we wsi Polula, gm. Jeleniewo, skutkiem czego na szkodę Sawickiej Walerji, Matulewicz Józefa, Chmielewskiego Florjana i Leszczyńskiego Jakóba spłonęły 4 domy mieszkalne, 5 zabudowań gospodarskich wraz z całkowitem inwentarzem. Ogólne straty wynoszą około 38.000 zł.-

Powiat Wołkowyski :

W dniu 23.b.m. spłonęła doszczętnie duża szopa oraz dwa mniejsze chlewy, naładowane korą, sianem, deskami, drzewem opałowym oraz narzędziami rolniczymi, stanowiącemi własność Blocha Wigdora, Margolisa oraz Spółdzielni Rolniczej w Wołkowysku. Ogólne straty wynoszą około 50.000 zł. Pożar powstał wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.-

e/ Użycia broni i napady na szeregowych P.P.

Powiat Łomżyński :

Dnia 24.b.m. poster. sz. ślad. Nabiałek Józef zauważył 3-ch dobrze mu znanych zawodowych złodziei, którzy niesli coś ukrytego pod marynarkami. Gdy wymienieni na widok policjanta zaczęli uciekać i pomimo kilkakrotnych wezwań do zatrzymania - nie zatrzymali się, poster. Nabiałek dał do nich 3 strzały rewolwerowe, lecz chybił. Dochodzenie wdrożono.-

Powiat Białostocki :

Dnia 26.b.m. poster. Miron Norbert z poster. P.P. w Trzciannem

Napastnikom przyszli z pomocą krewni i koledzy, przyczem jedni wdzierając się do lokalu Sądu, inni zaś blokując lokal Sądu z zewnątrz i rzucając kamieniami, dążyli do zdemolowania Sądu i odbicia aresztowanych.-

W czasie awantury został dotkliwie poturbowany kamieniami urzędnik Sądu Nikodem Leonik. Tłum szybko wzrastał, dochodząc do liczby 400 osób; dopiero po przybyciu posiłków policyjnych rozproszono go i aresztowano winnych, których przekazano władzom sądownym.-

g/ U z u p e ł n i e n i a .

/: Vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.27 z dnia 7.b.m.:/

Dnia 21.b.m. we wsi Gruski, gm. Kurjanka, powiatu augustowskiego ujęty został z bronią w rękę drugi ze zbiegłych dnia 8. kwietnia br. z więzienia suwalskiego koniokradów Olechno Kazimierz który przyznał się do zabójstwa Kila Augusta. Pozostali dwaj - Olszewski i Wysocki nadal ukrywają się.-

D o d a t k o w o :

a/ ruch wyrotowy.

Powiat Łomżyński :

Dnia 27.b.m. w mieszkaniu poszlakowanego o należenie do organizacji komunistycznej Wapnera Zelmara w Wygodzie, zatrzymani zostali znani działacze komunistyczni z Łomży, - Frydstejn Judka, Landau Szloma, Poniaczek Wolf, Gucikiewicz Szoska i Ajzenberg Mordko z Wygody, którzy prowadzili ze sobą ożywioną dyskusję. W czasie rewizji w mieszkaniu Wapnera nic podejrzanego nie znaleziono, natomiast przy rewizji osobistej u Ajzenberga znaleziono egzemplarze czasopism komunistycznego "Nowiny Żołnierskie" Nr.3. z czerwca br., wyd. KCKPP. i komunizującego "Samopomoc Chłopska" Nr.28. Obecnie w mieszkaniu Wapnera - Landau Zedka i Samorak Bejka w chwili wkraczania policji do tegoż mieszkania zbiegły

Urząd Wojewódzki w Białymstoku.

Białystok, dnia 4. ¹⁰³ sierpnia 1928

L. BP. 2128/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie
tygodniowe Nr.31.

Do

/: według rozdzielnika :/ **Tajne**

Urząd Wojewódzki przesyła jeden egzemplarz sprawozdania
sytuacyjnego tygodniowego Nr.31 za czas od dnia 29 -go do dnia
4-go sierpnia 1928 r.-

1 sąłacznik.

Z a W o j e w o d ę :

Otrzymuję:

/ jak rozdzielnik
sytuac. sprawozdania
tygodniowego Nr.6
z 1927 roku./

a. Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

ZABŁYKI URZĄD W BIAŁYMSTOKU

Peżeno dn. 8/8 1928 r.

Zal.

Waga

I. _____

Po przyjęciu do wiadomości

A. A.

Lublin, dn. 8/8 1928 r.

SYTUACYJNE SPRAWOZDANIE TYGODNIOWE Nr. 31.

za czas od dnia 29 lipca do dnia 4 sierpnia 1928 r.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Przejawy ruchu politycznego na terenie Województwa Białostockiego w okresie sprawozdawczym utrzymywane były nadal w płaszczyźnie zwracania umysłów ludności przeciwko Rządowi, ^{na} powłasnemu nierazko o szkodliwą dla Państwa działalność. Pod tym względem najdalej posunięte są wystąpienia Stronnictwa Chłopskiego ogólnie, a posła Sawickiego w szczególności. Działalność PPS po okresie bardziej intensywnych przejawów w związku ze strajkiem robotników przemysłu włókienniczego w okręgu białostockim i robotników przemysłu drzewnego w powiecie bielskim uległa osłabieniu, które odskania stopniowo utratę wpływów przez PPS w białostockim okręgu przemysłowym oraz ośrodkach przemysłu drzewnego w powiecie bielskim. W pierwszym wypadku PPS zwalczana jest przez Ch.D., która, wysuwając przeciwko poszczególnym działaczom PPS argument wywołania przegranego zasadniczo strajku włóknarzy, usiłuje odbudować dla siebie b. anpeerowskie Zawodowe Zjednoczenie Polskie "Praca" i posyskać dla niego niezbyt silnie z PPS związane klasowe związki zawodowe. W ośrodkach przemysłowych powiatu bielskiego, gdzie PPS przegrała również akcję strajkową dostrzegane są symptomy wzrastającej nieufności robotników do posła Dubois'a i miejscowych organizacji PPS., co jednakże dla partji nie jest groźne, gdyż niema ona tutaj zorganizowanych przeciwników.-

W ruchu narodowościowym bardziej charakterystycznych przejawów nie dostrzeżono. Trwające wybory do zarządów wyznaniowych gmin żydowskich, jak dotychczas, przyniosły zwycięstwo ugrupowaniom nacjonalistycznym, stojącym ściśle na gruncie wyznaniowym, a kompletną porażkę Poalej-Sjon-Lewicy, która do wyborów tych stanęła dopiero w ostatniej chwili.-

Ruch białoruski niezem nie zaznaczył swego istnienia, co

na przyjęcie nieznacznych zaledwie podwyżek zarobków robotniczych /możliwych do uzyskania bez uciekania się do wyczerpującego robotników strajku/. wśród robotników powstało podejrzenie, iż kierownicy strajku poszli w własnym interesie na kompromis z firmą "Century". Na tym gruncie wyrasta wśród robotników nieufność do PPS, czego jaskrawym dowodem jest fakt, że w uroczystości wręczenia sztandaru organizacji PPS w Białowieży dnia 15 lipca br. brało udział zaledwie około 80 osób.

 b/ Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem.

Powiat Wołkowyski:

Dnia 29 bm. odbył się w Wołkowysku zjazd regionalny BBWR. Zjazd otworzył poseł Kosiba, zapraszając na przewodniczącego Macława Karpińskiego, sekretarza Sejmiku, poczem wygłosił referat w którym omówił pracę BB na gruncie parlamentarnym, przeciwstawiając ją demagogicznej działalności innych partyj i wskazując jednocześnie na cele działania i program pracy BB. na terenie białostockiej grupy regionalnej. Następnie pos. Kosiba zwrócił uwagę na aktualną sprawę zmiany Konstytucji, która leży w interesie całego społeczeństwa i ma umożliwić Marszałkowi Piłsudskiemu dalszą twórczą pracę. Dalej przemawiali Szeller, kierownik Wojew. Związku Kółek Rolniczych i wspomniany wyżej Karpiński na temat aktualnych spraw gospodarczych. Wreszcie przewodniczący Karpiński - sumując całość omawianych spraw wniósł następujące rezolucje, które zebrani jednogłośnie uchwalili:

1/ Zebrani stwierdzają, że najważniejszym zadaniem chwili dzisiejszej jest naprawa ustroju Państwa.

2/ Zebrani wyrażają najwyższe uznanie Marszałkowi Piłsudskiemu za Jego pracę dla naprawy stosunków w Państwie i wyrażają nadzieję, że Marszałek opierając się na Bloku Bezpartyjnym i zgrupowanym w nim społeczeństwie w najbliższym czasie dokona też naprawy Konstytucji przez zwiększenie władzy Głowy Państwa i

a/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Ostrołęcki:

Dnia 29 ub.m. ze wsi Dąbrówka, gminy Nasiadki odbył się wiec Stronnictwa Chłopskiego przy udziale około 300 osób.- Przemawiali poseł Hażko i burmistrz m. Ostrołęki Piotrowski Kazimierz, z których pierwszy zobrazował działalność Sejmu i Senatu, obaj zaś podkreślali konieczność organizowania się mas włościańskich dla obrony swych interesów.-

Powiat Sokólski:

Dnia 29 ub.m. proboszcz parafji rz.kat. w osadzie Janów k. Szyroki w czasie kazania zaznaczył m.in., że w Sejmie /? / sapadły uchwały, dotyczące zniesienia przymusowego nauczania religji w szkołach, zniesienia przymusowego uczęszczania młodzieży szkolnej do kościoła w niedziele i święta i wreszcie zniesienia obowiązkowych i ustalonych modlitw w szkołach przed rozpoczęciem i zakończeniem lekcyj. Ponadto ks. Szyroki podkreślił, że Sejm dąży do wprowadzenia do szkół i urzędów inowierców i przeciwników religji katolickiej. Na kazaniu obecny był w kościele poseł Sawicki, który na wystąpienie ks. Szyrokiego zareagował zwołaniem wiecu sprawozdawczego zaraz po nabożeństwie. W przemówieniu swem na tym wiecu potępiał kler ogólnie i atakował ks. Szyrokiego, dowodząc, że przymusowe nauczanie religji i odbywanie praktyk religijnych w szkołach odbywało się pod presją kleru i, że przeto Senat w uchwale swej wystąpił przeciwko temu przymusowi, nie zaś przeciwko zasadzie nauczania religji i odbywaniu praktyk religijnych w szkołach. Dalej poseł Sawicki dopatrywał się powodu ustąpienia Marszałka Pilsudskiego ze stanowiska Prezesa Rady Ministrów w odrzuceniu przez Sejm projektu rządowego o podwyższeniu podatków gruntowych na pokrycie podwyżki płac dla urzędników państwowych i oświadczył, że w czasie trwania sesji jesienniej Sejmu nastąpi prawdopodobnie zmianach stanu, który może doprowadzić do tego, że masy włościańskie muszą schwytać na broń. Gdyby do tego doszło, zaznaczył poseł Sawicki, stanie on po stronie swych wyborców, bowiem wierzy, że przyjdzie musi wreszcie do tego, że ster rządów w Państwie przejdzie

III. Ruch wywrotowy.

Powiat Łomżyński:

Uzyskano ze źródeł konfidenjonalnych informacje, że istniejące w powiecie łomżyńskim organizacje KPP, ZMKWP i PPS Lewicy starają się podnieść intensywność swej pracy organizacyjnej i propagandowej. Organizacje te przedkładały do końca lipca okres propagandy moprowskiej, w którym zbierano składki na cele moprowskie. Akcją zbiórki kierował Enon Isaak Olach.-

Powiat Ostrow-Maz.

Dostrzeżono ożywioną, lecz ściśle konspiracyjną działalność elementów wywrotowych w Broku i Ostrowi-Mazowieckiej. Wśród bawiącej tutaj na wyjazdach letnich żydowskiej młodzieży szkolnej i akademickiej działają pozostający pod śledstwem za działalność antypaństwową i przebywający na wolności za kaucją Berek i Eljasz bracia Klejmanowie oraz Garber Brul /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 30/.

Powiat Białostocki:

W związku z aresztowaniem obsady Okręgowego Komitetu KPZB. Białystok w dniu 9 lipca b.r. prowadzono dalszą obserwację celem ujawnienia lokalu, w którym odbywały się zebrania O.K. oraz perjodyczne zbiórki członków ^{lokalnej} Organizacji K.P.Z.B.-

Ustalono w drodze wywiadu i obserwacji, że lokal ten znajdował się przy ulicy Bożniczej 6 - wejście od ulicy Pastowskiej u Chaima Barasza, s. Moszki, tragarza. Zbadani w charakterze świadków Barasz Chaim oraz jego żona Barasz Raszka zgodnie zeznali, że około Nowego Roku niejaki Ostrowski Smulka szewc, lat 21, Giedowa 11. /członek Okr. Komun./ przyprowadził do ich mieszkania nieznanego im osobnika, którego nazywano "Mojaszek" /Lichtenbaum Abram/ i prosił o przenocowanie go. Tenże Lichtenbaum Abram zaproponował im udzielenia ^{opłatę} za zezwolenia na odwiedzanie go przez znajomych i rzeczywiście co pewien czas przychodzili do Lichtenbauma, jak z okazanych fotografii rozpoznali Baraszowie: Sęgał Jankiel, Grodzienśka Natera, Gitla Krejn.-

Elektrycznej Nr. 9. Poświęcenia lokalu dokonywał w obecności 35 członków tegoż Związku ksiądz Zuka z kościoła Parafii w Białymstoku. Przemówienia okolicznościowe wygłosili: po-
 nacz Urbański, prezes Związku Dobrej Woli Włodkowski,
 Lito obrońca sądowy i Włodarski, którzy nakreślili program
 działania Sekretariatu i nawoływali do podjęcia szerokiej
 agitacji wśród chrześcijańskich mas robotniczych w celu wer-
 bowania członków do związku. Uroczystość została zakończona
 odśpiewaniem Hymnu i okrzykami: "Niech żyje Polska, niech żyje
 jedność chrześcijańska". Następnie dokonano wspólnego zdjęcia
 fotograficznego.

W dniu 29 ub.m. w lokalu OKR P.P.S. w Białymstoku oie-
 było się zebranie członków oddziału klasowego Zw. Zaw. Robotn.
 Przem. Włókienniczego pod przewodnictwem Reginelli, który
 nawoływał zebranych do ostatecznego usunięcia od pracy tkaczy,
 pracujących ponad 8 godzin, nadmienając, iż usunięcie to
 zostało zdecydowane przez Inspektora Pracy i przemysłowców.
 W wyniku dyskusji na ten temat postanowiono posyłać codziennie
 5 robotników celem usuwania od pracy tkaczy zatrudnionych
 ponad 8 godzin. Obecnych o około 40 osób.

---+---+---+---+---+---+---+---+---+---

W związku z omawianym statutem spodziewany jest w najbliższych dniach przyjazd do Grodna Prezesa Zarządu Głównego Związku Zaw.Prac.Użytk.Publ.pozna Kowalskiego.-

W dniu 2.b.m. w Grodnie i powiecie było 519 bezrobotnych / dnia 22.ub.m. - 585 bezrobotnych / w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 20, budowlanego - 4, spożywczego - 166, chemicznego - 3, robotników wykwalifikowanych - 42, niewykwalifikowanych - 236 i pracowników umysłowych - 49. Zasiłki ustawowo pobiera 27 osób.- Zasiłki ustawowo pobiera 27 osób.-

-.-.-.-.-

VI. Ruch społeczny, wyznaniowy i spółdzielczy,
organizacje P/W. i W/F.

Powiat Białostocki :

Dnia 29.ub.m. w lokalu Towarzystwa Gimnastyczno-Sportowego w Białymstoku odbyło się zebranie członków Spółdzielni Rolniczo-Handlowej pod przewodnictwem Mińskiego, kierownika tejże spółdzielni z następującym porządkiem dziennym: 1/ Sprawozdanie zarządu z działalności Spółdzielni za rok ubiegły 1927; 2/ zatwierdzenie bilansu, 3/ sprawozdanie Komisji Rewizyjnej, 4/ dokonanie wyboru 3-ech członków do Rady Nadzorczej i 5/ uchwała umieszczenia ogłoszeń w prasie miejskiej o niedokładności, zysku i dochodach, oraz uchwalenie wypłacenia prowizji dla członków Spółdzielni. Obecnych - około 50 osób.-

W tymże dniu profesor Józef Marcewicz wygłosił w Białymstoku odczyt na temat "Społeczny ustrój demokratyczny Polski". Obecnych na odczytaniu - około 80 osób. -

Tegoż dnia wreszcie w sali Pisara przy ulicy Dąbrowskiego 20 w Białymstoku, staraniem Stowarzyszenia Badaczy Pisma Św. zostały urządzone dwa odczyty, które wygłosił delegat Stowarzyszenia Ludwik Konicki z Warszawy. Pselegent scharakteryzował poszczególne ustępy biblij. Na obu odczytach obecnych około 60 osób.-

przedwyborczych do Zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej, z których 2 - zwołała organizacja sjonistyczna, 1 - Związek Rzemieślników Żyd., 2 - " Bund " i 1 - ortodoksi.-

Dnia 29.ub.m. odbyły się wybory do zarządów wyznaniowych gmin żydowskich w Wołkowysku, Łyskowie, Żelwie i Pieskach. Wynik tych wyborów jest następujący:

Wołkowysk : Ogółem głosowało 927 osób. Na listę Nr.4 oddano głosów - 219, na listę Nr.5 - 259, Nr.6 - 50, Nr.7 - 94, Nr.8 - 213, Nr.10 - 89. Uzyskały mandaty: Nr. 4 - 2, Nr.5 - 3, Nr.6 - 0, Nr.7 - 1, Nr.8 - 2, Nr.10 - 0.- Zostali wybrani: z listy Nr.4 - /Bund / Lew Szymon, Markus Abram; z listy Nr.5 / sjonistyczna / Kapłan Owzer, Lipszyc Bencjon, Rzeźnicki Chaim z Izabelina; z listy Nr.7. / Rzemieślników Żydów / - Szewachowicz Abram, z listy Nr.8 - Bezpartyjnego Bloku - Bajkowski Eljasz i Wajnsztejn Jakób. Zastępcy: lista Nr.4 - Żelwianski Mejer, Falkowicz Berko, Nr.5 - Nowogródzki Judel, Kapelusznik Ejzor, Judzik Kiwa, Nr.7 - Szyff Lejzer, Nr.8 - Nowogródzki Icko i Laszczyński Morduch z Izabelina.-

Łysków - zostali wybrani: z listy Nr.1 - Alpert Izrael z Porozowa, Chmielnicki Lejba z Porozowa, Nicberg Chaim z Porozowa, Amiel Josel z Porozowa; z listy Nr.2 - Mereżycki Szloma z Łyskowa, Gurwicz Chaskiel - z Łyskowa, Nowik Hirs z Łyskowa; z listy Nr.3 - Kuziwicki Abram z Łyskowa. Zastępcy z listy Nr.1 - Porozowski Zejdel z Porozowa, Nowik Mowsza z Porozowa, Drogaczynski Mowsza z Porozowa, Malec Lejzer z Porozowa; z listy Nr.2 - Kapłan Abram z Łyskowa, Lew Wolf z Łyskowa, Wolfowicz Mowsza z Łyskowa; z listy Nr.3 - Golman, Józef z Łyskowa.-

Żelwa : Głosowało 273 osoby. Na listę Nr.1. oddano głosów 34, Nr. 2 - 154, Nr.3 - 56. Zostali wybrani: z listy Nr.1 - Jalinowicz Wolf, Nr.2 - Szulman Josel, Wiszniewski Efreim, Łancewicki Samuel, Gerencburg Izrael, Czerebnik Dawid; Nr.3 - Rozenblum Chaim i Wajsbor Abram.-

Pieski : Uprawnionych 357 osób. Głosowało 291. Na listę Nr.1. oddano głosów - 101; Nr.2 - 91; Nr.3 - 99, Zostali wybrani z listy Nr.1 - Erwin Mandel, Chozanowski Lejzer, Szewachowicz Rachmiel; z listy Nr.2 - Jogiel Morduch i Jelin Aron; z listy Nr.3 - Icko

111

nach," Lista Nr.2.- członkowie gminy żydowskiej, lista Nr.3 "Zjednoczony Komitet Wyborczy żydów religijnych, lista Nr.4 rzemieślników żydów i lista Nr.5 - członków gminy żydowskiej.-

4. m. Skidel

Jedna tylko lista pod nazwą "Zjednoczony Komitet Wyborczy żydów religijnych w Skidlu.-

5. gm. Indura.

Lista Nr.1. właścicieli nieruchomości i sklepów, lista Nr.2. właścicieli nieruchomości i zakładów rzemieślniczych, lista Nr.3. Związku Drobnych Kup rzemieślników, lista Nr.4 właścicieli nieruchomości i różnego rodzaju sklepów i lista Nr.5 właścicieli nieruchomości, handlowców i przemysłowców.-

6. m. Druskieniki.

3 listy wyborcze o zabarwieniu sjonistycznym.-

W ostatnim czasie zorganizowany został w Indurze oddział Stowarzyszenia "Tarbut ", na którego czele stanęli Feldman Chonon zastępca burmistrza m. Indury, Erbarow Akter, sekretarz Banku Spółdzielczego i Rubinowicz Lejba.-

.....

VIII. R ó ż n e :

a/ Zajęcie na zawodach.

Powiat Ostrów - Mazowiecki:

Dnia 29. ub. m. w Ostrowi-Mazowieckiej odbywały się zawody piłki nożnej pomiędzy drużynami "Sokoła" i S-tnia "Haszomer - Hachair ". Pod koniec zawodów przegrywająca w stosunku 7 : 0 drużyna żydowska przeszła do brutalnych metod walki, a okrzykami i t.p. usiłowała przekonać widzów, że uległa tylko brutalnej przemocy i chamskim metodom walki drużyny "Sokoła". Wobec tego, że na tem tle rysowała się możliwość wybuchu awantury pomiędzy publicznością polską i żydowską sędzia zakończył zawody na żądanie

tej awantury poster. Piasezyk Hieronim w obronie własnej i osób trzecich użył bagnetu, raniąc Rzymkowskiego Aleksandra i Jankowskiego Stanisława, których umieszczono w szpitalu w Wiśajnach -

Powiat Ostrów-Mazow.:

W dn. 29. ub. m. poster. PP. Szymański Stanisław z Poster. PP. w Wąsewie, w czasie patrolowania szosy, interwenjując w sprawie bójki jaka wynikła pomiędzy powracającymi z odpustu osobnikami - w obronie własnej użył bagnetu, raniąc w lewy bok i udo Gałęzkę Jana. W czasie likwidacji zajścia od jednego z uczestników Podlesia Jana odebrano rewolwer, nielegalnie przez niego posiadany. -

d/ Zabójstwo:

Powiat Ostrów - Mazow.

Dnia 26. ub. m. właściciel folwarku Mianowo-Rostkowski Wojciech z nieustalonej dotychczas przyczyny w krzakach olszyny swego majatku zabił Karpińskiego Stanisława, lat 27. - Dochodzenie wdrożono. -

e/ Znalezienie zwłok:

Powiat Łomżyński:

Dnia 28. ub. m. w lesie Drozdowskim znaleziono zwłoki mężczyzny, częściowo zakopane w ziemi i będące w stanie rozkładu. - Identyfikacji osoby nie stwierdzono. - Wstępnym dochodzeniem ustalono, iż śmierć musiała nastąpić wskutek gwałtu. -

f/ Nadużycia służbowe.

Powiat Grodzieński:

W dn. 2. b. m. za zgodą Prokuratora przy Sądzie Okr. w Grodnie zostali aresztowani za nadużycia służbowe w Wydziale Śledczym w Grodnie funkcjonariusze tegoż Wydziału st. post. sk. śl. Suchodolski Mikołaj oraz poster. sk. śl. Dobrzański Antoni i Łukaszyk Franciszek. Nadużycia te noszą charakter kryminalny. Zaangażowany w tej sprawie sekretarz Wydziału Śledczego w Grodnie, st. poster. Gimer Stanisław, który dnia 26. ub. m. zbiegł w niewiadomym kie-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.

Nr.BP. 2181/28.T.

Białystok, dn. 7. sierpnia 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie
tygodniowe Nr.32.

113
Tajne

Do.

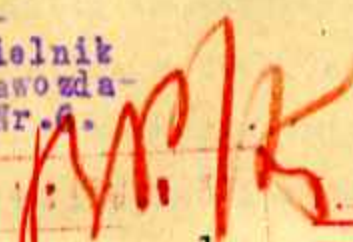
/: według rozdzielnika :/

Urząd Wojewódzki przesyła jeden egzemplarz sytuacyjnego
sprawozdania tygodniowego Nr.32 za czas od dnia 5-go do dnia
11-go sierpnia 1928 r.-

1 zał.

Z a W o j e w o d ę :

Otrzymują :

/: jak rozdzielnik
sytuac.sprawozda-
nia tygodn.Nr.32.
z 1928 r.:/

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Ł.I.

16/8
Po przyjęciu do wiadomości

A. A.

Lublin, dn. 18. VIII. 1928 r.

za czas od dnia 5 do dnia 11.sierpnia 1928 roku.

I.Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Przejawy ruchu politycznego na terenie Województwa Białostockiego w okresie sprawozdawczym utrzymywane były nadal w płaszczyźnie zwracania umysłów ludności przeciwko Rządowi.-

Wiece o charakterze wystąpień opozycyjnych odbyły P.P.S. Stronnictwo Chłopskie, P.S.L."Wyzwolenie", Chrześcijańska Demokracja i P.S.L."Piast", które rozpoczęły już przygotowywanie swych zwolenników do zapowiadanej, poza sejmowej kampanji przeciw projektom Rządu w kwestji naprawy Konstytucji. Działacze tych Stronnictw, a zwłaszcza Stronnictwa Chłopskiego i poseł Sawicki podkreślają możliwość rozwiązania Izby parlamentarnych już na początku jesiennej sesji Sejmowej. Pomimo wszystko, szczerze należy, że ludność nie wyzbyła się jeszcze politycznego zubożnienia, czego jaskrawym dowodem jest fakt, że na wiece polityczne przybywa zazwyczaj mała liczba osób, a rozwój organizacyjny Stronnictw nie pozostaje w żadnym stosunku do zabiegów i nakładu pracy ze strony ich działaczy.-

W nastrojach ludności powoli, lecz stale uwidaczniają się przesunięcia w kierunku zainteresowania się życiem społecznym i gospodarczym. Szczególnie w ubiegłym tygodniu życie społeczne obfitowało w szereg przejawów, związanych z obchodem sierpniowych rocznic legjonowych. We wszystkich, ważniejszych ośrodkach Województwa Białostockiego w dniach 5 i 6 b.m.odbyły się uroczyste obchody rocznicy wymarszu kadrówki - o charakterze żywiołowej manifestacji na cześć Marszałka Piłsudskiego.-

Zjazd Legjonistów w Wilnie budzi wśród całego społeczeństwa bez względu na wierzenia polityczne olbrzymie zainteresowanie.-

Ruch narodowościowy naogół słabszy niż w poprzednich okresach sprawozdawczych, bardziej charakterystycznych spostrzeżeń nie przyniósł. Odbywające się wybory do zarządów wyznaniowych

II. Ruch polityczny.

a/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Bielski - Podlaski :

P.P.S. Usiłuje zapobiec wspomnianemu w poprzednim sprawozdaniu zmniejszaniu się jej wpływów w ośrodkach przemysłowych powiatu, w związku z czym w dniach 2 i 3 b.m. bawił w Bielsku Podlaskim poseł Dubois.-

Zapowiedziany na dzień 2.b.m. wiec sprawozdawczy posła Duboisa w Bielsku nie odbył się tego dnia z przyczyn Urzędowi Wojewódzkiemu nieznanych.-

Powiat Grodzieński :

Dnia 5.b.m. w lokalu zamkniętym w Grodnie odbył się wiec poselski P.P.S. przy udziale posłów: Chodyńskiego i Duboisa oraz sekretarza Zarządu Głównego Związku Zawodowego Pracowników Użyteczności Publicznej w Warszawie - Gonerki i zastępcy komisarza Kasy Chorych w Grodnie - Podwińskiego. Przewodniczył poseł Chodyński. Posłowie Chodyński i Dubois w przemówieniach swych ostro krytykowali sposób przeprowadzenia wyborów do ciąg ustawodawczych w r.o.o., a następnie atakowali Marszałka Piłsudskiego, zarzucając mu pojednanie się z kapitalistami i wielką własnością ziemską, oraz odstąpienie od idei i programu P.P.S. Obaj posłowie wzywali obecnych, by przeciwstawiali się projektom Rządu w sprawie przeprowadzenia zmiany Konstytucji. Poseł Dubois atakował ponadto policję, żądając zredukowania jej, a zwłaszcza policji śledczej.-

Podwiński krytykował działalność Rady Miejskiej w Grodnie, wytykając jej członkom brak solidarności i zgody w pracy gospodarczej i nadmieniał, że w krótkim czasie nad magistratem grodzieńskim zawisnie czerwony sztandar.-

Następnie mówca, Gonerko po omówieniu "faszystowskich metod rządzenia w Polsce" nawoływał zebranych do wstępowania do szeregów P.P.S.-

Obecnych na wiecu było około 300 osób; przebieg wiecu był spokojny.-

swej działalności i rzekomo doznanych przykrości ze strony władz administracyjnych w okresie wyborów do Sejmu, poseł Sawicki obrazował stosunek Stronnictwa Chłopskiego i innych Stronnictw lewicowych do całokształtu polityki Marszałka Piłsudskiego oraz udział Stronnictwa Chłopskiego w pracach Sejmu nad budżetem Państwa.-

Powiat Wołkowyski :

Stronnictwo Chłopskie w powiecie wołkowyskim rozpoczęło intensywną akcję organizacyjną, prowadzoną przez sekretarza powiatowego Sosnowskiego Zygmunta i instruktora Świstuna Konstantego, którzy zwołali zebrania organizacyjne Kół lokalnych Stronnictwa dnia 28. ub.m. we wsi Liczyce, gm. biskupickiej / 15 osób obecnych /, dnia 30. ub.m. we wsi Ciewoszki, gm. Podorosk / 57 osób /, dnia 31. ub.m. we wsi Podrosy, gm. Podorosk / 30 osób /, dnia 3 b.m. we wsi Choćkowce, gm. biskupickiej / 23 os. /, dnia 2. b.m. we wsi Kuziewicze, gm. Podorosk / 40 osób / i dnia 4. b.m. we wsi Zadzierzany, gm. Biskupice / 30 osób /.- Koła zorganizowane zostały we wsi: 1/ Choćkowce - zarząd:- Kozulko-wicz Bronisław - prezes, Kolanda Józef - wiceprezes i Szłyk Izidor - sekretarz; 2/ Kuziewicze - Zarząd: Jermak Joachim - prezes, Krasno-dębski Wacław - wiceprezes, Krasnodębski Aleksander - sekretarz; 3/ Zadzierzany - Zarząd: Duksza Leon - prezes, Jureczko Jan - wiceprezes i Jureczko Tadeusz - sekretarz.-

d/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Wyzwolenie".

Powiat Suwalski :

Dnia 5. b.m. na Placu Piłsudskiego w Suwałkach odbył się wiec P.S.L. "Wyzwolenie", na którym poseł Praga z Sandomierskiego wygłosił referat o obecnej sytuacji politycznej i ekonomicznej w kraju, działalności Stronnictwa na gruncie parlamentarnym i zamierzonych pracach Sejmu. Na wstępie poseł Praga mówił o wyborach do Sejmu i udziale w nich Rządu, twierdząc, że nie obeszło się bez nadużyć, których dopuszczano się byle tylko przeprowadzić jak najwięcej posłów z B.B.W. z R. Mówiąc o zapewnieniach przedstawicieli B.B.W. z R., iż program ich oparty jest na przestrzeganiu praworządności w Państwie,

Posek pomawiał Rząd o stosowanie taboru wyborczego specjalnie względem stronnictw narodowych, dawanie przywilejów ludności żydowskiej ze szkodą dla polskiego stanu posiadania narodowego, szkodliwe dla Państwa rozbudowanie budżetu i t.p.-

Obecnych na wiecu było około 200 osób.-

f/ Stronnictwo Narodowe.

Powiat Łomżyński :

Instruktor okręgowy Stronnictwa Narodowego Szczepański z Łomży objechał w dalszym ciągu wsie parafjalne i w porozumieniu z księżmi oraz przy ich wydatnem poparciu organizuje Koła parafjalne Stronnictwa i prowadzi akcję werbunkową. Tenże Szczepański dnia 31.ub.m. był w Wiźnie, gdzie w przeddzień jego przyjazdu wybuchnął groźny pożar, który spowodował znaczne straty materialne. Badając wysokość strat Szczepański obiecywał pogorzelcom, że Stronnictwo jego zajmie się wyjednanem u Rządu zapomóg na odbudowę zniszczonych gospodarstw. Zapowiedział również przyjazd na miejsce pożaru posła Staniszkisa i jego w tej sprawie pomoc. Omawiane wystąpienie Szczepańskiego miało wyłącznie charakter agitacji politycznej na rzecz Stronnictwa Narodowego.-

g/ P.P.S. Lewica.

Powiat Grodzieński :

W okresie sprawozdawczym zauważono pewne ożywienie wśród członków P.P. S. Lewicy w powiecie, którzy po odbyciu kilku zebrani partyjnych wybrali tymczasowy zarząd P.P.S.Lewicy w Grodnie, w którego skład weszli: Musiał Roman - prezes, Marcińczyk - sekretarz, Denis Mantur - skarbnik, Sztenwald Jan i Poczebuk Wiktor - członkowie.-

Jak ustalono, organizacja P.P.S.Lewicy w powiecie grodzieńskim skupia około 400 osób, przeważnie robotników cegielnianych.-

Powiat Łomżyński :

Dnia 7.b.m. w czasie eskortowania przez dozorcę z więzienia

Powiat Grodzieński :

Na dzień 5 b.m. zapowiedziany był przyjazd do Brzostowicy Wielkiej delegata OKKPZB. Białystok. Delegat ten dotychczas nie przybył, wobec czego odbudowa brzostowickiego rejonu nie weszła jeszcze w stadium realizacji. -

Powiat Łomżyński :

W drodze wywiadu konfidencjonalnego stwierdzono, że wśród członków i sympatyków Z.M.K., KPP. i PPS. Lewicy kolportowane są wydawnictwa Zjednoczonej Lewicy Chłopskiej "Samopomoc". -

Według uzyskanych informacji, b. instruktor Zw. Zaw. Rob. Rolnych w Wilnie Bolesław Falkowski, zamieszkały obecnie w os. Rutki, powiatu Łomżyńskiego, nawiązał kontakt ze Zjednoczeniem Lewicy Chłopskiej "Samopomoc" i wkrótce ma otrzymać pełnomocnictwo na prowadzenie propagandy na rzecz tego Stronnictwa na terenie Województwa Białostockiego. -

Otrzymano również informacje, że akcja komunistyczna w związkach ~~komunistycznych~~ zawodowych na terenie Łomży kieruje Izak Arkier z Łomży. -

Żydowski Zw. Zawod. Kamaszników i pokrewnych zawodów, pozostający dotychczas pod wpływami prawego Poalej-Sjonu, skutkiem usilnej agitacji ze strony radykalnych elementów "Bundu" i K.P.P. rozpadł się, wobec czego większość członków tego związku wystąpiła do Zw. Zaw. Rob. Przem. Skórszanego, który pozostaje pod wpływami "Bundu" i częściowo K.P.P. -

W łonie istniejącego w m. Zambrowie Oddziału Zw. Zaw. Rob. Przem. Odzież. zarysowało się pewne nieporozumienie na tle osobistym pomiędzy niektórymi członkami, a członkiem Zarządu Lejzorem Chochołem, komunistą, który wystąpił z zarządu, jednak, jak ustalono, odgrywa on w dalszym ciągu dominującą rolę w wymienionym Związku. -

Powiat Białostocki.

24 ub.m. odbyło się w Białymstoku posiedzenie M.K. KPZB. z udziałem Nowodworskiego, Mirera Halperna i Erika. -

Omawiano dotychczasowe aresztowania i postanowiono z dużą ostrożnością kontynuować dalszą pracę przez stworzenie moprowskich trójek przy każdym związku zawodowym i w każdej fabryce celem zbierania składek wśród robotników.-

branie członków oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego pod przewodnictwem Wrzongowskiego - prezesa Związku. Obrady dotyczyły akcji uzyskania podwyżki płac zarobkowych przez robotników przem.drzewnego. Wysokości podwyżki narazie nie ustalono. Obecnych - około 50 osób.-

-+++++

V. Kryzys w przemyśle, bezrobocie i strajki.

Powiat Grodzieński:

Ad punkt ten w sytuacyjnym sprawozdaniu tygodniowym Nr.31.

Trwający od dnia 16 ub.m. strajk 35 robotników w młynie

Oszera Kosowskiego w Grodnie nie został dotychczas zlikwidowany. Zatarg pomiędzy pracownikami miejskich instytucji użyteczności publicznej a Magistratem m. Grodna został w ubiegłym tygodniu częściowo złagodzony, wobec ^{czego} możliwość wybuchu strajku pracowników wspomnianych Instytucji odpadła. Dnia 4 bm. w sali Magistratu m. Grodna odbyła się konferencja między Prezydentem m. Grodna i delegacją pracowników użyteczności publicznej, na której po dłuższych obradach doszło do ostatecznego porozumienia, a mianowicie Magistrat m. Grodna postanowił wysuwane przez pracowników użyteczności publicznej żądania w miarę możliwości uwzględnić. Na konferencji tej ponadto zdecydowano zawrzeć ostateczną umowę w najbliższych dniach.-

W dniu 8 bm. w Grodnie i powiecie było 460 bezrobotnych /dnia 2 bm. - 519 bezrobotnych/, w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 21, budowlanego - 7, spożywczego - 117, chemicznego - 2, robotników rolnych - 33, wykwalifikowanych - 41, niewykwalifikowanych - 194 i pracowników umysłowych - 45. Zasiłki ustawowe pobiera 27 osób. -

Powiat Łomżyński:

Bez pracy w powiecie pozostaje 13 robotników, z których 6-siu otrzymuje zasiłki państwowe.-

W dniu 7 sierpnia br. w fabryce karoseryj samochodowych Wołkomirskiego i S-ki w Białymstoku robotnicy, żądając 130% podwyżki. Przebieg strajku spokojny; ogółem strajkuje 100 robotników.-

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dnia 9 bm. przedstawia się następująco: bezrobotnych - 2521 /dn. 2 km. - 2734 bezrobotnych/, w tem robotników przemysłu tytoniowego - 32, włókienniczego - 194, budowlanego - 69, metalurgicznego - 62, rolnych - 1, robotników niewykwalifikowanych - 239, wykwalifikowanych - 467 i pracowników umysłowych - 157. Z zapomóg w tym dniu korzystało: ustawowo 574 robotników i 20 pracowników umysłowych; doraźnie 15 osób.-

VI. Ruch społeczny, wyznaniowy i spółdzielczy oraz
organizacje P.W. i W.P.-

Powiat Kolneński:

Dnia 5 bm. odbyło się otwarcie nowopowstałej mleczarni spółdzielczej we wsi Kolnica, gmo Jedwabne.-

Powiat Szczuczyński:

Dnia 1. bm. uruchomiony został w Grajewie oddział Łomżyńskiej Kasy Spółdzielczo-Przemysłowej w lokalu b. Banku Handlowego przy ul. Boguszeńskiej. Pełnomocnikami wspomnianego oddziału są: Tomasz Dembiński, buchalter miejscowego Magistratu i Adam Jagodziński, b. kierownik oddziału Banku Handlowego w Grajewie.-

Powiat Augustowski:

Dnia 14 lipca r. b. we wsi Sylwanowie, gminy Balla-Wielka została zorganizowana ochotnicza straż pożarna, licząca 32 członków. W skład zarządu weszli: prezes - ks. proboszcz Średnicki Kazimierz z parafji Sylwanowie, wiceprezes - Gienieczo Józef, sekretarz - Roszkowski Czesław, skarbnik Sobolewski Jan - nauczyciel, naczelnik straży - Boryscwicz Bronisław.-

Tego samego dnia rabin m. Krynek Wyszkorowski Josel podczas modlitwy przed ołtarzem "Talmud tory" w bożnicy przy ul. Garbarskiej Nr. 3 wygłosił dłuższe przemówienie, w którym wyjaśnił znaczenie wyborów do zarządu gminy wyznaniowej i podkreślił fakt, że Rząd Polski ^{udzielił} szerokich praw ludności żydowskiej, pozwalając na zorganizowanie gmin wyznaniowych. W końcu rabin nawoływał do głosowania na listę ortodoksów. Zebranych było około 400 osób. -

Dnia 4 bm. w godzinach wieczorowych organizacja Poalej-Sjon w Krynkach urządziła powtórny wiec w ogrodzie przy zamkniętym wejściu, na którym dłuższe przemówienie na temat wyborów do gminy wyznaniowej wygłosił Bejla Kłotnicka. Prelegentka, krytykując poszczególne stronnictwa polityczne, agitowała na rzecz listy Poalej-Sjonu. Obecnych - około 500 osób. -

Dnia 5 bm. w Grodnie odbył się staraniem miejscowej organizacji sjonistycznej wiec przedwyborczy, na który przybyli Szloma Berman, zamieszkały w Warszawie oraz przedstawiciele miejscowych organizacji: sjonistycznej - Bass Noach "Bundu" - Rubinsztejn Mojżesz i Poalej-Sjon - Mekamed Mojżesz, mieszkańcy miasta Grodna. Pierwszy przemawiał Bass Noach, który, omawiając działalność organizacji sjonistycznej, podkreślił jej zadania i cele, a następnie scharakteryzował działalność żydowskich gmin wyznaniowych, nadmieniając, że dotychczasowa gospodarka w gminie żydowskiej grodzieńskiej pozostawiała wiele do życzenia. -

Następny mówca Szloma Berman omawiał również działalność gminy żydowskiej i zachęcał zebranych do płacenia składek członkowskich w celu uzdrowienia gospodarki gminnej. -

Rubinsztejn Mojżesz członek Bundu, krytykując działalność organizacji sjonistycznej, zapytywał zebranych co organizacja sjonistyczna dla dobra ogółu zrobiła i co może uczynić. -

Jako ostatni przemawiał Mekamed Mojżesz z organizacji Poalej Sjon, który m.in. nadmienił, że wśród ludności żydowskiej powstał rozłam na tle walk partyjnych, ujemnie odbijający się na gospodarce w gminach żydowskich. -

Powiat Wołkowyski:

Dnia 5 bm. odbyły się wybory do zarządów żydowskich wyzna-

Powiat Wołkowyski:

Dnia 29 ub.m. w Świsłoczynie odbyło się zebranie członków miejscowego hurtka Twa Szkoły Białoruskiej. Przewodniczył Konstanty Kaczanowski, który złożył sprawozdanie z działalności zarządu, podkreślając, że pomimo najrozmaitszych trudności zarząd utworzył bibliotekę i czytelnice. Następnie Kaczanowski zaproponował wybranie nowego zarządu. Replikował Gobiś Piotr, który krytykował działalność zarządu, twierdząc, iż zarząd ten pracował niedbale, czego dowodem jest, że ani razu nie urządzono odczytu i zaproponował zebranym, by obecny zarząd pozostał nadal z warunkiem, że będzie on bardziej intensywnie pracował. Zgromadzeni propozycje Gobiśa odrzucili i wybrali nowy zarząd w składzie: Woronowicz Konstanty, Januszkiewicz Mikołaj, Jakusz Konstanty, Piwowarczyk Jan i Wołkiewicz Aleksander. Komisja Rewizyjna: Kaczanowski Konstanty, Gobiś Piotr, Kuźmin Sergiusz, Zastępcy: Bywłuk Józef, Januszkiewicz Borys.-

VIII. R ó z n e.

a/ Ważniejsze wydarzenia

Powiat Ostrów-Maz.

Dnia 1 bm. w Ostrowi Mazowieckiej przed ratuszem zebrał się tłum robotników, pracujących przy oczyszczaniu stawu w parku miejskim, domagając się od przedsiębiorcy Terlickiego zapłaty za dokonane roboty i grożąc mu w razie niezaspokojenia pobiciem. Terlicki po otrzymaniu od zastępcy burmistrza Złatkiesza zaliczki w sumie 1000 zł., zaspokoił częściowo robotników i pod opieką policji udał się do domu. W dniu 4 bm. ci sami robotnicy, podburzeni przez robotnika Porębskiego, zaczęli wypłacać reszty zarobków, przyczem usiłowali Terlickiego wrzucić do stawu. Zajście zlikwidowała policja. Po uspokojeniu się robotników Terlicki wrócił do domu. Przeciwnie win-

124

/jeden uzbrojony byk w karabin/, którzy zrabowali jej 16 zł., 1 klg. cukru, 1 klg. chleba, paczkę tytoniu i zapalek, poczem uciekli. Dochodzenie i pościg sarsządzone.-

Powiat Białostocki:

Dnia 5 bm. na jadącego furmanką mieszkańca wsi Ignatki, gm. Białostoczek Karola Korola napadło na szosie pod Białymstokiem 6-ciu nieznanych osobników, którzy, po otrzymaniu odmownej odpowiedzi na tędanie wydania im pieniędzy, zrabowali Korolowi 25 zł. oraz ściągali mu z nog pantofle, poczem uciegli.-

e/ P r z e m y t.

Powiat Ostrołęcki:

Dnia 6 bm. na stacji wąskotorowej kolejki Myszyniec szeregowi P.P. z miejsc posterunku P.P. Krzyna Adam i Szuma Aleksander zatrzymali Olecha Mosszka-Matysa, zam. w Łomży, który miał przy sobie walizkę z przemytem, a mianowicie: 3 łyżki stołowe srebrne, 3 srebrne widelce, 2 srebrne noże, 3 posrebrzane łyżki, 3 posrebrzane widelce, 4 posrebrzane noże, srebrną cukierniczkę, srebrny koszyk do cukru, srebrną łyżkę, 2 srebrne papierosnice, 2 posrebrzane lichtarze, 2 srebrne lichtarze, 2 niklowe zegarki, 1 srebrny zegarek, 5 złotych zegarków, złotą bransoletę, wagi 41 gr., 2 bransolety złote, wagi 16 gr., 1 bransoletę tombakową, 6 par kolczyków złotych, 24 złote pierścienie z kamieniami, srebrny naszyjnik, zegarek stalowy, bransoletę złotą, 4 posrebrzane noże. Przemyt wraz z Olechem Mosszkiem-Matyssem przekazano Urzędowi Celnemu w Grajewie.-

f/ P o ż a r y.

Powiat Wołkowyski:

Dnia 29 ub.m. we wsi Bordsiki, gm. szydłowskiej, od uderzenia pioruna spłonęło 12 stodół, 16 chlewów i dom mieszkalny. Straty wynoszą około 25.000 zł.-

Tegoż dnia w gminie Mściów, wskutek przechodzącej tam burzy gradowej uległy zniszczeniu zasiewy oraz budynki we wsiach: Andrzejewie, Montowty, Bobyle i maj. Andrzejewie. Straty obliczają się na około 100.000 zł.-

WOJEWODA BIAŁOSTOKI.

Nr.BP. 2247/26.T.

125

Białystok, dn. 23 sierpnia 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie
tygodniowe Nr.33.

Do

/ według rozdzielnika /

Urząd Wojewódzki przesyła jeden egzemplarz sytuacyjnego
sprawozdania tygodniowego Nr.33 za czas od dnia 12 do 18.
sierpnia 1928 r.-

1 nakładnik.

Otrzymuje:

/ Jak rozdzielnik
sytnac.sprawozdania
tygodniowego Nr.6.

LOBELSKI DRZĄG WŁ. JEW. WŁ. ZKI

Podano dn. 24.8 1928 r.

Zal.

Wzm.

Za Wojewodę:

[Signature]

Naczelnik Wydziału Bosp.Publ

I.

Po przyjęciu do wiadomości

A. A.

Lublin, dn. 25 / VII 1928 r.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Okres sprawozdawczy, rozpoczęty pod znakiem olbrzymiego zainteresowania całego społeczeństwa bez względu na wierzenia polityczne Zjazdem Legjonistów w Wilnie, przeminął bez wydarzeń bardziej charakterystycznych w życiu polityczno-społecznym, narodowościowym i zawodowym ludności na terenie Województwa Białostockiego. - Przebieg Zjazdu Legjonistów, sądząc z ogólnych nastrojów spostrzeżeń, był pewnego rodzaju niespodzianką dla całego szeregu organizacji politycznych i społecznych, które były przekonane, że zarówno mowa Marszałka Piłsudskiego na Zjeździe, jako też poszczególne momenty Zjazdu rzucą wyraźne już światło na zamierzenia Rządu w kwestji naprawy Konstytucji. - Pomimo wszystko podkreślone w poprzednim sprawozdaniu sytuacyjne przygotowania stronnictw opozycyjnych do pozasejmowej kampanji przeciw rządowej w czasie trwania sesji jesiennej Sejmu trwają w dalszym ciągu i wiążane są coraz ściślej z akcją organizacyjną tych stronnictw. Pod tym względem najczynniejsze ostatnio były Stronnictwo Chłopskie w powiatach grodzieńskim i wołkowyskim i Stronnictwo Narodowe w powiecie komżyńskim. -

Ruch narodowościowy wskutek trwającego okresu robót politycznych /ludność białoruska/ i wyczerpania ludności żydowskiej wyborami do zarządów gmin wyznaniowych był jeszcze słabszy, niż w poprzednim okresie sprawozdawczym. -

Ruch wywrotowy nie zaznaczył się szerszymi przejawami zewnętrznymi, co jest o tyle zrozumiałe, że dotychczasowe zabiegi KC KPZB w kierunku odbudowy zdeorganizowanych grodzieńskiego i białostockiego okręgów partyjnych nie tylko nie przyniosły widocznych rezultatów, lecz spowodowały nawet rozdzwinki wewnątrzpartyjne. -

koło we wsi Łapieniowce: członków - 15, zarząd: Korzeniowski Mi-
chał prezes, Marciniowicz Michał I viceprezes, Marciniowicz Jan II
viceprezes, Wieliczko Józef - sekretarz, Korzeniowski Józef, syn
Kazimierza - skarbnik;

koło we wsi Wiśniówka: członków - 10, zarząd - Awdziej Jan - pre-
zes, Awdziej Józef - viceprezes I, Matukiewicz Józef s. Aleksandra
viceprezes II, Awdziej Bronisław - sekretarz, Awdziej Bronisław II.
skarbnik;-

koło we wsi Petelczycze: członków - 12, zarząd - Petelczyc Michał -
prezes, Petelczyc Zygmunt viceprezes, Poczebut Jan sekretarz i
Poczebut Rafał - skarbnik.-

W zorganizowanych kołach wszyscy zgłaszający się członkowie
 wpłacili po jednym złotym instruktorowi Musejkinowi tytułem rocz-
 nej składki.-

We wsiach Plebanowce i Trofimy Musejkin kół nie zdołał zor-
 ganizować, gdyż ludność tamtejsza do Stronnictwa Chłopskiego odno-
 si się nieprzychylnie.-

Powiat Białostocki:

Dnia 10 bm. w czasie odpustu w Delistowie przemawiał do ze-
 branej przed kościołem ludności poseł Sawicki. Przemówienie ^{jego} w
 tym wypadku wybitnie opozycyjne i demagogiczne nie różniło się
 niczem w treści od innych jego przemówień na wiecach, omówionych
 w poprzednich sprawozdaniach sytuacyjnych. Obecnych - około 600
 osób.-

Chrześcijańska Demokracja.

Powiat Wołkowyski:

Dnia 5 br. podczas kazania ks. Dziekan Jaroszewicz /Ch.D./
 w Wołkowysku poruszył kwestję obowiązkowego nauczania religii w
 szkołach, dowodząc, że część posłów domaga się, by wogóle w szko-
 łach skasowane były wykłady religii. W związku z tem ks. dziekan
 Jaroszewicz nawoływał parafjan do składania podań do Ministerstwa
 Oświaty i Wyznań Religijnych, protestujących przeciwko zamierzo-

Obecny na zebraniu członek rady gminnej Franciszek Skokowski zwrócił się do posła Łazarskiego o pomoc w sprawie zajęcia przez ks. Kuklewicza /proboszcza parafji Lipsk/ domu ludowego, aby uniemożliwić korzystanie z tegoż miejscowemu oddziałowi Związku Strzeleckiego. Obecnych - około 60 osób.-

Powiat Białostocki:

Dnia 10 bm. w Białymstoku odbył się Zjazd Regionalny Wojewódzkiej grupy parlamentarnej BBWR przy udziale prezesa Klubu BB. posła Sławka i ^{P.} Wojewody. Po sagajeniu zjazdu przez przewodniczącego grupy, senatora Romana, który dla zorientowania prezesa Klubu scharakteryzował w ogólnym zarysie stan spraw na terenie Województwa Białostockiego, poszczególni posłowie składali sprawozdania z rozwoju pracy w swych okręgach i jej dotychczasowych wyników. Kierownik Sekretariatu Wojewódzkiego BB. referował sprawy organizacyjne i aparatu technicznego BB. w terenie. Poseł Sławek udzielił Zjazdowi szeregu wskazówek, dotyczących prac organizacyjnych, zwracając przytem uwagę na konieczność dalszego organizowania powiatowych rad społeczno-gospodarczych jako ciał opiniodawczych regionalnej grupy parlamentarnej w jej zamierzonych pracach. Po dyskusji na ten temat omówiono sprawy sekretariatu BB. oraz sprawy prasowe, poszem przy współudziale P. Wojewody traktowano te sprawy z zagadnień ogólnych, które zdaniem P. Wojewody winny być jako zagadnienia aktualne rozpatrzone w pierwszym rządzie. Wreszcie przedyskutowano sprawy odbudowy, meljoracji, przemysłu ludowego i oświaty poza-szkolnej. -

Tegoż dnia przy udziale P. Wojewody, prezesa posła Sławka i członków grupy parlamentarnej BBWR /Województwa Białostockiego/, przedstawicieli wojskowości, naczelników władz i urzędów II instancji, delegata D.O.K.Nr.III., przedstawicieli prasy i przedstawicieli miejscowych organizacji społecznych odbyła się konferencja w sprawach gospodarczych i polityki aktualnej. Zagajając konferencję, P. Wojewoda zaznaczył, że celem jej jest rozważenie problemów gospodarczych i kwestyj społecznych aktualnych dla Województwa Białostockiego.-

dzielości, drogownictwa i t.p.

- 5/ planowość i ciężkość pracy przy należytem rozgraniczeniu kompetencji związków komunalnych rozmaitych stopni;-
- 6/ uspołecznienie i należyte zorganizowanie pracy urzędów samorządowych przy równoczesnym doborze odpowiednio wykwalifikowanego personelu urzędniczego.-

Dalej obszernie referaty wygłosili: Naczelnik Wydziału Rolnictwa i Weterynarii Włodzimierz Jastrzębski o wytycznych polityki rolnej i hodowlanej na terenie Województwa Białostockiego i kapitan Skwarnicki w sprawie przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego, poczem odbyła się ożywiona dyskusja nad wygłoszonymi referatami. W toku dyskusji poseł Sapieha podkreślał znaczenie organizacji rolniczych dla polityki rolnej Państwa, zaś poseł Kosiba wypowiedział się za udzielaniem rolnikom pożyczek długoterminowych, spłacanych ratami, zamiast praktykowanych dotychczas na terenie Województwa Białostockiego pożyczek krótkoterminowych.

Polskie Stronnictwo Ludowe "Piast"

Powiat Białostocki:

Dnia 15 bm. we wsi Kalinówka Kościelna odbył się wiec sprawozdawczy posła Łosia Dominika przy obecności około 200 osób. Poseł zobrazował dotychczasową swoją działalność poselską, złożył sprawozdanie z prac swego Stronnictwa w Sejmie nad budżetem Państwa, traktował szeroko rzekome nadużycia wyborcze władz administracyjnych i policji i podkreślał konieczność organizowania się mas włościańskich w szeregach P.S.L. "Piast".-

Stronnictwo Narodowe.

Powiat Łomżyński:

Dnia 12 bm. we wsi Szczepankowo, tejże gminy /w czasie odpustu/ odbył się wiec sprawozdawczy posła Stanisława, który przeciwstawiał rzekomym bezprogramowości i rozrzutności Rządu oraz BBWR

III. Ruch wywrotowy.

Powiat Ostrow - Maz.:

W nocy z dnia 7 na 8 b.m. w Długosiodle wywieszono dwa transparenty komunistyczne, a dnia 11.b.m. w Ostrowi-Mazowieckiej za pomocą szablonu na ścianach domu Spółki Spożywczej namalowano hasła komunistyczne "Precz z faszystowską amnestją, żądamy zwolnienia więźniów politycznych."

Powiat Białostocki :

Dnia 2.b.m. ukonstytuował się Wydział Zawodowy OK.KPZB. w następującym składzie: 1/ Kan Szepsel - sekretarz /: kierował strajkiem włókniarzy w Białymstoku :/, 2/ Guryk Teuba, 3/ Anysz Doba, 4/ Halpern Ita.-

Na posiedzeniu Wydziału, które odbyło się dnia 2.b.m. postanowiono zwołać przede wszystkim zebranie piekarzy, członków Związku Spożywczego.-

W wykonaniu tej uchwały odbyło się w dniu 3.b.m. w lokalu Związku Spożywczego w Białymstoku posiedzenie, na którym postanowiono wzmocnić organizację i propagować całkowite wprowadzenia 8 godzinnej pracy.-

Tegoż dnia wieczorem w jednym z lokali konspiracyjnych przy ulicy Suchoj Nr.21 lub 22 w Białymstoku, odbyło się zebranie OK.ZMK.ZB, na którym byli obecni: ps."Kuba" sekretarz, "Enik II." i Mirer Estera członkini OK., ps."Marek", przedstawiciel KC.ZMKZB "Enszyk", członek Miejskiego Komitetu ZMK w Białymstoku i Nowodworski - sekretarz Miejskiego Komitetu KPZB., - prezes Związku Spożyców. Porządek zebrania: a/ sprawozdanie z działalności komunistycznej w Białymstoku, b/ dyskusja, c/ odczytanie komunikatów, poczem przedstawiciel KC.ps."Marek" odczytał referat i rezolucję przyjętą przez Sekretariat KC.ZMKZB. na posiedzeniu dnia 17.lipca br., która w tłumaczeniu z języka rosyjskiego brzmi następująco:

" Rezolucja Sekretariatu KC.ZMKZB., przyjęta 17.VII. jednogłośnie przy sprzeciwie jednego członka przy udziale przedstawi-

na wolności, wówczas otwarta walka z nim będzie utrudniona, gdyż cieszy się on dobrą opinią wśród białostockich proletarijuszów.
/: Bogdan Jan uniewinniony został w białostockim procesie komunistycznym " 133 " :/o-

W sprawie zjazdu legionistów: Na posiedzeniu sekretarzy komórek komunistycznych w dniu 27. lipca r.b. w Białymstoku, omawiano ewentualną akcję demonstracyjną w związku ze Zjazdem Legionistów w dniu 12 b.m. w Wilnie, jednakże w ostatniej chwili białostocki OK. partji na polecenie KC.KPZB. postanowił wszelkich demonstracji unikać i żądanych rezolucji nie uchylać. Zasadniczo postanowienie o powołaniu grupy więziennych, pisany przez aresztowanych członków OK. sztyfrem do KC.KPP. w Warszawie.-

Grupa ta w odpisie przesłano do Sztabu Generalnego w Warszawie do rozszyfrowania.-

W grupie tej według poufnych informacji mają znajdować się wskazówki aresztowanych członków OK. w Białymstoku, aby na pewien okres czasu, a przynajmniej na przeciąg czterech tygodni pracę partyjną w Białymstoku przerwać ze względu na nieznanego prowokatora-konfidenta przypuszczalnie, lub też wzmocnioną obserwację policji, która wiodła uzyskać archiwum, wykryć miejsca posiedzeń i aresztować najważniejszych członków partji na terenie OK. Białystok.-

KC.KPP. na skutek wyżej wspomnianego sztyfru polecił OK. KPZB. Białystok zaprzestania wszelkich akcji zewnętrznych.-

Powiat Grodzieński :

W związku ze Zjazdem Legionistów w Wilnie, w Grodnie i powiecie grodzieńskim miały miejsce następujące wypadki zewnętrznych wystąpień komunistycznych :

W nocy z dnia 11. na 12. b.m. w m. Skidlu został wywieszony transparent komunistyczny z napisem w języku rosyjskim o treści, skierowanej przeciwko Zjazdowi Legionistów w Wilnie;

Dnia 12. b.m. około godziny 17-nej przy ul. Bankowej w Grodnie na drzewie wywieszono transparent z napisem w języku polskim:
" Procz z faszystowskim rządem Marszałka Piłsudskiego, niech żyje polska republika rad robotników i chłopów;" na odwrotnej stronie

si osobiſtej u Sienkiewicza Aleksandra odnaleziono: jedną odezwę w języku polskim p.t. "Prawda o pierwszym maju w Warszawie", dwie inne odezwy KOKPZB., jedną broszurę w języku polskim, zawierającą tekst przemówienia pocią Warskiego w Sejmie w dniu 30. marca 1928 r. jedną broszurę w języku polskim, wydaną przez Mopr i jedną odezwę w języku rosyjskim, wydaną przez KOKPZB.-

Obu z materiałami oskarżenia przekazano do dyspozycji Podprokuratora na powiat grodzieński.-

W ostatnich dniach ~~urząd~~ dostrzeżono, że elementy wywrotowe szkodzą w Grodnie przystąpiły do wzmożonej pracy organizacyjnej, przyczem na pierwszy plan wysuwają się komuniści, zwolnieni niedawno z więzienia z powodu amnestji.-

.....

IV. Ruch zawodowy.

Powiat Ostrołęcki :

Dnia 12.b.m. w Ostrołęce odbyło się zebranie organizacyjne Związku Rzemieślników Żydów. Szczegóły podane zostaną w następnym sprawozdaniu.-

Powiat Szczuczynski :

Dnia 12.b.m. w Grajewie odbyło się walne zebranie członków Związku Rzemieślników Chrześcjan poświęcone wyłącznie sprawom, związanym z wyborami do Izby Rzemieślniczej. Na temże zebraniu na wniosek członków zarządu Zyskowskiego Jana i Zalewskiego Franciszka / Oh.D./ uchwalono protest "przeciwko zniesieniu przymusu nauczania religji w szkołach." Obecnych - około 30 osób.-

Powiat Łomżyński :

Rada żydowskich Związków Zawodowych w Łomży rozpoczeka z pozytywnymi dotychczas wynikami akcję organizacyjnego konsolidowania żydowskich związków zawodowych w Łomży i powiecie.-

.....

Zakłady pozostaną nieczynne do listopada b.r. t.j. do pierwszej kampanji zimowej. Czas ten przeznaczony zostanie na remont zakładów.-

Dnia 16.b.m. o godz. 7-ej rano robotnicy pracujący przy budowie mostu kolejowego przy ul. Jurowieckiej w Białymstoku przerwali pracę, żądając podwyższenia płac o 50 %. Dotychczas zarabiali oni 3 zł.50 gr. dziennie. Zarządzający robotami na żądania robotników nie zgodził się. Wówczas strajkujący robotnicy rzucili się na robotników, którzy pracy nie przerwali, poczynając bić ich, a temsamem zmuszając do porzucenia pracy. - Zajęcie zlikwidowała policja, która głównych podlegaczy aresztowała.-

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dnia 16.b.m. przedstawia się następująco:

bezrobotnych - 2101 / dnia 8 b.m. - 2521 bezrobotnych/, w tem robotników przemysłu tytoniowego - 34, włókienniczego - 1065, budowlanego - 65, metalurgicznego - 50, robotników rolnych - 1, wykwalifikowanych - 412, niewykwalifikowanych - 427 i pracowników umysłowych - 147. Z zapomóg w tym dniu korzystało: ustawowe - 469 robotników i 18 pracowników umysłowych; doraźnie - 13 osób.-

Powiat Grodzieński :

Trwający od dnia 16.ub.m. strajk 35 robotników w młynie Oszera Koszowskiego w Grodnie nie został dotychczas zlikwidowany. Obecnie przeprowadzany jest remont młyna, przyczem część strajkujących zatrudniona jest przy remoncie.-

W dniu 16.b.m. w Grodnie i powiecie było 448 bezrobotnych / dnia 8 b.m. - 460 bezrobotnych /, w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 21, budowlanego - 2, spożywczego - 152, chemicznego - 1, robotników rolnych - 1, wykwalifikowanych - 38, niewykwalifikowanych - 192 i pracowników umysłowych - 41. Zasiłki ustawowe pobiera - 18 osób.-

Powiat Łomżyński :

W powiecie łomżyńskim bez pracy pozostaje 13 osób.-

Na wsi Komotowo gm. Żytomla rozbił namioty obóz harcerski, / 62 os. / p.n. "Obóz Skautów rosyjskich". Rosyjskiego T-wa Dobroczynności w Grodnie, którego prezesem jest pułkownik rez. W.P. Borys Gagan; Komendantem Obozu jest Siedlarawicz Mikołaj, - sekretarz Związku Strzeleckiego w Grodnie. Obóz składa się z młodzieży szkolnej i pozaszkolnej w wieku od 9 - 19 lat, z tego 24 dziewczynki i 38 chłopców; całkowicie utrzymywany jest z funduszy Ros. T-wa Dobroczynności. -

VII. Ruch narodowościowy.

a/ Żydowski .

Powiat Kolneński :

Dnia 12.b.m. sjonista Rytower z Warszawy wygłosił w Kolnie odczyt n.t. " Sjonizm na rozdrożu." Prelegent podkreślał konieczność rewizji programu akcji odbudowy Palestyny, która słabnie z dnia na dzień, powodując rozgoryczenie wśród mas żydowskich. Obecnych - około 150 osób. -

Powiat Suwalski :

Dnia 5.b.m. delegat Centrali Organizacji Sjonistycznej w Warszawie Popowski wygłosił w Sejnach odczyt n.t. "Palestyna" przy obecności około 150 osób. Prelegent, po zobrażowaniu obecnej sytuacji politycznej i ekonomicznej w Palestynie, mówił o emigracji do niej żydów dawniej i w ostatnich czasach oraz wyważył do składania ofiar na akcję popierania emigracji. -

Powiat Ostrow - Maz.:

Dnia 11.b.m. organizacja sjonistyczna w Ostrowi - Mazow. urządziła w lokalu własnym akademję w związku z 20-letnim jubileuszem istnienia czasopisma "Hajnt". W okolicznościowym przemówieniu sjonista Grawicki z Warszawy określił rolę, jaką odegrało czasopismo "Hajnt" w życiu społeczeństwa żydowskiego,

ców, w których masowo brało udział społeczeństwo żydowskie, przy-
czem niektóre wieczory zakończyły się dość burzliwie, a nawet zanoto-
wano jeden wypadek bójki. Mianowicie na wieczór, zwołanym przez listę
Nr. 10 w dniu 9.b.m. w bożnicy przy ul. Wywolenia Nr. 15, po prze-
mówieniach przedstawicieli listy Nr. 10 elementy skrajnie lewicowe
wzięły awanturę, a następnie bójkę, w czasie której poturbowano
rabina Szokowieja Ryfkinda, zam. w Grodnie przy ul. Brygidzkiej Nr.
36.-

b/ litewski :

Powiat Suwalski :

Dnia 12.b.m. we wsi Bubele, gminy Krasnowo miejscowy Oddział
Litewskiego T-wa Św. Kazimierza urządził wieczór, na którego pro-
gram złożyły się - odegrany przez zespół amatorski obrazek soc-
jalny " Synowie Zorzy" / Ausros sunne /, część koncertowa i za-
bawa.-

c/ niemiecki:

Powiat Ostrów - Mazow.:

Dnia 12.b.m. w Paproci - Dużej odbyło się ogólne zebranie
członków Ziemiańskiej Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowej, na którym
przemawiali prezydent kasy Szwedfeld Olgierd i jego zastępca Kramp-
szyc Adolf, obaj z Łodzi. Mówcy zachęcali zebranych do regularne-
go wpłacania wkładek i spłaty zaległych rat pożyczkowych oraz do
zakupywania maszyn rolniczych. Obecnych - około 20 osób.-

VIII. R ó ż n e :

a/ Użycie broni przez szeregowych P.P.

Powiat Białostocki:

Dnia 14.b.m. poster. III. Podkomisarz jatu P.P. w Białymstoku
Heronimek Roman użył broni palnej do poszukiwanego złodzieja
kieszonkowego Duszyńskiego Abrahama, dając strzał ostrzegawczy

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2280/28.T.

T A J N E.

PILNE.

Dnia 25 sierpnia 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.34 za czas od dnia 19 do dnia 25 sierpnia 1928 roku.-

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
Pan Dyrektor Departamentu II.

W

W A R S Z A W I E.-

Urząd Wojewódzki przesyła Ministerstwu
sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.34. za
czas od dnia 19 do dnia 25 sierpnia 1928 roku.-

ZA WOJEWODĘ:

Ł. Miśkowski

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

Odpisy otrzymują:

1/ P.Wojewoda w Wilnie

2/ " " w Brześciu n/B.

3/ " " w Nowogrodku

4/ " " w Lublinie

5/ " " w Warszawie

6/ " " w Ternopolu

7/ " " w Stanisławowie

8/ Pan Prokurator przy Sądzie Apelacyjnym w Warszawie

9/ " " " " " w Wilnie.-

10/ " " " " " Okręgowym w Grodnie

11/ " " " " " w Białymstoku

12/ " " " " " w Łonży

13/ " " " " " w Suwałkach

14/ Sam.Ref.Inf. D.O.K.III.w Grodnie

15/ " " " " IX.w Brześciu n/B.

16/ Dowództwo 6-ej Brygady KOP. w Wilnie.-

17/Urząd Sledczy PP.w miejscu ✓

18/Wasysoy PP.Starostowie Województwa Białostockiego.-

19/Sam.Ref.Inf.DOK.1.w Warszawie.

30.VIII

I.
Po przyjęciu do wiadomości

A. A.

Lublin, dn. 1 IX 1928 r.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.

Nr.BP. 2280/28.T.

Dnia 25.sierpnia 1928 r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.34.

za czas od dnia 19 do 25 sierpnia 1928 roku.

I. Sytuacja ogólna.

Okres sprawozdawczy, podobnie jak kilka okresów poprzednich cechuje pewnego rodzaju przytępienie życia politycznego i społecznego polskiego oraz mniejszości narodowych, co jest o tyle zrozumiałe, że z jednej strony ludność wiejska zajęta jest wyłącznie kończeniem spóźnionych na terenie Województwa Białostockiego żniw, a z drugiej trwa jeszcze wyczerpanie ludności żydowskiej dopiero co ukończonymi wyborami do zarządów gmin wiejskich i niemniej także zmęczenie ludności robotniczej w tych ośrodkach przemysłowych Województwa /: Białystok, Hajnówka, Białowieża, Grodno, Czarna Wieś, powiatu białostockiego :/, w których organizacje robotnicze podejmowały stosunkowo niedawno szersze akcje strajkowe o poprawę bytu robotników.-

Wspomniane przytępienie, szczególnie w życiu politycznym społeczeństwa polskiego jest wynikiem trwającego jeszcze i jasnym uwydatniającego się uprzedzenia ludności do stronnictw i ugrupowań politycznych w okresie wyborów do Sejmu i Senatu, czego dowodem jest fakt, podkreślony już kilkakrotnie w sytuacyjnych sprawozdaniach tygodniowych Urzędu Wojewódzkiego, że wyniki organizacyjnej działalności poszczególnych Stronnictw są niewspółmiernie niskie w odniesieniu do nakładu pracy ich działaczy.-

Nieznaczne naogół przejawy zewnętrznej działalności polskich Stronnictw politycznych, pozostających w opozycji do Rządu, utrzymywane były w płaszczyźnie przygotowania umysłów ludności do zapowiadanych, donioślejszych wydarzeń na gruncie parlamentarnym w czasie trwania jesiennej Sesji Sejmu, a związanych z wysuwaniem

z racji przypadającego dziesięciolecia wkroczenia do Palestyny legjonu żydowskiego i trwającej dyskusji nad wynikami XVI Kongresu Sjonistycznego akcji odbudowy Palestyny, zwalczane zresztą chaotycznie w poszczególnych powiatach Województwa przez Poalej-Sjon Lewicę i Bund, natomiast nie dostrzeżono żadnych przejawów życia politycznego i społecznego ludności białoruskiej...

Przeżywany przez Towarzystwo Szkoły Białoruskiej kryzys w grodzieńszczyźnie narazie, a przynajmniej do czasu ukończenia robót w polu, nie może być konkretnie oceniony, faktem jedynie jest, że T-wo Szkoły Białoruskiej w powiecie grodzieńskim traci najbardziej wpływowych dotychczas działaczy i że kilka żywotnych jego hurtków rozwiązało się samorzutnie z przyczyn Urzędowi Wojewódzkemu bliżej nieznanych.-

W ruchu zawodowym dostrzegana jest osłabienie Klasowych Związków Zawodowych i powstawanie nowego na tym gruncie czynnika, jakim są Chrześcijańskie Związki Kresowe, które dążą konsekwentnie do wysunięcia się organizacyjnie poza teren powiatu grodzieńskiego. Przypuszczać należy, że momentem zwrotnym w życiu tych związków będzie zapowiadany zjazd ich w Białymstoku / w połowie września / Sądząc z dotychczasowych spostrzeżeń, Chrześcijańskie Związki Kresowe, orjentujące się wyłącznie na BBWz R. i będące niejako secesją Związków Chrześcijańskich / Ch.D. / a przeciwstawieniem Związków Klasowych, instruowanych przez P.P.S., mogą już w najbliższej przyszłości zmienić znacznie układ stosunków w ruchu zawodowym w powiatach grodzieńskim, białostockim, suwalskim i augustowskim.-

Ruch wywrotowy, skąpy w przejawach zewnętrznych, zaznaczył się wyraźniej w powiecie grodzieńskim w Związku ze Zjazdem Legjonistów w Wilnie oraz w powiatach ostrowskim i bielskim wewnątrz organizacji żydowskich. W grodzieńskim i białostockim okręgach partyjnych Komitety Centralne obu partyj dokładają usilnych starań, ażeby odbudować zniszczone przez ostatnie likwidacje sieci partyjne i wzmocnić konspirację wewnątrz partyjną.

II. Przegląd prasy.

a/ polska :

Lokalne organa prasy polskiej Województwa Białostockiego poza tygodnikiem " Życie i Praca " w ub-tygodniu bardziej aktualnych problemów nie poruszały, ani też nie traktowały spraw, dotyczących Rządu. Łomżyński tygodnik "Życie i Praca" oficjalny organ Stronnictwa Narodowego i półoficjalny łomżyńskiej kurji biskupiej w art. " Wybór Prezydenta ", "Dla Polski czy dla obcych ?" / Nr.34 z dn.19.b.m./ komentując artykuły Wileńskiego Słowa / Nr.158/i Krakowskiego Głosu /163/ oraz nawiązując do wywodów p.Tadeusza Hołówwki w jego breszursze p.t. " Zmiana Konstytucji " z roku 1926 w kwestji naprawy Konstytucji - wypowiada przekonanie, że programem BBW z R. jest federacyjna przebudowa Polski w staryzjednoczone różnych narodowości. najprostszą i najłatwiejszą drogą do tego - będzie wybór prezydenta, mającego prawie nieograniczoną władzę, któryby zechciał ów program stanów zjednoczonych realizować pod hasłem mocarstwowej Polski. Dalej pismo podkreśla, że projekt BBW z R. wyborów prezydenta przez " lud " jest doskonałym przykładem obłudy BBW z R., który pod hasłami konserwatywnymi pracuje dla Lewicy, a pod hasłem mocarstwowej Polski przygotowuje grunt dla odśrodkowych dążeń mniejszości narodowych. Artykuł zakończony jest konkluzją, że " ze stanowiska narodowo-polskiego takich pomysłów popierać nie wolno. -

W tymże numerze "Życia i Pracy" zostało zamieszczone następującej treści oświadczenie ks.biskupa Łukomskiego:

" Odpowiadając na interpelację, wniesioną przez niektórych posłów w Sejmie, w związku z moim orędziem, w sprawie wyborów wydanem, wyraził byki Minister W.R.i O.P., p.Dobrucki swoje przypuszczenie, iż zwrócenie się Rządu do przedstawi..

Data 25 sierpnia 1928 r.

III. Polski ruch polityczny.

a/ Stronnictwo Narodowe

Bszczególnie w powiecie komżyńskim rozwija coraz intensywniejszą akcję organizacyjną w miejscowościach, w których dotychczas dominowały wpływy PSL "Wyzwolenie" i Stronnictwa Chłopskiego. Akcję kieruje poseł Staniszkis, który na wiecach, zebraniach i konferencjach podnosi działalność zablokowanych Stronnictwa Narodowego, Chrześcijańskiej Demokracji i P.S.L. "Piast" w kierunku podniesienia materialnego stanu posiadania włościanstwa i zaznacza, że zasadniczym powodem pozostawania tych stronnictw w opozycji do Rządu jest kwestja podatków.-

powiat komżyński

poseł Staniszkis
Rutkach.

Dnia 19 bm na wiecu sprawozdawczym w Rutkach, powiatu komżyńskiego poseł Staniszkis oświadczył, że w Sejmie posiada większość masoneria i, że Sejm dzięki "posłuszeństwu" BBWR jest bezsilny wobec Rządu. Nastrój zgromadzonych na wiecu /około 300 osób/ był dla posła Staniszkisa niezbyt przychylny.-

b/ Chrześcijańska Demokracja

powiat sokólski

poseł Urban-
ski w Kun-
ie-Kościel-

Dnia 16 bm na wiecu sprawozdawczym w Kundzinie-Kościelnym, powiatu sokólskiego, poseł Urbanowski Franciszek oświadczył w.in., że włościanstwo trzeba usilnie wychowywać, by wiedziało kogo wybierać w przyszłości do Sejmu i nie popełniło takich błędów, jak w roku 1928.-
Znaczną część przemówienia poseł poświęcił krytyce postępowania i działalności Rządu oraz kwestji zmiany ustroju parlamentarnego w Polsce, zdaniem mówcy, źle rozumianej przez Rząd. Wreszcie poseł zaznaczył, że poli-

i możliwość rozwiązania Sejmu już w czasie trwania jesiennej sesji sejmowej. Ponsdto poseł Sawicki starał się dowieść, że sanitarne zarządzenia Pana Ministra Spraw Wewnętrznych są co najmniej nieuzasadnione, bowiem krzywdzą ludność wiejską.-

powiat Ostrołęcki
o b. posła Hał-
ko w Kadzidle.

Dnia 13 bm. we wsi Kadzidło, gm. Dylewo, powiatu ostrołęckiego, odbył się wiec b. posła Hałko Anto- niego, który zobrazował dążenia Stronnictwa Chłopskie- go do polepszenia bytu masom włościańskim, podkreślał konieczność jak najrychlejszego wprowadzenia w życie ustawy o reformie rolnej i wreszcie krytykował dzia- łalność innych stronnictw na gruncie parlamentarnym, zarzucając jednym konserwatyzm, drugim szkodzenie Państwu przez trwanie w opozycji do Rządu. Obecnych na wiecu było około 900 osób.-

4/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Wyzwolenie".

powiat Suwalski
o posła Pra-
gę w Wigrach.

Dnia 15 bm. na odbywający się w Wigrach, gminy Ruta, powiatu suwalskiego odpust przybył poseł Praga, który odbył krótką pogadankę z nielicznymi uczestni- kami odpustu. Tych ostatnich poseł Praga informował o zamiarach swego stronnictwa na najbliższą przyszłość.-

przemówienie okolicznościowe wspomniany Jan Rudgowski

Na zlot, który uważać należy za jeden z momentów trwającej obecnie w zachodnich powiatach Województwa Białostockiego propagandy politycznej Stronnictwa Narodowego, przybyło duchowieństwo katolickie niemal z całego powiatu ostrołęckiego.-

Obchód 39-to
lecia istnienia
B.0.3.0.

Dnia 19 bm. w Białymstoku odbyły się uroczystości związane z 30-letnim jubileuszem istnienia Białostockiej Ochotniczej Straży Ogniowej, na które przybyły delegacje około stu straży pożarnych z różnych powiatów Województwa Białostockiego. -

Uczestnicy uroczystości złożyli wieniec na grobie
Nieznajomego Żołnierza.-

Dnia 25 sierpnia 1928 r.

VI. Mniejszości narodowe.
-----a/ Żydzi.
-----Odczyt sjonisty
Remba w Ostrowi-
Mazowieckiej.-

Dnia 19 bm. sjonista K.G. Remba z Warszawy wygłosił w Ostrowi-Mazowieckiej odczyt n.t. "Szestnasty kongres sjonistyczny i jego zadania". Prelegent podkreślił znaczenie kongresu dla idei sjonistycznej i wyraził przekonanie, że młodzież żydowska porzuci wszelkiego rodzaju hasła niebezpieczne, a natomiast wstąpi do organizacji sportowych, które dadzą społeczeństwu żydowskiemu w przyszłości bojowników idei sjonistycznej.-

Organizacja sjonistyczna w Suwałkach - obchód.-

Dnia 14 bm. organizacja sjonistyczna w Suwałkach urządziła obchód dziesięciolecia wkroczenia legjonu żydowskiego do Palestyny. Na program obchodu złożyły się - pochód młodzieży szkolnej ulicami miasta i akademja w lokalu miejscowego gimnazjum, na której przemówienia okolicznościowe wygłosili miejscowi działacze sjonistyczni Szasowicz i Miller oraz student Gutkowski.-

Odczyt sjonistyczny w Grajewie.-

Dnia 18 bm. w Grajewie, powiatu szczuczyńskiego, miejscowi sjonisci Z. Gorczycki i M. Blkon wygłosili odczyty n.t. "Kolonje harcerskie Bet Alfa w Palestynie, ich ustój i rozwój". Obecnych -około 50 osób.

Tegoż dnia w Grajewie staraniem Tarbutu miejscowi sjonisci Zelma Wierzbokowska i Mejkach Pomerański wygłosili odczyt zbiorowy o wychowaniu dzieci. Obecnych około - 50 osób.-

nawożywał do jedności i organizowania się w związkach zawodowych.-

Poalej-Sjon
/prawice/ w Bia-
łymstoku -
zebranie.-

Dnia 21 bm. w Białymstoku odbyć się pod przewod-
nictwem Kancepolskiego ogólne zebranie członków Poalej-
Sjon /prawicy/, na którym omówiono sprawy, związane z
przygotowaniami do wyborów nowego zarządu organizacji.
Obecnych - około 40 osób.-

b/ Białorusini.

Hurtek T.S.B.
w Puzewiczach -
rozwiązanie.-

Wszyscy członkowie hurtka Towarzystwa Szkoły
Białoruskiej we wsi Puzewicze, gminy Skidel, powiatu
grodzińskiego zwrócili swe bilety członkowskie Zarzą-
dowi Okręgowemu T.S.B. w Grodnie, a ten sam hurtek
przestał istnieć -

niach tygodniowych.-

Dnia 15.b.m. około godz.5-sj rano na szosie Grandzickiej w odległości pół kilometra od Grodna został znaleziony, zawieszony na przewodach telefonicznych transparent komunistyczny z napisem w języku polskim: "Precz ze Zjazdem Legionistów, szykujących wojnę przeciw Z.S.S.R., precz z najazdem na Litwę, wojna - wojnie."

Dnia 10.b.m. rozrzucono ulotki formatu bibułki papierowej z napisami o treści antypaństwowej w języku białoruskim na drodze polnej, wiedącej od wsi Pychowczyce do wsi Alekszyce.gm.Brzostowicy Małej.-

Mancewicz Józef -
zatrzymanie i prze-
kazanie władzom
sądownym.

Dnia 18.b.m. Wydziałowi Śledczemu w Grodnie przekazany został przez Komendę P.P.w Mołodecznie Mancewicz Józef, mieszk. m.Indury powiatu Grodzieńskiego, który został zatrzymany w Olechnowiczach za nielegalne przekroczenie granicy polsko - rosyjskiej.-

Mancewicz Józef w końcu maja r.b.podczas likwidacji organizacji komunistycznych na terenie powiatu grodzieńskiego, będąc poszlakowanym o należenie do komórki KPZB.w Indurze, z obawy przed aresztowaniem zbiegł do Rosji,gdzie, jak sam zeznaje, został aresztowany przez G:P.U., a po pewnym czasie użyty do pracy w piekarni w Mińsku, skąd jakoby zbiegł z powrotem do Polski,gdyż nie spodobał mu się ustrój sowiecki. Wobec tego, że Mancewicz znany jest jako zdeklarowany komuni- sta, zeznanie jego nie zasługuje na wiarę i najprawdopodobniej został on celowo przerzucony przez władze sowieckie do Polski w celach partyjnych.-

Mancewicza z aktami oskarżenia przekazano do dyspozycji Sędziego Śledczego III:rewiru w Grodnie.-

Konferencja KPZB.
w gminie Łaszań-
skiej pow.grodzień-
skiego.

Według otrzymanych informacji konfidenacyjnych w ostat- ních dniach we wsi Rudawica lub też w Chomikach,gminy Łaszań- skiej odbyć się miała konferencja partyjna członków K.P.Z.B. w sprawie wyborów rejonowego komitetu partji t.zw. "Iljiński- go" / gm.Łasza / który w maju br. był zlikwidowany. Na ze-

Sekretariat OK.KPZB.otrzymawszy wspomniany szyfr około 9. b.m.postanowił wstrzymać czasowo działalność organizacji komunistycznej starszych w Białymstoku gdyż podejrzewa jej członków o prowokację.-

Praca w Ż.M. KZB.i MOPR prowadzona jest nadal...

~~W~~ W dniu 13.b.m. wieczorem odbyło się posiedzenie miejskiego komitetu KPZB.Białystok przy udziale przedstawiciela KO.KPZB ps. "Jakóba" / posługującego się również ps. "Kołos"/ który odczytał zebranym następującej treści rezolucję KO.KPZB.:

" Sekretariat KO.KPZB.,rozpatrzywszy na posiedzeniu swem 9.VIII.b.r. wszystkie materiały po zbadaniu wszystkich wypadków Białostockiej Organizacji i aresztów wszystkich członków O.K wraz z archiwum, oraz zawiadomienia z więzienia aresztowanych członków Białostockiego O.K i zdania każdego z nich o zajęciu i przyczynach / gryps szyfrowany przesłany do KO / - przyszedł do przekonania, że w łonie partji jest niebezpieczny prowokator...

Sekretariat znajduje, że jeżeli robota Białostockiej Organizacji trwać będzie, to prowokator będzie miał coraz więcej wiadomości i spowoduje wielkie nieszczęście nie tylko w Białostockiej Organizacji, lecz w całym KO.-

Wobec tego Sekretariat KO.KPZB.jednogłośnie postanowił natychmiast ogłosić Komunistyczną Organizację w Białymstoku za rozwiązana i delegować jednego z członków KO.dla sprawdzenia, czy przyjęte postanowienia wezwą w życie.-

Praca organizacji ZMK.i MOPRu ma funkcjonować nadal pod silną kontrolą."

Po rozpatrzeniu przytoczonej rezolucji na wspomnianem posiedzeniu Komitetu miejskiego KPZB.w Białymstoku postanowiono z dnia 15.b.m.powiadomić wszystkich członków partji i jej komórek w Związkach zawodowych o zawieszeniu czynności organizacji KPZB.starszych w Białymstoku na czas nieokreślony.-

Pracy w organizacji ZMK.postanowiono nie przerywać, zdecydowano tylko że każdy z jej członków podlegać będzie jej obserwacji.-

tażu "Robociarza" w poszczególnych miejscowościach powiatu Żyńskiego.-

M.in. "Robociarza" otrzymuje Komar Antoni, zamieszkały we wsi Wszczecz, gminy Szczepankowo, pow. Żomżyńskiego.

Powiat Bielsk-
Podlaski.

W ostatnich dniach dostrzeżono działalność propagandową

P.P.S. Lewicy wśród robotników przemysłu drzewnego w Hajnówce i Białowieży powiatu bielskiego.

b/ Przejawy działalności elementów wywrotowych w organizacjach społecznych mniejszości narodowych.

W poprzednich sprawozdaniach tygodniowych Urząd Wojewódzki podkreślał, że w powiecie bielskim zyskała na intensywności akcja organizacyjna i propagandowa KPZB, zasilona personalnie przez komunistów, zwolnionych bądź po odbyciu kary bądź też na podstawie uniewinniającego wyroku w białostockim procesie komunistycznym "133" i zwolnionych na podstawie Ustawy o amnestji. Aczkolwiek omawiana akcja nie uwidacznia się jaskrawiej na zewnątrz, niemniej dostrzegana i notowana jest przez organa służby bezpieczeństwa publicznego, które sygnalizują istnienie ^{tarę} ~~tak~~ wewnątrz w lokalnych organizacjach komunistycznych oraz donoszą, że najczynniejszy element w traktowanej akcji stanowią żydzi i, że co najmniej podejrzana jest działalność żydowskich organizacji kulturalno-oświatowych. Doniesienia te znajdują uzasadnienie w następujących, dotychczas zanotowanych faktach / w powiecie bielskim / :

Wycieczka elementów komunistycznych do wsi w pow. bielskiego.

Oddział budłowski Zjednoczenia Szkół Żydowskich w Orli w dniu 18.b.m. przedstawienie p.t. "Die Szwe" w którym wzięły udział podejrzane o komunizm osoby, a między innymi komunista Lejzor Izaak w Orli.-

W tymże dniu Oddziały Zjednoczenia Szkół Żydowskich w Bielsku i Brańsku, oraz oddziały "Kultur Ligi" w Boćkach i Siemiatyczach przy udziale członków "Oukunftu" urządziły zbiorową wycieczkę do wsi Dubno, gm. Dubiażyn. W wycieczce brali udział

148

Cyrła i Kanciuk Bejla zostały uniewinnione.-

Celnik Pinkus-
wyrok.

Tegoż dnia odbyła się w Sądzie Okr. w Białymstoku rozpra-
wa przeciwko Celnikowi Pinkusowi oskarżonemu z art. 100 i 102
K.K. za współudział w demonstracji ulicznej przy ul. Mińskiej
w Białymstoku dnia 6. listopada ub.r.- Celnik zasądzony został
na 4 lata c.w.-

Konferencja Zw.
Drobnych Kupców
Białymstoku.

Dnia 19 bm. w Białymstoku z inicjatywy Centralnego Zarządu Związku Drobnych Kupców w Warszawie odbyła się konferencja członków wymienionej organizacji pod przewodnictwem Wywiorko z Wilna. Na konferencji przemawiał dyrekto Centrali Burko na temat podatków, nawołując, by obecni starali się wybrać do Izb Handlowych ludzi szanowanych, którym w pierwszym rzędzie będzie leżało na sercu dobro drobnych kupców i którzy będą walczyli o zmniejszenie podatków drobnym przedsiębiorcom. Obecnych - około 100 osób.-

Zebranie robot-
ników piekar-
skich w Białym-
stoku.-

Dnia 18 bm. w Białymstoku odbyło się zebranie robotników piekarskich pod przewodnictwem Nowodworskiego Abrahama. Przemawiali w żargonie Nowodworski Abram i Alpera Juda, a w języku polskim Czyż Józef na temat 8 godzinnego dnia pracy dla robotników piekarskich, o urlopach i strajku w roku 1926. Mówcy nawoływali, aby robotnicy piekarscy, zarówno żydzi, jako też chrześcijanie połączyli się w jedną silną organizację. Następnie odbyły się wybory do zarządu związku, w którego skład weszli: Duchnowski Władysław, Krygier Hugo i Wiśniewski Ryszard. Obecnych - około 250 osób.-

Bezrobocie w po-
wiecie białost-
ockim.-

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dnia 23 bm. przedstawia się następująco: bezrobotnych - 2085/dnia 16 bm. - 2101 bezrobotnych/, w tem robotników przemysłu tytoniowego - 35, włókienniczego - 1022, budowlanego - 73, metalurgicznego - 50, robotników rolnych - 2, wykwalifikowanych - 415, niewykwalifikowanych - 332; pracowników umysłowych - 156. Z zapomóg w tym dniu korzystało ustawowo 367 robotników i 27 pracowników umysłowych; doradnie 7 osób. W porównaniu ze stanem bezrobocia z dnia 16 bm. - w ub. tygodniu liczba bezrobotnych zmniejszyła się wskutek wzrostu podaży pracy w przemyśle budowlanym.-

GMINA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2280/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.34.

dnia 25 sierpnia 1928 r.

IX. S t r a j k i.Vide sytuacyjne sprawozdania tygodniowe Nr.32 i 33.Zlikwidacja strajku
robotników
kartaczkowych w
Czarnej Wsi.-

Trwający od dnia 4 bm. strajk 406 robotników państwowych zakładów przemysłu drzewnego w Czarnej - Wsi, powiatu białostockiego zlikwidowany został definitywnie dnia 21 bm. W dniu tym o godzinie 13-ej wszyscy strajkujący przystąpili do pracy. Gatrowi oraz ich pomocnicy uzyskali 10% podwyżki dotychczasowej skali płac, natomiast pozostali robotnicy podjęli pracę na poprzednich warunkach.-

152

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP. 2280/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 34.

Dnia 25 sierpnia 1928 r.

XII. Szpiegostwo, dywersja.

Afer szpiegowskich nie wykryto. Przejawów działalności terrorystycznej organizacji wywrotowych nie ujawniono.-

biegi ziemianstwa
sprawie utworzenia
powiatu tykocińskiego-
6.-

Dnia 12 bm. w sali magistratu m. Tykocina, powiatu wys.-mazowieckiego z inicjatywy Hilarego Bnińskiego, właściciela majątku Szelągówka, gminy Krypno, powiatu białostockiego odbyło się zebranie organizacyjne obywateli okolicznych w liczbie 25 osób, poświęcone sprawie utworzenia powiatu tykocińskiego.-

Na przewodniczącego zebrania jednogłośnie wybrano Hilarego Bnińskiego i na sekretarza Henryka Orłowskiego, mieszkańca Tykocina.-

Przewodniczący Bniński wygłosił przemówienie, informując zebranych o potrzebie utworzenia tego powiatu. Następnie przemawiali sędzia pokoju Dziekoński i notariusz Choroński. W rezultacie postanowiono wybrać trzy komisje: 1/ dla przeprowadzenia agitacji w sąsiednich gminach, 2/ do rozlokowania urzędów powiatowych i 3/ do opracowania granic powiatu tykocińskiego.-

Agitację na terenie powiatu białostockiego powierzono Hilaremu Bnińskiemu, w gminie Stelmachowo - wójtowi gminy Komorowskiemu, sędziemu Dziekońskiemu i Tadeuszowi Lewickiemu; w gminach Piszczaty, Kowalewszczyzna i Chlebiotki, notariuszowi Chorońskiemu i Saraszewskiemu - właścicielowi browaru w Jeżewie, w mieście Tykocinie zaś Henrykowi Orłowskiemu, Józefowi Rakowiczowi, Mojżeszowi Surawiczowi, Abramowi Turkowi, Wiktorowi Jarmuszeowskiemu, Karolowi Kęckiemu i Mieczysławowi Domańskiemu. Następne zebranie wyznaczono na dzień 16 września br.

wjazd delegacji na
dożynki do Spały.-

Dnia 24 bm. wyjechała z Białegostoku na dożynki do Pana Prezydenta do Spały białostocka grupa Zw. Młodzieży Wiejskiej, składająca się z 250 osób, wtem 70 zawodników, którzy wezmą udział w zawodach sportowych w Spale.- Równocześnie wyjechała ogólna z

159
WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr.BP.2336/28.T.

Dnia 1 września 1928 r.

TAJNE. PILNE.

Sytuacyjne sprawozdanie ty-
godniowe Nr.35 za czas od
dnia 25 sierpnia do 1 września
1928 roku.-

Do

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

Pan Dyrektor Departamentu II.

W

W A R S Z A W I E.-

Urząd Wojewódzki przesyła Ministerstwu
sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.35. za
czas od dnia 25 sierpnia do 1 września 1928
roku.-

ZA WOJEWODĘ:

Kawislawski

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

B.P. Hja
Odpisy otrzymują:

- 1/ P.Wojewoda w Wilnie
2/ " " w Brześciu n/B.
3/ " " w Nowogrodzku
4/ " " w Lublinie
5/ " " w Warszawie
6/ " " w Tarnopolu
7/ " " w Stanisławowie
8/ Pan Prokurator przy Sądzie Apelacyjnym w Warszawie
9/ " " " " " w Wilnie
10/ " " " " " Okręgowym w Grodnie
11/ " " " " " w Białymstoku
12/ " " " " " w Łomży
13/ " " " " " w Suwałkach
14/ Sam.Ref.Inf.DOK.III. w Grodnie
15/ " " " " IX. w Brześciu n/B.
16/ " " " " I. w Warszawie
17/ Dowództwo 6-ej Brygady KOP. w Wilnie
18/ Urząd Sledczy P.P. w miejscu
19/ Wszyscy PP.Starostowie Województwa Białostockiego.-

LUBELSKI URZĄD WOJEWÓDZKI

Poznao dn. 6. IX 1928 r.

Zat.

Waga

Po przyjęciu do wiadomości

Lublin, dn. 8 IX 1928 r.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.

Nr.BP. 2336/28.T.

Białystok, dn. 1. września 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 35.
za czas od dnia 26.sierpnia do 1.września 1928 r.

I. Sytuacja ogólna.

Zobrazowany w poprzednim sprawozdaniu sytuacyjnym układ stosunków polityczno - społecznych na terenie Województwa Białostockiego aktualny był także dla okresu sprawozdawczego, jeżeli pominąć dostrzegane ostatnio zmiany w taktyce działania prawicowych stronnictw politycznych. Zasadniczym momentem działalności tych stronnictw jest nadal przygotowywanie unysków do przewidywanej walki parlamentarnej o zmianę Konstytucji w czasie jesiennej sesji Sejmu, przyczem przygotowania te utrzymywane są w płaszczyźnie budzenia wśród społeczeństwa nastrojów opozycyjnych względem Rządu. Najbardziej planowo w tym kierunku działa Stronnictwo Narodowe, które z jednej strony stara się rozszerzyć stan swego posiadania organizacyjnego przez organizowanie kół lokalnych i pozyskiwanie bardziej wpływowych mężów zaufania, a z drugiej wykorzystuje wszelkie środki dla prowadzonej przezeń akcji, obliczonej na utrwalenie w opinii publicznej przekonania, że Rząd, dążąc do zmiany Konstytucji, planuje zamach na prawa przedstawicielstwa narodowego i wciąga Pana Prezydenta Rzeczypospolitej w wir walk partyjnych. O ile Urząd Wojewódzki zdołał dotychczas dostrzec, omawianą akcją w prasie lokalnej i ogólnie kieruje poseł Wierczak Karol. Obok pogłębiania w społeczeństwie nastrojów opozycyjnych, akcja ta, sądzą, z jej przejawów, ma na celu sprowokowanie BBW z R. do bardziej szczegółowych wynurzeń na temat naprawy Konstytucji.-

Chrześcijańska Demokracja i Stronnictwo Chłopskie uzupełniają niejako przeciwrządową akcją Stronnictwa Narodowego, skierowując jej ostrze na politykę gospodarczą Rządu, w której dopatrują brak racjonalnego zainteresowania się zagadnieniem pod-

której nie należy ze względu na powagę wciągać w wir walk partyjnych. Dalej podkreśla on, że obowiązkiem obywatela, a tembardziej organizacji politycznej, jest zajmowanie się zmianą ustroju Państwa, trzeba jednakże wiedzieć czego się chce, a jeśli się coś wie - należy to ogłosić. - Po zaznaczeniu, że "Tak, jak w poprzednim Sejmie było zrozumienie, że Prezydentowi należy dać prawo rozwiązywania Sejmu, tak samo można i w tym Sejmie pod naciskiem opinii kraju wprowadzić potrzebne zmiany, o ile zaś Sejm na takie zmiany Konstytucji, które w umysłach obywateli dojrzają jako pożyteczne, nie zgodzi się, to trzeba go rozwiązać i dać możność narodowi wypowiedzenia się przez wybór nowego Sejmu", pos. K. Wierczak konkluduje, że projekt BBWzR zmierza do odebrania przedstawicielstwu narodowemu możliwości kontroli gospodarki Rządu i ograniczenia tegoż przedstawicielstwa w prawach uchwalania ustaw i, że "obywatel polak, który płaści podatki, który składał chętnie i sokoły w walce o wielkość ojczyzny swoje życie, ma prawo wiedzieć, gdzie go prowadzą ci, co dzierżą władzę", a przeto "skończyć trzeba wreszcie z zagadkami i niespodziankami". W tymże numerze "Życia i Pracy" w art. "W sprawie bilansu handlowego" poseł Stanisław Witold dowodzi, że Polska od piętnastu miesięcy posiada ujemny bilans handlowy, który, zdaniem ludzi miarodajnych w sprawach gospodarczych, będzie zjawiskiem, mogącym trwać jeszcze przez lat kilka. Poseł zaznacza, że tylko rolnictwo może naprawić bilans handlowy Polski, wobec czego należy usunąć wszystkie więzy, krępujące rolnictwo i przyjąć rolnictwu z pomocą kredytową przedewszystkiem na meljoracje rolne, które mogą bardzo szybko przyczynić się do znacznego podniesienia wytwórczości rolnej.-

W omawianym numerze tyg. "Życie i Praca" wreszcie

W pierwszym p.t. "Nasze Żydania" autor - sjonista M. Szwiff, omawiając budżet miasta Białegostoku, podkreśla zmniejszenie przez Pana Wojewodę wydatków na subsydja dla szkół żydowskich, w czem dopatruje się dążenia wkładz do asymilacji ludności żydowskiej. - Autor artykułu nawołuje ludność żydowską do upominania się o swe prawa, wychodząc z tego założenia, że Żydzi, którzy narówni z ludnością polską spełniają powinności podatkowe, mogą żądać sprawiedliwego podziału subsydjów. -

W art.p.t. "Pierwsze nieprodukcyjne posiedze-
nie gminy żydowskiej" i "Sytuacja w gminie żydowskiej"
omawiana jest kwestja wyboru przewodniczącego i jego
zastępcy do Zarządu gminy wznaniowej w Białymstoku.
Tak w pierwszym, jak i w drugim artykule ~~wskazano~~ pod-
kreślono zostały powstanie rozdziewięki i tarcia w gro-
nie członków Zarządu wspomnianej gminy, które przy-
niosły w konsekwencji bezskuteczność posiedzenia
pierwszego Zarządu w dniu 24 ub.m. - Istotnej przyczy-
ny tych rozdziewięków należy dopatrywać się w wysunię-
ciu kandydatury - Tyktina, który uwarunkował przyję-
cie stanowiska przewodniczącego od wyboru go abso-
lutną większością.--

— ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ —

ujemny bilans handlowy Państwa uniemożliwia Rządowi uzyskanie korzystnej pożyczki zagranicznej i, że przez to Rząd, ażeby ratować swą sytuację, zamierza zaciągnąć pożyczkę zagraniczną na warunkach uciążliwych dla Skarbu i społeczeństwa. Zdaniem posła Staniszkisa zaciąganie pożyczek zagranicznych godzi w podstawy finansowe państwa, bowiem doprowadzić może do tego, że w Polsce będzie więcej waluty obcej, niż własnej, co się faktycznie spowoduje spadek ustabilizowanego już do pewnego stopnia kursu złotego. W kwestji zmieszny Konstytucji poseł zaznaczył, że Stronnictwo Narodowe, oparte o PPS, może skutecznie przeciwstawić się zamierzeniom Rządu i BBWR, niemniej jednak że wyraził ubolewanie, że pokolecie Stronnictwa Narodowego wobec ciążących nań zadań jest dość trudne, gdyż Stronnictwo to nie zdążyło należycie zorganizować się.-

Wreszcie poseł Staniszkis oświadczył m.in., że armja polska stanęła na takim gruncie, na jakim stoi armja sowiecka, bowiem do koszar i garnizonów wojskowych znalazła dostęp szeroka polityka. Na zebraniu obecnych było około 50 osób, a wśród nich oboźni działacze Stronnictwa Narodowego w powiecie augustowskim - aptekarz Stankiewicz i dr. Halicki.-

Powiat Suwalski

Poufne zebranie
w Suwałkach.-

Dnia 22 ub. m. w lokalu resursy obywatelskiej w Suwałkach odbyło się poufne zebranie członków i sympatyków Stronnictwa Narodowego /16 osób/ przy udziale posła Staniszkisa Witolda, dr. Barszczewskiego, naczelnego lekarza szpitala miejskiego, Bienkiewicza, dyrektora oddziału Banku Wileńskiego, Patrokońskiego, naczelnika ochotniczej straży ogniowej i innych. Poseł Staniszkis zaproponował zebrany utworzenie w Suwałkach lokalnej organizacji Stronnictwa Narodowego, na co wszyscy wyrazili zgodę, jednakże

d/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Sokólski

Wieś posła Sawickiego
w os. Szudziakowo...

Dnia 26 ub.m. w os. Szudziakowo odbył się wieś sprawozdawczy posła Sawickiego Adolfa przy udziale około 200 osób. Poseł Sawicki omawiał ordynację wyborczą, zaznaczając, że wybory do Sejmu i Senatu w roku 1928 odbywały się pod presją władz administracyjnych i policji. Dalej poseł podniósł dążenie Stronnictwa Chłopskiego w Sejmie do poprawy bytu włościanstwa, wyrażające się w walce o rekonstrukcję obecnego systemu podatkowego, przeniesienie ciężarów podatkowych na masy posiadające i stosowanie egzekucyj podatkowych w odniesieniu do rolników tak, by nie niszczyły one gospodarstw rolnych. - M.in. poseł podkreślił, że władze skarbowe często popekniają omyłki przy rozkładaniu podatków i zamiast 1 - 2 zł. wymierzają 15 - 30 zł., a chłop, czując się pokrzywdzonym, pisze cały szereg rekursów, których rezultat w większości wypadków

na wypada niekorzyść chłopu i, że represje, stosowane przez władze administracyjne w wykonywaniu przez nie rozporządzeń sanitarnych Pana Ministra Spraw Wewnętrznych są bardzo duże i stosowane przeważnie względem włościanstwa. -

Zapytany przez jednego ze słuchaczy w sprawie zmiany Konstytucji, poseł Sawicki oświadczył, iż do zmiany Konstytucji dążą tylko kapitaliści, którzy pragną odebrać prawo głosu, a dać sekretarzowi gminy - dwa, policjantowi - trzy, staroście - cztery, a wojskowemu - pięć głosów, ażeby tylko ująć władzę w swoje ręce, stanąć u steru Państwa i wykorzystać chłopu, a przeto Stronnictwo Chłopskie zwalcza projekt kapitalistów i nie dopuści do zmiany Konstytucji. -

ostrej

nieczność wytrwania P.P.S. w opozycji do Rządu. Odłam ten ma być naogół liczny, jednakże nie występuje otwarcie, a przynajmniej do czasu odbycia się kongresu PPS. Do tego czasu stara się on opanować lokalne koła PPS., w których poza istniejącymi już zarządami tworzy specjalne zarządy, ściśle zakonspirowane i złożone z ludzi, mających prowadzić intensywną akcję werbunkową delegatów odłamu na kongres partyjny. Na kongresie tym odłam posła Dubois'a ma wystąpić z deklaracją programową, uzasadniającą ideę zastrzonej walki o ustrój socjalistyczny w Polsce. Do chwili zebrania się kongresu koła partii opanowane przez odłam posła Dubois'a - winny prowadzić akcje przeciwko Rządowi, organizować wiece i zjazdy, na których omawiane mają być zagadnienia ekonomiczno-polityczne w specjalnem oświeceniu odłamu. Dla ochrony zebrania i wieców wspomniane koła mają wykonać misję /5 - 6 ludzi dla każdego koła/. Aby utrzymać w tajemnicy przed władzami państwowymi i OKWPPS akcję organizacyjną odłamu, koła tegoż jakoby otrzymały polecenie zaprzestania pracy zewnętrznej, przytem z kół tych wybitniejsi działacze, zwolennicy kierunku posła Dubois'a mają demonstracyjnie występować, ażeby aby uzewnętrzniać pozornie ~~po~~ osłabienie P.P.S. Z dalszych informacji wynika, że koło PPS w Czeremesze dokonało wyborów zarządu zakonspirowanego, w którego skład weszli: Pudan Augusty, dotychczasowy prezes tego koła, kierownik elektrowni w Czeremesze, Dąbek Feliks, dotychczasowy sekretarz koła, kierown. szkoły powszechnej w Czeremesze oraz Kowalski Teodor, Aleksandrowicz Antoni i Stefanowski Józef pracownicy kolejowi, z których ostatni trzej mają pełnić funkcje techników, przewożących literaturę frakcyjną z Siedlec na teren pow. bielskiego. /literatura grupowana ma być u Bokszezanina Józefa, pracownika kolejowego/.

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.

Nr. BP 2336/28.T.

dnia 1. września 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.35.

VI. Mniejszości narodowe.

a/ Żydzi:

Dnia 25.ub.m. w Krykach, powiatu grodzieńskiego odbyło się zebranie członków lokalnego Oddziału Zjednoczenia Szkół Żydowskich na którym członkowie Zarządu Oddziału Mowsza Prużniński, złożył sprawozdanie kasowe, a sekretarz Blacher Nochim sprawozdanie z działalności Zarządu i rady szkolnej. Na zakończenie zebrania ogłoszono, że zarząd oddziału przyjmuje od dnia 26.ub.m. zapisy dzieci w wieku szkolnym. Obecnych na zebraniu - około 40 osób.-

Oddział
Zjednocze-
nia Szkół
Żydowskich
w Sokółce.

Dnia 25.ub.m. odbyło się zebranie członków Oddziału Zjednoczenia Szkół Żydowskich w Sokółce. Obecnych 30 osób. Po omówieniu spraw budżetowych dokonaniu wyboru nowego zarządu oddziału w którego skład weszli: Fałk Josel, Głogowski Zuskin, Długosz Wolf, Kremer Mojżesz, Kuźniec Abram, Frydman Jakób, i Dodleja Chaim, - wszyscy radykalni bundowcy oraz Szewiec Zelik, Goldberg Chackiel, Szabryński Chaim, politycznie nieposzlakowani.-

Odczyt sjo-
nisty Szej-
wa w Wołko-
wie.

Dnia 25.ub.m. w Wołkowysku Szejwak Pinchus wygłosił odczyt o życiu w Palestynie, warunkach i zasługach pionierów. Prelegent zaznaczał, że obecnie, zawiązując wysiłkom całego narodu żydowskiego, sytuacja gospodarcza w Palestynie uległa zmianom na lepsze. Po za Szejwakiem przemawiali Blacher Lejzor i Ditzkowski Jankiel, wzywając młodzież żydowską do przygotowywania się do wyjazdu do Palestyny. Obecnych - około 30 osób.-

Zebranie człon-
ków Sp. Banku Lud.
w Wołkowysku.

Dnia 26.ub.m. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków Spółdzielczego Banku Ludowego. Przewodniczył Kapłan Judel, który referował sprawę zaciągnięcia zobowiązań przez Bank Spółdzielczy oraz wysokości tych zobowiązań i ubezpieczenia członków.- Zebrani w sprawach tych pozostawili zarządowi Banku wolną rękę. Obecnych około 30 osób.-

VII. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności organizacji wywrotowych.

Komunistyczna Partja Polski.

Nie notowano.

Związek Młodzieży Komunistycznej w Polsce.

Zatrzymanie
Inbera Nachmana.

U poszlakowanego o należenie do ZMK w P. Inbera Nachmana zamieszkałego w Ostrowi-Mazowieckiej, znaleziono rękopisy pieśni komunistycznych / pisane w czasie odbywania przez niego kary w więzieniu w Łomży za należenie do ZMK w P. / Inbera dnia 24 ub.m. przekazano z materiałami oskarżenia Sędziemu Sledzą na powiat Ostrowski, który zwolnił go po zbadaniu.-

Zatrzymanie
Wykoźnego
Abrama.

Dnia 22.ub.m. zatrzymano Wykoźnego Abrama mieszkańca Ostrowi-Mazowieckiej, który tamże w nocy z dnia 1 na 2.sierpnia br.wywiesił transparent komunistyczny Wykoźnego z materiałami oskarżenia przekazano Sędziemu Sledczemu na powiat ostrowski.-

Z.M.K.w P
w powiecie
Łomżyńskim.

Według uzyskanych informacji konfidenjonalnych, organizacje K.P.P.i ZMK.w P w powiecie Łomżyńskim czynią przygotowania do obchodu dnia Młodzieży komunistycznej.-

Dnia 26.ub.m. w Łomży przy ul.Krzywe Koło w rynsztoku znaleziono siedm egzemplarzy odezw komunistycznych, dwóch edycji, a mianowicie: 1/ p.t. "Precz z wojną imperjalistyczną. Wara od Z.S.S.R." i 2/ p.t. " Do demonstracji antyfaszystowskich w dniu 12 sierpnia. Brońmy Z.S.S.R. - twierdzy rewolucji międzynarodowej "

Przejęcie literatury komunistycznej w Białymstoku.

zatrzymani

Dnia 27.ub.m.o godz.21-ej przy ul.Białostockiej w Białymstoku funkcjonariusz P.P., będący w patroli obserwacyjnej i ubrany po cywilnemu - zatrzymał nieznanego mężczyznę i nieznaną kobietę w celu wylegitymowania ich. Podczas legitymowania zatrzymanych wspomniany funkcjonariusz zauważył, że legitymowany osobnik trzyma pod pachą paczkę, która wydała mu się podejrzana. W czasie kontroli zawartości paczki, korzystając z nieuwagi funkcjonariusza P.P., zbiegli. Omawiana paczka zawierała 425 egzemplarzy odezw komunistycznych, drukowanych w językach polskim, białoruskim i żydowskim, dwóch edycji, a mianowicie: 1/ p.t. "Niech żyje Międzynarodowy Dzień Młodzieży - święto rewolucyjne. Dzień bojowego przeglądu sił młodzieży pracującej", wyd. przez KC.ZMK.ZB. i 2/ p.t. "Precz z zaborem Litwy, Precz z wojną przeciw Z.S.S.R., którą przygotowuje faszystowski Rząd Piłsudskiego: Towarzysze żołnierze" p odpisaną przez grupę żołnierzy komunistów garnizonu wileńskiego, datowaną Wilno w sierpniu 1928 r. - Odezwy poświęcone są sprawom obchodu Dnia Młodzieży Komunistycznej.-

O.K.Z.M.K.ZB. Białystok,

O.K.Z.M.K.ZB. Białystok wszelkimi środkami stara się wpłynąć na młodocianych robotników, ażeby wzięli oni masowo udział w obchodzie Dnia Młodzieży Komunistycznej. W tym celu przygotowuje on t.zw. masówki w fabrykach i warsztatach w czasie przerwy obiadowej. Urządzaniem masówek kieruje grupa młodzieży szkolnej, na której czele stoi członek O.K.Z.M.K.Z.B. Białystok Enig II., najprawdopodobniej - Czernichow Abram, który odsiadywał w więzieniu białostockim karę za działalność antypaństwową i po odbyciu tej kary wyjechał do Wilna. Czernichow jest b. uczniem gimnazjalnym, delegowanym do Białegostoku przez KC.ZMK.ZB. specjalnie dla kierowania pracą wśród uczącej się młodzieży.-

Według poufnych informacji - masówka odbyła się w fabryce wyrobów żelaznych Aszkienazego w Białymstoku, zatrudniająca wielu młodocianych robotników, komunistów. W czasie pracy w tej fabryce - wszedło kilka młodych osobników,

tygodnika "Samopomoc" i obiecuje ze swej strony "udzielanie informacji i obsługa okolicy". Czerenda Stefan, b.czkonek N.P.Ch. w czasie legalnego jej istnienia, podejrzany jest o działalność wywrotową. Redakcja tyg. "Samopomoc" nadsyła wydawnictwa partyjne do szeregu osób w powiecie bielskim/b.wójt gm. Skórzec Brus Władysław, Bajdzińska Wiera i inni/, poszlakowanych o działalność wywrotową.-

b/ Przejawy działalności elementów wywrotowych w
wojsku.

moenie odezw
rokuje.-

Dnia 25 ub.m. wieczorem na dziedziniec szkoły rzemieślniczej w Ostrołęce, gdzie kwaterowała kompanja manewrowa ozoków, przez parkan przerzucono paczkę ulotek p.t. "Do żołnierzy O.K.I.", wyd. w lipcu br. i podp. "Grupa żołnierzy Garnizonu Skierniewickiego". Ulotki znalazł podoficer, który doręczył je Dowódcy kompanji. Do rąk żołnierzy ulotki nie dostały się.

nowym, którego program obejmuje kształcenie młodzieży poniżej lat 18, utrzymywanej w całości, lub częściowo przez Państwo, względnie ciała samorządowe, nauka religji dla wszystkich uczniów jest obowiązkowa, a kierownictwo ewentualnie nadzór nad nauką religji w szkołach należy do właściwego duchownego z zastrzeżeniem naczelnego prawa dla państwowych władz szkolnych, wspomniany okólnik jest tylko przepisem wykonawczym Konstytucji. Społeczeństwo katolickie w Polsce w powyższej uchwale Sejmu i Senatu widzi pogwałcenie Konstytucji i zamach na religijne podstawy wychowania młodego pokolenia, którym przeciwstawi się przy użyciu wszelkich dopuszczalnych środków". -

Do komisji przedwyborczej zostali wybrani: Kalwert Józef, m. wsi Kumelsk, Mazurkiewicz Feliks, m. wsi Lachowo, Bartoszewicz ze wsi Łubiany, gwiny Grabowo, Wróblewski ze wsi Zambrzyki, Niedźwiecki Aleksander ze wsi Brzezno, Juszkowski i Kuferski, mieszkańcy osady Wąsosz, Kosiorok z Radziłowa oraz mieszkańcy Szczuczyna - Jaworowski i Ledner, wszyscy politycznie bez zastrzeżeń, członkowie, bądź też sympatycy Ch.D. Obecnych na zebraniu było około 100 osób.-

Zebranie sekcji fryzjerów w Białymstoku.-

Dnia 28 ub.m. w Białymstoku odbyło się zebranie członków sekcji fryzjerskiej przy Związku Rzemieślników Sydcowskich pod przewodnictwem Kuperberga Mojżesza. Na zebraniu odczytano statut Związku Fryzjerskiego, który następnie podpisały obecne na zebraniu 23 osoby.

Zebranie Chrześc. Zw. w Białymstoku.-

Dnia 25 ub.m. w Białymstoku odbyło się zebranie członków Chrześcijańskich Zw. Zaw. pod przewodnictwem Siemaszki Jana, prezesa Związku, na którym przemawiał poseł Urbanowski na temat organizacji Okręgowych Sądów Pracy oraz ich czynności. W dyskusji poruszono sprawę wyborów do nowego zarządu związku. Obecnych na zebraniu

Cechy rzemieślników żydów w Suwałkach.-

Piekarze i rzeźnicy - masarze żydzi w Suwałkach przystąpili do tworzenia własnych cechów, niezależnych od istniejących już analogicznych cechów chrześcijan.

Bezrobocie w powiecie grodzieńskim.-

W dniu 23 ub.m. w Grodnie i powiecie było 450 bezrobotnych /dnia 23 ub.m. 455 bezrobotnych/, w tem robotników przemysłu metalurgicznego - 22, budowlanego - 2, spożywczego - 160, robotników rolnych - 1, niewykwalifikowanych - 190, wykwalifikowanych - 33 i pracowników umysłowych - 42. Zasiłki ustawowe pobiera 16 bezrobotnych.-

Sytuacja w zakładach przemysłu drzewnego w Płocicznie, pow. suwalskiego.-

W zakładach przemysłu drzewnego w Płocicznie, około Suwałk - sytuacja bez zmian. Miejscowy urząd gminny zarejestrował 77 bezrobotnych, uprawnionych do korzystania z zapomóg państwowych.-

Dnia 25 ub.m. w Płocicznie odbyło się zebranie członków lokalnego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego. Omawiano sprawy eksmisji robotników z baraków tartacznych i usunięcia pracujących obecnie w zakładach przemysłu drzewnego w Płocicznie robotników, posiadających małe gospodarstwa rolne. Zebrani upoważnili delegację w składzie - Gągatka Jana, Matusiewicza Aleksandra, Sierianisa Bronisława, Borkowskiego Józefa i Popławskiego Józefa do interwenjowania w traktowanych sprawach u Starosty i Inspektora Pracy w Suwałkach, a jednocześnie zdecydowali nie dopuścić do pracy robotników ze wsi, gdyby interwencja u Starosty i Inspektora Pracy nie zaspokajała ich żądań. Obecnych na zebraniu było około 60 osób.-

Bezrobocie w powiecie łomżyńskim.-

Bez pracy w Łomży i powiecie pozostaje 13 osób, z których trzy otrzymują zasiłki państwowe.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Sytuacja sprawozdanie tygodniowe Nr. 35.

Nr. BP. 2336/28.T.

Dnia 1. września 1928 r.

IX. S t r a j k i.

Dnia 21. ub.m. w Ostrołęce zastrajkowało około 30 pracowników piekarskich, którzy żądają podwyżki płac o 30% i skrócenia dnia pracy. Strajk nie spowodował braku pieczywa w mieście. Zostanie on prawdopodobnie w najbliższych dniach zakończony.

— — — — —

Pożar we wsi
Wojtowce.

Dnia 25.ub.m.w zabudowaniach mieszkańca wsi Wojtowce, gm. Kalinówka, pow. Białystok Radzikowskiego Ludwika wybuchł pożar skutkiem którego spłonęły dwa domy mieszkalne i 23 stodoły. Ogólne straty wynoszą około 200.000 zł.-

Jak wykazało dochodzenie, pożar powstał wskutek zaprószenia ognia przez 8-letniego syna poszkodowanego.-

Użycie broni
przez szereg. P.P.
w Sokółce.

Dnia 27.ub.m.w Sokółce, poster. P.P. Niedzwiedzik, likwidując awanturę, wywołaną przez Oszera Franciszka, mieszk. Sokółki, został przez tegoż znieważony czynnie. Ażeby położyć kres awanturze i zabezpieczyć się przed dalszemi napaściami ze strony Oszera, poster. Niedzwiedzik użył broni siecznej / bagnetu / którą zadał Oszerowi lekką ranę kłółą w lewą łopatkę. Pomocy lekarskiej udzielono Oszerowi na posterunku P.P. w Sokółce. Oszera zatrzymano i przekazano władzom sądowym.-

Czynny opór
szer. P.P.

Dnia 22.ub.m. w Suwałkach zatrzymany za wszczęcie w stanie nietrzeźwym bójki na rynku podczas targu mieszkaniec m. Suwałk Stanisław Kowalewski stawiał czynny opór posterunkowemu P.P. Łowczykowskiemu, którego uderzył w piersi, schwycił za gardło i poobrywał mu guziki od płaszcza, post. Łowczykowski po otrzymaniu pomocy doprowadził Kowalewskiego do aresztu. Sprawę skierowano do Prokuratora.-

Użycie broni
przez szereg.
P.P.

Dnia 26.sierpnia br. w lesie Zwierzynieckim w Białymstoku dwóch nieznanych osobników wszczęło bójkę z 15-toma żołnierzami 10 pułku ułanów litewskich i 14 D.A.K. Ponieważ będący na miejscu przodownik P.P. Gierasimowicz nie był w stanie zlikwidować awantury, wezwał gwizdkiem pomocy, z którą pośpieszyli poster. Kowal i Danek oraz st. poster. Szlif. Na tego ostatniego rzucał się jeden z żołnierzy z obnażoną szablą, zamierzając ciąć go po głowie. St. poster. Szlif oddał wówczas jeden strzał w górę, po którym awanturnicy rozbiegli się.-

wódzki zaznacza, że w miarę przedłużania się akcji strajkowej wzrastała będzie ustepliwość strajkujących, których sytuacja materialna w znacznej większości z przyczyn wyłączeniowych na innym miejscu sprawozdania nie warunkuje długo-trwałości strajku. Akcją strajkową kieruje dotychczas komitet, wyłoniony zasadniczo przez zgodnie działające PPS, Bund i wspólną dla nich Okręgową Radę Klasowych Związków Zawodowych. Komuniści w Komitecie nie są reprezentowani, niemniej jednakże, jak dotąd, starają się oni sprowokować powzięcie przez strajkujących uchwały, odwołującej się do pomocy materialnej dla rodzin najbiedniejszych z pośród strajkujących ze strony Radzieckiego Związku Robotników Przemysłu Włókienniczego /analogicznie postępowali komuniści w Grodnie w r. 1927 w czasie strajku robotników fabryki zapakowanej "Marjos"/.

Poza obchodem dnia spółdzielczości prawie we wszystkich większych ośrodkach Województwa Białostockiego, w których również ludność żydowska manifestowała na rzecz ruchu spółdzielczego oraz ożywiającą się kampanję przedwyborczą do zarządów wyznaniowych gmin żydowskich - ważniejszych przejawów w życiu społecznym i narodowościowym w ub. tygodniu nie dostrzeżono.-

Ruch wywrotowy w bardziej charakterystyczne momenty nie obfitował. Spodziewane zewnętrzne wystąpienia komunistów w Białymstoku dnia 4 bm. w związku z ogłoszeniem przez Sąd Okręgowy sentencji wyroku w procesie komunistycznym "133" /telefonogram Urzędu Wojewódzkiego z dnia 4 bm. L.BP.1612/28.T. i pismo L.BP.1622/28.T. z dnia 7 bm./ w dniu tym, ani następnych nie miały miejsca.-

c/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Bielsk-Podlaski:

W ośrodkach przemysłowych powiatu bielskiego prowadzi PPS /posek Dubois Stanisław i Gomoliński, delegat Centralnej Komisji Klasowych Związków Zawodowych w Warszawie/ akcję organizacyjną. Dotychczas opanowała ona niepodzielnie skupienia robotnicze w Hajnówce i Białowieży, natomiast traci stopniowo stan swego posiadania wśród ludności białoruskiej, pozyskanej w okresie wyborczym.-

d/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Piast".

Powiat Grodzieński:

Dnia 27 ub.m. działacz PSL "Piast" Kwiesiński Julian zwołał w kolonji Długopol, gm. Łunna zebranie sympatyków stronnictwa /około 30 osób/, na którym szeroko omawiał zasługi posła Witosa, ~~położone~~ dla sprawy ruchu ludowego - i zbierał podpisy obecnych na petycji do Sejmu w kwestji zmniejszenia podatków oraz redukcji urzędników i policji.-

e/ P.P.S. Lewica.

Powiat Łomżyński:

Wybitniejsi działacze PPS Lewicy w Łomży - Jaroszkiewicz Feliks, Hofman Aleksander, Skowronski Aleksander i Modzelewski Aleksander wyjechali do Niemiec na roboty sezonowe, wobec czego działalność Łomżyńskiego komitetu partji osłabła - Kierownikiem komitetu jest obecnie Popławski Wacław, współdziałający z KPP.-

Powiat Ostrów-Maz.

Redakcja "Robociarsa" nadawka stale pod adresem aresztowanego w swoim czasie za działalność komunistyczną i przebywającego obecnie w więzieniu w Łomży - Grapy Lejbka 90 egzemplarzy czasopisma.-

Jak wynika z poufnych informacji, młodzież komunistyczna zamierzała rozrzucić około 400 egzempl. wspomnianej odezwy w Łargonie i około 100 egzemplarzy tejże odezwy w języku polskim. Ponadto zamierzono wywiesić w mieście trzy sztandary komunistyczne z napisami: "Precz z dyktaturą faszystowską Piłsudskiego", "Precz z przygotowaniem do wojny przeciwko Z.S.S.R.", "Żądamy zwolnienia więźniów politycznych", "Żądamy skasowania procesów 133 i Kromady", "Niech żyje rząd obywatelsko-chłopski, K.P.Z.B. i Z.M.K., K.P.Z.B."

Powiat Bielski-Podlaski:

Dnia 2 bm. na cmentarzu żydowskim w Siemiatyczach przez nieletnich Marksa Henryka i Radomskiego Stanisława została znaleziona puszka, zawierająca 223 egzempl. następujących wydawnictw komunistycznych: 1/ odezwa KC KPZB z marca 1928 r. p.t. "O rezultacie wyborów do Sejmu oraz zadaniach robotników i włościan"; 2/ "Bolszewik" Nr.1/21/ ze stycznia 1928 r.; 3/ Biuletyn KC KPZB Nr.8 z 10, grudnia 1927 roku; 4/ Biuletyn KCKPZB Nr.9 z 25. grudnia 1927 roku; 5/ odezwa KCZMEZB z lutego 1927 roku pt. "Uczcijcie pamięć robotników i włościan kosowskich, którzy padli z rąk "Strzelców" i "policji"; 6/ odezwa KC Czerwonej Pomocy na Z.B. z lutego 1928 r.pt. "Robotnicy i włościan¹⁴" i 7/ "Czerwony Świat" Nr.1/57/ ze stycznia 1928 roku.-

Przeprowadzone dochodzenie w sprawie rzekomego natrucia strychniną Górskiego Jana w Bielsku Podlaskim /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.22/ wyjaśniło, że Górski zatrucił się sam pod wpływem alkoholu. Dochodzenie prowadzi z polecenia Prokuratora przy S.O. w Białymstoku sędzia śledczy Michniewicz. Górski po wyzdrowieniu - dnia 6 bm. wypisany został ze szpitala w Bielsku Podlaskim, w którym umieszczono go dnia 1 bm.-

Dnia 2 bm. oddział bundowskiego Stowarzyszenia "Kultur-Liga" Siemiatyczach urządził zebranie młodzieży żydowskiej pod pozorem organizowania chóru przy Stowarzyszeniu. Ze względu na to, że w zebraniu brały udział osoby podejrzane o działalność komunistyczną i młodzież niepełnoletnia, zebranie to zostało przez policję rozwiązane, przerwane w lokalu, w którym odbywało się zebranie, przeprowadzone

-+++++

IV. Ruch zawodowy.

Powiat Białostocki:

Dnia 3 bm. w Białymstoku odbyło się walne zebranie pracowników miejskich pod przewodnictwem Zawadzkiego Wackawa. Omawiano sprawę zorganizowania wojewódzkiego szajdu pracowników miejskich oraz sprawę należenia pracowników miejskich do Kasy Chorych. Obecnych około 50 osób.-

Tegoż dnia w Białymstoku odbyło się zebranie Związku Drobnych Kupców /około 90 osób/ pod przewodnictwem Pietnika Szlony. Przemawiali - Wysocki, Jaroszewicz i Rubinsztajn w kwestjach wyboru nowego Zarządu Związku i abliżających się wyborów do nowego zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej.-

Powiat Grodzieński:

Oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego w Indurze wobec ucieczki przed aresztowaniem za należenie do KPZ byłego prezesa oddziału Frydmana Abrama i sekretarki Zelmanowicz Rochli zmienić obecnie cały skład zarządu, przyczem zostali wybrani - Abram Adelski - prezes, Ela Lewin - sekretarz i Lejba Koszowski - skarbnik, wszyscy poszatkowani silnie o należenie do KPZ.

Powiat Łomżyński:

Zarząd Żydowskiego Zw. Zaw. Robotników Szewskich w Łomży w porozumieniu z Ok. Radę Kl. Związków Zawodowych starał się podjąć akcję w kierunku podwyższenia o 20% płac robotników niewykwalifikowanych, którzy podczas ostatniego strajku podwyżek nie otrzymali. W tym celu swołano zostało walne zebranie członków wymienionego związku, które jednakże nie doszło do skutku wskutek nieprzybycia wezwanych.-

Powstały pomiędzy robotnikami w zorganizowanym Zw. Zaw. Przemysłu Odzieżowego w Zambrowie - a pracodawcami zatarg, o którym

V. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Augustowski:

Bez pracy w powiecie augustowskim pozostaje 46 osób, z których zasiłki ustawowe pobiera 23 os. Bezrobotni rekrutują się przeważnie z pośród rybaków i robotników tartaku Hetta. Bezrobocie, ogniskujące się prawie wyłącznie w Augustowie, powoli, lecz stale maleje wskutek poprawiania się koniunktury zakładów przemysłu drzewnego w Lipowie /około Augustowa/.

Powiat Białostocki:

Odbyta w dniu 2 bm. przy udziale Inspektora Pracy konferencja delegatów przemysłowców i robotników przemysłu włókienniczego w Białymstoku nie przyniosła rezultatów. Na żądania robotników 33-40% podwyżki płac, delegaci przemysłowców wysunęli możliwość podwyżki płac o 7%, wobec czego OKBPPS, Burd i Okręgowa Rada Klasowych Związków Zawodowych wezwały robotników do przerwania pracy dnia 4 bm. o godz. 10-ej rano. W oznaczonym czasie porzuciło pracę ponad 1500 robotników, których delegaci /około 100 osób/ na odbytem tego dnia zebraniu wykonili komisję strajkową w składzie: Rozwaadowski, Reginella, Wasilewski, Dabjusz, Grodzisk, Górski i Kusznier oraz zdecydowali wezwać robotników do wytrwania w strajku aż do uzyskania żądanej podwyżki płac i rozszerzyć akcję strajkową na inne miejscowości białostockiego okręgu przemysłowego. Na odbytem dnia 4 bm. ogólnem zebraniu przemysłowców zapadła uchwała przerwania wszelkich pertraktacyj ze strajkującymi z tem, że pertraktacje te mogą być podjęte dopiero po przystąpieniu strajkujących do pracy. Wbrew tej uchwale przemysłowcy delegowali dnia 6 bm. swych przedstawicieli na zwołaną przez Inspektora Pracy konferencję delegatów obu stron. Konferencja ta, podobnie jak poprzednia, rezultatów nie dała. W ostatniej chwili strajkuje - 2893 robotników, strajk obejmuje 40 zakładów przemysłu włókienniczego w Białymstoku i cztery zakłady - w Wasilkowie. Narazie wśród strajkujących istnieją tendencje wytrwania w strajku, zaś przemysłowcy oczekują wyjaśnienia się sytuacji w Łodzi.

Bezrobocie w ub. tygodniu zmniejszało się wskutek warstającego ożywienia w przemyśle włókienniczym i metalurgicznym.

Powiat Bielsk-Podlaski:

Po zawarciu umowy zbiorowej dnia 4 bm. robotnicy tartaków "Stożek" i "Gródek" w Biakowieży oraz tartaków "Duży" i "Mały" i kolejek leśnych w Hajnówce /wszystkie firmy "Century"/ w dniu 5 bm. przystąpili do pracy. Zawarta umowa, określa podwyżkę płac robotniczych w granicach od 5 do 20% dla poszczególnych kategorii robotników. Strajk 54 robotników fabryki terpentyny firmy "Bei Porowskich" w Hajnówce trwa nadal, przypuszczając jednak należy, że strajkujący, pozbawieni moralnego poparcia ze strony robotników firmy "Century", pójdą na dalekie ustępstwa i, że strajk zostanie wkrótce zlikwidowany.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 6 bm. w Grodnie i powiecie było 692 bezrobotnych /dnia 30 ub. m. - 842/, w tym robotników przemysłu hutniczego - 32, metalurgicznego - 18, budowlanego - 7, spożywczego - 191, chemicznego - 3, robotników rolnych - 3, wykwalifikowanych - 135, niewykwalifikowanych - 229 i pracowników umysłowych - 74. Z zasiłków w tym czasie korzystało 68 osób. Stan bezrobocia zmniejszał się o 150 osób głównie z powodu trwającego ożywienia w przemyśle budowlanym.-

Dnia 6 bm. unieruchomiona została huta szkłana w Łosocinie, zatrudniająca 150 robotników - z powodu remontu i olejarnia "Niemen", zatrudniająca 15 robotników - z braku surowca. Znaczna część robotników huty znalazła zatrudnienie przy remoncie.-

Powiat Łomżyński:

Stan bezrobocia w powiecie Łomżyńskim zmniejszono od dnia 1 bm. nie uległ; zasiłki ustawowe pobiera 8-miu bezrobotnych.-

+++++

Powiat Grodzieński :

Dnia 1 b.m. w Stowarzyszeniu "Kultur Liga" w Broku bundowia Altmark Herus wygłosił referat z dziedziny ekonomii politycznej oraz historję kultury i literatury żydowskiej.-

Dnia 3.b.m. w lokalu organizacji sjonistycznej w Ostrowi-Mazowieckiej odbyła się akademja, zorganizowana przez Stowarzyszenie "Tarbut". W okolicznościowych przemówieniach podnoszono znaczenie akcji szkolnej "Tarbutu", mającej za zadanie krzewienie ducha narodowego wśród młodzieży żydowskiej.-

Powiat Wys.-Mazowiecki:

Staraniem Stowarzyszenia "Tarbut" dnia 3.b.m., sjonista dr. Rubin Feldschuh z Warszawy wygłosił w Wysokiem - Mazowieckiem odczyt n.t. "Zasady ruchu hebrajskiego i odrodzenie kultury żydowskiej." Obecnych na odczycie było - około 120 osób.-

b/ Białoruski:

Powiat Grodzieński:

Istniejące na terenie powiatu grodzieńskiego hurtki T-wa Sokoły Białoruskiej i stanowiące tutaj jedyne białoruskie organizacje kulturalno - oświatowe - w ostatnim czasie nie przejawiają prawie żadnej działalności. Jedynie hurtek w Szklesku, gminy Berszty, prowadzi pracę agitacyjną i organizacyjną wśród ludności białoruskiej okolicznych wsi.- Hurtak ten ostatnio zapłacił z własnych fundusów 20 zł. grzywny, którą ukarany został przez Starostę w Trodni sekretarz hurtka Kościwicz Michał za urządzenie we wrześniu b.r. nielegalnego zebrania.-

c/ niemiecki:

Powiat Suwalski :

Z inicjatywy pastora parafji ewangelickiej w Suwałkach Borken harena powstaje tamże Towarzystwo Młodzieży Ewangelickiej, mogące na celu jednoczenie i współżycie młodzieży dla wzajemnego oddziaływania w duchu religijno - społecznym.-

- 78 -

o/ Wyroki sądowe.

Dnia 31.ub.w. w Sądzie Okręgowym w Suwałkach rozpatrywana była sprawa Wiktora Kozłowskiego, Józefa Jachimowicza, Piotra Kluszczyńskiego i Stanisława Naumowicza, oskarżonych z art. 102 K.K. /: sprawa wszczęta dawno :/. przyczem trzej pierwsi skazani zostali na 6 miesięcy więzienia, każdy z zawieszeniem kary na przeciąg 5 lat, co zaś do Naumowicza, który zbiegł prawdopodobnie do Rosji, to sprawę jego Sąd wyłączył i rozpisał za nim listy gończe.-

d/ Zabójstwa :

Powiat Kolneński :

Dnia 28.maja br. na weselu we wsi Żłota Góra, gm. Gawrychy, kamienia mi i kijami zabity został mieszkaniec wsi Baba, gm. Łyse, Puławski Zygmunt, lat 28. Zwłoki Puławskiego odnaleziono koło wsi Plewki, gm. Łyse w łanie żyta. Sprawcy zabójstwa Magdałewski Franciszek, Magdałewski Piotr, Potas Boleśław, Niedbaka Stefan, Dąbkowski Boleśław, Dąbkowski Boleśław, syn Walentego i Kleofas Stanisław, mieszkańcy wsi Żłota Góra, gm. Gawrychy, zostali aresztowani.-

Powiat Suwalski:

Dnia 8.b.m. wieczorem przybył do Urzędu Gminnego w Krasnopolu, właściciel folwarku Pąjezierze, gm. Krasnopol, Aleksandrowicz Adam i zniszczywszy część akt urzędowych oraz pobijwszy sekretarza Służyńskiego Jana, oddalił się. W kilka chwil później tenże Aleksandrowicz ubrany w mundur porucznika W.P. z podpinką u szapki, opuszczoną pod brodę, zjawił się powtórnie w Urzędzie Gminnym i zastawszy sekretarza Służyńskiego i poster. P.P. Rossaka Józefa, wyjął rewolwer i począł do nich strzelać. Posterunkowy Rossak rzucił się na Aleksandrowicza, chcąc go obezwładnić, gdy wyrwał mu z rąk rewolwer, Aleksandrowicz wydobył drugi i dał kilka strzałów do poster. Rossaka i sekretarza Służyńskiego, raniąc obojgu, przyczem poster. Rossak otrzymał dwie kule, jedną w głowę, a drugą w kpatkę, zaś Służyński został ranny w piersi. Stan postrzelonych - bardzo groźny. Aleksandrowicz po dokonaniu wyżej opisanego czynu zbiegł. Rannych natychmiast odwieziono do szpitala w Suwałkach. Przyczyną zajścia było zazwyczajne trawienie krowy u Aleksandrowicza przez Urząd Gminny w Krasnopolu za zaciągnięte długi.-

Powiat Łomżyński:

Dnia 5.b.m. przedownik Komendy Powiat.P.P.w Łomży Neufeld Józef, użył broni palnej, w czasie pościgu za deserterem z 33.p.p.Kaliżną Macławem. Strzał chybił.

Powiat Ostrow - Maz.:

Dnia 5.b.m. poster. Szumanski Stanisław z Poster.P.P.w Wąsewie, w czasie zatrzymywania porzucanego przez Sąd Pokoju w Długosiole mieszł. wsi Nowiny gm. Komorowo Będziaka Franciszka, gdy ten stawiał mu silny opór i zagroził cepami, użył bagnetu, nasadzonego na karabin. Będziak Franciszek został ranny w piersi.

h/ Opór władzy.

Powiat Sokólski:

Dnia 28.maja r.b.w osadzie Korycin, podczas odbywającego się odpustu wynikła pomiędzy wieśniakami bójka. W chwili wkroczenia policji i zatrzymania inicjatora awantury Purwina Emiljana, tenże po doprowadzeniu go do posterunku PP. zaczął krzyczeć i wywołać pomocy ze strony kolegów, by nie dali zabrać go policji, wówczas tłum w sile około 200 osób rzucił się na policję, a następnie podlegany przez Jawożowskiego Antoniego, Gira Feliksa, Radziwiłła Albina, Łatacza Feliksa i Liczwinko Józefa, mieszkańców wsi Bobrówka - wyrwał z rąk policji Purwina, który zbiegł. Równocześnie wymienili usiłowali rozbroić poster. Kubasia Ludwika, którego dotkliwie pobito pięściami i nogami. Wskutek natychmiastowej pomocy przybyłych funkcjonariuszy P.P., którzy użyli do rozprzężenia tłumy szabel - zamiar rozbrojenia poster. Kubasia nie udało się.

W związku z powyższem zatrzymano przywódcę tłumy Jawożowskiego Antoniego, za innymi zaś zarządzone pościg. Jawożowskiego przekazano Sądziemu Śledczemu w Sokółce, który postawił go w stan oskarżenia z art. 122 K.K. i osadził w więzieniu do czasu złożenia 5000 zł. kaucji.

W czasie ataku tłumy na policję podlegające rucali hasła: "partja Gawickiego, nie dajcie się policji, hura na policję" i t.p.

Agent defensywy, później organizator podkopu filarem oskarżenia.

Słynny Wyssynski vel Zakrzewski, główny filar oskarżenia w procesie Bromady i w sprawie białostockiej, zorganizował w lipcu 1925 r. bandę dla urządzenia podkopu pod Państwowe Zakłady Graficzne, gdzie siedzi, się drukarnia banknotów. Wyszło to na jaw podczas odbytego niedawno w Warszawie procesu kapiarszy - uczestników tego przedsięwzięcia. Od tamtego czasu Wyssynski się ulotnił: nie stawiał się ani na proces Bromady, ani na omawianą rozprawę białostocką. Tego "bohatera" chce wyuskać prokurator, wnosząc o odczytanie jego zeznań, złożonych u sędziego śledczego. Adw. Berenson protestuje, mówiąc, że Wyssynski, jako agent policyjny w Białymstoku, winien być odnaleziony i doprowadzony na rozprawę. Sąd postanowił polecić policji odszukanie "świadka".

" Cześć więźniom politycznym."

Sw. M. Gołąb z Bielska wchodzi na salę sądową w towarzystwie policjanta. Jest to więzień polityczny, przebywający w więzieniu przewencyjnym. Odsiedział już raz 2 lata za sprawę w Moprasie i w pół roku po zwolnieniu został znów aresztowany. Wchodząc na salę, Gołąb serdecznie pozdrawia towarzyszy z kawy oskarżonych, podczas składania zeznań również kilkakrotnie do nich się zwraca. Na pytanie przew. co do "grypsów" jakie wysłał z celi, do kogo były adresowane, Gołąb uroczyście oświadcza: "Etyka rewolucyjna nie pozwala mi wydać swych towarzyszy." Wychodząc, zatrzymuje się na chwilę przy stole obrońcy, wznosi rękę w stronę oskarżonych i woła: " Cześć więźniom politycznym." Wszyscy oskarżeni wstają: " Cześć." Przew. znów grozi wydaleniem oskarżonych z sali.

Osk. Lacko demantuje kłamstwa agentów policji.

Agent policyjny Bolesław Orłowski odpowiada wiele o osk. Lacki, Onkiermanie i Jegerse i in. W ogniu pytań obrony wpada w złość z przeczności i domagając się kompromituje się, gdy zabiera głos osk. Lacki. Osk.: Skądś wiesz o moich przekonaniach politycznych. Sw.: Droga wywiadu, Lacki: Od którego roku jestem sanotowany w kartotece defensywy. Sw.: To tajemnica. Lacki: Czy w 1923 r. byłem już notowany. Sw. nie chce odpowiadać. Wówczas adw. Baylin oświadcza, że jeśli przeciwniczcy również uważają to za tajemnicę państwową, to niech zarządzi na ten moment tajność obrad. Przew. sam powtarza pytanie Lackiego i sw. wreszcie odpowiada: Tak, Lacki: Stwierdzam, że do drugiego stycznia 1924 r. nie wskazałem w Białymstoku. W jaki więc sposób mogłem być notowany w defensywie Bielskiej. Agent milczy. Lacki: Czy może sw. powiedzieć, za jakie przestępstwo rozkazano listy gończe. ~~Emkixxfxy~~ za kierownikiem defensywy bielskiej Lisem. Przewadniczący: Uchylam to pytanie.

Jak badano oskarżonego Lisowskiego.

Nie wszyscy oskarżeni mogli się wypowiedzieć w pierwszych dniach procesu. W 15-tych dniach ujawniają się jeszcze nowe okropności katowni bielskiej.

W śpiączku z twierdzeniem agenta Orłowskiego, jakoby osk. Lisowski przyznał się do należenia do Partji, do urządzania konferencji partyjnych i t.p. rzeczy oskarżony oświadcza: Aresztowano mnie w Orli 9 sierpnia 1925 r. i odwieziono do Bielska. Badał mnie sw. Do niczego się nie przysnałem i w tym sensie podpisałem protokół. Naza jutro świadek zażądał podpisania nowego protokołu, że należę do partji komunistycznej, ale odmówiłem. Zaczęła mnie bić sutaba żelazna. Przew: przerywa: Więc oskarżony podpisał pod przymusem. Lisowski: Proszę mi pozwolić odpowiedzieć dokładnie, ponieważ przez cały czas milczałem. Nie uległem. Świadek zawiadzał pomocy drugiego agenta i oto zaczął mnie bić we dwóch. Orłowski mi przystawił rewolwer do głowy i groził, że będzie strzelał nie ugięciem się i tym razem. Odwieziono mnie do Orli i tam znów bito, a pod koniec, gdy już zupełnie nie miałem siły, podpisałem wszystko, co świadek odemnie zażądał.

Agent - kat zastępcą sędziego śledczego.

Dopiero na siódmy dzień po aresztowaniu odprowadzono mnie do sędziego śledczego. W kancelarji siedział kierownik policji śledczej

Przew. nie daje mu dokończyć zdania. -

Ześnanie składowca - Wyszyńskiego.

Poszukiwania Wyszyńskiego nie dały rezultatu. Komenda Policji melduje, że z Biadostoku wyjechał do Lwowa. - "To przecież nie prostszego, jak wyszukać świadka w Lwowie" - wtrąca adw. Dąbrowski. Ale prokuratorowi na tem nie zależy, ani też abytnio w meldunek policji nie wierzy. Wnosi o odczytanie ześnań Wyszyńskiego, co też mimo protestów obrony ma miejsce. Treść tych ześnań sprowadza się do dwóch rzeczy: Wymienione są tam nazwiska Basinśkiego, Bogdana, Swierzbinińskiego, St. Denisa i innych, którzy brali rzekomo udział w jakiejś konferencji, na której i on Wyszyński był obecny, pozem oczerznia tychże oskarżonych, jakoby uprawiali agitację antysemicką wewnątrz partji. -

Oświadczenie Basinśkiego "Defensywa przygotowała materiał dla prokuratora". -

Po odczytaniu oszczerstw Wyszyńskiego zabiera głos Basinśki. Jeśli ktoś chce kłamać, niech to przynajmniej robi umiejętnie. St. Denis, o którym Wyszyński wspomina, w owym czasie był aresztowany. W jaki więc sposób mógł być na owym "posiedzeniu". - Stwierdzam, że Wyszyńskiego nie znam, nie wiem, jak wygląda, caze jego ześnanie, to zwykła prowokacja, wyssana z palca. Poprośtu defensywa przygotowała materiał dla p. prokuratora. Jako agent policyjny Wyszyński celowo skłóżył takie ześnanie, podkreślając naprężenie stosunków między żydami a chrześcijanami. Przew. odbiera głos Basinśkiemu, ale onk. mówi dalej. Przew. caze wyprowadzić go z sali. -

Manifest Komunistyczny - Literatura nielegalną. -

Znow policjant Skirmunt na widowni. Tym razem opowiada o aresztach i rewizjach w Brańsku, Ciechanowcu, Milejowcach. U onk. Puchalskiego - opowiada Skirmunt - wykryto bibliotekę literatury komunistycznej. - Adw. Baylin: Może świadek nazwie jedną ze znalezionych książek. - Sw.: Manifest Komunistyczny. Adw. Kiedy wydano tę książkę. - Sw.: Już dawno. -

Protestując przeciwko kłębrowaniu ust, oskarżeni opuszczają salę. -

Po przerwie Skirmunt zaczyna z innej beczki. Komunistyczna "Grójka" w Milejowcach - opowiada policjant - postanowiła zamścić się na niejakim Teodorowiczu, za to, że wydał swego towarzysza onk. Piotra Timoszewicza. Postanowiono podobno spalić mu dom, a wyznaczono do tego onk. Abramowicza. Prokurator szeregtem pytań podtrzymuje insynuacje Skirmunta co do stosowania teroru przez partję komunistyczną. - Oburzona do głębi, prosi o głos onk. J. Szeremianówna, chcąc usadzić, że partja - onk. mówi dalej. Za to wyprowadza ją z sali. - Wtedy wstaje onk. Leonidas Kłyasko. Prokurator pozwala sobie na obrzucanie b. kotem partji komunistycznej, a nam - komunistom nie daje się możliwości udzielenia wyjaśnień. Jak najostrzej przeciwko temu protestuje. Prześledniaczy odbiera głos. - Z kolei wstaje Wiera Choraży: Protestuje przeciwko wyprowadzeniu J. Szeremianówny i odebraniu głosu onk. Kłyasko. Na znak protestu wszyscy oskarżeni opuszczają salę. -

Wszyscy oskarżeni wstają. Przew. zarządza przerwę i udaje się do gabinetu. -

Po powrocie wraca się do oskarżonych: Kto się nie solidaryzuje może pozostać na sali. Nako to jednak pomogło. Wszyscy oskarżeni wychodzą. Przesłuchanie dalszych świadków odbywa się w ich nieobecności. -

Zastępca sędziego śledczego potwierdza ześnanie oskarżonych. -

Wobec tego, że kilku oskarżonych stwierdziło podwójną rolę agenta Lisa, jako kłata... i... sędziego śledczego, obrona zażądała wzwmania na rozprawę b. aplikanta Milewskiego, który wówczas zastępował sędziego śledczego. Milewski nie przeszy ześnaniom oskarżonych. Tłumaczy się, że miał tyle pracy przy śledztwie, iż sam nie mógł dać ra-

Działalność stronnictwa ograniczyła się do urządzania czarnych wieców, kolportażu odezw OKWPPS, n.p. "Żądamy podatków sprawiedliwych, walczymy z krzywą podatkową", akcji propagandowej P.P.S. Lewicy w powiecie Żomżyńskim i dążenia Ch.D. w grodzieńszczyźnie do opanowania Chrześcijańskich Związków Kresowych które odpadły od niej w okresie wyborczym do Sejmu."

Ruch narodowosocjalowy wanykał się w ramach kampanji przedwyborczej organizacyjnej żydowskich do zarządów gmin wyznaniowych i nieznacznej działalności organizacyjnej. Zarządystwa Szkoły Białoruskiej, które ostatnio działalności zewnętrznej nie przejawia. Urząd Wojewódzki uważa, że hurtki T.S.B. w podatkach szkolnych i bielskich są nieżywotne i nie mają obecnie większego wpływu na ludność białoruską, zaś hurtki T.S.B. w powiatach grodzieńskim i białostockim pozbawione wybitniejszych działaczy oraz poparcia ze strony Zarządu Głównego T.S.B. przeżywa kryzys jeżeli powagę ich bezczynność w okresie robót polnych. Najściślej związane z Wilnem i może dlatego właśnie najbardziej żywcem są hurtki T.S.B. w powiecie wolkowskim. Ogólnie niska rozpiętość legalnego ruchu białoruskiego w ostatnich czasach zdaje się wskazywać że ludność białoruska pod wpływem wydarzeń ostatnich miesięcy coraz mniej z rezerwą odnosi się do wszelkich przejawów życia politycznego i społecznego."

Wreszcie ruch wyrotowy odzłonił zabiegi OKWPPS Białystok skierując do pozyskania dla partji znieвинionych i zwolnionych po odciernieniu kary osędzonych w procesie komunistycznym "13" oraz nadania strajkowi włókniarzy w Białystoku charakteru manifestacji robotników przeciwko wyrokowi we wspomnianym procesie. Stan bezpieczeństwa publicznego i bezrobocia - bez zmian.

II. Ruch wyrotowy.

Powiat Grodzieński :

Dnia 9.b.m. zatrzymany został pod zarzutem działalności antypaństwowej na terenie gminy Bersuty Trosjan Jan, mieszkaniec

w Ostrołęce, które miały być skierowane do Związku i na jego gruncie posyłano dla K.P.P. Materiały partyjne znalezione w Finansach podległy organom służby bezpieczeństwa do uniemożliwienia zorganizowania omawianego Związku. Obecnie sprawa ta staje się ponownie aktualna.-

Powiat Łomżyński :

Istniejące w powiecie organizacje K.P.P. i Z.M.K. w P. sąprzestały obecnie działalności obliczonej na efekt zewnętrzny, pogłębiają natomiast pracę organizacyjną i propagandową.-

Starostwo w drodze konfidencjonalnej wysłało Nr.6 " Czerwonego sztandaru " z maja 1926 roku / Załączony do egzemplarzy sprawozdania przesłanych Ministerstwu /.-

Powiat Bielek Podlaski :

Ad punkt ten w sytuacyjnym sprawozdaniu tygodniowym Nr.23.

Pośród korespondencji i notatek zakwestionowanych w czasie rewizji w lokalu Stowarzyszenia " Kultur Liga " w Siemiatyczach dnia 2.5.26. znaleziono dokument, stwierdzający, że członkowie " Czerwonej " w Siemiatyczach na jednym z zebrani utucili pamięć poległych 9 dnia 1-go maja przez powstanie i odśpiewanie pieśni " Nie Śmiesz ".-

Powiat Białostocki :

Starostwo wysłało w drodze konfidencjonalnej odezwę w sprawie strajku włókienniczy w Białymstoku, podpisaną przez białostockie Komitety okręgowe KPZB. i ZMKZB., które przygotowały większą ilość egzemplarzy tej odezwy do kolportażu wśród strajkujących robotników. Egzemplarz odezwy do niniejszego sprawozdania dołączony.-

.....

nej Zarządu Miasta zobrazował dotychczasowy system gospodarki miejskiej i rozważał kwestję elektrowni miejskiej, która nie daje należytego wysku wskutek wadliwej rozbudowy sieci elektrycznej. -

Grzelak Aleksander, członek komisji opieki społecznej Magistratu oświadczył, że w czasie wizytacji utrzymywanego przez miasto domu starców stwierdził brudy w największym stopniu, robactwo i nędzne wyżywienie. Wszystko to przypisywał b. Zarządowi Miasta, który zaniedbał całkowicie gospodarkę miejską. -

Popławski Stanisław, członek komisji drogowej w krótkim przemówieniu przedstawił obecny stan dróg w mieście i zamiary Magistratu dotyczące budowy i naprawy tych dróg w najbliższej przyszłości. -

W dyskusji nad wygłoszonymi sprawozdaniami radny Drużyna zaznaczył, że zaciąganie pożyczek na roboty inwestycyjne w Banku Gospodarstwa Krajowego jest niedogodne dla miasta ze względu na wysokie oprocentowanie i na nieracjonalność projektowanego użycia kwoty tej pożyczki, wobec czego grupa radnych prawicowych będzie głosowała przeciwko projektowi P.P.S. w sprawie traktowanej pożyczki. -

Na przemówienie Drużyny replikowali radny Wasilawski, redaktor "Tygodnika Wołkowyskiego" K. Świda, na których wniosek przyjęto rezolucję PPS. w sprawie podjęcia energicznej pracy nad podniesieniem szkolnictwa w mieście, rozbudowy sieci elektrycznej i rozpoczęcia prac inwestycyjnych. -

Powiat Ostrow - Maz.:

Dnia 10. b.m. odbył się wiec P.P.S. w Ostrowi - Mazowieckiej przy udziale około 120 osób. Pierwszy przemawiał poseł Dubois Stanisław, którego przemówienie dotyczyło wyłączenia rzekomych nadużyć wyborczych, popełnionych przez państwowe władze administracji ogólnej i walki P.P.S. przeciwko B.B.W. z R. Podkreślał zwycięstwo P.P.S. w czasie wyborów, które zdaniem posła przysięga należy uświadomieniu i zorganizowaniu mas robotniczych.

Ostatni mówca, sekretarz Magistratu m. Ostrowi Józef Okrój oznaczył, że socjaliści walczą od lat 30-tu o prawa dla mas pracujących. Nie lękali się Kamczatki, ani szubienicy i teraz nie ulegną się niczego i w dalszym ciągu walczą będą z otwartą przykrocią. Następnie wyjaśnił zebrany, że w dniu 15.b.m. w Ostrowi zwołuje Komisarz Ziemiński zebranie secaleniowe w celu obalenia akcji podjętej przez organizację socjalistyczną, która broni interesów drobnych rolników. Wreszcie Leśniewski utyskiwał, że Magistrat w gospodarce natrafia na duże trudności. Zabiegi o uzyskanie pożyczki na rozbudowę elektrowni miejskiej i budowę domów mieszkalnych nie wydały rezultatu, ponieważ Sejmik miłosku Magistratu nie chce zatwierdzić wychodząco z założenia, że domy nie są potrzebne, jakkolwiek ludzie mieszkają w norach. -

c/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Sokólski :

Dnia 10.b.m. na wiecu sprawozdawczym w osadzie Korycia poseł Sawicki Adolf obszernie traktował sprawę odrzuconego przez Sejm projektu rządowego podniesienia podatków gruntowych, podnosił rzekomą nieprodukcyjność pracy wyższych urzędników państwowych, istnienie dyktatury urzędniczej w Polsce i wreszcie omawiał rzekome nadużycia władz administracyjnych w okresie wyborów do Sejmu i Senatu. Na uwagę zasługuje oświadczenie posła Sawickiego, że dołoży on wszelkich starań, aby " w najbliższym czasie zostali usunięci Pan Minister Składkowski i Starosta sokólski, Wołski". Obecnych na wiecu było około 150 osób. -

d/ P.P.S. Lewica.

Powiat Łomżyński :

Po wyjeździe do Niemiec ważniejszych działaczy PPS.Lewicy w Łomży - Łomżyński Komitet PPS.Lewicy ogranicza się w swej działalności do kolportażu " Robotnicza " i wydawnictw partyjnych. -

ulicy Brygidzkiej Nr. 4.-

W celu przyspieszenia legalizacji statutu zarząd Związków Kresowych zwrócił się do Klubu Poselskiego B.B.S. z Reas. uwagi na rolę jaką odegrały Chrześcijańskie Związki Kresowe podczas wyborów do Sejmu i Senatu.-

Dnia 10.b.m. w lokalu Chrześ. Zw. Zaw. Kresowych przy ul. Brygidzkiej Nr. 4. odbyło się zebranie członków Związku Dozorców domowych pod przewodnictwem Jałoszewskiego, prezesa Związku. Sprawozdanie z działalności Komisji Rozjemczej złożył kierownik Majewski Aleksander, który również wysunął nowe postulaty dozorców domowych, jak to domaganie się od właścicieli domów podwyżki płac i lepszych warunków mieszkaniowych. Uchwał ostatecznych nie powzięto ze względu na szczupłą ilość obecnych członków.-

Powiat Komżynski :

Dnia 4.b.m. w Łomży odbyło się zebranie członków miejscowego Oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Metalurgicznego przy udziale około 40 osób. Przemawiali Bosoński Stanisław i Gądnik / obaj z P.P.S. /, którzy podali krytyce dotychczasowy stosunek metalowców w Łomży do Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Metalurgicznego oraz pouczali zebranych, by nie godzili się na 8-dniowy urlop wypoczynkowy zamiast należnego im urlopu 15-to dniowego. Zebrani wezwali zarząd Oddziału Związku do interwenjowania u przedsiębiorców w sprawie wypłaty robotnikom Zakładów przemysłu metalurgicznego całości zarobków, a nie jak dotąd połowy, motywując żądanie to stałym wzrostem cen na artykuły pierwszej potrzeby.-

Dnia 9.b.m. w lokalu Towarzystwa Muzycznego Lutnia w Łomży z inicjatywy miejscowych organizacji urzędniczych i na skutek odezw Centralnej Komisji Porozumiewawczej w Warszawie odbył się wiec pracowników państwowych przy udziale około 200 osób. Po dyskusji na temat nader ciężkich warunków materialnych, w takich się znajdują pracownicy państwowi, została przyjęta następująca rezolucja:

" Całkowicie i solidarnie poprzeć akcję Centralnej Komisji Porozumiewawczej Związków Zawodowych Pracowników Państwowych, zmierzającą do poprawy bytu pracowników państwowych. W szczególności

Omawiano sprawy związane z wyborem członków do Zarządu i Rady Banku Spółdzielczego. - Przewodniczył Icko Bałkowski, prezes Zarządu Oddziału. - Obecnych było około 100 osób. -

Powiat Białostocki :

Dnia 10. b.m. w Białymstoku pod przewodnictwem Goldberga Eli odbyło się zebranie członków sekcji krawieckiej Związku Przemysłowców Żydowskich, na którym omawiano sprawę wyborów do zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej i wybrano Wileńczyka Ajzyka jako prezesa sekcji na miejsce ustępującego - Leszera Judela. Obecnych - około 90 osób. -

Dnia 9. b.m. z inicjatywy lokalnego Oddziału Stowarzyszenia Urzędników Państwowych odbyło się w Białymstoku ogólne zebranie urzędników państwowych, na którym jednomyślnie uchwalono obszerną rezolucję w kierunku bronienu odeszy Centralnej Komisji Porozumiewawczej. -

posiadanie jej, dowodem czego może być fakt umieszczenia portretu Pana Prezydenta Rzeczypospolitej w lokalu biblioteki na pierwszym miejscu, gdzie przedtem zawieszony był portret żydowskiego pisarza Pereca, przesiesiony obecnie na miejsce drugorzędne. Z powodu żywego protestu przeciwko tego rodzaju ubliżającemu godności Prezydenta Rzeczypospolitej zachowaniu się Tajchmana, tenże następnie oświadczył, iż dążeniem jego jest wprowadzenie języka żydowskiego do obrad Rady Miejskiej.-

Powiat Grodzieński:

W związku ze zbliżającymi się wyborami do rad wyznaniowych gmin żydowskich poszczególne żydowskie organizacje polityczne i społeczne rozwinęły intensywną agitację, która najbardziej intensywnie jak zwykle prowadzi organizacja sjonistyczna, posiadająca tutaj znaczne wpływy.-

Dnia 5 bm. w lokalu Towarzystwa "Tarbut" w Grodnie odbyło się zebranie członków i sympatyków organizacji sjonistycznej przy udziale około 150 osób. Przewodniczący działości tej organizacji Mojerman Isaak, a dłuższy referat o celach i zadaniach organizacji sjonistycznej przy wyborach do zarządów wyznaniowych gmin żydowskich wygłosił Goldstejn Jachtjel. W przemówieniu swem Goldstejn scharakteryzował stanowisko organizacji sjonistycznej, podnosząc zasługi jej w życiu społecznym żydów, i nawoływał do popierania jej kandydatów przy wyborach.-

Dnia 4 bm. odbyło się również zebranie organizacji sjonistycznej w Druskiénikach przy udziale około 90-ciu osób pod przewodnictwem prezesa Sołowiejczyka Mojżesza. Na zebraniu tem przedstawiciel centrali organizacji sjonistycznej w Warszawie Goldstejn Aron wygłosił przemówienie, nawołując zebranych do składania funduszy na rzecz Palestyny oraz popierania akcji palestyńskiej. W końcu, omówiwszy wybory do rady wyznaniowej gminy żydowskiej w Druskiénikach, Goldstejn wzywał zebranych do głosowania na kandydatów, wysuniętych przez organizację sjonistyczną.-

stępnie poruszano kwestję ochronek żydowskich, podatków szpitalnych i od prądu. Na zakończenie nawiązywano zebranych, by przy wyborach do rady wyznaniowej gminy żydowskiej głosowali na listę, wystawioną przez Związek Kupców. Obecnych - około 80 osób.-

VI. Ruch społeczny, wyznaniowy i spółdzielczy.

Powiat Wołkowyski:

Dnia 10 bm. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków miejscowego oddziału Związku Inwalidów Wojennych R.P. pod przewodnictwem Szarejko Pawła. Na zebraniu tem przyjęto do wiadomości sprawozdanie z działalności zarządu oddziału za rok ubiegły, poczem odbyły się wybory nowego zarządu, do którego zostali wybrani: Szarejko Paweł - prezes, Tacki Serjusz - sekretarz, Fercho Wilhelm - skarbnik oraz Danik Jakób, Lawrencek Michał i Turek Ignacy, Kowalewicz Stefan, Kaczyński Józef i Sosnowski Antoni - członkowie zarządu.-

Powiat Augustowski:

Dnia 10 bm. w Augustowie odbyło się zebranie członków Związku b.Ochotników Armji Polskiej, na którym omówiono szereg spraw organizacyjnych i przyjęto do zatwierdzającej wiadomości sprawozdanie z działalności zarządu Związku za okres ubiegły.-

Ks. Henryk Bagiński, proboszcz parafji kat. w Bargłowie wzywa do siebie na plebanję rodziców, których synowie należą do Związku Strzeleckiego /przeważnie ze wsi Rutki i Jesiorki/ i wyjaśnia im, że "Związek Strzelecki" jest li tylko agencją P.S.L. "Wyzwolenie", zwalczającego religję i dążącego do oddzielenia Kościoła od Państwa. Po tego rodzaju wyjaśnieniach, ks. Bagiński grozi wezwanym represjami - o ile nie wpłyną oni na wycofanie się ich synów ze Związku Strzeleckiego. Wynik akcji ks. Bagińskiego jest widoczny, gdyż liczebność oddziałów Zw. Strzeleckiego w gminie bargłowskiej stale się zmniejsza.-

chodzenia w obu wypadkach wdrożono.-

Powiat Ostrów-Mazow.

Zapoczątkowany w ostatnich miesiącach spółdzielczy ruch mleczarski zatacza coraz szersze kręgi w powiecie i rozwija się powścią. Ludność, doceniając znaczenie mleczarni w gospodarce rolnej i widząc w nich zaatek dobrobytu i wzmocnienia ekonomicznego, okazuje duzo zainteresowania i inicjatywy.-

Dnia 7 bm. odbyło się uroczyste poświęcenie /"-ej z rzędu w powiecie/mleczarni w Jasienicy przy udziale władz państwowych samorządowych.-

Dnia 17 bm. odbędzie się otwarcie mleczarni w Zarębach Kościelnych.-

Powiat Ostrołęcki:

Dnia 10 bm. w Ostrołęce odbyły się uroczystości z obchodem ^{związane} dziesięciolecia rozwoju ruchu sportowego przez miejscowe organizacje P.W. i W.P.-

Na dzień 23 bm. zapowiedziany jest ogólnokrajowy slot "Sokoła" w Ostrołęce.-

Dnia 10 bm. w Ostrołęce odbyło się zakończenie pierwszego kursu Rolnego Uniwersytetu Ludowego.-

Powiat Sokółski:

Dnia 3 bm. w Sokółce odbyło się zebranie Kółka Rolniczego przy udziale 30 członków. Omawiano na niem aktualne sprawy rolne i wybrano Józefa Sawickiego na referenta ochrony zasiewów, utrzymania rogowizny i ochrony tejże od chorób występujących w gminie.-

Dnia 11 bm. został zorganizowany Oddział Związku Pracowników administracji gminnej z siedzibą w Sokółce. Zarząd oddziału stanowią: Jan Gromowicz, Kazimierz Kulis i Julian Damiński, odrażający się dobrą opinią.-

Powiat Białostocki:

Dnia 14 bm. pod przewodnictwem Starosty Białostockiego Bili odbyło się informacyjne zebranie Wojewódzkiego Komitetu Ligi No-

wanych - 135, niewykwalifikowanych - 214, robotników rolnych - 3 i pracowników umysłowych - 74. Z zapomóg w tym czasie korzystało - ustawowo 60 osób i doraźnie 2 osoby.-

Powiat Łomżyński:

Besrobotnych w powiecie - 110 osób, a mianowicie: murarzy - 9, cieśli - 4, stolarzy - 5, krawców - 6, szewców - 3, ślusarzy - 7, gięderów - 2 i robotników niewykwalifikowanych - 5. Z zasiłków ustawowych korzysta - 5 osób.-

Powiat Bielsk-Podlaski:

Trwając od dnia 22 maja bm. strajk 54 robotników terpentyniarni Dół Porowskich i Godlewskiego ul. "Therebenthen" w Hajnówce został definitywnie zlikwidowany dnia 8 czerwca rb. Strajkujący uzyskali podwyżkę płac w granicach od 5 do 15%, zależnie od kategorii pracy.-

Powiat Białostocki:

Ad punkt ten w sytuacyjnem sprawozdaniu tygodniowem Nr.23.

Dnia 7 bm. w Supraślu w sali "Związku Strzeleckiego" odbyło się pod przewodnictwem prezesa GKRPPS Białystok Przytuły zebranie, zwołane przez Zw:Zaw.Robotników Przemysłu Włókienniczego. Przemawiali: Aleksander Reginella, Franciszek Adenowski, del.Centr.Komis. Klasowych Zw.Zaw. w Warszawie, Abram Jelin i Władysław Bekierski, nawołując miejscowych robotników do przyłączenia się do strajku. Mówcy między in.zarzucaли robotnikom, że głosowali oni w czasie wyborów do Sejmu na listę Nr.1, nadmienając, iż kandydaci z listy tej po uzyskaniu mandatów nie troszczą się o los robotnika. Z miejscowych robotników przemawiali - Konstanty Radziwonowski i Krygier Fryderyk, którzy wypowiedzieli się przeciw strajkowi. Obecnych - ok. 200 osób. Przyłączenia się do strajku zebrani robotnicy odmówili. Żadnych rezolucyj nie uchwalono.-

Zapowiedziany na dzień 10 bm. w Białymstoku walny wiec strajkujących w dniu tym nie odbył się z powodu nieprzybycia posła Dubois Stanisława.-

Dnia 13 bm. w godz.rannych do Okręgowego Inspektora Pracy, in

ków doprowadzili do nasostwienia stosunków, a co za tem idzie o po-
noszą całkowitą odpowiedzialność za wywołanie długotrwałego straj-
ku. Według oświadczenia Reginelli, przemysłowcy białostocki, po-
informowani o podniesieniu stawek robocizny w łódzkim przemyśle
włókienniczym i możliwości wybuchu strajku w Białymstoku - uru-
chomili wszystkie swe warstaty i wprowadzili tam ciąż zmianę, aby
wykonczyły pilne zamówienia, wobec czego obecnie mogą grać na
swłokę i do pewnego stopnia zmuszać wycofanych strajkiem robot-
ników do podjęcia pracy na dyktowanych im warunkach. Imieniem Ko-
mitetu Strajkowego Reginella negował słuszność dopatrywań ze str-
ony opinii publicznej, że robotnicy usiłują się do pomocy grup po-
litycznych. Dopatrywania te zdaniem mówcy o tyle są uzasadnione, że
ostatnio wyjechała do Warszawy pod przewodnictwem Muszyńskiego de-
legacja PPS, która pośrednio przez posła Szeszarkowskiego narobiła
wiele krzyku u P. Ministra Pracy i Opieki Społecznej i, że delegacja
ta rzeczywiście przedstawiła w Warszawie sprawę w ten sposób, że
robotnicy nie wykazują dobrej woli w kierunku przyścia do porozu-
mienia z przemysłowcami. Wynikiem fałszywego przedstawienia situa-
cji strajkowej przez delegację było to, że P. Minister Pracy i O.S.
delegował do Białegostoku Inspektora Wojtkowskiego, który ma na
miejscu pertraktować ze stronami.-

Reginella zaznaczył, że strajkujący nie życzą so-bie wcale
pośrednictwa Inspektora Wojtkowskiego, bowiem żywią całkowite zauf-
nie do miejscowego Okręgowego Inspektora Pracy. Wreszcie Reginella
podniósł, że delegacja PPS nie miała moralnego prawa traktowania
w Warszawie sprawy wypłacania należności zarobkowych przez przemy-
śłowców białostockich bonami, gdyż miejscowy Inspektor Pracy za-
leży oie o tego rodzaju spekulacji walczy, a jeżeli mimo to fakty
wypłacania bonami mają miejsce, to winni są temu tylko robotnicy,
którzy w toku wdrażanych przez Inspektora Pracy dochodzeń bądź
odmawiają zeznań, bądź też cofają w Sądzie zeznania, złożone u
Inspektora Pracy. Na wniosek Radyszczna i Reginelli zebrani posta-
nowili podjąć wysiłki w kierunku nasostwienia strajku i wytrwania
w nim aż do zwycięstwa. Podczas przemówienia Reginelli pomimo je-

VIII. Różne.

a/ Aresztowania:

Powiat Suwalski:

Dnia 11.b.m. zatrzymany został pod zarzutem należenia do organizacji litewskiej szaulisów i szpiegostwa przybyły z Litwy, gdzie przebywał stale od roku 1920 - Wincenty Zamajtis, lat 32, mieszkaniec wsi Trampoliński, gm. Andrzejewo, powiatu suwalskiego. Dochodzenie w sprawie zatrzymanego trwa.

b/ Sprawy graniczne.

Powiat Kolneński:

Dnia 10.b.m. przez punkt przejściowy / graniczny / w Wincencie przejechało 13 samochodów z członkami Klubu Automobilistów w Królewcu, którzy udali się do Warszawy celem złożenia wloty warszawskiemu Klubowi Automobilistów. Przejazd wspomnianych samochodów przez teren Województwa Białostockiego dnia 10.b.m. do Warszawy a dnia następnego z powrotem odbył się w należytym porządku. / Trasa przejazdu - Wincenta - Kolno - Ostrołęka - Puktnak - Warszawa /.

c/ ^{Pasa} Pobyt Ministra W.R. i O.P. na terenie Województwa.

Dnia 12.b.m. bawił w Ostrowi Maz. Pan Minister W.R. i O.P. Dobrucki, który obejrzał nowozbudowany gmach utrzymywanego przez Sejmik gimnazjum i po przywiedzeniu od przedstawicieli władz miejscowych i społeczeństwa memoriału w sprawie upaństwowienia tego gimnazjum przyrzekł sprawę zysaliwie potraktować. Następnie P. Minister zwiedził wystawę robót ręcznych szkoły zawodowej, założonej przez Tow. Popierania Szkół Zawodowych w Ostrowi i szkołę powszechną.

Dnia 13.b.m. P. Minister bawił przejazdem z Grodna do Warszawy w Białymstoku. W Grodnie dnia 12.b.m. P. Minister Dobrucki zwiedził ośrodki wychowania fizycznego.

d/ Wiadomości z zagranicy.

W Prusach Wschodnich zmarł zasłużony ks. Barczewski / nagro-

trzymając dwa pakunki w workach. Osobnikiem tym - według oświadczenia poszkodowanego - miał być delerater 41.p.p. Dębski Czesław, zbiegły z aresztu wojakowego i poszukiwany za liczne kradzieże.

Powiat Wołkowyski :

Dnia 9.b.m. na miejscowości szlasy Ławy, gm. Biskupiec - Kurpińskiego Józefa, powracającego ze wsi Jasieże w pobliżu jego domu, napadko 2-ech osobników, z których jeden uzbrojony był w rewolwer. Napastnicy sprawili napadniętym, a nie skłaniając u niego pieniędzy zabrali mu tytoń, zapalki i szycoryk, poczem zbiegli w niewiadomym kierunku. Pościg zarządzone.

Powiat Grodziski :

Dnia 12.b.m. w pobliżu stacji kolej. Marcinkane dokonano napadu na powracającą do domu bryczką żonę leśniczego Janinę Jarmołową, w leśniczówce Kanał, którą uderzeniem kołem pozbawiono przytomności poczem zrabowano jej torebkę bez pieniędzy, płaszcz gumowy oraz produkty spożywcze, ogólnej wartości 50 zł. - Jednego ze sprawców napadu - Naruszwicza Józefa, - przy którym odnaleziono część przedmiotów pochodzących z rabunku - aresztowano, za drugiego zarządzone pościg.

Powiat Augustowski :

W dn. 5.b.m. do mieszkania gajowego Paczykowskiego, zam. we wsi Scharczka, gm. Szczecino-Olszanka, wtargnął nieznany osobnik i zażądał od obecnej wówczas w domu żony gajowego wydania pieniędzy. Wskutek wszczęcia przez napadniętą alarmu, napastnik zbiegł do pobliskiego lasu. Zachodzi podejrzenie, iż napastnikiem owym jest jeden ze zbiegłych z więzienia szwalskiego koniokradów.

g/ Użycie broni przez szeregowych P.P. i funkcjonariuszy Straży Celnej.

Powiat Wys.-Mazowiecki:

W dn. 13.b.m. poster. z Posterunku P.P. w Poświętnem - Podporucznik Franciszek, powracając z patroli, spotkał poszukiwanego za usiłowa-

Faszystowska dyktatura wyszczerzyła swe krwiożercze zęby ażebym zburzyć, stłumić rewolucyjny ruch oraz walkę rewolucyjną mas pracujących. Robotnicy włóknianie. Przystąpiliście do walki strajkowej, żądając podwyżki w 30-40%. Popełniliście jednak błąd, dając się przez socjal-faszystowskie partje P.P.S. i "Bund" na namowę których uchyliliście z reg zasadniczych żądań, mających dla nas olbrzymie znaczenie, coś jak faszystowski P.P.S. i "Bund" swoim zdradzieckim postępowaniem już nie jeden raz dowiedli, że stoją po stronie fabrykantów i faszystów, w ich walce przeciwko klasie robotniczej. Tak zdradzili oni strajk włóknian w Łodzi w r. 1927, jak również w ostatnim tygodniu, tak szumując się do zdrady strajkujących włóknian w Białymstoku. Oni już faktycznie zdradzili strajk w chwili gdy nie dopuścili wysunąć zasadniczych politycznych żądań. Albowiem walka ekonomiczna, którą prowadzi klasa robotnicza musi być ściśle związana z walką polityczną. Walcząc o poprawę płac musi klasa robotnicza jednocześnie walczyć przeciwko faszystowskiemu ustawom, które godzą w interesy pracujących, przeciwko represjom na ruch robotniczy, przeciwko dyktaturze faszystowskiej. W górze, ponieważ nie położenie mas pracujących, represje są skutkiem panowania faszystów. Towarzysze i towarzyszk! Wścieście kierownictwo strajku we własne ręce. Nie dopuście, wypędźcie ze swych szeregów zdrajców z P.P.S. i "Bundu", którzy już zdradzają nasz strajk. Zwołujcie regularne zebranie w fabrykach, wybiercie wszędzie fabryczne komitety strajkowe, któreby kierowały akcją strajkową w każdej fabryce. Urządzajcie wiece masowe i demonstracje. Kontrolujcie pracę komitetu strajkowego, zwołujcie konferencje wszystkich zw. zawodowych, żądajcie od okręgowej komisji zwołania konferencji okręgowej wszystkich klas zw. zawodowych. Wybiercie i poślijcie delegacje do Łodzi, Białej, do wszystkich robotników włóknian, zwróćcie się do całej klasy robotniczej z apelem o moralne i materialne poparcie. Zwróćcie się o pomoc do robotników Z.S.R.R., którzy z pewnością wam pośpieszą z pomocą. Wybiercie delegacje, któreby się miały udać do Rosji Radzieckiej. Na bezczelność fabrykantów odpowiedźcie prawdziwie proletariańską godnością i dumą, odpowiedźcie nieugiętą walką aż do zupełnego zwycięstwa. Niech rozbrzmi rewolucyjny głos białostockich włóknian.

Żądamy 30 i 40% podwyżki.
 Żądamy pracy tygodniowej.
 Żądamy 8 godz. dnia pracy.
 Żądamy 46 g. tygodnia pracy. Żądamy 46 g. tygodnia pracy. Żądamy opłacanych urlopów. Żądamy wypłacenia zarobków gotówką. Żądamy ustanowienia urzędu statystycznego. Żądamy higienicznego urzędu dzenia fabryk. Żądamy otwarcia żłobków. Żądamy przyjmowania i usuwania robotników przez zw. zawodowe. Żądamy zapłacenia za. Precz z kapitalistyczną racjonalizacją pracy. Precz z faszystowskim arbitrażem. Precz z ustawą przemysłową. Żądamy 6 g. dnia pracy dla młodocianych do 18 lat. Żądamy 100% zapomogi dla bezrobotnych. Szkołę i ubrania dla bezrobotnej młodzieży. Precz z militarystką w szkołach, z terorem przeciwko zw. zaw. i chłopów. -

Protestujemy przeciwko wyroku w procesie hromady 133. Żądamy zwolnienia wszystkich więźniów politycznych. Precz z bitem i mordowaniem politycznych aresztowanych. Precz z tak zwaną amnestją rządu faszystowskiego. Precz z ustawą pozbawiającą więźniów politycznych praw politycznych. Precz z socjal-faszystami P.P.S. i "Bund". Precz z przygotowaniem wojny przeciwko Z.S.R.R. Niech żyje strajk włóknian do zupełnego zwycięstwa. Niech żyje Kom. Part. Zach. Białorusi, Niech żyje Zw. Młodz. Kom. Zach. Białorusi, Niech żyje rewolucyjna walka klasy robotniczej. Niech żyje rząd robotniczo-chłopski.

Czerwiec 1928 r.

Białostocki Kom. Okr. Kom. Part. Zach. Białorusi

" " Zw. Mł. Kom. " "

nia kościoła od Państwa, przyczem argumenty swe w tej materji popierał faktami stosowanego przez kler katolicki szczególnie w powiecie Łomżyńskim teroru moralnego względem tych, którzy głosowali na listy stronnictw lewicowych przy wyborach do Sejmu i Senatu.-

c Powiat Łomżyński :

Dnia 17.b.m.w Łomży odbył się wiec kobiet, zorganizowany przez OKR.PPS.w związku z obchodem dnia kobiet. Przemawiały Kalinowska z Łomży i Sochacka z Warszawy, które określały szczegółowo rolę kobiety w życiu politycznem i społecznem i wzywały zebrane na wiecu do intensywnej pracy nad utrwalaniem idei socjalistycznej.- Obecnych, około 60 osób.-

Tegoż dnia w lokalu Domu Ludowego w Łomży odbyła się akademja, na której przemówienie o znaczeniu święta dnia kobiet wygłosiła wspomniana wyżej Sochacka.

Związek Ludowo - Narodowy.

Powiat Łomżyński :

Dnia 17.b.m.w lokalu resursy obywatelskiej w Łomży odbyła się konferencja delegatów Kół Związku Ludowo-Narodowego z powiatów Łomżyńskiego, kolneńskiego, szczuczynskiego i ostrowskiego / około 60 delegatów /. - Obrady konferencji otworzył poseł Stanisław Witold, który złożył szczegółowe sprawozdanie z działalności Związku Lud.Narod.w Sejmie wogóle, a udziału posłów Związku w debatach nad budżetem Państwa w szczególności. Mówca zaznaczył, że jedynie Klub Związku Lud.Narod.najpoważniej i najbardziej rzeczowo ujmował sprawy gospodarcze Państwa, a co zatem idzie najwięcej przyczynił się do realnego ujęcia budżetu. Dalej poseł uzasadniał konieczność organizowania się robotników i włościan w Kółkach Związku Lud.Narod., przyczem podkreślił, że instruktorem okręgowym Związku w okręgu Łomżyńskim jest Szczepański, który przystąpił już do pracy organizacyjnej. Przemówienia delegatów bardziej charakterystycznych szczegółów nie zawierały, natomiast ze sprawozdania instruktora Szczepańskiego wynika, że zwiędził on już wszystkie parafje powiatu Łomżyńskiego, że zamierza w najbliższym czasie

ważąc stopniowe wzmacnianie się wpływów K.P.Z.B. w tych miejscowościach powiatu, w których zamieszkują zwolnieni."

Dnia 8.b.m. przybył do Siemiatycz z Brześcia n/B. Szypelbaum Michał s.Andrzeja i Teofili, urodzony w 1880 r., zamieszkały w Brześciu n/B. przy ul. Kobryńskiej 177. Szypelbaum wraz z Wacławem Władysławem, mieszkańcem m. Siemiatycz / b.zwolennik P.P.S., obecnie podejrzany o komunizm / udali się do wsi Rogawka gm.Siemiatycze, gdzie odbyli konferencję z Kisiel Stefanem, który w roku 1925 pod zarzutem należenia do organizacji komunistycznej był aresztowany, a następnie wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 21 II.1927 r.skazany na 2 lata więzienia z zaliczeniem aresztu preventywnego."

Po parogodzinnej konferencji, Aleksander Kisiel odwiedził kilka osób również o komunizm podejrzanych, a zamieszkałych we wsi Rogawce. Jak podaje źródło informacyjne, celem przybycia Szypelbauma do Siemiatycz i Rogawki było odszukanie świadków odwoławczych w sprawie z oskarżenia b.posła Bona / N.P.Ch./ za wygłaszanie poburzących przemówień w m.Siemiatyczach w r.1924 - 1925."

Legitymowany przez policję Szypelbaum oświadczył, że przybył do Siemiatycz w poszukiwaniu pracy.

Vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.24 z dnia 16.b.m.

Pieśń " Die Szue " śpiewana była przez członków zarządu " Kultur Liga " w Siemiatyczach, oraz przez członków " Onkunftu " w dniu 5. i 10 maja b.r. na zebraniach na cześć przewodniczącego Anczela Szczabiniowicza, o czym świadczą materiały dochodzenia.

Oskarżeni przyznali się do winy odśpiewania zakazanej pieśni.

Stowarzyszenie " Kultur Liga " w Siemiatyczach zorganizowane zostało w marcu b.r. rzekomo na skutek tego, jakie powstały w Konbibliotece im.Pereca w Siemiatyczach między zwolennikami " Bundu " a członkami partji komunistycznej, kierującymi biblioteką. " Kultur Liga " jakoby w celu zwalczania idei komunistycznej wśród młodzieży żydowskiej utworzyła " Onkunft", obecnie liczący 61 członków w czterech kółkach."

IV. Ruch Zawodowy.

Powiat Białostocki:

Dnia 17. b.m. w Białymstoku, ul. Paderewskiego, odbyło się nadzwyczajne walne zebranie członków Chłopskiego Stow. "Zjednoczenie" pod przewodnictwem ks. Chołdyki. Zebranie miało charakter wyłącznie organizacyjny - informacyjny. Obecnych - około 120 osób.

Dnia 18. b.m. w Białymstoku odbyło się zebranie dzierżawców domowych pod przewodnictwem Wandanowicza Józefa. Omawiano sprawy organizacyjne. Na zebraniu przemawiał również poseł Urbanowski Franciszek, który nadmieniał, że wśród dzierżawców domowych w Białymstoku brak jedności i współpracy. Obecnych - około 30 osób.

Tegoż dnia w Białymstoku odbyło się zebranie robotników państwowej fabryki tytoniowej pod przewodnictwem Sejdu Antoniego. Sekretarz Zw. Robotników Przemysłu Tytoniowego Korbut wyjaśnił sebrany sprawę wystąpienia Związku do Ministerstwa Skarbu i do Dyrekcji Państwowych Monopolów Tytoniowych w Warszawie o wyrównanie płac robotnikom w białostockiej państwowej fabryce tytoniowej do norm ustalonych w innych państwowych fabrykach tytoniowych.

Pod koniec zebrania przemawiał poseł Urbanowski Franciszek, który omawiał ostatnie prace Sejmu. Obecnych - około 30 osób.

Powiat Augustowski:

Dnia 17. b.m. w Augustowie odbyło się zebranie członków Koła Zw. Urzędników Państwowych pod przewodnictwem Inspektora Szkolnego Przyrowskiego i przy udziale około 30 osób / w tym większość leśników /. Tematem obrad zebrania była sprawa uposażenia urzędników państwowych oraz przedstawienia żądań Rządowi. Postanowiono żądać 25 % podwyżki pobrań, a do czasu uregulowania przez Rząd tych żądań, wypłaty jednorazowej zapomogi. Większość głosów na wniosek jednego z leśników zapadła uchwała przesłania protestu od miejscowego "koła" na ręce Pana Franciszka Rady Ministrów, Marszałka Sejmu i G.Z.D.U.P. w Warszawie prosząc o uszczelnienie poprawy bytu urzędników przez Rząd od sprawy podwyższania

V. Ruch narodowościowy.

a/ Żydowski.

miast Białostocki:

Dnia 17 bm. w Białymstoku odbyła się konferencja rejonowa delegatów organizacji sjonistycznej pod przewodnictwem dr. Gutmana. Obrady konferencji zajął poseł Grünbaum, który zebrał zebrał zebranych sytuację polityczną i ekonomiczną w Palestynie, zaznaczając, że obecnie bezrobocie w Palestynie zmniejsza się do minimum. Zdaniem posła Grünbauma należałoby ponownie rozszerzyć emigrację ludności żydowskiej do Palestyny, ponieważ brak tam robotników, a w szczególności fachowców. Następnie przemawiał Leder Lejzor, który ocenił krytycznie działalność Centralnego Komitetu Organizacji Sjonist. w Polsce, dowodząc, że zaniedbuje ona działalność propagandową. Na ten temat rozwinęła się dyskusja, zakończona uchwałą domagającą się od Centr. Komitetu Organ. Sjon. w Polsce podjęcia odpowiednio energicznej działalności propagandowej. Obecnych - około 50 osób.-

Tegoż dnia w Białymstoku poseł Grünbaum wygłosił sprawozdanie na temat "Trzy miesiące działalności politycznej w Sejmie", w którym m.in. zaznaczył, że polityka posłów żydowskich z Małopolski jest sprzeczną z dążeniem pozostałych grup posłów żydowskich, wobec czego w Sejmie nie można dojść do porozumienia w kwestiach ogólnie żydowskich. Dalej poseł Grünbaum zapoznał zebranych z programem ^{praco} klubu żydowskiego w Sejmie i zaznaczył, że jako poseł reprezentuje ^{oy} interesy miejscowej ludności żydowskiej, stać będzie w Sejmie na straży dobra tej ludności.- Obecnych - około 500 osób.-

Również dnia 17 b.m. w Białymstoku odbyło się walne zebranie członków Stowarzyszenia "Talmud-Tora" pod przewodnictwem Libkesa. Przemawiali Nachim Perelastejn, Josyf Bloch, Jankiel Kagan i Benjamin Farbsztejn. Na zebraniu zatwierdzono budżet na rok 1928/29 i wybrano nowy zarząd, w którego skład weszli - Ajzyk Lewin, Rubin Farbsztejn i Lejba Rapaport. Obecnych - 38 osób.-

Powiat Łomżyński:

Dnia 17 bm. w Łomży wygłosił poseł Hartglas odczyt w języku polskim n.t. "Wytyczne polityki reprezentacji żydowskiej w obecnym Sejmie i Senacie". Prelegent porównywał sposób przeprowadzania wyborów do pierwszych dwóch Sejmów z wyborami do obecnego Sejmu i starał się przekonać słuchaczy, że wybory te odbywały się pod presją władz państwowej administracji ogólnej tak talece, iż można je uważać za przeprowadzone nieprawidłowo. Mówiąc o prawach i obowiązkach żydów w Polsce, poseł podkreślał, że żydzi, aczkolwiek prawie wyłącznie ponoszą ciężary pieniężnych świadczeń na rzecz Państwa, to jednakże nie korzystają z pełni praw, przysługujących im w Konstytucji. Poseł podniósł, że na utrzymanie instytucji religijnych budżet Państwa przewiduje w stosunku rocznym - na jednego katolika jeden złoty z groszami, na jednego prawosławnego jeden złoty, maoometanina 70 groszy, a żyda tylko 30 groszy, co zdaniem posła jest nieproporcjonalne w stosunku do skali podatków, płaconych przez żydów. Dalsze przemówienie posła obejmowało przykłady rzekomego ucisku żydów w Polsce zarówno na gruncie ekonomicznym jak i politycznym i narodowościowym. Obecnych na odczycie było około 400 osób.-

-+++++

b/ białoruski

Powiat Białostocki:

Dnia 17 bm. w lokalu hurtka Twa Szkoły Białostockiej w Białymstoku członek Stowarzyszenia Białaczy Pisma Św. Terechowicz wygłosił dla członków hurtka dwa odczyty n.t. "Tajemnica, która była ukrywana przed wiekami, epoki i dynastje, wyjętek z Pisma Św." Obecnych na obu odczytach było około 40 osób.-

Powiat Grodzieński:

Działalność Towarzystwa Szkoły Białoruskiej w ostatnich czasach zupełnie osłabła. W lokalnych organizacjach Towarzystwa brak jest wybitniejszych jednostek, zaś szerszy ogół białorusinów działalnością tej organizacji mało się interesuje.-

Powiat Szeszucki:

W dniach 16 i 17 bm. odbyło się święto organizacyj p.w. i w.f. w Grajewie. W obchodach wzięły udział Hufiec Szkolny, Towarzystwo Gimnastyczne "Sokół", Stowarzyszenie Młodzieży Chrześcijańskiej i Zw. Strzelecki.-

Całość obchodów wypełniono szeregiem imprez sportowych, w których brali udział członkowie wyszczególnionych wyżej organizacji.-

Dnia 17 bm. staraniem Komitetu Obrony Kresów Zachodnich w Szeszuczynie urządzona została w sali miejscowego teatru "Akademia Mazurska", na którą złożyły się przemówienia Marszałka, Inspektora Szkolnego i Włódzkiego, prezesa Rady Miejskiej m. Białegostoku oraz śpiewy, deklamacje i koncert muzyczny dzieci szkolnych. Obecnym było - około 200 osób. Dochód z akademii przeznaczony został na cele wspomnianego Komitetu.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 17 bm. w Grodnie odbyło się zebranie właścicieli nieruchomości pod przewodnictwem Doroszkiewicza, przy udziale około 60-ciu osób, członków Związku Właścicieli Nieruchomości. Na zebraniu tem omawiana była sprawa założenia w Grodnie Banku Kredytowego Budowlanego, utworzenia Kooperatywy Asenizacyjnej oraz rozpatrywany był regulamin sanitarny. W czasie dyskusji przemawiali przewodniczący Doroszkiewicz, Sokowiej i adwokat Zedaj. - Poroszonych spraw ostatecznie nie załatwiono, gdyż mają być one omawiane jeszcze na następnym zebraniu.-

Tego samego dnia w Grodnie miało się odbyć walne zebranie członków Towarzystwa Straży Ogniowej. Po sagajeniu zebrania przez prezesa Stępniewskiego Edwarda i wybora na przewodniczącego radnego Ukasa obliczono ilość obecnych i stwierdzono brak quorum przewidzianego w statucie, wobec czego zebranie zostało rozwiązane. Następne zebranie ma się odbyć za dwa tygodnie.-

Tegoż dnia wreszcie w Grodnie staraniem Chrześcijańskiego Związku Służby Donowej odbył się odczyt, wygłoszony przez profesora Zagórskiego na temat "Życie materialne i duchowe człowieka

Powiat Wys.-Mazow.

Dnia 17 bm. w Wysokiem-Mazowieckiem odbyła się uroczystość poświęcenia sztandaru oddziału Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej Gębskiej ze wsi Mystki-Rzym. - Okolicznościowe przemówienia wygłosili miejscowy prefekt, ks. Choromański i Szczepna - Szarotka z Łomży, delegatka naczelnego sekretarza C.M.P.-

Powiat Wołkowyski:

Dnia 14 bm. /Dom parafjalny/ w Wołkowysku Wacław Czechowski, redaktor "Tygodnika Wołkowyskiego", wygłosił odczyt o powstaniu styczniowym i roli, jaką odegrał w tem powstaniu Romuald Traugutt.

Dnia 17 b.m. w Świsłoczy, odbyła się uroczystość odsłonięcia pomnika Romualda Traugutta, w której wzięli udział: Delegat Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i Marszałka Rikaudskiego, Generał Fabrycy, Minister Rolnictwa, Wojewoda Białostocki oraz delegat Ministerstwa W.R. i C.P. Od godz. 11 m. 30 do godz. 13 m. 20 odbyła się uroczysta Msza polowa na cmentarzu kościelnym, celebrowała przez ks. biskupa Michalkiewicza z Wilna. Kazanie podczas Mszy Św. wygłosił ks. biskup Bandurski. Po nabożeństwie procesja z przedstawicielami władz i społeczeństwa ruszyła do pomnika, gdzie nastąpiło odsłonięcie i krótkie przemówienia na temat odbywającej się uroczystości, poczem odbyła się defilada wojsk, oddziałów Związku Strzeleckiego, organizacji przysposobienia wojskowego i młodzieży szkolnej. Następnie o godz. 17 na Rynku odbyły się popisy i zawody sportowe, na zakończenie zaś zabawy ludowe i kino. W uroczystości wzięło udział około 15 tys. ludności z różnych miejscowości. Nastrój zgromadzonej ludności był podniosły.-

Powiat Łomżyński:

Dnia 17 bm. w Łomży odbyło się poświęcenie sztandaru miejscowego oddziału Związku Strzeleckiego, przy udziale przedstawicieli Komendy Głównej Związku ^{oraz} miejscowych władz administracyjnych i wojskowych.-

VIII. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Białostocki:

Ad punkt ten w sytuacyjnym sprawozdaniu tygodniowym Nr. 25.

Dnia 17.b.m. w Lokalu OKR PPS. w Białymstoku odbyło się zebranie strajkujących włóknarzy przy udziale około 150 osób, na którym członek Komitetu strajkowego Reginella złożył sprawozdanie z dotychczasowych zabiegów celem zlikwidowania strajku oraz przebiegu konferencji w dniu 16.b.m. w lokalu B.O.S.O.. Na konferencję tę przybyli - Okr. Inspektor Pracy inż. Butwickiewicz, Obwod. Inspektor Pracy Jakubkiewicz, Inppktor Pracy z Łomży, oraz Inspektor Pracy z Łodzi. Obradom konferencji, na którą przybyło około 30 delegatów strajkujących pod przewodnictwem Reginelli, przewodniczył delegat Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej, p. Wojtkowski. Przemysłowców reprezentowali - Frenkiel, Szapiro i Samiut. -

Delegacja strajkujących odrzuciła bez zastrzeżeń propozycję przemysłowców, dotyczącą podwyżki płac o 6%, wobec czego konferencja rezultatów nie dała. -

Na interpelacje zebranych w sprawie notatek w prasie, pochodzących z nieznanego dla nich źródła, a traktujących o rzekomym obniżeniu przez strajkujących żądania podwyżki do 12 - 14 %, Reginella z całą stanowczością stwierdził, że robotnicy w czasie konferencji z przemysłowcami konkretnych żądań nie postavili. -

W dniu 18.b.m. w tymże lokalu odbyło się zebranie strajkujących włóknarzy przy udziale około 500 osób. Zebranie zajął Reginella Aleksander. Przemawiał Radyszcz Motel, który informował zebranych o sytuacji strajkowej i konferencjach, odbytych u Inspektora Pracy, zaznaczając, że przemysłowcy ci nie zdobyli się na dostateczną ilość dobrej woli w kierunku zlikwidowania strajku. - Interwencja delegata Min. Pracy i Op. Społ., jak również Okręgowego i Obwodowego Inspektorów Pracy nie odniosły dotychczas wyników, gdyż przemysłowcy nie odstępują od pierwotnie proponowanych 6% podwyżki płac. - Następnie Jelin Abram wyjaśniał, że strajk nie ma tła politycznego i wbrew oświadczeniom przemysłowców w prasie utrzymany zostanie do

Następnie Reginella przedstawiła dwa wnioski pod głosowanie: 1/ wypowiedzenie się za strajkiem, lub przyjęcie 8% podwyżki; 2/ danie wolnej ręki delegacji strajkujących włókniarzy. W związku z pierwszym wnioskiem znaczna większość wypowiedziała się za strajkiem, natomiast w drugim wniosku zebrani większością głosów nie zgodzili się pozostawić wolnej ręki delegatom strajkujących. W odpowiedzi na powyższe Reginella usiłował funkcję swoją złożyć w ręce Komitetu strajkujących, lecz zebrani na to nie zgodzili się i wyrazili Reginelli votum zaufania. Główną swą rezygnację Reginella nadmienił że w odpowiedzi na propozycję Okręgowego Inspektora Pracy strajkujący odmawiają przyjęcia proponowanych 8 % podwyżki.

W tymże dniu Komisja Strajkowa przekazała na ręce Okręgowego Inspektora Pracy odpowiedź, zawierającą odmowę przyjęcia proponowanych przez Inspektora Pracy warunków t.j. 8% podwyżki, zaznaczając, że strajkujący włókniarze wypowiedzieli się za prowadzeniem dalszego strajku celem uzyskania większej podwyżki.

Jak widać z przebiegu zebranych sytuacja strajkowa nie uległa zmianom. Jedynie w dniu 17.b.m. przystąpili do strajku maszyniści i palacze w fabrykach włókienniczych. Wystąpienie to ma charakter demonstracji, gdyż i dotychczas z powodu strajku pozostawali oni bez pracy.

Przez cały tydzień pod przewodnictwem Okręgowego Inspektora Pracy odbywały się konferencje między delegatami robotników i przemysłowców.

W konferencjach tych brali również udział Inspektorowie Pracy z Białegostoku, Łodzi i Łomży.

W trakcie pertraktacji robotnicy obniżyli żądania do 20% podwyżki z tem, że szczególnie pokrzywdzonym winna być przyznana podwyżka w wysokości 30%.

Przemysłowcy podtrzymują w dalszym ciągu propozycję podwyżki w wysokości 6 %.

Okręgowy Inspektor Pracy bez zgody fabrykantów oferował robotnikom 8 % podwyżki, na co jednak strajkujący nie wyrazili swej zgody.

W dniu 16.b.m. na zaproszenie przez Starostę konferencji infor-

/: dnia 13.b.m. - 694 bezrobotnych :/ w tem robotników przemysłu hutniczego - 50, chemicznego - 3, metalurgicznego - 17, budowlanego - 5, spożywczego - 197, robotników rolnych - 3, wykwalifikowanych - 123, niewykwalifikowanych - 231, i pracowników umysłowych - 75.-

Powiat Ostrów - Mazowiecki:

Dnia 18.b.m. zastrajkowali samorzutnie flisacy w Broku, którzy zatrzymali się tutaj chwilowo z tratwami / firmy " Szkoeka Spółka ~~De~~zenna. Trade - pol" & Sp. Akcyj- na Agahell / spławianami Bugiem do Gdańska. - Strajkuje 120 osób. Strajkujący domagają się podwyżki płac o 50 %.-

- 22 -

c/ Opór czynny.

Powiat Ostrołęcki:

W dniu 13 bm. kierownik placówki Straży Granicznej Grabowo-Ostrołęka Komisarjatu Myszyńiec, przodownik Roman Krzywicki, wracając służbowo z Myszyńca w stronę Ostrołęki pomiędzy godziną 22-23 na 21 kilom. od Ostrołęki zauważył podejrzaną furmankę, na której jechało 4-eh mężczyzn. Podejrzewając, że na furmance może być ukryty przemyt, przodownik Krzywicki chciał dokonać rewizji, napotkał jednak na czynny opór jadących mężczyzn, którzy jak się następnie okazało są mieszkańcami Ostrołęki Janem i Leonem Rykowskimi. Opór czynny przybrał charakter gwałtu fizycznego, gdyż bracia Rykowscy rzucając się na przodownika Krzywickiego, usiłując go zabić. W trakcie szamotania się z Rykowskimi z trzymanego przez przodownika rewolweru automatycznego padł strzał, raniąc Jana Rykowskiego, który w tym czasie trzymał przodownika z tyłu. Po wyzwoleniu się od Jana Rykowskiego przodownik Krzywicki w drodze walki fizycznej wyzwolił się również od Leona Rykowskiego, od dokonania jednak rewizji furmanki zmuszony był odstąpić. Postrzelonego Jana Rykowskiego w stanie dość poważnym odwieziono do szpitala Przemienienia Pańskiego na Pradze.-

d/ Zabójstwa.

Powiat Białostocki:

Dnia 17 bm. w łycie obok drogi, prowadzącej do wsi Znoski, gm. Trzciannę znaleziono zakopane zwłoki Ciberowskiego Władysława lat 36, mieszkańca wsi Boguski, gm. Trzciannę, który, jak ustalono zamordowany został w dniu 11 bm. przez szwagra swego Wierskiego Telesfora i brata jego Albina, którzy mordę dokonali z zemsty na tle majątkowym. Sprawcy aresztowani.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 20 bm. w Grodnie na ul. Zamkowej w czasie bójki Artjom Włodzimierz, pracownik Magistratu w Grodnie, zadał ciężkie uszkodzenie ciała sierżantowi z kwatermistrzostwa szpitala

c/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Augustowski :

Dnia 24.b.m.przy udziale około 250 osób, przeważnie włościan i robotników odbył się w Augustowie wiec sprawozdawczy posła dr. Próchniaka, który rozpoczął przemówienie ostrą krytyką BBW z R. Zdaniem posła, BBW z R.w okresie wyborczym szafował różnemi hasłami i obietnicami po to tylko, aby później obietnic tych nie dotrzymać, co wreszcie dla P.P.S. o tyle jest zrozumiałe, że BBW z R. związany jest koncesjami na rzecz obywateli i kapitalistów. /: Dzików, Nieśwież :/. Omawiając odrzucony przez Sejm projekt rządowy, dotyczący podwyższenia uposażeń urzędników i pracowników państwowych, poseł wyraził przekonanie, że Rządowi nie chodziło faktycznie o poprawę ich bytu, lecz o wywołanie nienawiści włościan do pracowników państwowych,pryczem sam projekt nazwał skandalem, nie spotykanym w parlamentaryzmie innych państw. Utrzymane do końca w tym tonie przemówienie posła Próchniaka, obejmowało ocenę poszczególnych pozycji budżetu Państwa, sprawę rzekomych nadwyżek wyborczych ze strony władz administracyjnych, atak na Rząd za zamknięcie sesji Sejmu, co uniemożliwiło PPS. przeformowanie najważniejszych ustaw i t.p.. Wiec miał przebieg spokojny.-

Powiat Grodzieński :

Dnia 24.b.m.w Grodnie odbyła się konferencja BKR.PPS.przy udziale około 60 osób, członków partji. Na przewodniczącego wybrano nauczyciela Pila Macieja, radnego Rady Miejskiej w Grodnie, a na sekretarza Krasińskiego Kazimierza. Przemawiali: Dąbrowski, kierownik Kasy Chorych w Krynkach oraz miejscowi działacze PPS. Krasiński Kazimierz, Podwiński Stanisław i Mazurkiewicz Leon. Wszyscy mówcy w przemówieniach swych podnosili konieczność rozwinęcia intensywniejszej pracy organizacyjnej w ośrodkach robotniczych oraz wśród małorolnych i bezrolnych. Na konferencji tej miał być jednocześnie dokonany wybór nowego zarządu, lecz z powodu nieprzybycia dostatecznej ilości delegatów z poszczególnych

III. Ruch wywrotowy.

Ostrów- Powiat Kyn.-Mazowiecki:

W nocy z dnia 23 na 24.b.m. w Ostrowi - Mazowieckiej, Broku oraz we wsiach Puzdrowina i Laskowina rozrzucono kilkadziesiąt odeszów komunistycznych starych edycji. Sprawcę rozrzuconia odeszów w Broku, Lubnickiego Lejzora ujęto i przekazano z materiałami do oskarżenia sądziemu śledczemu na powiat ostrowski.

Powiat Białostocki:

Dnia 26.b.m. na zebraniu strajkujących włóknarzy w Białymstoku w lokalu OKR.PPS. rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odeszów p.t. "Do włóknarzy i ogółu robotniczego w Białymstoku", podpis. przez białostockie Komitety okręgowe KPZB. i ZMKZB, dat. w czerwcu.

Powiat Bielsk - Podlanski :

W dniu 11.b.m. na skupie granicznym lasów państwowych około wsi Piliki gm. Lubin ujawniono napis w języku rosyjskim o treści następującej: " Skoro budziet wiezdzie siemla nie pańskaja, a raboczaja i krestjańskaja". Napis uskuteczniiony został ołówkiem.

Zauważono, że w czasie pobytu w areszcie powiatowym zatrzymana Wiera Bajdzińska z Siemiatycz /: vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.25 z dnia 23.b.m.:/ nakłaniała osadzone z nią w jednej celi Marię Murawską i Zofję Iwaniuk, / przebywające w areszcie za wykroczenia natury kryminalnej /, do podjęcia pracy komunistycznej przez wciągnięcie córki Marji Murawskiej Jadwigi do prowadzenia agitacji wywrotowej.

Powiat Ostrołęcki:

Znany ze swej działalności komunistycznej na terenie powiatu ostrołęckiego Szlama Gynamon zorganizował z elementów komunizujących Związek Skutających Kobiet, obecnie zaś organizuje związki robotników młynarskich i piekarskich oraz furmanów i tragarzy.

W dniu 20 b.m. w lokalu Związku skórszanego w Ostrołęce Szlama Gynamon wygłosił odczyt n.t. " Czy młody robotnik może należeć do

IV. Ruch zawodowy.

Powiat Szczeczyński:

Dnia 24.bm. odbyło się w Grajewie zebranie miejscowego oddziału Związku Rzem.Chrześc., na którym dokonano wyborów delegatów tegoż związku na mający się odbyć w dniu 8.VII.rb. w Białymstoku wojewódzki zjazd Cechów. Wybrani zostali: Tombacher Jan /Ch.D./ i Lipowski Michał /B.B./. Obecnych było około 40 osób.-

Powiat Wys.Mazowiecki:

Dnia 17 bm. w Łapach odbyło się zebranie członków lokalnego oddziału Z.Z.P. z następującym porządkiem dziennym: ogólna sytuacja kolejarzy, wybory nowego zarządu i wolne wnioski. Przewodni-czył Kulesza Stanisław, sekretarzem Leokajtis Stanisław. O sytuacji kolejarzy mówił delegat centrali Z.Z.P. Nowakowski, który wspominał m.in. o przyznaniu przez Sejm urzędnikom i pracownikom państwowym 15% podwyżki, przyczem zaznaczył że Rząd i Sejm ponoszą winę za to, że urzędnicy i pracownicy państwowi nie otrzymali 25% podwyżki. Mówiąc specjalnie o kolejarzach oświadczył, że koleje państwowe stanowią państwowe przedsiębiorstwo samowystarczalne i przeto jeżeli można było wyasygnować 229 milionów na roboty inwestycyjne, to można było również znaleźć pokrycie na lepszą poprawę bytu pracowników kolejowych. Mówca poruszył w końcu sprawę translokacji z Łap Uniebkzy, Buniewskiego i Maroźnego, wyjaśniając, że sprawa ta została już ostatecznie załatwiona w ten sposób, iż według wyjaśnienia M.S.Wewn. wymienieni zostali z Łap translokowani, jako politycznie niepewni i do Łap powrócić nie mogą. W trakcie wyjaśnienia Nowakowski z całym naciskiem podkreślił, że Z.Z.P., jako organizacja czysto zawodowa polityki nie uprawia i nie będzie tolerowała w swych szeregach partyjników, którzy pod przykrywką Z.Z.P. chcieliby uprawiać politykę, subsydjowaną przez Moskwę. Następnie przystąpiono do wyboru nowego zarządu, w którego skład weszli: Kulesza Stanisław - prezes, Leokajtis Stanisław - sekretarz, Wojnicki Stanisław - skarbnik, a jako zastępcy - Malewski Stanisław i Godlewski Władysław. Do Komisji rewizyjnej zaś zostali

ferencje delegatów strajkujących włóknarzy i przemysłowców nie dawały rezultatu, gdyż przemysłowcy zgadzali się jedynie na podwyżkę w wysokości 6%, nie przyjmując do wiadomości obietnicy Okr. Insp. Pracy, dotyczącej podwyższenia zarobków w białostockim przemyśle włókienniczym o 8%.-

Na dość burzliwym i tłumnym zebraniu w dniu 24 b.m. strajkujący obniżyli swe żądania do 16 i 18% podwyżki, pomimo sprzeciwów i odmiennych wieńców Szepsela Kana i Motela Radyszczna, popieranych przez grupę komunistujących robotników.-

Podrażnieni zajęciem przez przemysłowców stanowiskiem, strajkujący na zebraniu w dniu 25 b.m. oświadczyli się za ogłoszeniem demonstracyjnego strajku powszechnego.-

Tegoż dnia odbyło się zebranie Okręgowej Komisji Kl. Związków Zawodowych przy udziale delegatów wszystkich związków zawodowych, reprezentowanych w tej Komisji. Po burzliwej dyskusji uchwalono na zebraniu proklamowanie w dniu 26 b.m. ogólnego strajku.-

Wieczorem dn. 25 b.m. odbyła się ostatnia konferencja delegatów robotników i przemysłowców pod przewodnictwem Obwodowego Inspektora Pracy.-

Na konferencję tę przybył w celach informacyjnych Starosta Białostocki, który wygłosił dłuższe przemówienie, nawołując obie strony do ustępstw i zlikwidowania strajku. Konferencja trwała do godz. 2 w nocy. Wynikiem jej było zaoferowanie przez przemysłowców podwyżki w wysokości 9%.-

W dniu następnym t.j. 26 b.m. odbyło się zebranie strajkujących włóknarzy przy udziale około 400 osób pod przewodnictwem Regibelli Aleksandra, który złożył sprawozdanie z odbytej konferencji w dniu 25 b.m. w lokalu B.O.S.O. z delegacją przemysłowców. Zaznaczył on, że po długotrwałych debatach przemysłowcy zaproponowali ostateczną podwyżkę w wysokości 9% i, że o większej podwyżce robotnicy marzyć nie mogą, wobec czego należy zastanowić się, czy strajk przerwać, czy też beznadziejnie strajkować dalej. Następny mówca Szepsel Kan, komunista, atakował delegację robotniczą za jej ugodowość względem przemysłowców i nazwał zdradą in-

robotników i 22 pracowników umysłowych; łącznie - 432 os.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 27 bm. w Grodnie i powiecie było 777 bezrobotnych /dn. 20 bm. - 704 bezrobotnych/, w tym robotników przemysłu hutniczego - 50, metalurgicznego - 19, budowlanego - 10, spożywczego - 199, chemicznego - 3, robotników rolnych - 34, niewykwalifikowanych - 253, wykwalifikowanych - 126 i pracowników umysłowych - 83. Zapomogi w tym dniu pobierało 75 osób.-

Powiat Łomżyński:

Bez pracy pozostaje w powiecie 110 robotników, z których większość zgłosiła pobiera 7.-

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Dnia 19 bm. na odcinku kolei Czarnowo-Włoczek zastrajkowało 1 robotników sezonowych, zatrudnionych przy remoncie torów. Żądają podwyżki płacy dziennej z 3 zł 30 gr. do 4 zł. Ponieważ miejscowe władze kolejowe tego żądania podwyżki nie mogły uwzględnić, czterech robotników po 3-ich dniach strajku przystąpiło do pracy na poprzednich warunkach. Pozostali trzej strajkują obecnie także, by mogli na dawnych warunkach przystąpić do pracy. Miejscowe władze kolejowe przyszyły ich prośby uwzględnić.-

VI. Ruch społeczny, wyznaniowy i spółdzielczy.

organizacje przysposobienia wojskowego i wych. fiz.

Powiat Szczuczynski:

Dnia 23.bm. zawiązany został w osadzie Wąsosz komitet P.W.i W.F. w którego skład weszli: Świdorski Władysław, wójt gminy - jako przewodniczący /Ch.D./, Perkowski Józef, nauczyciel - sekretarz /B.B./ oraz członkowie - ks. Skomorowski, Józef, Bednarowicz Józef /BB/, Psikus Kazimierz, Małysiewicz ~~XXXXXX~~ Basyli, nauczyciel, Mienkowski Bolesław /BB/, Bryłanka Maria, nauczycielka /BB/ i Sulewski Konstanty, pisarz gminy/BB/-

szy, że w czasie wyborów do Sejmu oddano w Czyżach kilkadziesiąt głosów na listę Nr. 13, wnosząc można, że nie-uszanowanie krzyżów na mogiłach i wypasanie żak cerkiewnych było do pewnego stopnia skutkiem agitacji komunistycznej.-

Sprawców dokonanych przestępstw aresztowano i przekazano z materiałami dochodzenia władzom sądowym.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 24 bm. na Rémłowie około Grodna zostało dokonane uroczyste otwarcie lotniska L.O.P.P.- W uroczystości udział wzięli przedstawiciele władz wojskowych, państwowych, samorządowych i organizacyj społecznych oraz tłumy ludności. Poświęcenia lotniska dokonał ks. major Krystyn, wygłaszając do zebranej publiczności okolicznościowe przemówienie. Następnie D-ca OK. III. gen. Litwinowicz mówił o zadaniach lotnictwa przy obronie granic Państwa. Ponadto przemawiał prezydent m. Grodna Rogalewicz, prezes Powiatowego Komitetu L.O.P.P. Na uroczystość przybyły 4 samoloty wojskowe z 11 pułku myśliwskiego z Lidy oraz 1 samolot L.O.P.P. z Wilna, które po zademonstrowaniu lotów odleciały z powrotem do swych miejsc.-

Dnia 18 bm. w m. Łunnie odbyło się zebranie członków Kasy Stefczyka, na którym poruszano sprawy udzielenia pożyczek rolnikom. Uchwalono udzielać jak najdalej idącej pomocy drobnemu rolnictwu.-

W m. Wołpie staraniem miejscowych gospodarzy w najbliższych dniach ma być założone kółko rolnicze z Grabickim Feliksem, młynarzem na czele.-

Dnia w czerwcu rb. w urzędzie gminnym w Dubnie została założona Kasa Stefczyka, do której na członków narazie zapisały się 23 osoby. Do zarządu zostali wybrani: Borońawko Jakób ze wsi Książewośce, b. nauczyciel, Szucki Klemens, obecny wójt gminy Dubno i Sitkiewicz Stefan, mieszkaniec wsi Dubna.-

Z działalności Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej w okresie sprawozdawczym zanotowano jedynie intensywniejszą akcję kół w wsi Prokopowice, gminy Indura. Koło to w dniu 17 bm. urządziło

s innych powiatów w ogólnej liczbie około 400 osób. Łącznie z miejscowymi członkami "Sokoła" udział w uroczystości wzięło około 600 osób. Po poświęceniu sztandaru odbyły się popis gimnastyczny.-

Powiat Wołkowyski:

Dnia 24 bm. we wsi Jatwież, gminy biskupińskiej w rzecze Rosz odbył się chrzest baptystów. Chrzest przyjął 5 osób. Obrządku chrztu dokonał kaszodzieja Kireun.-

mania kontaktu z żydami, mieszkającymi w Rosji Sow. Obecnych - około 250 osób. -

Powiat Grodzieński :

W ub. tygodniu w m. Skidlu odbyło się otwarcie szkoły żydowskiej "Tora Wodat". Na otwarcie szkoły przybył fundator jej niejaki Gierszewski Pinchas, pochodzący ze Skidla, a obecnie zamieszkały w Łodzi, gdzie posiada fabrykę. Wymieniony z własnych funduszy wybudował tę szkołę i utrzymuje ją. Ponadto Gierszewski zaoferował 500 złotych na budowę domu strażackiego w Skidlu i zapowiedział dalsze popieranie straży gminowej. Ludność żydowska w Skidlu fundatora przyjmowała oświeceniście. -

Powiat Łomżyński :

Dnia 24. b.m. odbył się w Łomży przy udziale około 100 osób wiec prawego Poalej-Sjonu. Przemawiał Abram Zielenko z Warszawy. Przedstawił on historyczny rozwój ruchu młodzieżowej żydowskiej i jej odrodzenie, a następnie wyjaśnił postulaty młodzieżowej robotniczej, nawołując ją do intensyfikacji pracy. Nawoływał również, by Poalej - Sjon prawica - solidaryzowała się w pracy z P.P.S., gdyż tylko przy wspólnym wysiłku będzie można osiągnąć w przyszłości ~~wymagane~~ ^{wymagane} określone cele. -

Powiat Wołkowyski :

Dnia 25. b.m. w Wołkowysku odbyło się zebranie przedwyborcze do Zarządu gminy wyznaniowej żydowskiej. Przemawiał rabin Kossowski. Konkretnych uchwał nie powzięto. Obecnych - około 300 osób. -

b/ białoruski :

Powiat Grodzieński :

Hartki Towarzystwa Szkoły Białoruskiej w okresie sprawozdawczym działalności kulturalno - oświatowej, również organizacyjnej nie przejawiały. -

B. bromadowcy i działacze Towarzystwa Szkoły Białoruskiej

VIII. Szpiegostwo.

Powiat Suwalski :

Wdrożono dochodzenia przeciwko Kazimierzowi Nielkuszowi i Józefowi Woźniakowskiemu z Wojtkiem oraz Piotrowi Leonowiczowi z Puńska, poszlakowanym o działalność antypaństwową, należenia do K.O.Z.O. i szpiegostwo na rzecz Litwy. -

IX. R ó ż n e .

a/ Nadużycia na szkodę Państwa.

Powiat Bielski - Podlaski :

Dnia 19.b.m. przez Inspektora Poczt i Telegrafów Dyrekcji Warszawskiej został zawieszony w czynnościach służbowych Jan Raczyński, naczelnik urzędu pocztowego w Boćkach pod zarzutem wykradania dolarów z listów amerykańskich. -

b/ Zachowanie się duchowieństwa.

Powiat Sokólski :

Pomiędzy proboszczem parafii rzymsko-katolickiej w Szudziaku wie ks. Wojciechowskim Edwardem, a miejscowym organistą Nieściorom Janem od dłuższego czasu panują nieprzejawne stosunki, gdyż ks. Wojciechowski stara się usunąć Nieściora ze stanowiska organisty, ten zaś ze swej strony nie nosi się z zamiarem ustąpienia. W tych dniach organista Nieścior zawarł z Komitetem Kościelnym ^{umowę} na przeciąg jednego roku. Ks. proboszcz Wojciechowski w dniu 10. czerwca r.b. przed rozpoczęciem Mszy Świątej zgromił z ambony Komitet Kościelny na zawieranie umów z organistą Nieściorom bez jego wiedzy i zezwolenia oraz oznajmił, że napisze doniesienie do władz wyższych kościelnych, a do czasu rozstrzygnięcia tej kwestji nie będzie odprawiać w kościele i czynił posług kościelnych za wyjątkiem spowiedzi chorych, chrztów

spowodował Gasberak Tomasz, mieszkaniec tejże wsi, lat 25, umysłowo chory, podpalając dom, w którym mieszkał. Wymienionego przesłano do Zakładu dla umysłowo - chorych w Tworzech.

Powiat Augustowski :

Dnia 22.b.m. w osadzie Lipsk, spłonęło 6 domów mieszkalnych oraz 9 zabudowań gospodarczych wraz z inwentarzem żywym i martwym. Straty wynoszą 76500 zł. Pożar spowodowany został przez małoletnie dzieci jednego z pogorzalców Siemionowicza Macieja, które pozostawione bez opieki rodziców, bawiąc się zapalnikami, zapaliły skomę, znajdującą się koło chlewa Siemionowicza.

Białystok, dnia 22 czerwca 1928 r.

Z a W o j e w o d ę :

A. G. Naczelnik Wydziału Resp. Publ.

II. Ruch polityczny.

a/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Sokólski :

Dnia 29. czerwca b.r. na wiecu sprawozdawczym we wsi Suchowola, odbytym przy udziale około tysiąca osób, poseł Sawicki omawiał prace Sejmu nad budżetem Państwa, przy czem starał się dowiedzieć, że jedynie Stronnictwo Chłopskie zgłosiło do Budżetu szereg poprawek, dyktowanych interesami włościanstwa. Dalej poseł podkreślał rzekome nadużycia wyborcze władz administracyjnych i wreszcie dał wyraz ubolewaniu, że Rząd dzięki konspiracyjnie wobec czego nawet posłowie nie są należycie poinformowani o zamiarach Rządu na najbliższą przyszłość. -

Identyczne w treści przemówienie poseł Sawicki wygłosił na wiecu sprawozdawczym dnia 1. b. m. w osadzie Sidra. / obecnych około 150 osób /. Z przemówienia jego na tym wiecu wynika, że Stronnictwo Chłopskie zamierza w najbliższym czasie zorganizować sekretarjaty powiatowe w Białymstoku, Wołkowysku i Sokółce. -

Powiat Grodzieński :

W ubiegłym tygodniu przybył do Grodna działacz Stronnictwa Chłopskiego Munejkin Aleksander, który przystąpił do zorganizowania na nowo Sekretarjatu Okręgowego Stronnictwa Chłopskiego. W związku z tem Urząd Wojewódski zaznacza, że Sekretarjat Okręgowy Stronnictwa Chłopskiego w Grodnie utworzony w roku 1927. przez Sieradskiego Franciszka, urzędnika pocztowego, już w czasie kampanji przedwyborczej do Sejmu i Senatu zaprzestał swej działalności. Obecnie Sekretarjat Okręgowy ma się mieścić przy ulicy Stanisławowskiej Nr. 11. w Grodnie i w najbliższym czasie rozpocząć działalność w powiecie celem powołania do życia zorganizowanych w końcu 1927 r. Kół Stronnictwa Chłopskiego, które podobnie jak i Sekretarjat Okręgowy nie dawały ^{dotąd} o sobie znaku życia. -

III. Ruch zawodowy.

Powiat Suwalski :

Dnia 1.b.m.w Suwałkach odbyło się doroczne zebranie członków miejscowego Koła Polskiego Związku Kolejowców z udziałem delegatów z Warszawy Jędrzeckiego Franciszka i z Wilna - Zebryka Franciszka. Obecnych było około 60 osób. Po odczytaniu i przedyskutowaniu sprawozdań z działalności Zarządu Koła oraz omówieniu spraw organizacyjnych, przystąpiono do wyborów nowego zarządu Koła, do którego weszli: Mikołaj Panek - prezes, Edward Dowbor - zastępca prezesa, Aluk Rot - sekretarz, Plesiewicz - skarbnik oraz Kazimierz Gucoski i Mikołaj Kozłowski - członkowie Zarządu wszyscy pracownicy kolejowi, mało znani z politycznej, społecznej i zawodowej działalności. -

Powiat Białostocki :

Dnia 27.ub.m.w Białymstoku odbyło się zebranie sekcji lonkistników - tkaczy pod przewodnictwem Zdzisława Joasy. Na zebraniu omawiano sprawę nieprzyniesienia lonkistnikom przez fabrykantów 9% podwyżki, jaką otrzymali inni robotnicy. Do pertraktowania z przemysłowcami wybrano delegację, w której skład weszli: Jakób Popkewski, Mosem Frankel, Pejsach Michal, Rajmud Jonel, Abram Mielnicki, Jakób Węgroraki, Wolf Kozłowski i Grynowieg Gdala. Obecnych na zebraniu było około 150 osób. -

Dnia 4.b.m.w Białymstoku odbyło się zebranie organizacyjne Korporacji Koncentrowanych Mistrzów Kominarskich Województwa Białostockiego pod przewodnictwem Trembolewskiego. - Na zebraniu omawiano sprawy założenia korporacji mistrzów kominarskich. Młodec Trembolewski odczytał zebranym statut mającej powstać korporacji i wyjaśnił cel oraz znaczenie tej korporacji, po czym wybrano komisję organizacyjną, w której skład weszli - Trembolewski z Białegostoku, Pura z Łomży, Marcełi Szechowski z Ostrołęki i Wołkowiński z Grajewa. -

/ dnia 27.ub.m. - 777 bezrobotnych / w tem robotników przemysłu
lignitowego - 49, metalurgicznego - 16, budowlanego - 3, spożywczo-
go - 194, chemicznego - 2, robotników rolnych - 6, wykwalifi-
kowanych - 94, niewykwalifikowanych - 227. Z zasiłków korzysta
104 osób. -

Powiat Augustowski :

Bez pracy w powiecie pozostaje 35 robotników, zapomogi
otrzymuje 25 osób. -

W dniu 1.b.m. w Zakładach Drzewnych na Lipowcu zosta-
ła ogłoszona redukcja 70 robotników z wypowiedzeniem dwutygodniowe.

-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-o-

VII. Ruch społeczny, wyznaniowy i spółdzielczy,
organizacje przysposobienia wojskowego i
wychowania fizycznego.

Powiat Sokólski :

Dnia 1.b.m. odbyło się w Suchowoli ~~zakończona~~ poświęce-
nie mleczarni spółdzielczej, zorganizowanej przez Wydział Powia-
towy Sejmiku Sokólskiego. -

Powiat Łomżyński :

Dnia 1.b.m. w Łomży z inicjatywy łomżyńskiego Okręgowego
Oddziału Zrzeszenia Patronatów Młodzieży odbył się pod protek-
toratem ks. biskupa Łukomskiego zjazd delegatów Stowarzyszeń
Młodzieży Chrześcijańskiej ze wszystkich powiatów Woje-
wództwa Białostockiego. Na zjazd przybyło około 400 osób, mło-
dzieży obojga płci. Zbiórka odbyła się na placu Zambruskim,
skąd zebrana młodzież udała się ze sztandarami swych organiza-
cyj na nabożeństwo do katedry, po nabożeństwie zaś na placu
Siemkiewicza odbyła się defilada. W godzinach popołudniowych na
stadionie wojskowym w Łomży odbyły się gry, zabawy i popis

Powiat Grodzieński :

Dnia 24.ub.m.m.Indurze odbyło się zebranie organizacyjne miejscowych obywateli w celu utworzenia komitetu Obrony Kresów Zachodnich. Po dyskusji dokonano wyborów prezydium komitetu w następującym składzie: Prezes Filipowicz Serafin, były naczelnik Urzędu Pocztowo-Telegraficznego w Indurze, sekretarz - Kimbar Juliusz, zastępca sekretarza Magistratu, skarbnik - Rutkowski Jan, felczer wódec. w Indurze. Komitet postanowił przystąpić w najbliższych dniach do zgromadzenia funduszków na kolonje letnie dla dzieci polskich z Niemiec drogą urządzania kwest ulicznych i zbierania ofiar na listy otwarte. -

Dnia 26.ub.m. sawiązał się podobny Komitet Obrony Kresów Zachodnich w Kamionce. -

W okresie sprawozdawczym Starosta Grodzieński objeżdżał poszczególne gminy w powiecie, w których przyjmował przysięgę od nowo wybranych sołtysów i ich zastępców. Przy tej okazji Starosta zachęcał sołtysów do pracy państwowo - społecznej i zainteresowania się stanem gospodarczym ludności, a zarazem wyjaśniał, że Rząd podejmuje wysiłki celem przyjęcia w pomocę włościanstwu. -

Powiat Ostrów - Mazowiecki:

Dnia 29.ub.m. w Brańszczyku odbyło się zebranie członków Straży Ogniovej, na którym wybrano ^{na} prezesa Straży emerytowanego generała Bitnera, stale zamieszkałego w Brańszczyku. Zebranie uchwaliło ponadto przystąpić do budowy własnej szopy strażackiej. -

.....
VII. Buch narodowościowy.

a/ Żydowski :

Powiat Sokólski :

W związku ze zbliżającymi się wyborami do zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej w Sokółce ukonstytuowała się komisja wyborcza w składzie następującym: Gzarnes Mordchel - przewodniczący,

Powiat Wołkowyski:

Dnia 30.ub.m. w Wołkowysku mieszkalec m. Wołkowyska sjonista Heller Leon wygłosił odczyt o rozwoju ruchu sjonistycznego. Na odczycie Hellera Leona przemawiał również przybyły z Warszawy sjonista Lewit Leon, który oświadczył m.in., że nastąpiło porozumienie pomiędzy organizacjami sjonistycznymi w Ameryce i Europie, a następnie nawoływał zebranych, by przy wyborach do zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej głosowano na ludzi nowicjów.

Tegoż dnia w Wołkowysku odbyło się zebranie przedwyborcze do Zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej, na którym przemawiał ogólnie o znaczeniu wyborów do gmin wyznaniowych żydowskich rabin Izak Kossowski. - Obecnych - około 200 osób. -

Dnia 30.ub.m. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków Związku Drobnych Kupców; omawiano sprawy związane z wyborami do zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej. Obecnych - około 50 osób. -

Dnia 28.ub.m. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków Zjednoczenia Bezpartyjnego Bloku Wyborców do zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej. Przemawiali rabin Izak Kossowski i Szlosberg Eljasz, na których wniosek ustalono listę kandydatów Bloku. Na liście tej figurują: Rajkowski Ela, Wajnsztejn Jankiel, Ditzkowski Lejba, Nowogródzki Icko, Szayff Mejer, Junowicz Josel, Eljewicz Ela, Markus Abram Ela. Obecnych - około 180 osób. -

Powiat Białostocki:

Dnia 1.b.m. w Białymstoku odbyło się zebranie przedwyborcze do zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej, zwołane przez Organ "Misrachi". Przewodniczył Chaim Bagon. Omawiano wyłącznie sprawy wyborcze. Mówcy Chaim Bagon i Szapiro nawoływali zebranych do głosowania na listę "Misrachi". Obecnych - 26 osób. -

Tegoż dnia w Białymstoku odbyło się zebranie członków Związku Drobnych Kupców pod przewodnictwem Szlosberga. Przemawiali: Szlosberg, Jannaszewicz, Rubinsztejn i Epsztejn na temat zbliżających się wyborów do zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej. - Obecnych - 35 osób. -

klasne szkoły prywatne. Dalej poseł Grünbaum ubolewał nad tem że Rząd, a zwłaszcza Premier Marszałek Piłsudski i Minister Spraw Wewnętrznych Składkowski uniżają wszelkich konferencyj z przedstawicielami żydów i że pod tym względem za poprzednich rządów było lepiej. -

Podkreślając w końcu, że Żydzi nie poprzestaną na obietnicach Rządu, poseł Grünbaum stwierdził, że klub jego będzie nadal słał po raz obranej linii działania politycznego. -

Na zakończenie wiecu uchwalono rezolucję, wyrażającą uznanie klubowi posła Grünbauma za jego działalność na terenie Sejmu i upoważniającą ten klub do kontynuowania nadal tej działalności. -

Ogólnie przemówienie posła Grünbauma miało charakter wybitnie opozycyjny, przyczem dodać należy, że w niektórych momentach przemówienia poświęconych krytyce Rządu poseł Grünbaum ukrywał swe wywody, dając do zrozumienia gestem, że wszystkiego powiedzieć nie może. -

Obecnych na wiecu było około 500 osób. -

Dnia 23. ub. m. z inicjatywy organizacji Poalej-Sjon w Krynkach, działaczb Poalej-Sjonu z Warszawy Białopolski Icko wygłosił tamże odczyt o akcji odbudowy Palestyny. Prelegent obrazował kwestję emigracji żydów do Palestyny i krytykował działalność organizacji sjonistycznej. Obecnych na odczycie było około 120 osób, przeważała młodzież żydowska. -

Powiat Ostrów-Nasowiecki:

Wśród członków Zarządu Organ. Sjonistycznej w Broku powstał rozdział na tle dążenia części członków tego Zarządu do założenia w Broku Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego "Tarbut". - Wobec tego, że większość Zarządu wypowiedziała się przeciwko tej koncepcji i wyklaczyła projektodawców z Zarządu, ci ostatni w osobach Zelmana Zarębskiego i Motela Grynberga udali się do Centrali Stowarzyszenia "Tarbut" w Warszawie, gdzie uzyskali zezwolenie na otwarcie Oddziału w Broku. O wydaniu zezwolenia Centrala "Tarbut" powiadomiła Starostwo. Organizatorami oddziału są: Jankiel Rotstejn, Zelman Zarębski i Motel Grynberg. Nieporozumienia dotąd

c/ Litewski :

Powiat Suwalski :

We wsi Zegały, gminy Berżniki organizowany jest oddział
T-wa Św. Kazimierza; zebranie organizacyjne odbyło się na 8 b.m.

VIII. R ó ż n e .

a/ Kłęska żywiołowa.

Burza, która przeszła nad Województwem Białostockim dnia 4.
b.m., dokonała poważnych zniszczeń zasiewów, drzewostanu, budynków,
sieci telefonicznej i telegraficznej oraz wszelkiego rodzaju uru-
dzeń technicznych w powiatach ostrowskim, wys.-mazowieckim, biało-
stockim oraz częściowo w powiatach bielskim, sokólskim i grodzień-
skim. - Ogółem zniszczeniu uległo w tych powiatach 5 kominów fab-
rycznych, około 20 wiatraków, 40 zagród gospodarskich, kilkanaście
tysięcy drzew. -

Ponadto huragan zniszczył na dłuższej przestrzeni trasy tele-
foniczne. - Śmierć poniosły dwie osoby; ciężkie uszkodzenia ciała
6 osób. -

Stopień zniszczenia zasiewów znaczny. -

b/ A r e s t o w a n i a :

Dnia 29.ub.m. został zatrzymany w Sokółkach Icko Hepner, stały
zamieszkały w Równem / Województwo Wołyńskie /, który na posterun-
ku Policji Państwowej w Sokółkach i w Powiatowej Komendzie P.P.
w Wys.-Mazowieckiem zeznał, że został przysłany do Sokół przez
Kierownika Wydziału Śledczego P.P. w Równem, / którego miał być
konfidentem /, w celu obserwowania komunistów, przybyłych z Równa
do Sokół dla odbycia tu konferencji partyjnej. Po sprawdzeniu
okazało się, że Hepner nie jest konfidentem wspomnianego Wydziału
Śledczego i, że wszystkie fakty przez niego podane są kłamstwem.

166 i 27 chlewów na szkodę Roszkowskiego Mikołaja i innych.-
Pożar powstał od zaprószenia ognia z papierosów palonych w sto-
le Roszkowskiego przez synów jego Szymona i Stanisława. Straty
noszą 30.400 zł.-

f/ Uzupełnienie.

Vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 23 z dnia
1.VI.b.r.

Powiat Szawalski :

Aleksandrowicz Adam, oskarżony o udział w zabójstwie poster.
P.P. Rossaka i sekretarza gminnego Służewskiego w nocy na 9.VI.28
przekroczył granicę polsko-litewską i nazajutrz zgłosił się do
Starostwa w Łosdziejach, gdzie został zatrzymany i oddany ony do
Marjampola, a stąd do Kowna. Aleksandrowicz prosił władze litewskie
o niewydawanie go w ręce władz polskich, zapodając je do czasu, do
dokonał zabójstwa policjanta i sekretarza gminnego, jak również, iż
nosił się właściwie z zamiarem zabicia wójta i proboszcza, prętko
wyrasik ubolewanie iż zabił faktycznie ludzi najmniej winnych.-

Powiat Grodzieński

Zabójca siostrzaka W.P. Dworzanowskiego, Artjomow Włodzimierz
został ujęty i przekazany władzom sądowym.-

Białystok dnia 7. lipca 1928 r.

Z a W o j e w o d ę :

z. Haczelnik Wydziału Bezp. Publ.

Wojewódzkiego.

W kwestji ruchu białostockiego Wzrost Wojewódzki zaznacza, że sprawa szkolna, dążąc do zaspokojenia potrzeb powstającego Koła białostockiego, zorganizowały w Grodnie kurs dla białostockiego dla nauczycieli szkół powszechnych, uczących w miejscowościach powiatu, zamieszkiwanych przez ludność białostocką. Na kursu uczestniczyło 33-ich nauczycieli, wykłada kierownik szkoły białostockiej w Grodnie Fiedoruk Włodzimierz, znany działacz białostocki.

Wydarzenia z ubiegłego tygodnia zamykają represje organów służby bezpieczeństwa względem OK KPZB Białystok którego znaczną część obsady została aresztowana. Represje te odskoniły dążenia Komitetów Centralnych KPP i KPZB do wyposażenia omawianego OK, personalnie, finansowo i technicznie tak, by mógł podjąć on szeroko dotychczasową działalność. Dążenia te w właściwym czasie zostały sparlizowane.

II. Ruch Polityczny.

a/ Stronnictwo Chłopskie.

Funkcja Grodzka

Kierownik Sekretariatu Okręgowego Stronnictwa Chłopskiego w Grodnie Mustejkin Aleksander w okresie sprawozdawczym objechał wschodnią część Grodzkiej, gdzie zorganizował szereg Kół lokalnych Stronnictwa, a mianowicie: dnia 4.b.m. Mustejkin urządził zebrania organizacyjne we wsiach Palnicy II i Palnicy I., dnia 5.b.m. w Plebaniskach i Wierszpolu oraz dnia 6.b.m. w Leśnicy, Barbarycach, Głębaczach i w Cidowiczach.

We wsi Palnicy II. zostało zorganizowane Koło, do którego zapisało się 10-ciu członków, z pośród których do zarządu Koła wybrano: Jursę Nikodema - prezes, Baluka Jana - I. wiceprezes, Kizielewski Go Bolek - II. wiceprezes, Baluka Leona - sekretarz i Dominika

Koła stanowią: Siemieniśczuk Romuald - prezes, Kuczyński Hipolit - zastępcą, Kurkowiec Józef - 2. zastępcą, Mikosta Antoni - sekretarz i Sinko Adam - skarbnik.

Przedmiotem należy, że we wsiach Wierzbopolu i Leśnicy były zorganizowane Koła Stronnictwa Chłopskiego w listopadzie 1927 roku, jednakże Koła te w okresie wyborczym do Sejmu i Senatu rozwiązały się samorzutnie.

Powiat Wołkowyski :

Dnia 7. b. m. we wsi Mołynta, gminy Hsćciośw odbyło się zebranie Stronnictwa Chłopskiego, na którym przemawiał Sosnowski, kierownik Sekretariatu Powiatowego Stronnictwa w Wołkowysku. Obecnych - około 30 osób.

b/ Chrześcijańska Demokracja.

Powiat Grodzieński :

Dnia 8. b. m. w m. Wołpie odbył się wiec sprawozdawczy posła Pułkjana Romualda. Na wiecu zgromadziło się około 250 słuchaczy. Poseł Pułkjan w przemówieniu swem omówił przebieg pierwszej sesji obecnego Sejmu, charakteryzując szczegółowo pracę posłów, wybranych z listy Nr 25. Zainteresowanie wiecem było słabe i w czasie trwania wiecu część słuchaczy rozmuska się.

Powiat Białostocki :

Dnia 8. b. m. na placu przy kościele w Gonimądzu odbył się wiec sprawozdawczy posła Urbańskiego Franciszka, który krytykował działalność Rządu pomazowieckiego, poruszał sprawy podatkowe, rzekomo nieracjonalnego użycia pożyczki zagranicznej i lekceważenia Sejmu przez Rząd oraz nawoływał zebranych do protestu przeciw uchwałom usunięcia z programu nauczania w szkołach religji. Na wiecu uchwalono rezolucję w redakcji posła Urbańskiego, domagającą się skomasywania podatków i utrzymania w szkołach nauczania religji. Obecnych - 400 osób.

ków zorganizowanych w Koła, na których prowadzona jest akcja uświadamiająca o znaczeniu ruchu komunistycznego dla klasy robotniczej. W ostatnim czasie wśród członków Z.M.K. kolportowana jest broszura Józefa Rogulskiego p.t. "Demokracja burżuazyjna, czy Rząd robotniczo-chłopski" oraz czasopismo żargonowe "Frajdenkier". -

Według tychże informacji, komuniści zamierzali w okresie od 7 - 13 b.m. kolportować literaturę komunistyczną. Wiadomości te znalazły potwierdzenie, ponieważ w nocy z 7. na 8. b.m. znaleziono w Zambrowie 5 odesw komunistycznych. Swoich edycji, notowanych w poprzednich sprawozdaniach sytuacyjnych. -

Powiat Białostocki :

Ad punkt ten w sytuacyjnym sprawozdaniu tygodniowym Nr. 27. z dnia 7. b.m. -

W związku z aresztowaniem sekretarza OK. ZMK. Białystok Lichtenbauma Abrama - Herssa poddano poufnej obserwacji członków O.K. K.P.Z.B., a szczególnie delegowanych przez KC. KPZB. Do tych należała ps. "Sasha", ps. "Wierka" rzekoma Krejn Gitla c. Abrama, która do Białegostoku przybyła z Wilna, a o której działalności wspomniak w swym zeznaniu aresztowany Lichtenbaum. Ps. "Wierka" zamieszkała z obawy przed aresztowaniem zbliżyła się do Wilna, wobec czego zarządcono obserwację na dworcu kolejowym, w której wyniku w dniu 9. b.m. aresztowano ją w chwili, gdy usiłowała wyjechać do Wilna. -

Krejn Gitlę odprosiła na dworzec Frydman Sara, której córka Margareta Frydman została zatrzymaną, a równocześnie ze względu na wspólną pracę zatrzymano Kucanka Abrama, technika O.K. KPZB., u którego podczas rewizji zakwestjonowano przygotowane i odpowiadające przykrojone papiery do powielania odesw. Równocześnie przeprowadzono rewizję u Ratner Tauby przy ul. Żelaznej Nr. 23, która dobrowolnie wydała bogate archiwum bibuły i broszur komunistycznych, oraz aparat do powielania marki "Wtór" wraz z kliszami i użytymi oryginałami odesw. Oddzielne sprawozdanie Rząd

IV. Ruch zawodowy.

Powiat Szczymski:

Dnia 8.b.m. w Szczymsku odbyło się półroczne walne zebranie członków miejscowego Oddziału Chrześcijańskiego Związku Rzemieślników, na którym omawiano sprawy organizacyjne. Obecnych - około 60 osób.

Powiat Białostocki:

Dnia 8.b.m. w Białymstoku odbył się Zjazd Rzemieślników Województwa Białostockiego. Zjazd poprzedziły ogólna zbiórka wszystkich uczestników Zjazdu i nabożeństwo obojętne z śpiewaniem hymnów przez księdza dziekana Chodyko. Po nabożeństwie utworzył się pochód, który udał się z powrotem do sali obrad.

Zjazd otworzył Grosz Franciszek, który w imieniu wszystkich gości powitał gości. Na wstępie przemówił instruktor rzemieślniczy inż. Głogowski, prezydent miasta Ostrowa, prezes Rady Miejskiej Młynski, profesor Antonowicz i dyrektor szkoły rzemieślniczej Rudnicki, którzy wskazywali na rolę, jaką cechy rzemieślnicze w życiu gospodarszym Państwa winny odegrać. Następnie zostały wygłoszone referaty na temat przyszłego rozwoju pracy, otrzymania kredytu, znaczenia szkolnictwa zawodowego, udziału rzemieślnika na wystawach i t.p. Referaty te wygłoszili Rudnicki, Grosz, Wilczewski i Bolesła. W końcu uchwalono następującą rezolucję: "Zjazd wysyła Radę do powołania Izby Rzemieślniczych; wobec ukazywania się okólnika Min. Przem. i Handlu z dnia 13.III.br. o wydawaniu kart rzemieślniczych wszystkim rzemieślnikom postanowiono prosić, aby karty takie były wydawane tylko tym rzemieślnikom, którzy odpowiadają warunkom określonym w ustawie; 3/ Zjazd wzywa prezydentów do poczynienia kroków w celu obniżenia podatków rzemieślnikom. Zjazd wysłał depesze do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Białostockiej i Pana Ministra Przemysłu i Handlu. Na uroczystości przewodniczył Grosz. Obecnych - około 150 osób.

du wyznaniowej gminy żydowskiej, zorganizowany przez Żydowski Związek Robotniczy "Bund", przy udziale 150 osób, przeważnie młodszych żydowskiej. Na wiecu przemawiali Lewin Lejzor z Warszawy, Wilańczyk Samuel z Białegostoku i Palmicki Kazar z Grodna. Lewin nawoływał zebranych, by w czasie wyborów głosowali na listę Nr. 4. t. j. na listę "Bundu". Wilańczyk - do głosowania na listę Nr. 3. t. j. na listę Związku Rzemieślników Żydowskich, a Palmicki - na listę Nr. 7. t. j. na listę "Poalej-Sjon". Po przemówieniu Palmickiego powtórnie zabrak głosów Lewin, który potępiał organizacje komunistyczne i inne, wobec czego wywiązała się opozycja ze strony sjonistów, która miała przebieg burzliwy i spowodowała bójkę, wobec czego wiec został przez policję rozwiązany.

Dnia 7. b. m. odbyło się zebranie Związku Kupców Żydowskich w Sokółce przy udziale 30 osób. Przemawiali Gudzstejn Jakób i Norawind Wolf z Sokółki, którzy nawoływali zebranych, by podczas wyborów do gminy wyznaniowej żydowskiej w Sokółce wszyscy głosowali za listą Nr. 1. t. j. za listą Związku Kupców. Na przemówienia ich replikowali Gotlib Mowza, Zajdenberg Izak i Chiński Zuziel z listy Nr. 6. / Relig. - Narod. - Sjon - Żydowska w Sokółce /. Przebieg zebrania był burzliwy, wskutek czego zebranie rozwiązano.

Dnia 7. b. m. odbył się wiec przedwyborczy do gminy żydowskiej w lokalu szkoły żydowskiej w Sokółce, zwołany przez Związek Rzemieślników Żydowskich /: lista Nr. 3. - przy udziale około 200 osób. / Na wiecu przemawiał zaproszony prelegent Wilańczyk Samuel, sekretarz Związku Rzemieśln. Żyd. w Białymstoku. W przemówieniu swym nawoływał zebranych, by w czasie wyborów głosowali do gminy wyznaniowej żydowskiej na listę Nr. 3. Następnie zabrak głosów Gynowicz Nosek i Kuśniewicz Aron z Sokółki, przeciwko którym wywiązała się opozycja ze strony sjonistów, wobec czego przewodniczący umieszczony był wiec rozwiązano.

Dnia 8. b. m. odbyły się wybory do zarządów wyznaniowych gmin żydowskich w Sokółce, Nowym Dworze i Suchowoli z wynikiem następującym :

Zylberblat Lejb i Lewin Israel. wszyscy poglądów sjonistycznych, politycznie nieposłakowani.

m. Suchowola :

Do gminy wyznaniowej żydowskiej weszli w drogę kompromis: Pienaczanski Chackiel - kupiec z Suchowoli, Farbastejn Mendel - przemysłowiec, Szwarc Galko, przemysłownik z Suchowoli, Wykużanski Chona - kupiec z Suchowoli, Kudawski Chona z Janowa, Piekar Chackiel z Janowa, Epsztejn Chaim z Janowa i Kruk Edward z Korycina; wszyscy poglądów ortodoksyjnych, politycznie nieposłakowani.

Przebieg wyborów naogół był spokojny.

Powiat Suwalski :

Organizacja skautowa "Ham omer-Hacair" w Sejnach urządziła dnia 2. lipca b.r. także odczyt m.t. "Palestyna w obecnej chwili", wygłoszony przez Popowskiego z Warszawy, zaś 3. lipca br. pogadankę na tenże temat z członkami organizacji i zaproszonymi gośćmi.

Dnia 8. b.m. wspomniana organizacja w Sejnach zorganizowała wieczór żałobny ku uczczeniu pamięci dra Hercla.

Podobny wieczór urządziła Organizacja Sjonistyczna w Suwałkach w lokalu gminy żydowskiej, mówcy, w ich liczbie także prezes oddziału Organizacji Sjonistów - Rewizjonistów, Ryzenberg, podnosili zasługi dra Hercla na polu pracy społecznej dla narodu żydowskiego i sjonizmu. Na zakończenie wieczoru jeden z wybitniejszych młodzieńców sjonistycznych, dyrektor gimnazjum żydowskiego Efron, nawoływał do jak najliczniejszego składania ofiar na odbudowę Palestyny.

Wszystkie te obchody słyły liczną frekwencją publiczności nie oszczędzając się. Liczba obecnych nie przekraczała w każdym wypadku 100 osób, w Suwałkach przebiegała spokojnie i spokojnie.

Powiat Ostrów Maz.:

Dnia 7. b.m. w Ostrowi Mazowieckiej odbyło się zebranie młodzieżowej organizacji sjonistycznej przy udziale około 2000 osób. Na zebraniu ten radni miejscy Holcman, Margulin, Glinka i Kohn składali

Powiat Białostocki:

Dnia 8.b.m. w Białymstoku odbyła się uroczysta akademijska z okazji 24-letniej rocznicy śmierci dr. Hercla. Przemówienia o charakterze licznosciowym wygłosili - dr. Hindes z Warszawy, dr. Brynowski, Gotesdiner i student Serlin. Obecnych - około 150 osób.

Dnia 7.b.m. w Białymstoku z inicjatywy organizacji "Mizrach" odbył się wiec przedwyborczy do zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej pod przewodnictwem Bagana Chaima, który w krótkiej przemowie namawiał obecnych do głosowania na kandydatów wystawionych na liście "Mizrachi", a to dlatego, by Zarząd gminy składał się z członków religijnych. Z kolei przemawiali Szapiro Jakób i Dobkin Jakób na tenże temat. Obecnych - 36 osób.

W dniu 8.b.m. odbył się wiec przedwyborczy, urządzony staraniem żyd. organ. sjonist. Na wiecu przewodniczył dr. Gutman. Przemawiali: Oklak i dr. Hindes z Warszawy, na temat solidarności, unikania rozpraszania głosów na korzyść innych partii i tp. Obecnych - 150 osób.

W dniu 8.b.m. odbyły się wybory do zarządu wyzn. gminy żydow. w Wasilkowie z wynikiem następującym:

uprawnionych do głosowania	234 osób
głosowało	134 "
lista obywatelska Nr. 1. otrzymała	58 głosów
lista rzemieślnicza Nr. 3.	66 "
lista robotnicza Nr. 4. "Bund"	67 "
wniesziono głosów	3 "
Wstrzymało się od głosowania	40 osób.

W dniu 8.b.m. odbyły się wybory do gminy żydowskiej w Zabłudowie z wynikiem następującym:

uprawnionych do głosowania	351 osób
głosowało	311 "
na listę Nr. 1. / Rzeźnicy /	35 "
na listę Nr. 2. / Rzemieślnicy /	127 "
na listę Nr. 3. / Bezpartyjni /	53 "
na listę Nr. 4. / ortodoksi /	36 "
Wstrzymało się od głosowania	40 "

b/ Litewski :

Powiat Suwalski :

Istniejące w powiecie suwalskim oddziały T-wa św. Kazimierza zorganizowały ostatnio szereg przedstawień teatralnych i zabaw;

kach. Odegrano: Komedję jednoaktową p.t. "Boty" i 2-aktową "Mikł-
tow Łabod". Po zakończeniu przedstawienia odbyła się zabawa tańce-
ma. Obecnych - około 70 osób. -

VI. Kryzys w przemyśle, bezrobocie i strajki.

Powiat Łomżyński :

Bez pracy pozostaje w Łomży i powiecie 110 robotników; z sa-
mich ustawowych korzysta 7 osób.

Dnia 4.b.m. w fabryce narzędzi rolniczych Orłowskiego w Łom-
ży wynikł zatarg pomiędzy robotnikiem Wenclem, prezesem Związku
Metalowców, a drugim robotnikiem Bilskim, który agitowany przez Wen-
clą odmówił należenia do Związku. Zatarg starał się zlikwidować
właściciel fabryki Orłowski, zwracając uwagę Wencelowi, by zaniechał
prowadzenia w fabryce agitacji na rzecz Związku Metalowców. Na ten
tło powstała sprzeczka, skutkiem czego Wencel został zupełnie wydalony
z fabryki. Część robotników początkowo ujęła się za Wenclem i za-
groziła strajkiem, gdyby Wencel do pracy nie został przyjęty. -
pogodziła się jednak z faktem wydalenia Wencla, gdy Orłowski oświad-
czył im, że na wypadek strajku unieruchomi fabrykę na czas dłuż-
szy. -

Powiat Augustowski:

Bezrobotnych w powiecie augustowskim - 35, z których zapomogi
pobiera 22-och. Spodziewane jest zmniejszenie się bezrobocia w naj-
bliższych dniach w związku z podjęciem prac przez Spółkę Rybacką
w Augustowie. -

Powiat Grodzieński :

Dnia 9.b.m. w majątkach Protasowowszczyzna i Kamionka, stano-
wionych własność ks. Sapiehy wybuchł strajk robotników rolnych z po-
wodu niewydania im przez Zarząd majątków ordynacji. W majątku Pro-
tasowowszczyzna strajkuje 9-ciu fernali i 20-tu pomocników, a w maj.
Kamionka 4-oh fernali i 1 pomocnik. Strajkiem kieruje Oddział Zwią-
ku Zawodowego Robotników Rolnych w Grodnie. -

osadników wojskowych i cywilnych oraz członków Kasy Spółdzielczej w celu założenia mleczarni i jajczarni spółdzielczej. Po szczególnej dyskusji został wybrany zarząd w następującym składzie: Sawicki Franciszek - prezes, Wierzchowski Józef - sekretarz, Zewus Walerjan - skarbnik. Do Rady Nadzorczej weszli: Przedpełski Jan jako przewodniczący, ksiądz proboszcz Sawicki Mieczysław jako zastępca, Łukasik Michał - sekretarz, oraz jako członkowie: Bobko Andrzej, Siwko Aleksander i Łastowski Alojzy. Wszyscy wymienieni są lojalnymi obywatelami i cieszą się opinią dobrą. Na członków nowo zorganizowanej spółdzielni mleczarskiej zapisało się narazie 37 osób.

Dnia 1. lipca b.r. w m. Druskienikach Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej uroczystość obchodziło "Święto druchien". Na uroczystości odbyły się popisy gimnastyczne, defilada oraz zabawa, przyczem odbyło się poświęcenie sztandaru oddziału Stowarzyszenia. W uroczystości wzięło udział około 400 osób.

Komitet Obrony Kresów Zachodnich w Indurze i Kamionce w dniu 1. b.m. urządziły kwesty uliczne, z których dochód przeznaczony został na pólkolonje dla dzieci, przybyłych z Niemiec.

.....
VIII. R ó ż n e.

a/ Nielegalna emigracja.

Powiat Ostrołęcki :

W ostatnich czasach dostrzeżono masową, nielegalną emigrację młodzieży, przeważnie żydowskiej, z Polski do Państw Ameryki Południowej oraz do Belgji. Emigracja ta odbywa się przez odcinek powiatu ostrołęckiego, za pośrednictwem żydów zamieszkujących w Myszynie. Walka z tego rodzaju nielegalną emigracją jest bardzo utrudniona ze względu na to, że osada Myszyniec nie jest objęta strefą nadgraniczną. Osobnicy, udający się zagranicę nielegalnie, przyjeżdżają do Myszynca rzekomo na letniska i następnie po kilku dniach lub tygodniach przy pomocy nadgranicznych przemytników

4000 karabinów i amunicja oraz kompletny rynsztunek i umundurowanie żołnierskie, ilość niewiadoma, 8 skrzyń granatów ręcznych, 4 fajkowe i 4 trzonowe. Sprzęt ten i uzbrojenie należą do organizmów b.wojskowych w powiecie Margrabowo.

Dnia 5.b.m. odbyła się w domu szkolnym w Dużych Reszkach przysięga b.wojskowych na wierność ojczyźnie.

3/ A r e s z t o w a n i a :

Powiat Białak - Podlaski :

Dnia 7.b.m. został aresztowany i z materiałami oskarżenia przekazany władzom sądowym Ignacy Iwaniszewski, zamieszkały w osadzie Narewka, który w roku 1920, w czasie inwazji bolszewickiej jako milicjant bolszewicki wydał bolszewikom ukrywającego się tu Niemca W.P., dokonywał rekwizycji u obywateli polskich i brał udział w napadach rabunkowych.

a/ Klęska żywiołowa.

Vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.27, z dnia 7.b.m.

Skutki burzy w poszczególnych powiatach Województwa Białostockiego według ostatnich doniesień następujące:

Powiat Wołkowyski :

Weterpiały gminy Porozow, Izabelin, Tereski, Roś, Biskupiec, Szydłowie, i Świątkow, gdzie uległo całkowitemu zniszczeniu 525 stodół, 281 domów mieszkalnych, 87 obor., 140 chlewów, 25 szop, 1 cegielnia, 2 fabryki dachówek, 32 stajnie. Straty obliczane są na około 200 tysięcy złotych.

Powiat Grodzieński :

Uległo zniszczeniu 48 domów mieszkalnych, 61 stodół, 12 obor., straty wynoszą około 80 tys. zł. Od uderzenia piorunów śmierć poniosły 4 osoby.

Powiat Augustowski :

Straty wyrządzone przez burzę obliczane są na około 19 tys. złotych.

stwa, podejrzewając Zamulewiczową o współzycie z jej mężem. Zabójczyńi uciekła, pościg za nią zarządzono.

Dnia 11.b.m. na drodze prowadzącej ze wsi Skawice do wsi Kowale gm. Hornica, wystrzałem z rewolweru zabita została mieszkanka wsi Skawice Gabjanowa Skulga. Sprawcą zabójstwa Kunasz Sidor, mieszkaniec wsi Horny, gm. Hornica, uciekł w niewiadomym kierunku. Pościg za zabójcą zarządzono. Przyczyny zabójstwa dotychczas ustalić nie zdołano.

Powiat sokółski :

Dnia 9.b.m. we wsi Kamionka, gm. Kuźnica, wynikła między mieszkańcami wsi bójka, w której czasie otrzymał b. ciężkie uszkodzenie ciała Kierniak Bronisław, który po upływie 4 godzin zmarł. Sprawcy zabójstwa Biryko Michał, Sienkiewicz Antoni, syn Antoniego, Sienkiewicz Antoni, syn Józefa, mieszkańcy wsi Kamionka aresztowani.

Powiat Ostrowiecki :

W nocy z dn. 10. na 11 bm. pomiędzy mieszkańcami wsi Króle, gm. Komorowo Goźdewskim Piotrem i pasterbem jego Glinką Piotrem wynikła sprzeczka na tle zatargów o majątek, a następnie bójka, w czasie której Glinka uderzył Goźdewskiego tak silnie kamieniem w głowę, że Goźdewski padł trupem na miejscu. Glinkę aresztowano.

g/ P o ż a r y .

Powiat Grodzieński :

Dnia 8.b.m. we wsi Koniuchy, gm. Indura spłonęło 5 stodół, 1 chlew wraz z inwentarzem żywym i martwym na szkoda Kozakiewiczów Pawła i Antoniego, Machowicza Ignacego, Burego Nikołaja i Zywolewskiego Antoniego. Straty wynoszą 18600 zł. Podejrzanego o podpalenie mieszkań wsi Koniuchy Zywolewskiego Teodora aresztowano.

Dnia 12.b.m. we wsi Kosowo, gm. Skidel z nieustalonej dotychczas przyczyny spłonęło do szczętu 20 domów mieszkalnych i 21 chlewów. Pożar powstał w zabudowaniach Baranowskiego Borysa. Strat narazie nie obliczono. Dochodzenie trwa.

Powiat Wys.-Mazowiecki :

Dnia 12.b.m. mieszkaniec w. Piszczaty Koncurski, gm. Piszczaty, Piszczatowski Czesław podpalił z zemsty dom mieszkalny ojca swego Ignacego

użył broni palnej, dając 2 strzały z rewolweru, w rezultacie czego Garber został zatrzymany na ul. Szkolnej Nr. 5. Ofiar w ludziach nie było. -

Powiat Wys.-Mazowiecki:

Dnia 12.b.m. na rynku w Sokołach podczas bójki, wynikłej pomiędzy mieszkańcami wsi Kruszewo-Bodowo, gm. Sokoły, poster. Kołosak Leon użył broni palnej, dając jeden strzał z rewolweru w górę na postrach celem rozpędzenia bijących się. -

1/ P r z e m y t :

Powiat Szczytyński :

W dniu 26. czerwca br. o północy w pobliżu wsi Bogusze, powiatu szczytyńskiego, na szlaku kolejowym Prostki Grajewo posterunkowi ze stanu Powiatowej Komendy Komendy P.P. w Grajewie Chojnowski Julian i Sawko Michał - podczas pełnienia służby przychycili przemyt w postaci 120 skórek futrzanych / króliczych /, wyprawionych i barwionych, wartości 2.400 zł. Skóry te w paczce wyrzucone zostały oknem pociągu udążającego z Prostki / Niemcy / do Grajewa; pochwycił je nieznany osobok, ukrywający się w zaroślach i usiłował z nim uciec. W czasie pościgu poster. Sawko oddał 2 strzały za uciekającego, który porzucając paczkę z przemytem, zdołał uciec. Przemyt przekazano Urzędowi Celnemu w Grajewie. -

Dnia 10.b.m. przez poster. Sawko Michała zatrzymany został w Grajewie samochód Nr. 630001 marki " ~~Sherrick~~ Chevrolet", stanowiący własność Stuczyńskiego Chaima, zam. w Suwałkach, w którym znaleziono 5 worków skórek futrzanych pochodzących z przemytu. Przemytnika wraz z towarami przekazano Urzędowi Celnemu w Grajewie. -

Białystok, dnia 14 lipca 1928.r.

Z a W o j e w o d ę :

z. Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

II. Ruch polityczny.

a/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Bielski - Podlaski:

Po opanowaniu ośrodków przemysłowych powiatu P.P.S. w swej działalności propagandowej i organizacyjnej poświęca obecnie bacniejszą uwagę ważniejszym ośrodkom wiejskim. Akcją partji w tym kierunku kieruje osobiście poseł Dubois Stanisław, który swokaz wiec sprawozdawczy - dnia 12.b.m. w wsi Sobotyno, gminy Milejowice / około 300 osób / i dnia 16.b.m. w m. Klewczelach / około 60 osób /. Ponadto dnia 15.b.m. przy udziale posła Dubois odbyła się w Białowieży uroczystość odsłonięcia standardu miejscowego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Brzozowego, połączona z pochodem / około 150 osób /.

Przemówienia posła Dubois w wszystkich wypadkach nie były pozbawione pierwiastków demagogji. Podkreślał on m.in., że na gruncie parlamentarnym P.P.S. przeciwstawia się skutecznie aktywności dla nas pracujących działalności BBW i R., podniósł niemal wyłącznie zasług P.P.S. przy uchwaleniu przez Sejm ustawy o amnestji z powodu dziesięciolecia odzyskania niepodległości Państwa Polskiego i wreszcie dowodził, że P.P.S. wespół z innymi ugrupowaniami lewicy sejmowej, sprzeciwia się uchwaleniu ustawy o podwyższeniu podatków gruntowych, spowodowała skasowanie podatku majątkowego, obciążającego jedynie drobną własność i t.p.

Powiat Suwalski

Dnia 15.b.m. w Suwałkach odbył się wiec polityczny P.P.S. na którym było obecnych do 300 osób, przeważnie zwolenników tejże i niewielu przygodnych słuchaczy. Poseł Swiatkowski mimo zapowiedzenia przyjazdu, na wiec nie przybył. Prowadził wiec i przemawiał na nim jedynie Gałaj - prezes OKR.PPS.Suwalski i prezydent m. Suwałk. Kilkakrotnie wezwania jego, by obecni również wypowiedzieli się, skutku nie odniosły. Tematem przemówienia Gałaj była obecna sytuacja polityczna a w szczególności wywiad prasowy Marszałka Piłsudskiego, do którego słowa nawiązywał się

ojalnie w tym celu przygotowanych listach imiennych. Akcja werbu-
kowa spoczywa w ręku księży, którzy bezpośrednio przyjmują zapis-
ków członków, zaś akcję propagandową prowadzi mężowie zaufania
Związku. Obecnie werbunek odbywa się w parafjach - lubotyńskiej,
szumowskiej i szczepankowskiej.-

d/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Grodzieski :

Kierownik Okręgowego Sekretariatu Stronnictwa Chłopskiego
w Grodnie Mustejkin Aleksander prowadzi w dalszym ciągu intensywną
akcję organizacyjną w gminie Porzecze, gdzie zorganizował Koło lo-
kalne Stronnictwa we wsiach:

- 1/ Jesiorki, członków 20; Zarząd - Surowiec Feliks - prezes, Rzesu-
ko Jan i Surowiec Piotr - viceprezesi, Chocian Józef - sekretar-
z i Okócin Kazimierz - skarbnik;-
- 2/ Rybnica, członków 17; Zarząd - Chocha Jan - prezes, Chocha Jó-
zef - viceprezes i sekretarz, skarbnik - Chocha Władysław;
- 3/ Peresielce, członków 7; Zarząd - Gryka Stefan - prezes, Cha-
niewicz Władysław i Kiziel Jan - viceprezesi, Chaniewicz Win-
centy - sekretarz i Obuchowski Franciszek - skarbnik.-

Ze względu na to, że ludność wspomnianej gminy przeważnie
solidaryzuje się z poglądami Stronnictwa Chłopskiego - w szczególności
przez Mustejkina agitacja znalazła tutaj grunt podany.-

Mustejkin Aleksander w okresie sprawozdawczym wyjeżdżał
również w sprawach partyjnych do Warszawy, skąd powrócił w dniu 15.
b.m.; zamierza on w najbliższym czasie zwołać zjazd okręgowy pre-
zesów kół wiejskich i z powiatu Grodzieskiego w celu dokonania
wyborów nowego zarządu okręgowego.-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 16.b.m. na wiecu sprawozdawczym w Swinkoczy poseł Pie-
trzel Maciej i senator Irzycki Aleksander omawiali szczegółowo
działalność Stronnictwa Chłopskiego na gruncie parlamentarnym, a
w szczególności udział posłów Stronnictwa w debatach sejmowych
nad budżetem Państwa. Wiec rozwiązany został przez policję, gdyż

wą.-

A wtedy z powierzchni ziemi, zniknie smora biedy i nędzy, która nas teraz bezlitośnie przygniata.-

A wtedy zapadnie dobrobyt i na horyzoncie ukaze się nasza gwiazda szczęścia, którą obecnie zasłaniają chmury kapitalistów i obeszarników, zgrupowanych w klikach 1, 24 i 25, którzy głosowali w Sejmie za podwyższeniem na nas podatków stwierdzając przeciwko swój wrogi stosunek do nas.-

My jako klasa chłopska musimy być czujni i przygotowani do walki z zakusami na nasze prawa zawarte w Konstytucji. Zwycięstwo walki naszej zależy od wcześniejszej sprężystości naszej organizacji.-

Nie uwlekajcie bo lon Janki zależą od nas samych. Dla ścisłego kontaktu ze swoją Organizacją wszelkie sprawy załatwiającie tylko w Sekretarjacie Stronnictwa Chłopskiego w wójtowsku, ul. Kościuski 87-

e/ Chrześcijańska Demokracja.

Powiat Sokółski :

Dnia 15-b.m. w Sokółce pod gołym niebem przy udziale około 500 osób odbył się wiec sprawozdawczy poseła Urbanieckiego, który obrazował na wstępie swego przemówienia sytuację gospodarczą i polityczną w kraju, poczem omawiał przebieg wyborów do Sejmu i Senatu, podkreślając stosowanie rzekomego terroru ze strony władz administracyjnych i policji względem ugrupowań narodowych w całym Państwie wogóle, a w powiecie sokólskim w szczególności.-

Następnie poseł Urbaniecki wiele miejsca w swym przemówieniu poświęcił krytyce działalności Rządu, marszcząc mu bezprogramowość, wyolbrzymienie budżetu Państwa, specjalne faworyzowanie mniejszości narodowych ze szkodą dla polskiego stanu posiadania narodowego zwłaszcza na ziemiach kresowych /: rzekome odbudowanie 200 cerkwi prawosławnych, wprowadzenie do szkół jako wykładowego języka mniejszości narodowych, mianowanie około 200 żydów oficerami rezerwy W.P., stosowanie represyj względem tych oficerów którzy w czasie przewrotu majowego stali w obronie praworządno-

zawierać na m.in. Nr. 3 i 4. "Czerwonej Pomocy" oraz odeszły w sprawie XVI. Międzynarodowego Kongresu Pokoju."

Powiat Grodzieński :

Dnia 13.b.m. został zatrzymany pod zarzutem uprawiania agitacji antypaństwowej Truś Michał, zamieszkały w Topolewie, gminy Wiercieliski, członek rady gminnej i członek komisji rewizyjnej sejmiku grodzieńskiego."

Powiat Białostocki :

Dnia 13.b.m. przekazany został do dyspozycji Prokuratora przy S.O. w Białymstoku Badasz Fajwel, s. Lejby, zatrzymany w dniu 12.b.m. z odeszłymi komunistycznymi na dworcu kolejowym w Białymstoku."

Dnia 10.b.m. natychmiast po aresztowaniu członków OK.KPZB., ukonstytuowało się z inicjatywy członków OK.KPZB. SUD Awrejkie i czł. OK.ZMK., Hirer Etja. - Krycha prowizorium z 3-ech ludzi, między którymi są Nowodworski i Sud Awrejkie."

Zadanie tego prowizorium polegało na uspokojeniu członków K.P.Z.B. w związku z aresztowaniem obsady stałej OK.KPZB."

Dnia 11.b.m. zatrzymał się w Białymstoku przypadkowo przejeżdżający członek OK.KPZB. "Jakób," który zatwierdził wyżej wymienione prowizorium."

Dnia 14.b.m. przyjechali do Białegostoku trzej delegaci OK.KPZB. dla zbadania przyczyny aresztowania członków OK.KPZB. i wykrycia archiwum, a także w celu reorganizacji i wzmocnienia organizacji komunistycznej w Białymstoku."

Pierwszą działalnością wspomnianych delegatów było rozwiązanie starego Komitetu Dzielnicowego KPZB. Do czasu wyboru nowego Komitetu jego funkcje pełni wymienione wyżej prowizorium. W rezultacie narazie niema w Białymstoku, ani OK., ani K.D.KPZB.."

.....

go, oś Związków Klasowych i zorganizowania ich w Z.Z.P., poczem powołano do Zarządu Chrześcijańskiego Związku Robotników i Robotnic Przemysłu Włókienniczego - Kalinowskiego Józefa - prezes, Hańko Michała - wiceprezes, Kuliczewski Piotr - skarbnik, Bryniewiecki Klemens - sekretarz, oraz Orkowski Władysław, Kleszczewski Józef i Olaszewski Marceli - członkowie. - Obecnych około 30 osób. -

V. Ruch narodowościowy.

a/ Żydowski

Powiat Grodzieński :

W dniu 14.b.m. w lokalu kina "Modern" w Krynkach odbył się staraniem Miejsowego Stowarzyszenia Hechaluc - Pionier odczyt, wygłoszony przez Spizmana Lejbe, mieszkańca miasta Warszawy, na temat: kolonizacja żydów na Krymie i w Ajkszejberdze. Prelegent, omawiając kolonizację żydów w Rosji, podkreślił, że niema ona widoków powodzenia, ponieważ żydzi, nie dbając o dobro sprawy, zamiast konsolidować się prowadzą między sobą spory i kłótnie, co zbyt ujawnie odbija się na akcji kolonizacyjnej. Następnie Spizman nawoływał do podniesienia stali emigracji do Palestyny, będącej jedyną ojczyzną żydów, oraz do popierania tejże emigracji. Wśród obecnych na sali powstało ogólne niezadowolenie i ostra krytyka w sprawie emigracji do Palestyny, której potrzebę wszyscy bezwzględnie zwalczyli. Obecnych było około 120 osób.

Wieczorem tegoż dnia odbyła się w tym samym lokalu akademja, którą otworzył przemówieniem wspomniany Spizman, poczem młodzież z organizacji wychowania fizycznego dokonała szeregu ćwiczeń gimnastycznych na scenie. Obecnych około 300 osób. -

Dnia 15.b.m. w zarządzie sjonistycznej organizacji w Grodnie nastąpiły zmiany, a mianowicie w skład obecnego zarządu weszli:

się zebranie organizacji "Bund", na którym przemawiał Lew Szymon. Omawiano sprawę wyborów do Zarządu Gminy Żydowskiej. Jako kandydaci zostali wybrani: Lew Szymon, Markus Abram, Zelwiński Mejer, Falkowicz Berko, Polak Lejzor, Wajner Mowsha, Lwyszyn Rubin, Jezierski Mozes, Rypski Szmul, Sierota Syncha, Przybylski Szokom Winokur Chaim.-

Na terenie gminy Świątków ludność żydowska w płaszczynie przygotowań do wyborów do Zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej podzieliła się na cztery grupy, a mianowicie ogólną, obywatelską, drobnych kupców, rzemieślników i robotników. Jako kandydaci grupy pierwszej występują: dr Majzel Galko, Zdanowicz Efreim, Wygodzki Mendel, Narwicz Zuzel; 2-ej Zakucki Berko, Skapak Israel; 3-ej Soroka Mowsha, Szereszewski Mejer i 4-ej Klegnerman Abel i Josel Lesin.-

Powiat Sokółski :

Dnia 10.b.m. Towarzystwo Ochrony Zarobka Ludności Żydowskiej w Sokółce zorganizować kolonje letnie dla dzieci biednej ludności żydowskiej przy wsi Buchwałowo.-

Dnia 12.b.m. w m. Dąbrowie powstał Oddział organizacji "Rechawuc - Pionier", którego założycielami są - Bert Naliwer, Saloma Charlek i Mowsha Sztabiński, sjonisci.-

Powiat Ostrów - Maz.:

Dnia 8.b.m. sjonisci Natan Dubrowski i Nachman Nuchym z Ostrowi Mazowieckiej wygłosili w Broku odczyty o życiu i działalności dr. Hercela.- Obecnych około 100 osób.-

Dnia 11.b.m. w Zarębach Kościelnych odbyło się walne zebranie członków Towarzystwa Kursów Wieczorowych, na którym zdecydowano zorganizować bibliotekę przy Towarzystwie.-

Dnia 14.b.m. sjonisci Wróbel Abram, Wajntraub Szul i Frydman Charek wygłosili w Zarębach Kościelnych odczyt zbiorowy n.t. "Kolonizacja żydowska na Krymie i w Palestynie." Obecnych - około 50 osób.-

Z listy Nr.12. Okr. Związek Kupców: Burastyn Jakób.-

Z listy Nr.13. Właściciele Nieruchomości: Ajzenstadt Jell
i Bekoch Mojżesz - Aron.-

Z listy Nr.14. Besspartyjni: Zjednoczenie Bóżnic Białostoc-
kich: Tykkin Abram, Tykocki Gdai, Sylberblat Motel i Szoskies
Abram.-

Z listy Nr.15. Zjednoczenie Demokratyczne: Kapłan Pajsaeb.-

Z listy Nr.16. Miaroch: Halpern Boruch.-

Z listy Nr.17. Drobnych Kupców: Rubinsztejn Mojżesz.-

b/ Białoruski:

Powiat Grodzieński :

Dnia 12.b.m.w lokalu Zarządu Okręgowego Towarzystwa Szkoły
Białoruskiej w Grodnie odbył się zjazd powiatowy delegatów T-wa
z powiatu grodzieńskiego przy udziale prezesa Zarządu Głównego,
senatora Aleksandra Własowa i około 25-ciu delegatów.-

Ubrady zjazdu zagaił Mukosiej, na który po powitaniu delega-
tów w imieniu zarządu okręgowego, udzielił głosu Własowi.-

Aleksander Własow skłóżył sprawozdanie z dotychczasowej dzia-
łalności Towarzystwa Szkoły Białoruskiej i rozwoju hurtków tegoż
T-wa, a następnie obrazował trudności finansowe, z jakimi walczą
Towarzystwo oraz poddał ostrej krytyce represje, stosowane ruskimi
ze strony władz administracyjnych względem T.S.B. nadmienając, że
nawet białoruski ~~związek~~ przemocy wszelkie przeszkody, stawiane
mu rosmyslnie na drodze jego rozwoju.-

Po referacie Własowa przemawiali delegaci poszczególnych
hurtków T-wa, jak Szyrman Grzegorz z Prużan, Siewruk ze Skidla,
Kisiewicz Filip z Grodna i inni, którzy przedstawiali bolączki i
niepomaganie w działalności reprezentowanych przez nich hurtków.
W końcu nastąpiły wybory do zarządu okręgowego, do którego zostali
wybrani: Kisiewicz Filip, Kisiewicz Michał, Komaszewicz Nadzieja,
Kościelnicz i Szyszkuk. Do Rady Nadzorczej weszli: Siewruk, Mukosiej
Kuncewicz i Zacharewicz. Na zakończenie zebrania odśpiewali pieśń
" Od wieków my spali ", poczem odbyła się wspólna fotografia.-

b.m. / został pomyślnie dla strajkujących zlikwidowany w dniu 11. b.m., w którym strajkujący przystąpili do pracy.

Dnia 18.b.m. w Grodzie i powiecie było 635 bezrobotnych /: dnia 9.b.m. - 600 bezrobotnych :/, w tem robotników przemysłu hutniczego: 49, metalurgicznego - 19, budowlanego - 3, spożywczego - 163, chemicznego - 2, robotników rolnych - 6, wykwalifikowanych - 35, niewykwalifikowanych - 245 i pracowników umysłowych - 53. Z sądeków w tym dniu korzystało 100 osób.

Powiat Suwalski :

Zarząd zakładów przemysłu drzewnego w Płocicznie wyniósł z dniem 10.b.m. pracę 71 robotnikom, częściowo dla braku surowca, przeważnie jednak na tle stosunków mieszkaniowych, a to wobec uznania niektórych, obecnych mieszkań robotniczych w barakach za nieodpowiednie pod względem budowlanym i sanitarnym i konieczności budowy nowych lokali, od czego dzierżawiąca zakłady firma "Standard" uchyla się. Za dwa tygodnie ma być wyniesiona praca dalszym 60 robotnikom, wobec czego pozostanie zatrudnionych w zakładach tylko 50 robotników.

Powiat Ostrow-Maz.:

75 flisaków holujących po rzece Bugu, 16 tratw firmy Tradepol z Brześcia, zastrejkowało w dniu 11.lipca żądając podwyżki płac. Po trzydniowych pertraktacjach strajkujący uzyskali 15% podwyżki i podjęli na nowo pracę odpływając w kierunku Wyszkowa. Strajk miał przebieg całkowicie spokojny.

Z powodu bankructwa huty szklanej w Małkini, należącej do p. Szapiry, w dniu 10.b.m. przystąpiono do likwidacji przedsiębiorstwa. Bez pracy pozostało 80 robotników. Zwolnieni z pracy robotnicy likwidują własne interesy i rozjeżdżają się w dalsze okolice kraju.

Powiat Białogostocki :

Dnia 18.b.m. w lokalu OKR.PPS. w Białymstoku odbyło się zebranie bezrobotnych tkaczy pod przewodnictwem Reginelli Aleksandra. Na zebraniu postanowiono wprowadzić w fabrykach włókienniczych w Białym

Powiat Ostrow - Maz.:

Dnia 8.b.m. otwarta została w Zarębach Kościelnych placówka
nie spółdzielcza, założona przy wydatnym współudziale i finanso-
wej pomocy Wydziału Powiatowego Sejmiku Ostrowskiego.-

VIII. Różne.

a/ Wyroki sądowe:

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 17.b.m.
uniewinniony został oskarżony z art.102 K.K. Josel Frydman.-
Frydman aresztowany był dnia 8.listopada ub.r. pod zarzutem wy-
wieśnienia transparentu komunistycznego.-

b/ Zabójstwo:

Powiat Augustowski:

Dnia 12.b.m. na granicy polsko - niemieckiej w pobliżu wsi
Rutki - Nowe, gm.Bargłów zabity został wystrzałem z karabinu
Oskroba Stanisław, lat 18, mieszkający w wsi. Ustalono
że Oskroba zabity został przez funkcjonariuszy Straży Granicznej
na / placówce Grabówek / w chwili, gdy przekradał się przez
granice z przemytem.-

c/ Pożary:

Powiat Bielski - Podlaski:

Dnia 15.b.m. we wsi Toporki, gm.Orla, wskutek nieostrożnego
obchodzenia się z ogniem wybuchł pożar, który zniszczył doszczę-
nie 24 domów mieszkalnych, 38 stodół, 39 chlewów oraz 17 sztuk
nierogacizny. Straty dotychczas nie ustalone.-

Dnia 16.b.m. w czasie burzy od uderzenia pioruna we wsi
Banica, gm.Narajki spłonęło doszczętnie 20 zabudowań gospodar-
skich oraz 3 sztuki inwentarza żywego. Straty obliczane są na
sumę 44000 złotych.-

Gimoch w obronie własnej użył broni palnej przycisną Bakunowicza so-
stał postrzelony w prawą stronę klatki piersiowej. Bakunowicza u-
mieszczono w szpitalu. Dochodzenie w toku. -

e/ Pobicie funkcjonariusza P.P.

Powiat Suwalski :

Zwolniony w dniu 16.b.m. z więzienia suwalskiego na skutek
amnestji mieszkaniec m. Suwałk, Ryczywołski Stanisław, będąc w sta-
nie pochwielonym, wszczął awanturę i wywołał szeregowa publiczn-
ści. Ryczywołski w czasie doprowadzania go do aresztu miejskiego
wziął czynny udział szeregowym P.P., dopuszczając się rękoczynu na os-
przodownika Achenbacha Jakóba, który jednak przy pomocy osób cywil-
nych Ryczywołskiego doprowadził do Komisariatu. -

f/ Sprawy graniczne:

Powiat Kolneński :

Dnia 18.b.m. o godz. 12-iej przez punkt graniczny w Wincencie
przejechał samochodem w drodze z Warszawy do Prus Wschodnich po-
pełnomocny Stanisław Zjeżdżonych, akredytowany przy Rządzie Polskim
Stettin wraz z żoną i córkami. - Poskowi towarzyszył w drugim sam-
ochodzie p. Saczberowicz - Wilczur z Ministerstwa Spraw Zagranicznych

Białystok, dnia 27. lipca 1928 r.

Z a W o j e w o d ę :

L. Haczelnik Wydziału Bosp. Publ.

przywódcami związków klasowych jak Bogdan, Basiński, Świerzbicki i kompanja, więc już o godz. 10-tej rano musiał być wywołany strajk, bo za dwa lub za trzy dni byłoby już zapóźno, dopięli ci warcholi tego czego pragnęli!

W związku z tem Urząd Wojewódzki zauważa, że aczkolwiek strajk omawiany wybuchł w dniu 4-czerwca br., na który zapowiedziane było ogłoszenie sentencji wyroku komunistycznym procesie "133" i mimo to, że w wydawnictwach komunistycznych, komentowanych w prasie, podnoszona była konieczność protestacyjnych wystąpień robotników przeciwko procesowi /: o strajku protestacyjnym włóknarzy białostockich traktuje m.in. okólnik KC.KPZB. z maja 1928 roku, którego odpis przesłał Ministerstwu Nowogródzki Urząd Wojewódzki przy sprawozdaniu tygodniowym Nr.28 :/, to jednakże ani sam wybuch strajku, ani też jego przebieg nie nosiły charakteru wystąpienia, dopatrywanego w odezwie przez Z.Z.P. Istotę i zakulisowe strony strajku scharakteryzował Urząd Wojewódzki w sytuacyjnych sprawozdaniach tygodniowych Nr.23, 24 i 26 podkreślając w nich szczegóły, przytoczone w siódmym ustępie odezwy / od słowa "Robotnicy" /.-

Traktowana odezwa, sądząc z dotychczasowego zainteresowania się jej treścią organizacyj zawodowych i politycznych w Białymstoku, wywołła pomiędzy P.P.S. i Ch.D. szerszą walkę, która przynieść może wydobyć nazewnątrz wiele rewelacyjnych naszt szczer gózków.-

Ruch narodowościowy poza okręgowym Zjazdem T-wa Szkoły Białoruskiej w Swiskoczy, odbytym dnia 22.b.m., w ważniejsze wydarzenia nie obfitował.-

czy poseł Staniszkisa, który zobrazował układ sił politycznych w Sejmie oraz działalność Stronnictwa Narodowego na gruncie parlamentarnym i poza Sejmem. Przemówienie posła Staniszkisa naogół pozbawione było momentów silniejszej opozycji przeciw rządowej.-

Na wniosek posła uchwalono rezolucję, protestującą przeciwko wprowadzeniu w życie uchwały Senatu, uchylającej okólnik Ministra Bartla w sprawie obowiązkowych praktyk religijnych w szkołach.- Obecnych - około 150 osób.-

c/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Wys.-Mazowiecki:

Dnia 20.b.m. na placu Z.Z.K. w Łapach odbył się wiec sprawozdawczy posła Dubois.-

Poseł Dubois przede wszystkim poruszył sprawę uposażenia pracowników państwowych, zaznaczając, że P.P.S. domagała się podwyżki uposażenia o 25%, lecz dzięki uporowi ze strony Rządu i stronnictw rządowych, Sejm uchwalił tylko podwyżkę 15 %. Tłumaczenie Rządu, że na wydatniejszą poprawę niema w skarbie pieniędzy, poseł Dubois uważa za nieścisłe, gdyż zdaniem jego można znaleźć pieniądze z oszczędności państwowych, osiągniętych przez skrócenie służby wojskowej i zredukowanie policji politycznej, która według przekonania posła Dubois, sama robi komunistów, aby mogła istnieć. Jako przykład przytoczył policję powiatu bielskiego, gdzie jakoby w Bielsku istnieje oddział konny, który istnieje tylko dla parady, wówczas gdy policja piesza w tym powiecie odbywa patrole piesze, trwające po 40-50 godzin. Dalej poseł wyraził niezadowolenie, że skynni jakoby z bicia więźniów politycznych Skirmunt i Kozłowski pozostają do dzisiaj w szeregach policji, pomimo, że znęcali się jakoby nad aresztowanymi więźniami politycznymi i przetrzymywali ich w areszcie policyjnym po 14 dni, wówczas gdy prawo szezwała tylko na przetrzymywanie w ciągu 24 godzin. Nadmieniał, że za proces biłostocki konfident Górski, którego nazwał prowokatorem,

III. Ruch wywrotowy.

Powiat Sokólski :

Dnia 18.b.m. aresztowany został w Krynkach, powiatu grodzieńskiego, zamieszkały stale w Sokółce Winnik Mowśa, poszukiwany przez Urząd Śledczy P.P. w Białymstoku za należenie do KPZB. Aresztowanego w dniu 20.b.m. przekazano z materiałami oskarżenia do dyspozycji sędziego śledczego w Sokółce, który zastosował względem Winnika areszt bezwzględny jako środek zapobiegawczy.-

Powiat Ostrów Maz.:

W nocy z dnia 21. na 22.b.m. rozrzucone zostały w kilku miejscowościach ~~zawieszonych~~ powiatu odeszwy o treści komunistycznej, a mianowicie w Broku rozrzucono trzy odeszwy, z których dwie omawiające XVI. Międzynarodowy Kongres Pokoju, odbyty w Warszawie w dniu 6.czerwca b.r. i jedną zatytułowaną "Precz z pacyfizmem, Wojna - wojnie". Prócz tego rozrzucono dwa plakaty, jeden pisany czerwonym ołówkiem, a drugi czerwonym atramentem o treści: "Precz z faszystowskim regulaminem więziennym, wstęp do Mopru, żądamy zwolnienia wszystkich więźniów politycznych". Również uczyniono napis czerwonym ołówkiem na budynku szkoły powszechnej: "Żądamy uwolnienia wszystkich więźniów politycznych." W wyniku wdrożonego dochodzenia ujawniono sprawców rozrzucania odeszw, mieszkańców Broku - Klejmana Eljasza i Gerbera Grula. W czasie rewizji w mieszkaniu Klejmana znaleziono spaloną częściowo odeszwę, identyczną z rozrzucanymi, a u Gerbera odeszwę komunistyczną / "Do wszystkich robotników i robotnic i do wszystkich ludzi pracy" / oraz spalone odeszwy komunistyczne w języku żydowskim. Obaj wymienieni pozostawali pod śledztwem jako oskarżeni o popełnienie przestępstw, przewidzianych w art. 102 część I a. K. K.; przebywali na wolnej stopie za kaucją 300 zł.- każdy. Obecnie aresztowano ich i przekazano z materiałami oskarżenia sędziemu śledczemu na powiat ostrowski.-

W Długosiodle znaleziono naklejone na słupach telegraficznych odeszwy komunistyczne, zatytułowane: "Do wszystkich robotników i chłopów. Do ogółu młodzieży robotniczej i chłopskiej i do

Powiat Augustowski :

Dnia 22.b.m. w Augustowie w lokalu związkowym odbyło się zebranie członków Oddziału Związku Robotników Przemysłu Drzewnego przy udziale około 50 osób. Na zebraniu tem omawiane były sprawy organizacyjne i dyskutowano sprawozdanie z działalności obecnego zarządu.

Wśród robotników żydowskich wszystkich zawodów daje się ostatnio zauważyć chęć zorganizowania się w związek robotników tych zawodów na terenie m. Augustowa. Inicjatorem zorganizowania związku jest Szmulski Israel, kamusznik, w celu zebrania funduszy na cele organizacyjne - z pośród przyszłych członków organizuje się zespół amatorski dla odegrania kilku utworów scenicznych i uzyskania w ten sposób niezbędnego funduszu organizacyjnego.

Dnia 22.b.m. w remizie strażackiej odbyło się zebranie informacyjne rzemieślników m. Augustowa, zwołane przez Magistrat celem poinformowania tychże o zarządzeniach Starostwa w sprawie świadectw przemysłowych oraz kart rzemieślniczych. Uczestników w zebraniu wzięło około 150 osób.

Powiat Wolkowyski :

Dnia 17.b.m. w Zelwie odbyło się zebranie organizacyjne lokalnego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórzanego pod przewodnictwem Krasnowskiego Chaima.

Powiat Wysz.-Mazowiecki:

Dnia 15.b.m. w Łapach odbyło się ogólne zebranie członków Oddziału Z.Z.P. Przemawiał sekretarz Zarządu Okręgowego z Vilna Leszczyński. Przewodniczył Kulesza Stanisław, sekretarzem Leokajta Stanisław, Leszczyński poruszył sprawę poprawy bytu kolejarzy, zaznaczając, że "spodziewaliśmy się poprawy bytu kolejarzy od nowego Sejmu i Rządu, lecz niema się czego spodziewać." Twierdził, że dzieje się kolejarzom krzywda, gdyż koleje stanowią przedsiębiorstwo państwowe, samowystarczalne, a nawet dzięki produkcyjnej pracy kolejarzy daje Państwu poważny dochód, pomimo tego jednak byt kolejarzy nie uległ poprawie. Nadmieniał, iż bywa tak, że

Powiat Bielsk - Podlaski :

Dnia 21.b.m. bundowiec Froim Berenholz z Brańska wygłosił także odczyt o konieczność organizowania się żydowskich warstw robotniczych pod sztandarami ugrupowań lewicowych.-

Powiat Ostrołęcki:

Dnia 21.b.m. sjonista Homar Filachim wygłosił w Ostrołęce odczyt p.t. " Szlome Emune Izrael ". Prelegent scharakteryzował stosunek ortodoksów do żydowskich ugrupowań lewicowych oraz rolę czynników religijnych w życiu społeczeństwa żydowskiego.-
Obecnych - około 120 osób.-

Powiat Ostrów - Maz.:

Dnia 21.b.m. poalej-sjonista ^{Wróbel} w lokalu T-wa Kursów Wieczorowych w Zarębach Kościelnych wygłosił odczyt n.t. " Co nam wskazuje likwidacja Poalej-Sjonu w Rosji Sowieckiej ". Prelegent scharakteryzował krytycznie stosunki w Rosji, a w szczególności wolność obywatelską.-

Na przemówienie Wróbla usiłował replikować komunista Lewkowicz z Ostrowi-Mazowieckiej, któremu jednakże nie pozwolono przemawiać dłużej.- Obecnych około 60 osób.-

Tegoż dnia w Zarębach - Kościelnych staraniem T-wa Kursów Wieczorowych Sruł Wajntraub i Chaím Frydman urządzili pogadankę na temat " Problemy narodowościowe u żydów." Obecnych - około 60 osób.-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 22.b.m. w Łopienicy Małej gm. Izabelin odbyło się zebranie przedwyborcze do zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej.-
Obecnych 6 osób. Przewodniczył Klugberg; postanowiono głosować na listę sjonistyczną.-

Dnia 22.b.m. w Wołkowysku odbyło się zebranie przedwyborcze do zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej.-

Lew Szymon, radny m. Wołkowyska, aresztowany w latym br. za działalność antypaństwową, ujawnia dość ożywioną działalność w kierunku jeseniania zwolenników dla listy " Bundu " przy wybo

wiec Bronisław, który jednakże dla braku dostatecznych dowodów winy po przesłuchaniu został zwolniony.-

Powstała w pierwszych miesiącach ub.r. w Grodnie organizacja białoruska p.n. "Zjeenoczenie" wobec niezatwierdzenia przez władze administracyjne jej statutu została w ubiegłym tygodniu ostatecznie zlikwidowana.-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 23.b.m. w Swiskoczy odbył się okręgowy Zjazd delegatów T-wa Szkoły Białoruskiej z powiatu Wołkowyskiego. Na Zjeździe mieli wziąć udział także delegaci T.S.B. z powiatu bielskiego, jednakże z przyczyn Urzędowi Wojewódzkiemu nieznanych - na Zjazd ten nie przybyli. Obrady Zjazdu zagaikł prezes hurtka T.S.B. w Swiskoczy, Kaczanowski Wincenty, który następnie udzielił głosu delegatowi Zarządu Głównego T.S.B., radnemu m. Wilna Krakowi Kuźmie.-

Ostatni w przemówieniu swem podniósł, że Two Szkoły Białoruskiej, pomimo stawianych mu przez władze administracyjne trudności zdołało wywalczyć rozszerzenie ~~sieci~~ ~~sieci~~ ~~sieci~~ szkół utrakwistycznych i powiększenie liczby szkół czysto białoruskich. Według oświadczenia Kruka, białorusini posiadają obecnie 20 szkół utrakwistycznych i 10 szkół z wykładowym językiem białoruskim. Zdaniem Kuźmy, na rachunek zasług T.S.B. zapisać należy również uznane prawo posługiwania się białorusinów językiem ojczystym w korespondencji z władzami. Kuźma zakończył przemówienie wezwaniem zebranych do składania inspektorowi szkolnemu deklaracji, dotyczących wprowadzenia języka białoruskiego w tych szkołach powszechnych, w których nauczanie odbywa się dotąd tylko w języku polskim.-

Drugi z kolei przemawiał Ostapczyk Maciej, sekretarz hurtka T-wa S.B. w Swiskoczy, który żalił się, że Zarząd miejscowej Straży Pożarnej nie chce udzielać T-wu S.B. lokalu dla urzędzenia przedstawień teatralnych i, że Wydział Powiatowy dotychczas nie udzielił T-wu S.B. subsydjum w sumie 300 zł., uchwalonego przez Radę Miejską w Swiskoczy z przeznaczeniem na rzecz biblio-

ski traktuje białorusinów jako niższych kulturalnie, co nie jest prawdą, jednakże nadeszła czas, że kultura białoruska nie tylko się zrówna, lecz nawet przewyższy kulturę polską." Obecnych na Zjeździe było 350 osób.-

Powiat Białostocki :

Dnia 21.b.m. w Zabłudowie w lokalu Ochotn. Straży Ogniowej odbyło się przedstawienie połączone z zabawą urządzone staraniem Okręgowego Zarządu Tow. Szkoły Białoruskiej w Białymstoku. Zespół amatorów odegrał sztukę pod tyt. " Mikita Łapoć " w języku białoruskim. Na przedstawienie i zabawie tanecznej obecnych było około 80 osób, przeważnie miejscowych żydów. Z hurtków okolicznych T.S.B. na wspomnianą zabawę przybyło około 7 osób. Dochód z zabawy wyniósł 52 zł.-

c/ Litewski :

Powiat Suwalski :

Dnia 22.b.m. we wsi Burbiński, gminy Krasnowo z inicjatywy miejscowego oddziału Towarzystwa Św. Kazimierza odbył się przy udziale do 220 osób narodowości litewskiej wieczór, na który zostały się utwory sceniczne: " Głuchy zięć " i " Zaczarowany Jacek ", deklamacje w języku litewskim według tekstu ocenzurowanego przez Starostwo Grodzkie w Wilnie oraz zabawa taneczna. Scena była urządzona na podwórzu jednego z domów i udekorowana emblematami o barwach litewskich. Z wieczoru osiągnięto dochód 149 zł. 60 gr., która to suma ma być przeznaczona na cele kulturalno - oświatowe T-wa Św. Kazimierza.-

VI. Ruch społeczny, wyznaniowy, spółdzielczy,
organizacje P/W. i W/F.

Powiat Ostrów-Maz.:

Dnia 22.b.m. odbyło się we wsi Brańszczyk w siedzibie

Dnia 18.b.m. wybuchł strajk w młynie Oszera Kosowskiego w Grodnie z powodu wydalenia przez Kosowskiego jednego z robotników. Na skutek strajku O.Kosowski postanowił obecnie przeprowadzić gruntowny remont młyna, który będzie nieczynny aż do otrzymania nowego zboża. Kosowski zaproponował robotnikom, by na czas trwania remontu pracowali po 3 dni w tygodniu; propozycję tę robotnicy odrzucili.- Strajkuje 35 robotników.-

W związku z żądaniami pracowników użyteczności publicznej w Grodnie unormowania stogunków służbowych i uregulowania płac, istnieje możliwość proklamowania przez Związek jednodniowego strajku protestacyjnego. Decydujące uchwały miały zapasć w dniu 26 b.m.-

W dniu 22.b.m. w Grodnie i powiecie było 585 bezrobotnych / dnia 18 b.m.- 635 bezrobotnych /, w tem robotników przemysłu hutniczego - 40, metalurgicznego - 22, budowlanego - 3, spożywczego - 163, chemicznego - 2, robotników rolnych - 7, wykwalifikowanych - 97, niewykwalifikowanych - 251. Z zasiłków w tym dniu korzystało - 100 osób.-

Powiat Augustowski :

Bez pracy w powiecie augustowskim pozostaje 47 robotników.

Powiat Łomżyński :

Dnia 25.b.m. w Łomży i powiecie było 44 bezrobotnych, z których w tym dniu z zasiłków ustawowych korzystało 34 bezrobotnych

Powiat Białostocki:

Dnia 23.b.m. został unieruchomiony z braku materiałów do tarcia tartak na dworcu kolejowym Białystok II, dzierżawiony przez Borysa Jagłoma i zatrudniający 14 robotników.-

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dnia 26.b.m. przedstawia się następująco: bezrobotnych - 2702 / dnia 19.b.m. 3092 / w tem robotników przemysłu tytoniowego - 34, włókienniczego - 1540, budowlanego - 64, metalurgicznego - 59,

c/ Wyroki sądowe.

Dnia 23.b.m.wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku został skazany na 4 lata c.więzienia - oskarżony z art.102 i 100 K.K. Zonsztejn Sruł, aresztowany dnia 2.września 1927 roku na dworcu kolejowym w Białymstoku z transportem odezw komunistycznych.-

Na mocy ustawy amnestyjnej Sąd darował Zonsztejnowi 1/3 wymierzonej kary.-

d/ P o ż a r y :

Powiat Grodzieński :

Dnia 17.b.m.z nienstalanej dotychczas przyczyny wybuchł pożar we wsi Koszewniki,gm.Hornica, skutkiem którego spłonęły dwa domy mieszkalne z zabudowaniami gospodarskimi wraz z inwentarzem żywym, należące do Aniśko Stefana i Starzyńskiego Michała.- Straty wynoszą 14.724 zł.-

W nocy z dnia 18.na 19.b.m.we wsi Grandżicze,gm.Roża spłonął doszczętnie młyn motorowy,należący do Jarockiego Michała.- Przyczyny pożaru narazie nieustalono; straty wynoszą 13.000 zł.-

Dnia 23.b.m.we wsi Mikowo,gm.Żytomla ,na szkodę Bardzieja Teodora i Jana Rola spłonęły dwa domy mieszkalne oraz 3 zabudowania gospodarskie.Straty obliczane są na sumę 18.000 zł.-Przyczyny pożaru dotychczas nie ustalono.-

Powiat Kolneński :

W nocy z dnia 17 na 18.b.m. z niewiadomej przyczyny wybuchł pożar we wsi Karbowo,gm.Rogienica,którego pastwą padło 6 stodół, 8 chlewów,narzędzia rolnicze i 8 sztuk nierogacizny.Poszkodowani Filipkowski Stanisław,Biełrzycki Aleksander,Chojnowscy Aleksander i Stanisław oraz Chrzanowscy Gracjan i Ignacy obliczają straty na sumę około 23.000 zł.-

W nocy z dnia 18 na 19 b.m. we wsi Borkowo,gm.Mały-Płock spłonęły 4 domy mieszkalne,5 chlewów wraz z inwentarzem żywym i martwym na szkodę Wyrwasa Antoniego i Wysockiego Aleksandra oraz Długozimów - Wincentego i Aleksandra. Straty wynoszą 41.000 zł.-

w czasie sekwestru zboża, pochodzącego z kradzieży, w celu udaremnienia napadu użył broni palnej przeciwko mieszkańcowi wsi Szorce, Grochowskiemu Władysławowi, raniąc go wystrzałem z rewolweru w rękę, powyżej dłoni. Poszlakowany Grochowski, uzbrojony w kosę zamierzał uderzyć nią post. Mirona.-

Powiat Bielsk - Podlaski :

Dnia 8.b.m. mieszkańcy wsi Augustowo, gm. Wyszki w liczbie około 200 mężczyzn przybyli na pastwisko, stanowiące wspólną własność wsi Augustowo i Szastały i przez barbarzyńskie znęcanie się nad pasącymi się tam końmi mieszkańców wsi Szastały, chcieli w ten sposób zmusić tych ostatnich do niekorzystania z pastwiska.- Delegowani na miejsce dwaj szeregowi P.P. poster. Pietruszkiewicz Zygmunt i Piłasiwicz Stefan usiłowali uspokoić awanturujących się, którzy łżąc ich najordynarniejszymi wyzwiskami, rzucili się na post. Pietruszkiewicza, usiłowali obalić go na ziemię i pobić. Post. Pietruszkiewicz zdolał wyrwać się z rąk napastników, wydobył rewolwer i groźbą użycia go uchronić siebie od pobicia. Zajście to zlikwidowano w ten sposób, iż mieszkańcy wsi Szastały udali się do domów, pozostawiając chwilowo panami sytuacji mieszkańców wsi Augustowo, przeciwko którym przeprowadzono dochodzenie i materiały tegoż przekazano władzom prokuratorskim celem pociągnięcia winnych do odpowiedzialności.-

f/ Napad na lokal Sądu Pokoju w Ostrołęce.

W dniu 18.b.m. zwolniony z więzienia na mocy ustawy amnestyjnej złodziej-recydywista Dąbkowski Piotr wraz ze swym kolegą Łelujką Wiktorem, będąc obojgaj wezwani do Sądu na rozprawę, jako oskarżeni o pobicie, wszczęli 3-krotnie na sali sądowej awanturę i bójkę, przerywając w ten sposób posiedzenie Sądu. Kiedy względem obojgich zastosowana została kaucja po 100 zł., a w razie niezłożenia tejże areszt prewencyjny, wymienieni wszczęli ponownie awanturę, wymyślając przytem Sędziom, zaś na interwencję policji stawili czynny opór, usiłując szeregowych P.P. rozbroić i pobić.

w kierunku Łomży; obis zostały zatrzymane na drodze. Wobec tego, że wszyscy zatrzymani są zdeklarowanymi komunistami i, że przyjazd ich do Wygody związany był ze sprawami partyjnymi - przekazano ich z materiałami oskarżenia sądziemu śledczemu II-go rewiru w Łomży.-

Białystok, dnia 28. lipca 1928.r.

Z a W o j e w o d ę :

Z.I.

“ Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

jest o tyle zrozumiałe, że okres trwających robót polnych oderwał ludność białoruską od życia politycznego i społecznego. Okoliczność ta nie pozwala Urzędowi Wojewódzkiemu na zobrazowanie poczynień Towarzystwa Szkoły Białoruskiej w chwili obecnej, niemniej jednakże podkreślić należy, że np. w gładzienszczyźnie w ostatnich czasach T.S.B. utraciło kilku wybitniejszych działaczy /Aleksander Nagórny ze wsi Jakubowice, gm. Berszty i Jan Marejko ze wsi Baranowo, gm. Łasza i inni/-

Ruch wywrotowy wyczerpuje wysiłki CKKPZB Grodno w kierunku odbudowania brzostowskiego rejonu partyjnego im. Dzierżyńskiego oraz zabiegi warszawskiej obsady KCKPZB, zmierzające do skompletowania obsady OK i KD KPZB w Białymstoku.-

Spółeczeństwo polskie przygotowuje się z większym jeszcze niż w latach poprzednich zainteresowaniem do obchodu rocznicy legk nowiej, który niewątpliwie będzie miał charakter żywiołowej manifestacji na cześć Marszałka Piłsudskiego.-

W stanie bezrobocia i bezpieczeństwa publicznego zasadnicze zmiany nie zaszły.-

II. Ruch polityczny

a/ Polska Partja Socjalistyczna

Powiat Bielsk-Podlaski:

Na uwagę zasługuje dostrzegane osłabienie wpływów PPS w ośrodkach przemysłowych powiatu bielskiego, a zwłaszcza w Białowieży i Hajnówce, które jest niewątpliwie wynikiem likwidacji ostatniego strajku robotników przemysłu drzewnego, zatrudnionych w firmie "Century", na warunkach znacznie odchylonych od pierwotnych żądań robotników.-

Wobec tego, że akcja strajkowa spoczywała w rękach działaczy PPS, upoważnionych przez zainteresowany ogół robotniczy do ustalenia i przyjęcia warunków pracy i, że zdecydowali się oni

ukrócenie partyjnictwa..

3/ Zebrani potępiają demagogię partyj sejmowych, które w pracy sejmowej zatracają zrozumienie interesu państwowego a stawiają różne wnioski jedynie po to, żeby następnie bałamucić i okłamywać wyborców..

4/ Zebrani wyrażają uznanie Rządowi Marszałka Piłsudskiego za pracę nad podniesieniem gospodarstwem kraju i liczą na to, że Rząd wykonując budżet, uchwalony przez Sejm, zawierający pozycje wydatkowe, jedynie dla celów demagogicznych zamieszczonych, przeciwstawi się demagogji posłów i nie dopuści do zachwiania równowagi budżetu a przez to stałość stosunków gospodarczych w kraju..

5/ Zebrani zwracają się z apelem do wszystkich obywateli i organizacji, aby przystąpili do wspólnej pracy z Blokiem Bezpartyjnym dla niesienia pomocy Marszałkowi Piłsudskiemu w dziele naprawy Państwa i jego ustroju..

e/ Chrześcijańska Demokracja.

Powiat Grodzieński:

Dnia 26 ub.m. w Łuninie odbył się wiec sprawozdawczy posła Pukjana Romualda, który scharakteryzował ogólnie działalność i samierzenia obecnego Sejmu oraz stanowisko Ch.D. w czasie prac Sejmu nad budżetem Państwa, podkreślając m.in., że tylko dzięki wysiłkom polskich stronnictw narodowych budżet utrzymany został w ramach rzeczowych..

Występując przeciwko BBWR, poseł podał jako przyczynek do charakterystyki działalności BBWR na gruncie parlamentarnym fakt, że posłowie BBWR głosowali za otwarciem sankcjonowanego przez władze szkolne gimnazjum ukraińskiego w Stanisławowie..

Wreszcie poseł Pukjan wskazywał na zagrażające Państwu niebezpieczeństwo ze strony komunistów. Obecnych na wiecu było około 200 osób..

wcześniej, czy później do rąk właściciństwa, które policzy się z waselkami brudami i pasożytami.-

Wreszcie poseł Sawicki zaatakował ponownie ks. Szyrockiego, nazywając go ulicznikiem, bandytą, kłamcą i złodziejem i wezwał obecnych na wiecu do złożenia na jego ręce zażalenia na ks. Szyrockiego, z którym on, poseł Sawicki, uda się do biskupa i spowoduje rychłe odwołanie ks. Szyrockiego z Janowa. Obecnych na wiecu było około 300 osób.-

Powiat Wołkowyski:

Dnia 25 ub.m. w Olszymowie, gm. biskupickiej odbyło się zebranie organizacyjne lokalnego koła Stronnictwa Chłopskiego, zwołane przez sekretarza Zarządu Powiatowego Stronnictwa Sosnowskiego Zygmunta. Zśród obecnych na zebraniu 10 osób nikt nie wyraził zgody na zorganizowanie koła. Podobnie zakończyło się zwołane przez Sosnowskiego dnia 27 ub.m. zebranie organizacyjne we wsi Piekary, gminy biskupickiej, na które przybyło 22 os.

Powiat Grodzieński:

Kierownik Okręgowego Sekretariatu Stronnictwa Chłopskiego w Grodnie Aleksander Musejkin prowadził dalszą działalność organizacyjną na terenie gminy Hoża, gdzie zorganizował 5 kół i na terenie gminy Wiercieliżki, gdzie zorganizował 1 koło we wsi Tużewłany.-

Próba zorganizowania koła we wsi Kazimierówka gm. Wiercieliżki nie udała się, bowiem gdy Musejkin zażądał wpłacenia opłaty członkowskiej po 1 zł. od osoby - uczestnicy zebrania nie zgodzili się na przystąpienie do Stronnictwa Chłopskiego i rozeszli się do domów.-

-+++++

Wobec powyższego zatrzymany został Ostryński Samul. u którego podczas rewizji znaleziono adres "Zytia 4". a dokonana rewizja pod tymże adresem wskazała na niejakiego Józefa-Mieczysława Pracza ur. w Konopnicy pow. Wieluńskiego, który w Białymstoku przebywał od czasu strajku włókienniczego /bez zajęcia/ i według poufnych informacji jest członkiem C.K. KPZB-Białystok. Wynik rewizji - szereg notatek.-

Ostryński został w dniu 1. bm. przekazany z materiałami oskarżenia Prokuratorowi S.O. w Białymstoku, zaś Pracz odesłany do dyspozycji Urzędu Śledczego w Warszawie.-

Powiat Grodzieński:

Dostrzeżono przygotowania OKKPZB.Grodno do odbudowy brzo-
stowickiego rejonu partyjnego, który przed likwidacją majową
uważany był za jeden z najżywotniejszych w okręgu grodzieńskim.

-+++++

IV. Ruch zawodowy.

Powiat Ostrołęcki:

W ubiegłym tygodniu z inicjatywy komunizującego Szlomy Cynamona zorganizowany został w Ostrołęce oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Spożywczego, liczący 39 członków. Żydów i chrześcijan. Zarząd oddziału stanowią: Moszek Perkal - prezes, Sonenberg Pejsach - wiceprezes, Szloma Cynamon - sekretarz płatny i Lejb Landau - skarbnik oraz Stanisław Dyniewicz, Moszek Aron Perkal, Jakób Perkal, Bolesław Kowalewski i Stanisław Kunnecki - członkowie, wszyscy zamieszkali w Ostrołęce.-

Oddział omawianego Związku mieści się narazie w lokalu oddziałów Zw.Zaw.Robotników Przemysłu Odzieżowego i Skórzanego.

Powiat Białostocki:

Dnia 29 ub.m. odbyło się w Białymstoku poświęcenie lokalu Sekretariatu Chrześcijańskich Związków Zawodowych przy ulicy

Powiat Łomżyński :

Bez pracy pozostaje w powiecie 44 robotników, z których 33 pobiera zasiłki ustawowe.-

Powiat Białostocki :

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie według danych z dn. 2.b.m. przedstawia się następująco: bezrobotnych - 2734 / dnia 26.ub.m. - 2702 bezrobotnych /, w tem robotników przemysłu tytoniowego - 34, włókienniczego - 1558, budowlanego - 69, metalurgicznego - 73, robotników wykwalifikowanych - 473, niewykwalifikowanych - 348 i pracowników umysłowych - 179. Z zapomóg w tym dniu korzystało: ustawowo - 666 robotników i 20 pracowników umysłowych; doraźnie - 16 osób.-

Powiat Grodzieński :

Trwający od dnia 16.ub.m. 35 robotników w młynie Oszera Kosowskiego w Grodnie / vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 30 / nie został dotychczas zlikwidowany.-

Trwający od dłuższego czasu zatarg między pracownikami Instytucyj Użyteczności Publicznej a Magistratem m. Grodna na tle podwyżki płac, oraz uregulowania stosunków służbowych dotychczas nie został zlikwidowany i w dalszym ciągu zachodzi możliwość wybuchu strajku wspomnianych pracowników.-

W dniu 26.ub.m. odbyło się zebranie pracowników Inst. Użytk. Publ. w lokalu OKR. PPS., na którym rozwiązano dotychczasowy Komitet strajkowy i wybrano nowy z Krasińskim, Sawickim i Skowronskim na czele. Komitetowi tema polecono domagać się energicznie od Magistratu zrealizowania żądań pracowników. Postanowiono również ogłosić w prasie miejscowej memoriał Związku, uchwalony w dniu 14. lipca b.r.-

W razie nieuwzględnienia żądań Związku, zebrani zdecydowali proklamować strajk ogólny określając termin wybuchu jego na dzień 48 zgl. 6. sierpnia b.r.-

VII. Ruch narodowościowy.

a/ żydowski :

Powiat Szczuczynski :

Dnia 23.ub.m. odbyło się w Szczuczynie zebranie członków Żydowskiego Stowarzyszenia Dobroczynności "Gemilus Chesed", na którym po odczytaniu i przyjęciu protokołu z poprzedniego zebrania dokonano wyborów do nowego zarządu, w którego skład weszli: Grosztajn Dawid - prezes, Finkielstejn Rubin - sekretarz, Dalin-
ski Jankiel - skarbnik, oraz członkowie: Cywjakowski Chaim, Grono-
wicz Tobjasz, Lewinowicz Zyskint, Eljasz Kupowski, Wasowski Isak
i Rozenbaum Boruch. Obecnych na zebraniu było około 30 osób.-

Dnia 28.ub.m. w lokalu Klubu "Bet - Am" w Grajewie odbyło się walne zebranie członków klubu sportowego "Grajewianka", na którym wybrano nowy zarząd i komisję rewizyjną. Wybrani zostali do zarządu: Dr. Wasser, Dr. Winer, Kożko Wolf, Giersztan-
ski Josel, Zylbersztejn Moniak i Sutkier. W skład Komisji rewizyjnej we-
szli: inż. Leve Białostocki Dawid i Zmijewski Jona. Obecnych -
około 40 osób.-

Dnia 29.ub.m. w lokalu grajewskiego oddziału "Tarbutt" od-
był się odczyt literacki, wygłoszony w języku hebrajskim. - Obecnych
około 50 osób.-

Dnia 29.ub.m. w Grajewie w lokalu klubu "Bet - Am" odbyło się zebranie członków miejscowej organizacji sjonistycznej. Prze-
mawiał Szlomo-Findel Popowski z Warszawy na temat "W oczekiwaniu
V-ej emigracji do Palestyny". - Obecnych na odczycie - około 120
osób.-

Powiat Sokólski :

Dnia 25.ub.m. w Sokółce odbyło się zebranie członków Towar-
zystwa "Chewroch Kadyszach", które upoważniło trzech człon-
ków Zarządu do zakupienia ziemi na cmentarz żydowski w Sokółce.-

Powiat Wołkowski :

W dniach 27 i 28.ub.m. w Wołkowsku odbyło się sześć wieców

Kaplan, Mowsha Janowski i Mejer Lulef z Rosi. -

Powiat Białostocki:

Dnia 30.ub.m. w Białymstoku odbyło się organizacyjne zebranie nowowybranego zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej, który ukonstytuował się następująco: Zylberblat Mordko - prezes, Bałach Mojżesz - wiceprezes, Gutman Szloma, Ajzensztadt Pinchus, Pajgla Szmul i Goldberg Eljasz - członkowie komisji oraz Bekoch, Frukielsztejn, Alpern, Wystryn i Kancepolski - członkowie zarządu.

Powiat Grodzieński :

W związku z wyborami do zarządów wyznaniowych gmin żydowskich do Komisji Wyborczych zgłoszone zostały następujące listy wyborcze:

1. m. Grodno.

1/ "Bund" z Dr.Lipnikiem na czele, 2/"Sjoniści" /Ryp,Bas i adwokat Ruten /, 3/"Bezpartyjny Nacjonalistyczny Blok" / Warner Józef i Nuchbe Abram /, 4/ "Zjednoczenie mieszkańców Przedmieścia m.Grodna / Piszser i Trop /, 5/ "Żydowscy właściciele nieruchomości " / Margolis Jechuda i Epsztejn Szolom /, 6/ "Ortodoksi " / rabin Ghindes Fajwel, Piński Szmul i Rzeźnikowicz Ichok /, 7/ "Ortodoksi z przedmieścia Szobódki" / rabin Rubinson /, 8/"Związek Kupców " / Zdrojewicz Zelik /, 9/ "Bezpartyjne Zjednoczenie Demokratyczne / Neubauer Berezowski i Jezierski Aren /, 10/"Rzemieślnicy " / Trop Szloma /, 11/ "Poalej Sjon" / Janowski /, 12/ "Związek Drobnych Kupców " / Zandelman i Polnicki /, 13/"Rzemieślnicy Miasta i Przedmieści " / Berenson Izrael/ 14/ "Zjednoczeni Rzemieślnicy " / Trop Szloma/ 15/ "Poalej - Sjon Prawica" / Zandman Aron /.-

2. m. Krynki :

Lista Nr.1 - rzemieślnicza, lista Nr.2 - sjonistyczna i lista Nr.3 - ortodoksów.-

3. m. Łunna.

Lista Nr.1. - "Zjednoczony Komitet Wyborczy żydów religij-

polioji.-

b/ Wyroki sądowe.

Dnia 30.ub.m. Sąd Okręgowy w Białymstoku rozpatrywał sprawę Symchy Kwatera i Sendera Kozaka, redaktora odpowiedzialnego i technicznego wykonawcy zajętej w dniu 12.sierpnia ub.r. przez Starostwo w Białymstoku jednodniówki p.t." Białystoker Arbeiter Lebni" w której treści Starostwo dopatrzyło się cech przestępstwa, przewidzianego w art.129 K.K. Zajęcie jednodniówki Sąd Okręgowy w Białymstoku zatwierdził, zaś Prokurator wdrożył przeciwko Kwaterowi i Kozakowi śledztwo.-

Sąd Okręgowy skazał Symchę Kwatera na 2 lata więzienia z zastosowaniem Ustawy o amnestji i zaliczeniem aresztu prewencyjnego, zaś Kozaka na rok więzienia z zaliczeniem aresztu prewencyjnego.-

c/ Hłycie broni przez funkcjonariuszów P.P.

Powiat Białostocki:

Dnia 26. ub.m. poster.P.P.Miron Norbert z Poster.P.P.w Trzrz Trzeczanie w czasie sekwstru zboża, pochodzącego z kradzieży, w celu udaremnienia napadu użył broni palnej przeciwko mieszkańcowi wsi - Szorce - Grochowskiemu Władysławowi, raniąc go wystrzałem z rewolweru w rękę powyżej dłoni.-

Powiat Ostrołęcki:

W dn.22.ub.m.we wsi Kleczkowo,gm. Troczyn w czasie odbywającego się odpustu wynikła awantura pomiędzy nieznanymi osobnikami. W chwili przybycia na miejsce zajścia szeregowych P.P.z Posterunku Troczyn i Czerwińsk - awanturnicy i publiczność rozbiegli się, na miejscu zaś pozostała kilkunastu osobników, którzy podbiegli do policjantów i szatakowali ich ciężarkiem, obasytym w skórę.Poster. Gruszka, broniąc się przed napastnikami, użył bagnetu, raniąc lekko w lewe biodro Władysława Kukusza oraz w lewą nogę poniżej uda Stefana Kitarnego.- Awanturników zatrzymano i przekazano władzom sądowym.-

Powiat Suwalski :

Dnia 27.ub.m.we wsi Smolniki,gm.Kadaryszki, w czasie wynik-

ranek, popełnił samobójstwo, topiąc się w Niemnie. Zwłoki Giera, wykłowiono w okolicy majątku Poniemunie obok wsi Żydowsko, gminy Wiercieliski, powiatu grodzieńskiego. Dalsze dochodzenia prowadzi na miejscu Naczelnik Urzędu Śledczego - nadkomisarz Szafranski.-

Białystok, dnia 4 sierpnia 1928.r.

Z a W o j e w o d ę :

Z.I.

z Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

gmin żydowskich w powiatach grodzieńskim i wołkowyskim przyniosły dalsze zwycięstwa organizacjom nacjonalistycznym i stojącym na gruncie wyzaniowym. Z przejawów ruchu ~~razem~~ białoruskiego na uwagę zasługują - nieznaczna działalność organizacyjna Towarzystwa Szkoły Białoruskiej w powiecie wołkowyskim i kryzys, przeżywany przez to Towarzystwo w powiecie grodzieńskim, gdzie traci ono swych najbardziej wybitnych dotychczas działaczy.-

Na całość ruchu wywrotowego w ubiegłym tygodniu złożyły się zabiegi K.O.KP.Z.B. w kierunku odbudowania zdeorganizowanych grodzieńskiego i białostockiego okręgów partyjnych oraz zyskująca stale intensywności akcja K.P.P., zmierzająca do zbudowania ośrodków lewej opozycji w zachodnich powiatach Województwa Białostockiego.-

Konkretnych faktów przygotowań organizacji komunistycznych do wystąpień demonstracyjnych w dniu 12.b.m. w związku ze Zjazdem Legionistów w Wilnie do dnia 10.b.m. nie zauważono.-

Bezrobocie zmalało wskutek poprawienia się konjunktury w myśle włókienniczym, metalurgicznym / w związku z okresem robót / nych / i drzewnym, natomiast wzrosły tendencje strajkowe wśród robotników przemysłu drzewnego i robotników cegielnianych, znajdujących usprawiedliwienie w istnieniu różnych skali płac we wspomnianych gałęziach przemysłu w poszczególnych ośrodkach Województwa. Ostatnio strajkowało 406 robotników państwowych zakładów przemysłu drzewnego w Ozarnej - Wsi, powiatu białostockiego, domagających się wyrównania skali ^{ich} płac do norm przyjętych w prywatnych zakładach przemysłu drzewnego w powiecie bielskim.-

Stan bezpieczeństwa publicznego zasadniczo zmienom nie ogł.-

b/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Piaśt"

Powiat Białostocki :

Dnia 5.b.m. w Jachnowcu Kościelnym odbył się pod gosem niebem wiec sprawozdawczy posła Łosia Dominika, który występował ogólnie przeciwko B.B.W.z R., a w szczególności przeciwko posłom dr. Polakiewiczowi i Kosibie. Obecnych - około 150 osób.-

c/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Grodzieński :

Dnia 5.b.m. w Grodnie pod przewodnictwem Barela Adolfa odbył się powiatowy zjazd prezesów Kół Stronnictwa Chłopskiego. Przewodniczący Barel takomunikował zebrany, że poseł Sawicki, który zapowiedział swój przyjazd na zjazd, z powodu nawału pracy nie przybył, poczem w przemówieniu swem zachęcał zebranych do podjęcia agitacji na rzecz Stronnictwa Chłopskiego, gdyż możliwem jest, że w krótkim czasie Sejm będzie rozwiązany, a przeto Stronnictwo Chłopskie musi być przygotowane do odegrania właściwej roli w czasie ponownych wyborów do Sejmu.-

Następnie Kierownik Okręgowego Sekretariatu Stronnictwa Chłopskiego w Grodnie Muszejkin złożył sprawozdanie z dotychczasowej działalności Stronnictwa na terenie powiatu grodzieńskiego, w którym podkreślił, że Stronnictwo Chłopskie rozwija się poryślnie, gdyż posiada już 37 Kół w powiecie i, że rolnicy pomimo zdrady Sieradskiego i Polakiewicza do Stronnictwa Chłopskiego chętnie wstępują.-

Po przemówieniach kilku delegatów z prowincji, jak Surmjaka, Jankowskiego, Surowca i innych odbyły się wybory do Komisji Rewizyjnej, do której weszli: Barel Adolf, Surowiec Jan i Szepielewicz Wojciech.-

Obecnych na Zjeździe było 28 osób; przebieg Zjazdu był spokojny.-

Powiat Sokólski :

Dnia 5.b.m. w Nowym - Dworze odbył się wiec sprawozdawczy posła Sawickiego przy udziale około 150 osób. Po obszernem omówieniu

poseł Praga przeciwstawił tym zapewnieniom demonstrację posłów z BBW z R. z powodu wyboru posła Daszyńskiego na Marszałka Sejmu. Następnie poseł przeszedł do omawiania budżetu Państwa w przedłożeniu rządowem, podkreślając m.in., że budżet ten nie uwzględnia potrzeb drobnego rolnictwa i, że przeciwko wnioskowi P.S.L. "Wyzwolenie" o wstawienie dodatkowych kredytów na budowę szkół, odbudowę zniszczonych budynków w czasie wojny i meljoracje rolne głosowali posłowie z B.B.W. z R., a w ich liczbie posłowie Krzywicki i Przełęcki z grodzieńskiego okręgu wyborczego.

Poseł Praga stwierdził dalej, że wspólnymi głosami posłów P.S.L. "Wyzwolenie", P.P.S. i Stronnictwa Chłopskiego w budżecie przeprowadzono korzystne dla drobnych rolników zmiany¹, odrzucono projekt rządowy w kwestji podwyższenia podatków gruntowych. -

O Marszałku Piłsudskim poseł Praga wyrażał się z szacunkiem i uznaniem, ubolewał jednak, że Marszałek Piłsudski nie idzie po linii interesów szerokich mas pracujących, a popiera dążenia Radziwiłłów, Lubomirskich i innych "trupów politycznych", rojących o monarchji, pańszczyźnie i t.p. Nawiązując do pogłosek o projektach zmiany Konstytucji, poseł zalecał czujność, by w wypadku zamachu na ograniczenie praw ludu pracującego mieć możność przeciwstawić się temu. -

Obecnych na wiecu było około 200 osób, przeważnie przygodnych słuchaczy, zgromadzonych na placu po nabożeństwie. -

Poseł Praga ma przyjechać do Suwałk ra³ na miesiąc w piątek i udzielać zgłaszającym się do niego porad i informacji. -

Powiat Łomżyński :

Obserwowana jest dość wydatna w skutkach akcja organizacyjna P.S.L. "Wyzwolenie" w gminie Szumowo, gdzie Stronnictwo to pozyskuje zwolenników wśród tych, którzy przy wyborach do Sejmu głosowali na listy Nr. 1 i 24. -

e/ Chrześcijańska Demokracja.

Powiat Sokółski :

Dnia 8 b.m. odbył się w Sokolmach wiec sprawozdawczy posła Urbąńskiego, którego przemówienie nosiło charakter wybitnie opozycyjny.

w Łomży zbiegł więzień polityczny Wacław Kwiatkowski vel Henryk Kuziński, skazany z art. 102 K.K.c.s.II na 6 lat ciężkiego więzienia.-

Ustalono, że ukatwili mu ucieczkę członkowie P.P.S.Lewicy w Łomży - Rytzel Artur i Popławski Wacław, z których Rytzel został ujęty, zaś Popławski zbiegł prawdopodobnie razem z Kwiatkowskim w niewiadomym kierunku.-

Szczegółowe sprawozdanie Urząd Wojewódzki prześle Ministerstwu dodatkowo.-

h/ Narodowa Partja Robotnicza.

Powiat Grodzieński :

Mieszkaniec Grodna Czekiel Jan, b.plutonowy W.P.organizuje w Grodnie Koło N.P.R. z pośród robotników cegielnianych.-

III. Ruch wywrotowy.

Powiat Ostrow - Maz.

W nocy z dnia 2 na 3 b.m. na przewodach elektrycznych w Ostrowi - Mazowieckiej wywieszono transparent z napisami: "Precz z regulaminem faszystowskim dla więźniów politycznych, żądamy całkowitego uwolnienia więźniów politycznych, wstęp do M.O.P.R..Niech żyje K.P.P. i Z.M.K." Identyczne napisy uwidoczniło przy użyciu szablonu na ścianach domów w kilku dzielnicach m.Ostrowi-Mazowieckiej.-

Powiat Bielsk - Podlaski :

Ze źródeł konfidenacyjnych uzyskano informacje, że KPZB. rozpoczęła w powiecie szerszą akcję organizacyjną, do której zostali wciągnięci zwolnieni skutkiem amnestji działacze komunistyczni z Bielska - Podlaskiego, Kleszczel, Brańska i Orli.-

Według relacji konfidenacyjnych, w Orli zorganizowany został Komitet Rejonowy KPZB., który utrzymuje stałą łączność z OK. KPZB. Białystok. Skład osobowy Komitetu - narazie nie jest znany.-

Postanowiono wznowić robotę partyjną, przerywaną aresztowaniami i wyznaczono na piątek dnia 27. lipca b.r. posiedzenie sekretarzy komórek partyjnych oraz na dzień 28. lipca b.r. posiedzenie Wydziału Zawodowego, a na dzień 29. lipca b.r. posiedzenie Mopru.-

Ponadto omówiono akcję udzielenia pomocy strajkującym robotnikom w Pińsku.-

25. ub. m. odbyło się posiedzenie przyjezdnych członków KC. KPZB. ps. Wacka, ps. Jakuba i delegatów M.K. KPZB. Białystok.-

Na posiedzeniu zatwierdzono komitet miejski K.P.Z.B. w składzie: - Nowodworski, Mirer, Halepn i Eńko.-

Ps. Wacek wygłosił referat o akcji antywojskowej na terenie całej Białorusi Zachodniej w związku ze Zjazdem legionistów w Wilnie.-

Ps. Jakób oświadczył, że KPZB. liczy obecnie 5.200 czynnych członków.-

Dn. 27. lipca b.r. odbyło się posiedzenie sekretarzy komórek partyjnych przy obecności Gonszara Ajzyka z komórki ^W Związku Spożywców, Anusz Doby z Komórki Zw. Zaw. Robot. Przem. Włókienniczego, Lackiego Szyji z komórki w Związku Handlowców, Jabłońskiego Efreima z komórki w Związku Drzewnym, Furje z komórki w Związku Garbarzy, Nowodworskiego, przedstawiciela M.K. KPZB. Białystok oraz nieznanego bliżej delegata KCKPP. z Warszawy.-

Uchwalono przystąpić do wzmocnionej roboty partyjnej we wszystkich komórkach istniejących i organizować komórki w tych Związkach Zawod., w których komórek tych jeszcze nie ma.-

Omawiano sytuację organizacji KPZB. w Białymstoku, przyczynę rozbitcia organizacji i obserwacji nad niektórymi członkami partji.-

Referat o wzmocnionej dyscyplinie partyjnej i konspiracji wygłosił przejezdny delegat KCKPP.-

Posiedzenie Wydziału Zawodowego zostało odłożone na m. sierpień.-

Dnia 29. ub. m. odbyło się posiedzenie "Mopru" przy udziale: Suda Abrama, ps. Dżona /Kuczyński, członek PPS. Lewicy/, Jabłońskiego, Anusz Doby, Mońki Gorfinkla, Luby Meller i ps. Eszyka.- Nieobecni byli Pereksztejn Nadzia i Rothaus Chaja, urlopowani przez partję.-

IV. Ruch zawodowy.

Powiat Ostrowi-Maz.

Dnia 4 bm. w Ostrowi-Mazowieckiej odbyło się walne zebranie członków oddziału Związku Rzemieślników Żydów, na którym do nowego zarządu oddziału powołano: Gurwicza Sruła - prezes, Wiśnię Elę - wiceprezes, Komorowskiego Szaję - sekretarz i Grynwaldę Mordkę - skarbnik, należących do "Bundu", pod którego wpływami pozostaje oddział omawianego Związku w Ostrowi-Maz.- Obecnych - około 50 osób.-

Powiat Szczuczynski:

Dnia 5 bm. w Szczuczynie odbyło się ogólne zebranie członków miejscowego oddziału Związku Rzemieślników Chrześcijan, na którym do zarządu oddziału wybrano - Lindnera jako skarbnika na miejsce Gzarneckiego Florjana, który z zarządu ustąpił. Obecnych - około 20 osób.-

Powiat Sokólski:

Dnia 3 bm. w Sokółce odbyło się zebranie organizacyjne Stowarzyszenia Rzemieślników Chrześcijan, na którym wybrano zarząd i omówiono program pracy.-

Powiat Wołkowyski:

Dnia 5 bm. w Wołkowysku odbyło się walne zebranie członków oddziału ZZK. Przemawiał delegat Zarządu Głównego ZZK Zdanowicz Michał z Warszawy, który charakteryzował stosunek poszczególnych kół Związku do Zarządu Głównego Z.Z.K. Obecnych - około 100 osób.-

Powiat Białostocki:

W dniu 7 bm. w Białymstoku odbyło się zebranie majstrów piekarskich pod przewodnictwem Widera Hirsza. Na zebraniu odczytany został obowiązujący statut majstrów piekarskich, który obecni przyjęli. Do Komisji organizacyjnej cechu żydowskich majstrów piekarskich wybrano: Widera, Alperna, Rudego i Metelskiego. Obecnych - 25 osób.-

Tegoż dnia w lokalu OKR PPS. w Białymstoku odbyło się ze-

Na skutek zarządzonego przez Urząd Skarbowy w Łomży masowego ściągania należnych podatków państwowych rzeźników miejscowi - wyłącznie Żydzi w ilości 40 osób, działając solidarnie zaprzestali w dniu 30 ub.m. uboju bydła, ogłaszając strajk, który trwał 2 dni i został zlikwidowany dnia 2 bm. Wystąpieniem ze strony rzeźników kierował Oddział Związku Zawodowego rzemieślników i majstrów Żydów w Łomży. Do Naczelnika Urzędu Skarbowego udała się delegacja strajkujących rzeźników, która uzyskała rozłożenie spłaty podatków na 6 rat.-

Powiat Białostocki:

W dniu 6 sierpnia o godzinie 8-ej rano zastrajkowali robotnicy tartaczni i cegielniani państwowych zakładów przemysłu drzewnego w Czarnej - Wsi. Strajk wybuchł na tle ekonomicznem.-

Robotnicy tartaczni w liczbie 346 żądają 15% podwyżki, zaś robotnicy cegielniani w liczbie 60 żądają 50% podwyżki płac. Strajkiem kieruje miejscowy oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego, reprezentowany przez Macanłę, członka OKRKKP i Okr.R. Zw.Zaw. w Białymstoku.-

Zarząd zakładów żądania strajkujących traktuje przychylnie, ponieważ robotnicy tartaczni i cegielniani w państwowych tartakach: w Hajnówce i Białowieży są znacznie lepiej uposażeni od robotników tartaków państwowych w Czarnej-Wsi. Wspomniany Zarząd zwrócił się w powyższej sprawie z wnioskiem przychylnym do Okręgowej Dyrekcji Lasów Państw. w Siedlcach, skąd dotychczas oczekuje odpowiedzi. Przebieg strajku jest spokojny. Robotnicy żadnych zebrani nie urządzają, jak również nie miało miejsca dotychczas terror strajkowy.-

W związku z omawianym strajkiem usiłowali zastrajkować również robotnicy, zajęci na rampie kolejowej przy ładowaniu drzewa dla firm prywatnych i przez te firmy opłacani, jednakże przeprowadzone w toku pracy pertraktacje z przedstawicielami tychże firm dały wynik pozytywny i robotnicy ci przeważnie akordanci uzyskali żadaną podwyżkę 7%.-

Powiat Białostocki:

Dnia 5 bm. w Białymstoku staraniem Stowarzyszenia Badaczy Pisma Świętego Łohaczewski Tadeusz wygłosił dwa odczyty, na których tłumaczył zebranyemu tłumowi poszczególne ustępy z biblij. Obecnych na obu odczytach było około 60 osób.-

W dniach 4 i 5 sierpnia r. b. w lokalu Barbiłłowskiej Misji w Białymstoku odbyły się uroczystości na cześć zwiedzających Polskę pastorów Payna z Londynu, Neumana z Damaszku i Gartenhausa z Nowego Jorku. Wymienieni powracali z Hamburga ze Zjazdu Pastorów Misji Barbiłłowskiej. Na uroczystości było kilku wychrzestowanych izraelitów i miejscowi Niemcy w liczbie około 200 osób.-

VII. Ruch narodowościowy.

a/ Żydzi

Powiat Wys.-Mazowiecki:

Dnia 4 bm. w Tykocinie Zygielman Ioko z Radzyna, delegat Zarządu Głównego Organizacji Sjonistycznej w Warszawie wygłosił odczyt n. t. "Obecny stan sjonizmu". Obecnych - około 40 osób.-

Powiat Grodzieński:

W związku ze zbliżającymi się wyborami do zarządów wyznaniowych gmin żydowskich w powiecie poszczególne organizacje żydowskie a zwłaszcza sjonistyczne, prowadziły w ub. tygodniu intensywną akcję propagandową i wyborczą.-

Dnia 4 bm. odbył się w Krynkach wiec publiczny, urządzone przez organizację Poalej-Sjon. Pierwszy przemawiał Ohmielnik Mordchej, mieszkaniec miasta Białegostoku, który wyjaśnił znaczenie wyborów do zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej, nawoływał do głosowania na listę Poalej-Sjon i krytykował działalność "Bundu". Na przemówienie Ohmielnika replikował bundowiec Szafir Jankiel z Krynki.-

niowych gmin w Świsłoczcy i Jałówe i Mścirowie z następującym wynikiem:

Świsłocza: Uprawnionych do głosowania 391 os., głosowało 362. Na listę Nr.1 oddano głosów - 114, listę Nr.2 - 110, Nr.3-50, Nr.4-88. Wybrani: z listy Nr.1 - Wygonicki Szeke, ortodoks, Szewc Samuel sjonista, z listy Nr.2 - Szereszewski Majer, sjonista, Soroka Mowsha, sjonista, z listy Nr.3 - Załucki Berko, sjonista, z listy Nr.5 - Klejnerman Abel - bundzysta.-

Mścirow: Uprawnionych 59, głosowało 57, wszystkie głosy oddano na listę Nr.4. Wybrani - Ogólnik Fiszer, ortodoks.-

Jałówka: Uprawnionych - 105, głosowało - 86, wszystkie głosy oddano na listę Nr.6. Wybrany Drezelf Mejer, ortodoks.-

Dnia 5 bm. w Wołkowysku student Rabinowicz ze Słonima wygłosił odczyt p.t. "Czy kobieta posiada duszę". Obecnych - około 100 osób.-

Powiat Białostocki:

Dnia 5 bm. w Białymstoku odbyło się walne zebranie członków Twa "Marpa" pod przewodnictwem Kpszetjna Cerela. Po przyjęciu do wiadomości sprawozdania z działalności Zarządu Twa, dyskutowano sprawę budowy pawilonu w Otwocku. Obecnych - około 100 osób.-

b/ biakoruski

Powiat Grodzieński:

Vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.31 punkt I.

W dalszym ciągu wystąpienie z Towarzystwa Szkoły Białoruskiej zgłosił Trojań Jan, sekretarz hurtka T.S.B. we wsi Jakubowice, gm. Berasty, wybitny działacz biakoruski, członek rady gminnej w Berastach.-

nym wdrożono dochodzenie.-

b/ Wiadomości z zagranicy.

Powiat Augustowski:

Posterunek P.P. w Sopoćkiniach uzyskał informacje, że placówka litewska we wsi Warwieszki zaopatrzona została dnia 22 lipca br. w dwa lekkie karabiny maszynowe i dwa wozy amunicji do tych karabinów oraz karabiny /ręczne/ angielskie, którymi zastąpiono posiadane dotychczas przez placówkę karabiny niemieckie.

c/ Włysie broni przez funkcjonariuszów P.P.

Powiat Białostocki:

Dnia 5 bm. poster. skł. z Wydz. Śledczego w Białymstoku Czernik Marjan użył broni palnej /rewolweru/ do uciekającego niebezpiecznego i poszukiwanego recydywisty-złodzieja Januszkiewicza Adama, którego ranił ciężko w plecy. Januszkiewicz w czasie aresztowania go stawiał Czernikowi czynny opór, a nawet chwilowo rozbroił go.-

Dnia 10 bm. poster. Marczuk Wacław użył broni palnej do uciekającego doliniarza Penera Moski, raniąc go w okolice klatki piersiowej oraz w lewą rękę poniżej łokcia. Stan zdrowia Penera zadowalniający. Poster. Marczuk oddał do Penera ostre strzały na ul. Siedleckiej w Białymstoku.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 9 bm. poster. Wielewski Alojzy z Poster. P.P. w Druskińkach w czasie pościgu za złodziejami dał dwa strzały rewolwerowe, nie raniąc nikogo; w wyniku pościgu ujęto jednego z uciekających złodzieji.-

d/ Napady rabunkowe.

Powiat Grodzieński:

Dnia 1 bm. na powracającą z targu do domu mieszkankę zaścianka Syluki, gm. Porzecze napadło 3-ich nieznanych osobników

Powiat Łomżyński:

Dnia 30 lipca br. w osadzie Wiczna z niewstalanej dotychczas przyczyny wybuchł pożar, który zniszczył doszczętnie 27 zabudowań gospodarczych wraz z inwentarzem martwym oraz częściowo inwentarzem żywym. Strat narazie nie ustalono.--

Białystok, dn. 77. sierpnia 1928 roku

ZA WOJEWODĘ:

A. T.

a. k. Naczelnik Wydziału Bezp. Publicznego

II. Ruch polityczny.

Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Ostrołęcki:

Dnia 12 bm. odbył się w Goworowie wiec Stronnictwa Chłopskiego, obwołany przez b. posła Hańko Antoniego, burmistrza m. Ostrołęki Kazimierza Piotrowskiego i sekretarza powiatowego Stronnictwa w Ostrołęce, Jana Pszczółkowskiego, których przemówienia dotyczyły wyborów, prac Stronnictwa Chłopskiego na gruncie parlamentaryzm, jego zamierzeń organizacyjnych itp., pozbawione były jednakże momentów bardziej charakterystycznych. Obecnych na wiecu było około 400 osób.-

Powiat Wołkowyski:

Kierownik powiatowego Sekretariatu Stronnictwa Chłopskiego w Wołkowysku Sosnowski Zygmunt zwołał zebrania organizacyjne lokalnych kół Stronnictwa - dnia 5 bm. we wsiach Baczenie, Leśniaki i Jasienowice, gminy Biskupice oraz dnia 11 bm. we wsiach Dziśkowice i Weronice, gm. Porozów. Nowe koła Stronnictwa powstały we wsiach:

- 1/ Baczenie: członków - 10, zarząd - Jureczko Jan - prezes, Towścik Jan - wiceprezes, Sawko Piotr - sekretarz;
- 2/ Leśniaki: członków - 12, zarząd - Czerniewski Adolf - prezes, Czerniewski Maciej - wiceprezes, Ignacik Paweł - sekretarz. W pozostałych wsiach zgromadzeni na zebraniach organizacyjnych wypowiedzieli się przeciwko Stronnictwu Chłopskiemu.-

Powiat Grodzieński:

Kierownik sekretariatu Okręgowego Stronnictwa Chłopskiego w Grodnie Musejkin w dalszym ciągu prowadzi pracę organizacyjną w powiecie, rozszerzając wpływy stronnictwa wśród włościan.

W dniach 8 i 9 bm. Musejkin zwołał zebrania organizacyjne we wsiach Plebanowce, Trochiny, Łapieniówce, Wiśniówce i Petelencyce, gminy indurskiej, przyczem w trzech ostatnich wsiach zostały zorganizowane koła Stronnictwa Chłopskiego.

nym zmianom. Po skończonym nabożeństwie w miejscowym domu parafjalnym składano podpisy na przygotowanych już podaniach.-

Tegoż dnia w Gzydłowicach przed kościołem odbył się wiec sprawozdawczy posła Urbaniekiego Franciszka, który w obszernym przemówieniu omówił prace Sejmu nad budżetem Państwa, dowodząc m.in., że budżet ten jest znacznie większy, niż w latach poprzednich, czego winę ponoszą wyłącznie posłowie z BBWR, wybrani przez urzędników i policję. Dalej poseł podkreślił, że Rząd obecny gorzszy jest od każdego z rządów przedmajowych, czego dowodem w przekonaniu posła jest istnienie skonsolidowanej opozycji przeciwko Rządowi wszystkich grup parlamentarnych poza BBWR. - Wreszcie poseł Urbanieki wspomniął pokrótce o rzekomych nadużyciach wyborczych ze strony władz administracyjnych i policji.-

Powiat Białostocki:

Dnia 15 bm. na wiecu sprawozdawczym w Wasilkowie poseł Urbanieki przekonywał zebranych /około 400 osób/, że przewrót majowy rozpoczął okres prowadzenia Państwa do ruiny "przez Rządy nie liczące się z Sejmem" i w konkluzji swych wywodów podkreślał konieczność organizowania się nas włościańskich w spółdzielniach i zrzeszeniach o celach gospodarczych, aby na tym gruncie móc rozpocząć walkę z obecnym systemem podatkowym, który zdaniem posła Urbaniekiego doprowadza Państwo i obywateli do ruiny.-

Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem.

Powiat Augustowski:

Dnia 5 bm. na gminnym zebraniu sektysów w osadzie Lipsk /w urzędzie gminnym/ przemawiał poseł Łazarski ogólnie na temat programu prac BBWR w Sejmie i poza Sejmem, szkodliwej dla Państwa opozycji stronniotw lewicowych itp. Ponadto poseł poinformował zebranych o przygotowaniach BBWR do sesji jesiennej Sejmu, na której rozpoczęte zostaną prace, związane z wymaganą przez siebie zmianą Konstytucji.-

Po wezwaniu zebranych do współpracy przy rozwiązywaniu tych zagadnień, P. Wojewoda podkreślił specjalnie te zagadnienia, które rozwiązane muszą być jak najrychlej z punktu widzenia interesów państwowych. Następnie poseł Skławk wygłosił referat na temat "Polityka bieżąca", precyzując pogląd reprezentowanego przez Klub na konieczność naprawy Konstytucji przez wzmocnienie władzy wykonawczej, zmniejszenie preponderancji Sejmu oraz stworzenie ^{nowego} typu działacza politycznego. Następnie wicewojewoda Skrzyński wygłosił referat o regionalizmie, zaznaczając²³ do zasadniczych dła Województwa Białostockiego spraw należy zaliczyć: 1/ uregulowanie granic Województwa i powiatów możliwie z punktu widzenia naturalnych regjonów; 2/ podniesienie gospodarczo-kulturalne Województwa; 3/ wzmocnienie wytwórczości; 4/ organizację i rozbudowę aparatu administracyjnego i samorządowego oraz instytucji społecznych /podział funkcji i usgodnienie pracy; 5/ ustalenie zdolności płatniczej ludności; 6/ uregulowanie stosunków politycznych, wynikających z właściwości Województwa, jako regjonu. -

Zagadnienia życia samorządowego /organizacyjne, gospodarcze, oświatowe, inwestycyjne i opieki społecznej / omówił w referacie p. o. "Stan i zadania samorządu na terenie Województwa Białostockiego", naczelnik Wydziału Samorządowego Galasiewicz, który stwierdził, że działalność samorządu na terenie Województwa rozwija się z każdym dniem. Świadczy o tem zarówno pozycje, przeznaczane na inwestycje w roku bieżącym /preliminowano 2 razy więcej w roku bieżącym, niż w ciągu ubiegłych 9 lat łącznie/. - Również wybitnie rozszerza się zakres zainteresowania się samorządów sprawami rolnictwa, budowy szkół powszechnych, drogowni i meljoracji rolnych. Zdaniem referenta należy w dalszej pracy przyjąć następujące wytyczne:

- 1/ Propaganda idei samorządu wśród najszerszych warstw ludności;
- 2/ jak najściślejsza współpraca całego społeczeństwa z organami samorządu;
- 3/^{ko} Ordynacja pracy społecznej wszystkich organizacji oraz związków komunalnych przy równoczesnem dążeniu do specjalizacji;
- 4/ propaganda wśród ludności znaczenia poszczególnych zadań samorządu, a więc: oświaty, zdrowotności, opieki społecznej, spół-

skrystalizowany program działania Stronnictwa Narodowego i jego jak najdalej posuniętą rzeszowość przy rozpatrywaniu przez Sejm budżetu Państwa w przedłożeniu Rządu.-

Akcja organizacyjna Szczepańskiego Zygmunta, kierownika Sekretariatu Okręgowego Stronnictwa Narodowego w Łomży - powstrzymywana jest przez P.S.L. "Wyzwolenie", które w obawie przed utratą swego stanu posiadania w powiecie łomżyńskim rozpoczęło w poszczególnych miejscowościach powiatu walkę ze Stronnictwem Narodowym.-

ciela KC.KPP.-

1/ Sekretarjat OK.ZMK.ZB. po wysłuchaniu informacji o wewnętrznym położeniu w ZM.KPP.wyraża ostry protest przeciw zajęciu /skasowaniu / Sekretarjatu ZMK.KPP.,co pogwałciło postanowienia IV.Zjazdu KPP. i wywołało niezadowolenie w jednostkach organizacji. Sekretarjat KC.ZMKZB.wyraża pełne zaufanie KC.ZM.KPP.i przyjmuje wszystkie jego postanowienia;

2/ Sekretarjat osądza /krytykuje/ wprowadzenie w ZMK.jątrzących metod walki frakcyjnej, a w szczególności osądza /krytykuje/ wezwanie do członków ZMKB. pod przykrywką KC.KPP.,które to wezwanie jest brudnym paszkwilem,przeszkadzającym działalności aktywnej KC.ZMK.,pracującego na wytycznej linii IV-go Zjazdu Partji i w myśl postanowienia Wykonawczego Komitetu Kominternu. Osądzając demoralizacyjne metody frakcyjnej walki, Sekretarjat nie dopuści do tego,by wezwanie to rozpowszechniło się w szeregach ZMK.ZB.-

3/ Sekretarjat postanawia postawić pytanie,dotyczące jedności w szeregach partji i ZMK.we wszystkich Okręgowych Komitetach ZMK.ZB.wystąpić przeciw rozdwojeniu w szeregach partji KPP.i ZMK.P.,głosować za jednością i konsolidacją KC.ZMK.P.i KC.ZMK.ZB.oraz KC.KPP.i KC.KPZB.^{oraz} za ścisłym wykonaniem postanowień IV.Zjazdu i postanowień Komitetu Wykonawczego Kominternu".-

Białostocki OK.ZMK.ZB.na wspomnianym posiedzeniu postanowił przyłączyć swój głos do protestu przeciw działalności KC.KPK.,gwałcącej postanowienia IV.Zjazdu KPP. i wprowadzającej demoralizację w szeregach partji.-

Wiadomości z więzienia: Za pośrednictwem "MOPRU" Miejski Komitet KPZB.otrzymał gryps z więzienia,pisany przez Leonidasa Kkyszko na adres Arczyka Rackiewicza lub też Packiewicza / pseudonimy/, w którym Kkyszko prosi, aby organizacja komunistyczna w Białymstoku postarała się w miarę możliwości w oczach wszystkich pracujących, a w szczególności w oczach włókniarzy oczernić przebywających w więzieniu komunistów Bogdana i Świerzbinińskiego, którzy znajdują się w opozycji w Więziennym Komunistycznym Komitecie.Kkyszko radzi natychmiast poczynić wszelkie kroki,któreby unicestwiły wpływ Bogdana na pracujących, a to dlatego, iż kiedy Bogdan znajdzie się

transparentu podpis: "OK.KPZB. w G., OK.ZMK.ZB.w G."-

Dnia 12.b.m. około godz. 17-ej na rogu ul. Rynkowej i Wyzwolenia w Grodnie podrzucony został zwinięty transparent z napisem w języku polskim: "Precz z wojną przeciw Z.S.S.R., niech żyje ZSRR niech żyje rząd robotniczo-chłopski", na odwrotnej stronie transparentu napis: "OK.KPZB. w G. OK.ZMK.ZB.w G."-

W wyniku poczynionych we właściwym czasie zarządzeń prewencyjnych pod zarzutem działalności antypaństwowej zatrzymano dnia 9 b.m. w Grodnie Antokolskiego Lejbę, legitymującego się dowodem osobistym fałszywym, rzekomo wydanym mu przez Komisariat Rządu w Warszawie i fałszywą książeczką wojskową na nazwisko Antokolskiego. Zbadany fałse Antokolski zeznał, że nazywa się faktycznie Derczyński Samuel, ur. w 1899 r., syn Mozesza i Tauby, urodzony i zamieszkały w Wilnie, wyznania mojżeszowego, kawaler, z zawodu technik dentystyczny, i, że fałszywymi dowodami osobistymi posługiwał się dlatego, iż w roku 1920 podczas inwazji bolszewickiej pracował w Grodnie w Rewkomie jako prezes oddziału mieszkaniowego, do Grodna zaś jakoby przybył w celu poszukiwania pracy. Podczas rewizji osobistej u fałse Antokolskiego znalezione większą ilość gotówki /983 zł. 92 gr./ oraz notes, w którym zanotowane jest nazwisko głównego świadka w sprawie ostatnio przeprowadzonej likwidacji KPZB. na terenie gminy Łaszańskiej pow. grodzieńskiego, Denisewicza, wobec czego należy przypuszczać, że fałse Antokolski jest członkiem organizacji K.P.Z.B., a sądząc z jego wyrobienia intelektualnego, zajmuje on niewątpliwie jedno z kierowniczych stanowisk w partji.-

Równocześnie z Derczyńskim zatrzymano Gożańskiego Arona, mieszkańca m. Grodna, znanego od dłuższego czasu jako członek KPZB., który pozostawał pod poufną obserwacją.-

Zatrzymanych z materiałami oskarżenia przekazano do dyspozycji Sędziego Śledczego i rewiru w Grodnie.-

Komendant Posterunku P.P. w Żunnie, patrolując swój rejon w dniu 11.b.m., zatrzymał w lesie Zaleski, położonym obok wsi Szczęczyce gm. Żunna, Sienkiewicza Aleksandra, mieszkańca wsi Zaleski i Jelina Abrama, mieszkańca m. Żunny, pozostających pod poufną obserwacją i poszlakowanych o należenie do K.P.Z.B.. Podczas rewizji-

V. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Bielski - Podlaski :

Dnia 10.b.m. w hucie szklanej Zacharego Dawida w os.Narewka z powodu wydalenia przez zarząd huty majstra Sikory zastrajkowało 36 ~~XXXXXX~~ majstrów hutniczych, których poparli robotnicy huty. Strajk zakończony został dnia 12.b.m., zarząd huty przyjął do pracy wydalonego majstra i przyznał 6% podwyżki płac wszystkim majstrom. Przebieg strajku spokojny.-

Powiat Szczuczynski :

Dnia 13.b.m. piekarze w Grajewie zaprzestali wypieku chleba żądając oni podwyższenia obowiązujących cen chleba razowego z 40 na 45 gr. i pytlowego z 54 na 59 gr.-

Powiat Suwalski :

Zakłady przemysłu drzewnego w Płocicznie z braku materiału do tarania zwolnią dnia 10.b.m. dalszych 110 robotników.-

Powiat Augustowski :

Bez pracy w powiecie pozostają 26 robotników, z których 5-ciu pobiera zasiłki ustawowe.-

Powiat Białostocki :

Dnia 7 b.m. uruchomiona została częściowo fabryka watapek A.Kellera w Białymstoku; narazie przystąpiło do pracy 4 robotników.-

Vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.32.

Zarząd państwowych zakładów przemysłu drzewnego w Osarnej Wsi zaproponował strajkującym robotnikom przystąpienie do pracy z tem, że w najbliższym czasie przyznana zostanie im podwyżka płac do norm, przyjętych w innych państwowych zakładach przemysłu drzewnego. Wobec odrzucenia tej propozycji, dnia 11.b.m. zarząd zakładów wypłacił strajkującym resztę należności zarobkowych i wypowiedział im pracę.-

VI. Ruch społeczny, wyznaniowy, spółdzielczy
oraz organizacje P.W.i W.P.

Powiat Łomżyński :

Dnia 12.b.m. przybył do Łomży zaproszony przez wyznawców kościoła narodowego ks. Walichiewicz Adam w celu założenia w m. Łomży Kościoła Narodowego i tegoż dnia o godz. 13-ej wygłosił odczyt w sali kina "Mirage", przedstawiając zebranyemu słuchaczom ideologję Kościoła Narodowego. Prelegent zaznaczył, że Kościół narodowy nie idzie po linii polityki kościoła rzymsko-katolickiego jest zgromadzeniem narodowym, rządzi się "Konstytucją Bożą", nie handluje Sakramentami Świętymi jak to czynią kościoły zależne od Rzymu, utrzymuje się jedynie z dobrowolnego opodatkowania się swych członków, nie ściąga za śluby, chrzty i pogrzeby wygórowanych sum, czem się też różni zasadniczo od kościoła rzymsko-katolickiego.

Zebranych było około 350 osób; nastrój wśród większości przychyl-
ny.

Dnia tegoż wieczorem o godz. 19-ej odbyło się zebranie zwolenników kościoła narodowego podczas którego przeprowadzono wybór Rady Opiekunczej i dokonano zapisu na członków tego kościoła.

Powiat Białostocki:

Dnia 12.b.m. w Białymstoku Raczek Stefan - członek Stowarzyszenia Badaczy Pisma Świętego wygłosił dwa odczyty, na których tłumaczył poszczególne ustępy z biblij. Obecnych na obu odczytach było około 60 osób.

Dnia 15.b.m. w Białymstoku Oberkiewicz Józef, członek Stowarzyszenia Badaczy Pisma Świętego, na dwu odczytach tłumaczył zebranym poszczególne ustępy z biblij. Obecnych na obu odczytach było około 40 osób.

Powiat Grodzieński :

Dnia 15.b.m. w Kamionce zostało zorganizowane Koło L.O.P.P.,
do którego zapisało się 30-tu członków. Do zarządu wybrano :
Kostrzewę Stefana - prezes, Sawickiego Franciszka - wiceprezes,
Próbę Bronisława - sekretarz i Łukasika Michała - skarbnik.

Następnie artysta Żak Lewi z Warszawy wygłosił okolicznościowe deklamacje. Przewodniczyk - nauczyciel miejscowej szkoły powstanej Holcman Mojżesz w Ostrowi. - Obecnym - około 200 osób. -

Powiat Grodzieński :

Dnia 12.b.m. odbyły się w Grodnie wybory do zarządu wyznaniowej gminy żydowskiej, w których społeczeństwo żydowskie gromadnie wzięło udział. Zgłoszono 12 list kandydatów przy przewadze grup umiarkowanych i religijno - narodowych, przyczem ugrupowania te otrzymały największą ilość głosów. Ponadto znaczny sukces otrzymała lista Bundu. -

Wynik wyborów jest następujący: lista Nr.10 - / ortodoksi / uzyskała trzy mandaty: Reznik Izak, Hindes Fajwel i Piński Samuel. Lista Nr.4 - Bundu - również otrzymała 3 mandaty: Lipnik Abram - lekarz, Jelin Benjamin - secer i Grodzieński Fiszler - krawiec. -

Lista Nr.5 - organizacja sjonistyczna - otrzymała 2 mandaty: Bass Noach i Rupp Lejma. -

Lista Nr.6 - bezpartyjna nacjonalistyczna - 2 mandaty: Marmur Joel - czapnik i Nachbi Abram - kupiec. -

Lista Nr.7 - / przedmieście / 2 mandaty - Fiszler Mordchel i Trop Fajwel - handlarze. -

Lista Nr.11 - " Skołódka " - 2 mandaty: Robinson Aron - rabin i Janowski Saloma - kupiec. -

Lista Nr.18 - rzemieślników 2 mandaty: Berenson Izrael i Trop Saloma - piekarz. -

Po jednym mandacie uzyskały listy: Nr.8 - właściciele nieruchomości / Margolis Judel /, Nr.12 - kupcy / Zdrzejewicz Zelik /, Nr.15 - Poalej-Sjon / Janowski Elja /, Nr.16 - drobni kupcy / Handelsman Szepsel /. Lista Nr.13 - demokratyczna nie otrzymała żadnego mandatu. Odbyte wybory do gmin wyznaniowych żydowskich w powiecie w dniu 5.b.m. przyniosły zwycięstwo ugrupowaniom umiarkowanym i religijnym. -

Zauważa się, że w Grodnie w okresie poprzedzającym wybory przeprowadzona była intensywna agitacja przez poszczególne listy, a przede wszystkim w sobotę dnia 11.b.m. odbył się cały szereg wie-

w górę i drugi do uciekającego. Duszyński został lekko - ranny.

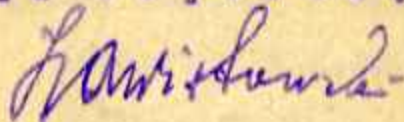
b/ Z a b ó j s t w o :

Powiat Białostocki:

Dnia 14.b.m. w Białymstoku przy ul. Mazowieckiej L.33. Stanisław Rozmyszowski i Józef Babień, mieszkańcy miasta Białego stoku, na tle nieporozumień rodzinnych wszczęli pomiędzy sobą bójkę, w której czasie Babień Józef zadał kilka ran nożem Rozmyszowskiemu w okolice brzucha i stawów. Rozmyszowskiego odwieziono do szpitala Św. Rocha w/m., gdzie po upływie 2-oh godzin zmarł. Zabójcę aresztowano.

Białystok, dnia 18 sierpnia 1928.r.

Z a W o j e w o d ę :

Z.I.

Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

przez Rząd kwestją zmiany Konstytucji.-

Zaznaczyć należy, że działacze Chrześcijańskiej Demokracji Stronnictwa Chłopskiego i Stronnictwa Narodowego podkreślają niedwuznacznie, że istnieje możliwość rychłego rozwiązania Sejmu wobec czego, w ich mniemaniu, aktualną jest konieczność przygotowywania mas do pozasejmowej kampanji przeciw rządowej w czasie trwania sesji jesiennej Sejmu i ścisłego wiązania tych przygotowań z akcją organizacyjną wzmiarkowanych Stronnictw. W tej płaszczyźnie ujmowane są prace organizacyjne Stronnictwa Chłopskiego w powiatach grodzieńskim, wołkowyskim i sokólskim oraz Stronnictwa Narodowego w powiecie żomżyńskim i sąsiednich. Zwłaszcza Stronnictwo Narodowe wykorzystuje wszystkie istniejące dlań możliwości do ugruntowania swych wpływów i osłabienia w sąsiednich powiatach Województwa groźnych dla niego wpływów P.S.L. "Wyzwolenie" i Stronnictwa Chłopskiego. W tym celu przy usilnej pomocy kleru prowadzi ono walkę na wsi ze Związkiem Strzeleckim, któremu przeciwstawia klerykalne Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej. Jednym z fragmentów tej walki był w ubiegłym tygodniu zlot organizacyj Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej okręgu żomżyńskiego w Ostróżce / dnia 19. b.m. /, odbyty przy udziale ks. biskupa Łukomskiego i licznie reprezentowanego duchowieństwa. Zamykając poczynione ostatnio spostrzeżenia odnośnie notowanych przejawów życia politycznego, Urząd Wojewódzki zaznacza, że po sążowie Stronnictwa Narodowego, Ch.D. i Stronnictwa Chłopskiego / Staniszkis, Urbański, Sawicki / motywują opozycyjne stanowiska swych Stronnictw względem Rządu zgubną rzekomo dla własności oraz drobnego kupiectwa i rzemiosł polityką podatkową Rządu. W tej materji na podkreślenie zasługuje oświadczenie b. posła Halki Antoniego /: Stronnictwo Chłopskie :/ na wiecu w powiecie ostrołęckim dnia 13 b.m., że Stronnictwa opozycyjne, utrudniając przemysłane i celowe prace Rządu, godzą w interesy Państwa:-

Życie polityczne i społeczne mniejszości narodowych w bardziej charakterystyczne wydarzenia nie obfitowało. Ludność żydowską absorbuje jeszcze sprawa konstytuujących się rządów gmin wyznaniowych oraz podnoszona przez organizacje sjonistyczne

tyka gospodarcza i podatkowa Rządu doprowadzić może Polskę do takiego stanu, w jakim znajdowała się Rosja w roku 1917. Na wniosek posła zgromadzeni na wiecu /około 350 osób/ uchwalili rezolucję, domagającą się, by nauka religji w szkołach była przedmiotem obowiązkowym i ażeby podatki obliczane były odrazu za cały rok w jednym naksze płatniczym, a płatne w dwóch ratach.-

c/ Stronnictwo Chłopskie.

Sekretariat powiatowy Stronnictwa Chłopskiego w Wołkowysku w dalszym ciągu prowadzi dość intensywną pracę organizacyjną w powiecie wołkowyskim. Kierownik sekretariatu Sosnowski Szymon i instruktor powiatowy Świsłun Konstanty w dniach od 13 do 17 bm. zwołali zebrania organizacyjne kół lokalnych Stronnictwa we wsiach Lidziany, Bojary, Krzemienica Kościelna i Bajkiewicze, gminy Porozów, powiatu wołkowyskiego. Tylko we wsi Bojary powstało koło /25 członków; zarząd - Władysław Piasiecki - prezes, Wincenty Piesiecki - skarbnik i Bożbot Karol - sekretarz/, natomiast w pozostałych wsiach zgromadzeni na zebraniach odmówili należenia do Stronnictwa Chłopskiego.-

Sekretariat Okręgowy Stronnictwa Chłopskiego w Grodnie, dążąc do ugruntowania wpływów Stronnictwa w powiecie grodzieńskim, zorganizował na tutaj szereg wieców z udziałem posłów.-

Dnia 26 bm. odbył się na wiecu Stronnictwa w Indurze przybyli mają posłowie Dsiduch Jan, Karwan Józef i Sawicki Adolf.-

Powiat Sokółski

Dnia 15 bm. w Starej Rozedrance powiatu sokólskiego

Wiec posła
Sawickiego
w Rozedrance-
Starej.

go odbył się wiec sprawozdawczy posła Sawickiego Adolfa, który w przemówieniu swem, jak zwykle wybitnie opozycyjnym i demagogicznym, podkreślał rzekom prześladowania go przez władze administracyjne w okresie wyborów do Sejmu i Senatu

Dnia 25 sierpnia 1928 r

IV. Polskie związki i stowarzyszenia społeczne

Zjazd organizacji przysposobienia wojskowego w os. Sztabin, pow. augustowskiego.

Dnia 15 bm. w osadzie Sztabin, powiatu augustowskiego odbył się zjazd organizacji przysposobienia wojskowego, na który przybyło około 70 delegatów oddziałów Związku Strzeleckiego z gmin Sztabin i Dębowa. Na zjeździe przemawiał komendant oddziału Związku Strzeleckiego w Sztabinie, poseł Łazarski. M.in. podniósł on znaczenie organizacji przysposobienia wojskowego jako jednego z ważnych elementów siły obronnej Państwa.

Powstanie kółka rolniczego we wsi Kozielany, pow. sokólskiego.

Dnia 14 bm. we wsi Kozielany powiatu sokólskiego z inicjatywy Emila Sitko, Klemensa Błażko, Jana Szubrdy, Wiktora Górskiego i innych, politycznie niezangażowanych, powstało lokalne Kółko Rolnicze.

Powstanie straży pożarnej we wsi Stara-Kamienna, pow. sokólskiego.

Dnia 12 bm. we wsi Stara-Kamienna, powiatu sokólskiego powstała straż pożarna, której założycielami są Michał Łowczak, Jak Gromowicz i Adolf Grynczel, politycznie niezangażowani.

Zlot okręgu łomżyńskiego Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej w Ostrołęce.

Dnia 19 bm. w Ostrołęce odbył się zlot organizacji Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej z okręgu łomżyńskiego przy udziale ks. biskupa Łukomskiego. Uczestnicy zlotu /około tysiąc osób, młodzieży obojga płci/ odbyli defiladę przed ks. biskupem Łukomskim, prowadzoną przez viceprezesa zarządu Okręgowego Stow. Mł. Pol. w Łomży, pisarza hipotecznego w Ostrołęce - Jana Radgowskiego, wybitnego działacza Stronnictwa Narodowego, poczem odbyła się akademja, na której wygłosił

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI

Nr. BP. 2280/28.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe N. 34.

Dnia 25 sierpnia 1928 r.

V. Sekty religijne.

Stow. Badaczy Pisma
Św. - odczyt w Białymstoku.-

Dnia 19 bm. w Białymstoku staraniem Stowarzyszenia Badaczy Pisma Świętego działacz tegoż Stowarzyszenia Raczek Stefan wygłosił odczyt. poświęcony rozpatrywaniu poszczególnych ustępów Pisma Św. - Obecnych na odczycie było około 30 osób.-

Organizacja sjo-
nistyczna w Ostro-
łęce - odczyt

Dnia 14 bm. organizacja Poalej-Sjon /prawy/ w Ostrołęce urządziła także odczyt n.t. "Robotnicy w Palestynie i ich przeciwnicy", wygłoszony przez Rytowa z Warszawy, który atakował Poalej-Sjon, Lewicę, Bund i radykalne organizacje żydowskie, które zwalczają sjo-nistyczną ideę odbudowy państwa żydowskiego w Palestynie.-

Dochód z odczytu przeznaczony został na zakupie-nie książek dla biblioteki miejscowej organizacji sjo-nistycznej. Obecnych na odczycie - około 100 osób.-

Nielegalne zebra-
nie "Heholuc-
Pionier" w Dąbro-
wie, pow. bielskie-
go.-

Dnia 18 bm. w tartaku Dąbrowa, gminy Radziwiłłów-ka, powiatu bielskiego odbyło się zebranie młodzieży żydowskiej /w liczbie około 90 osób, w tym do 60% człon-ków organizacji "Heholuc Pionier"/ bez uprzedniego po-wiadomienia władz administracyjnych. Zebranie zwołane zostało przez Akiwę Goldsztejna przybyłego z Palesty-ny i obecnie zamieszkałego w Warszawie.-

Następnego dnia /t.j. 19 VIII / ponownie zwołane zostało także zebranie, lecz organa bezpieczeństwa publicznego do odbycia się zebrania nie dopuściły wo-bee niepowiadomienia właściwych władz przez jego orga-nizatorów. Jak wyjaśnił Eljasz Bergłowski, członek "Heholuc-Pionier", robotnik tartaku, zebrania były po-święcone kwestji emigracji członków organizacji "Heho-luc-Pionier" do Palestyny.-

Odczyty bundowa
Berkowicza w Kryn-
kach pow. grodzień-
skiego.-

W dniach 17 i 18 bm. dr. Berkowicz Samuel/bundo-wiec/, zamieszkały w Warszawie przy ul. Selańskiej Nr. 71 m.5, wygłosił dwa odczyty w m. Krynkach /odczyty organizował miejscowy Oddział Związku Zawodowego Robot-ników Przemysłu Skórszanego/. Prelegent omówił stosunki ekonomiczne powojenne, zarówno w Polsce, jak i w innych krajach europejskich, przyoznaczając specjalny nacisk kładł na położenie gospodarcze robotników żydowskich, których

WOJEWODA BIAŁOSTOKI.

Nr.BP. 2230/23.T.

Dnia 25.sierpnia 1923-r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.34.

VII. Ruch wywrotowy.

a/ Przejawy działalności organizacji wywrotowych.

Komunistyczna Partja Polski.

Działalność KPP.
w Broku, pow.
Ostrowskiego.

Dostrzeżono, że b. członkowie rozwiązanego za udowodnioną działalność antypaństwową oddziału Stowarzyszenia Wolnomyslicieli Polskich w Broku, pow.Ostrowskiego, poszlakowani o należenie do K.P.P.odbywają często konspiracyjne zebrania poza miastem i kolportują między sobą następujące wydawnictwa: czasopismo "Myśl", organ Stowarzyszenia Wolnomyslicieli Polskich oraz broszury - "Historja materializmu" Bucharina i "O skutecznem myśleniu" Samuela Bala. Najczynniejszym z pośród nich są Klejman Berek, Lichtenstejn Dwojra, Grynberg Estera i Citla.

Kolportaż czasopisma "Walka"

W drodze wywiadów ustalono, że Perel / pseudonim / z Czyżewa nałożyła zamieszkałemu w Zarębach Kościelnych Boledrowi Mendlowi, wydawanemu w języku polskim w Paryżu i pozbawionemu prawa debitu pocztowego w Polsce czasopismo "Walka"...

Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Akcja demonstracyjna
KPZB w związku ze
Zjazdem Legionistów
w Wilnie.
w powiecie grodzień-
skim.

W okresie sprawozdawczym na terenie powiatu grodzieńskiego ujawniono następujące przejawy akcji demonstracyjnej organizacji komunistycznych w Związku ze Zjazdem Legionistów w Wilnie.

W nocy z dnia 14 na 15 sierpnia rb. na drodze obok cementarza rzym.-katolickiego koło m. Łunny rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odezw komunistycznych w języku rosyjskim, różnych edycji, gotowanych w poprzednich sprawozda-

braniu tem byli obecni członkowie K.P.Z.B. z gminy kaszańskiej.

Vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.33 /strona 10-11 /

Informacje, doty-
czące OKKPZB.
Białystok.

W poprzednim sprawozdaniu wspomniano, że na odbytem dniu 27 lipca br. w Białymstoku posiedzeniu sekretarzy komórek partyjnych w Związkach Zawodowych na skutek "grypsu" pisanego do KOKPP. w Warszawie przez osadzonych w więzieniu białostockim członków obsady OKKPZB. Białystok, zdecydowano powstrzymać się w Białymstoku od wszelkich wystąpień demonstracyjnych w związku ze Zjazdem Legionistów w Wilnie. Gryps ten, przetłumaczony przez Oddział II. Sztabu Generalnego brzmi :

" Nał udało się dostać od Segaka raport o pracy OK. za czas jego działalności, a także zdanie każdego o zasypaniu się Segaka. OK. skonstruowane 10.VI. z towarzysza: Segaka, Mojszeaka, Pejsachowicz, Wierki, Grodzieńskiej, ~~Smaka~~ Suda. W krótkim czasie zdążyli ustanowić i zorganizować pracę w podrejonach: w Zabłudowie, Brzostowicy, Siemiatyczach, Brańsku i Olszance. Kierować strajkiem włókienniczym, przystąpić do organizacji spożywców chrześcijan, a także kobiet i młodocianych. Zaprowadzić ostrą konspirację i dyscyplinę. Praca w jacejkach i Komitetach poszła normalnie i produkcyjnie. Przyczyna wyspy - prowokacja. Mojszeak: praca w organizacji zaprowadzona była wprowo. Wszystko wiadomo szpiclom. Niektóre fakty mnie przyszło potwierdzić. Waypa - prowokacja, Grodzieńska: prowokacja wszystko co mówiono i przerobiono w Komitecie wiadomo szpiclom. Wierka, Marjasza i Awrejmeak przekonani o prowokacji. Ządają śledzenia za Zeńką i Rachlą. Wszyscy wyłączając Mojszeaka przeczyli wszystkiemu. Protokołu nie podpisali. Radzą zaprzestać pracę. Oryginał odesłać do OK. z polecenia towarzyszy partyjnych. /-/ Podpis nieczytelny. 25.VII.23 r. - "

Gryps powyższy potwierdza prawdziwość dotychczasowych informacji co do składu OK.KPZB. / Vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.31, 32 i 33 /..

Praca nad urządzeniem dnia młodzieży w dniu 2 września
b.r. trwa.

Rejonowy Komitet
KPZB. w Jasionówce.

Według otrzymanych ostatnio informacji w Jasionówce powiatu białostockiego istnieje Rejonowy Komitet KPZB. złożony z 4-ech członków. Sekretarzem Komitetu jest nauczyciel żydowskiej szkoły w Jasionówce a jego pomocnikiem osobnik imieniem "Osser". Organizacja komunistyczna w Jasionówce liczy 21 czynnych członków. W dniu 16 b.m. w mieszkaniu wspomnianego nauczyciela odbyło się posiedzenie Komitetu przy udziale wszystkich jego członków oraz trzech przedstawicieli z Białegostoku którzy przywieźli ze sobą komunistyczną literaturę na Dzień Młodzieży Komunistycznej dnia 2. IX b.r. Delegaci udzielali zebranych dyrektyw i pouczali ich, jak należy przygotowywać obchód dnia. Cykularz o prowadzeniu kampanji Międzynarodowego Dnia Młodzieży został na tem posiedzeniu odczytany.

Pracz Józef -
przekazanie władzom sądowym.

2. trzymany w lipcu br. w Białymstoku, Pracz Józef, a następnie przesłany do innych Komend P.P. w celu stwierdzenia jego działalności na adnośnych terenach, w dniu 16 b.m. został przekazany ponownie Wydziałowi Śledczemu w Białymstoku przez Komendę P.B. w Bielsku Podl. Wymieniony w czasie badania przyznał się, że był w Białymstoku delegatem KO. KPZB. i, że specjalnem jego zadaniem było organizowanie komórek partyjnych w Związach Zawodowych. W czasie czerwcowego strajku włóknarzy białostockich Pracz kierował akcją strajkową z ramienia partji. W dniu 17 b.m. Pracz został przekazany z materiałami oskarżenia do dyspozycji Prokuratora przy Sądzie Okręgowym w Białymstoku.

P. P. S. Lewica

Powiat Komżyński:

Organizacja P. P. S. Lewicy w Komży. przeżywająca kryzys wewnętrzny, ogranicza się w swej działalności do kolpor-

przedstawiciele z os. Milejczyce z komunistą Anszalem Segalem.

Z Siemiatycz wycieczka przybyła pod kierownictwem Pejsacha Szwe, podejrzanego o komunizm i postawionego w stan oskarżenia z art. 29 K.K. Po meczu piłki nożnej odśpiewano pieśń "Die Szwe" Anskiego - Rappaporta i inne pieśni robotnicze; na czas śpiewania tych pieśni uczestnicy wycieczki odkryli głowy.-

Na zakończenie wycieczki wygłosili krótkie przemówienia okolicznościowe Anszel Segal z Milejczyc Iosek Rubinsztejn z Bociak i Chaim Bogacki z Bielska. Nadmienić należy, że wycieczka z Brańska przybyła pod kierownictwem Chaima Bogackiego podejrzanego o działalność komunistyczną.-

Nielegalne zebranie młodzieży żydowskiej w Dubnie, pow. Bielskiego.

Ponieważ organa bezpieczeństwa publicznego otrzymały informacje, że we wsi Dubno ma się odbyć nielegalne zebranie młodzieży żydowskiej z udziałem komunistów, po stwierdzeniu obecności osób podejrzanych o komunizm na tem zebraniu i ustaleniu faktu odśpiewania zakazanej pieśni "Die Szwe", organa te dokonały rewizji osobistej u osób poszlakowanych o komunizm i biorących udział w wycieczce, oraz znajdujących się w lokalu Oddziału Kultur-Ligi w Bockach. W czasie rewizji zakwestjonowano różnego rodzaju notatki i adresy, pisane w żargonie.-

c/ Wyroki sądowe w sprawach komunistycznych.

Szuster Benjamin i inni - wyrok.

Dnia 20.b.m. Sąd Okręgowy w Białymstoku rozpoznawał sprawę Szustera Benjamina, Suraskiej Rywki, Szachnowicz Cyrli i Kanciuł Bejli, oskarżonych z art. 102 część I.K.K.- Wymienieni zostali aresztowani dnia 4.listopada ub.r.za udział w manifestacji komunistycznej w Białymstoku /obchód dnia młodzieży komunistycznej /.- Szuster Benjamin skazany został na 6 lat c.w. z zaliczeniem aresztu prewencyjnego, zaś Suraska Rywka na 4 lata c.w. Po zastosowaniu amnestji Sąd obniżył jej karę do 2-ech lat więzienia. Szachnowicz

Dnia 25 sierpnia 1928 r.

VIII. Ruch zawodowy

Kryzys w zakł.
przemysłu drzewnego
w Płocicznie, pow.
suwalskiego.-

W prywatnych zakładach przemysłu drzewnego w Płocicznie około Suwałk, zatrudniających normalnie ponad 250 robotników, pracuje obecnie tylko 70 robotników, w tem 26 ukraińców i 28 rolników ze wsi.-

Dnia 11 bm. kilkanaście zredukowanych robotnie wspomnianych zakładów usiłowało niedopuszczyć do pracy robotników ze wsi; robotnicy ze powstrzymały się od czynnego wystąpienia na skutek interwencji obecnego na miejscu inspektora pracy.-

Bezrobocie w pow.
augustowskim.

W powiecie augustowskim bez pracy pozostaje 26 robotników. W najbliższych dniach w zakładach przemysłu drzewnego w Lipowie około Augustowa zredukowanych zostanie kilkunastu robotników.-

Rada Gyd. Zw. Zaw.
w Łomży - działal-
ność.-

Rada Gydowskich Związków Zawodowych w Łomży zdąża nadal konsekwentnie do skonsolidowania na gruncie walki ekonomicznej wszystkich robotników żydowskich w Łomży i powiecie.-

Bezrobocie w Łomży.

Bez pracy w Łomży pozostaje 13 robotników, z których 3 pobiera zasiłki rządowe.-

Zw. Zaw. Rob. Szew-
kich w Orli, pow.
bielskiego.-

Dnia 15 bm. w osadzie Orla, powiatu bielskiego odbyło się zebranie organizacyjne Związku zawodowego robotników szewskich pod przewodnictwem Aleksandra Stalewskiego i przy udziale 14 osób. Inicjatorem związku jest Izaak Lejzer, poszukiwany o działalność antypaństwową.-

Bezrobocie w powie-
cie grodzieńskim

W dniu 23 bm. w Grodnie i powiecie było 455 bez-
robotnych /dnia 16 bm. - 448 bezrobotnych, w tem
robotników przemysłu metalurgicznego - 20, budo-
wanego - 2, spożywczego - 155, robotników rolnych -
1, wykwalifikowanych - 39, niewykwalifikowanych -
194 i pracowników umysłowych - 42. Zasiłki ustawo-
we pobiera 48 osób.-

Chrześcijańskie
Zw. Zaw. Kresowe -
działalność.-

Dnia 15 bm. w Grodnie odbyła się konferencja przed-
stawicieli Chrześcijańskich Związków Zawodowych
Kresowych z udziałem delegatów z Białegostoku, Su-
wałk i Augustowa.-

Po omówieniu spraw organizacyjnych uchwalono
zwołać walny Zjazd delegatów Związku do Białegosto-
ku w połowie września r. b. Następnie upoważniono
Muhlerada do utworzenia w najbliższym czasie oddzia-
łów Chrześcijańskiego Uniwersytetu Robotniczego w
Suwałkach i Augustowie oraz uchwalono powołać do
życia Sekretarjat Powiatowe Chrześcijańskich Zw.
Zawodowych Kresowych w Suwałkach i Augustowie.-

--+++++

Dnia 25 sierpnia 1928 r.

X. Stan bezpieczeństwa publicznego.

Stan bezpieczeństwa publicznego we wszystkich powiatach Województwa Białostockiego przedstawiać się w ub. tygodniu pomyślnie. - Bardziej charakterystycznych zmian cech bezpieczeństwa nie zauważono. -

Wystąpienie
ludności prze-
ciwko komisa-
rzowi ziemskie-
mu.

Dnia 21.b.m. we wsi Ruda gminy Krypno, powiatu białostockiego w czasie wydzielania kolonij mieszkańcom tejże wsi przez Komisarza ziemskiego - niezadowolony z obrotu rzeczy Zmiejko Jan począł domagać się od urzędującego komisarza przydzielenia mu kolonji, przypadającej innemu gospodarzowi, czem dał powód do wystąpienia innych niezadowolonych przeciwko Komisarzowi ziemskiemu, który zmuszony był przerwać swe czynności. Zmiejkę zatrzymano i przekazano do dyspozycji władz sądowych. -

Czynny opór
w stosunku do
policji.

Dnia 19.b.m. w Suwałkach Antoni Puch z ~~Bukowa~~ Kukowa doprowadzany w stanie nietrzeźwym do aresztu, stawiał czynny opór szeregowemu P.P. Piwarskiemu, przyczem porwał mu mundur.

Użycie broni
przez szeregowego
P.P.

Dnia 19.b.m. w czasie odbywającego się odpustu prawosławnego w Wołpie, powiatu grodzieńskiego wynikła awantura pomiędzy młodzieżą ze wsi Danikowicze, a młodzieżą ze wsi Bukawy i Kucioze, gm. Łunna. Znajdujący się na miejscu zajścia poster. Zdanowicz Józef, i usiłujący zlikwidować awanturę zauważył w ręku mieszkańca wsi Danikowicze Czudziwicza Włodzimierza rewolwer, który chociaż mu odebrał, a samego Czudziwicza doprowadził do posterunku P.P. Zamiar ten udaremnił koleś Czudziwicza, który korzystając z zamieszania, zbiegł. Gdy na pomoc poster. Zdanowiczowi przybył st. post. Byk Henryk, awanturnicy obrzucili szeregowych P.P. kamieniami, krzycząc "hurra"! Wówczas st. post. Byk użył w obronie własnej broni, strzelając 2-krotnie z rewolweru w górę, w następstwie czego awanturnicy rozbie-

Dnia 25 sierpnia 1928 r.

XI. Sprawy graniczne.

Informacje z przy-
granicza pow. su-
walskiego.-

Organa służby bezpieczeństwa powiatu suwalskiego
uzyskały informacje, że w związku ze Zjazdem Legionistów
w Wilnie - władze litewskie zmobilizowały i uzbroiły
wszystkich szaulisów w przygraniczu polsko - litewskim
a następnie dyslokowały poza linię straży granicznej.-

Przejazd dyploma-
tów przez grani-
cę w Wincencie.

Dnia 20 bm. przez punkt graniczny w Wincencie, po-
wiatu kolneńskiego, przejechali w drodze powrotnej z
Estonji do Warszawy dyplomaci estońskiej Jakobsen Ludwik
i Strandman Otto.-

Informacje z przy-
granicza pow. kol-
neńskiego.-

Według informacyj, uzyskanych przez organa służ-
by bezpieczeństwa powiatu kolneńskiego, sporowa orga-
nizacje niemieckie w strefie przygranicznej czynią
w lipcu nowe karabiny /kaliber 9.35/, a obecnie odby-
wają ostro strzelania na nowowybudowanych strzelnicach
w miejscowościach Wędołek i Biała /naprzeciw powiatu
kolneńskiego/. Ze wspomnianych informacyj wynika dalej,
że organizacje niemieckie w przygraniczu polskim/na
terytorjum Niemiec/ prowadzą wśród ludności propagandę
konieczności militarnego odwetu Niemiec przeciwko Pol-
sce.-

Najbardziej intensywną propagandę w tej płaszc-
czyźnie prowadzi ostatnio organizacja Landesheimats-
Ferein in Ostpreussen, która w lipcu i sierpniu zwoła-
ła kilka sebrań patriotycznych, na których pouczano
ludność o konieczności wojny między Niemcami a Polską
i zachęcano ją do pilnego uczestniczenia w ćwiczeniach
pruskich organizacji sportowych.-

Dnia 25 sierpnia 1928 r.

XIII. V a r i a.

Wycieczka z siedleckiego w powiecie kolneńskim.-

W dniach 19 i 20 bm. bawiła w powiecie kolneńskim wycieczka z powiatu siedleckiego /Woj. Lubelskie/, która zapoznawała się z prowadzonymi tutaj robotami meljoracyjnymi i stanem prac około uregulowania rzeki Szukwy.-

Uczestnicy wycieczki ponadto /40 osób, w tem kilku delegatów sejmiku siedleckiego/ zapoznali się z placówkami miejscowego przemysłu ludowego oraz zwiedzili doświadczalną stację rolniczą i ognisko kultury rolnej w Małym Płocku.-

Wydarzenie w czasie poświęcenia pomnika "Nieznanego Bohiera" w Bargłowie, pow. augustowskiego.

Dnia 15 bm. w Bargłowie, powiatu augustowskiego odbyło się poświęcenie pomnika "Nieznanego Bohiera" przez ks. biskupa Łukomskiego, który wygłosił także przemówienie o Polsce Odrodzonej. W czasie trwania związanej z poświęceniem pomnika uroczystości, w której brało udział około dwóch tysięcy osób, wśród zgromadzonego tłumu powstała panika, wywołana turkotem przejeżdżającego auta i rzucanym okrzykiem "turki nadjechali i bomby rzucają". wskutek czego tłum w popłochu rzucił się ze sztandarami i chorągiewkami do ucieczki w kierunku przeciwnym od samochodu, łamiąc ogrodzenia wokół pomnika.-

Panika trwała kilka minut; w czasie trwania jej lekkie obrażenia ciała odniosły dwie osoby.-

Województwa Białostockiego grupa, złożona z członków kółek rolniczych i Zw. Młodzieży Wiejskiej /około 600 osób/, zabierając ze sobą wieniec dożynkowy i podarunki dla Pana Prezydenta /baryłki miodu lipcowego, kilimy oraz buhaja rasy czerwonej polskiej/. Z grupa ta wyjechała delegacja ludności litewskiej /9 osób/ z powiatów grodzieńskiego i suwalskiego, która złożyła na oddzielnie wieniec dożynkowy. - Na miejscu projektowane było również wygłoszenie przez jednego z członków delegacji przemówienia hołdowniczego w języku litewskim w imieniu ludności litewskiej, zamieszkającej na terenie Województwa Białostockiego.-

Białystok, dnia 15 sierpnia 1928 roku.-

ZA WOJEWODZĄ

Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

niesienia produkcji gospodarstw rolnych, wiążące się ściśle, według emuncjacji tych stronnictw z kwestją naprawy bilansu handlowego Polski...

Z poszczególnych przejawów działalności obu wymienionych stronnictw na uwagę zasługują... więc Stronnictwa Chłopskie dnia 26.ub.m. w Troszynie, powiatu ostrołęckiego, na którym b. poseł Hałko niedwuznacznie oświadczył, że Stronnictwo Chłopskie zamierza zorganizować w Warszawie w październiku demonstrację przeciwko Rządowi / prawdopodobnie Zjazd włościański / i poczynania Ch.D. na gruncie ruchu zawodowego w powiatach białostockim i szczuczyńskim, omówione szczegółowo na i-nnem miejscu sprawozdania. W przeciwieństwie do Stronnictwa prawicowych-P.P.S. w Województwie Białostockiem od szeregu tygodni zaprzestała wszelkiej działalności zewnętrznej...

Podległe Urzędowi Wojewódzkiemu organa służby bezpieczeństwa sygnalizują o różnego rodzaju spostrzeżeniach, dotyczących życia wewnętrznego P.P.S. i związanych przyczynowo z jej przygotowaniem do kongresu. Informacje te są o tyle sąrewalacyjne, że podkreślają tworzenie się w organizacjach P.P.S. frakcyj kierunkowych... radykalnej, zbliżonej ideowo do P.P.S. Lewicy i umiarkowanej grawitującej do obozu prorządowego. Ze względu na niemożliwość sprawdzenia wiarygodności tych informacji, Urząd Wojewódzki powstrzymuje się od ich oceny i podaje jedynie w punkcie trzecim sprawozdania w dosłownym brzmieniu doniesienia Starosty w Bielsku - Podlaskim, zaznaczając, że pokrywają się one częściowo z informacjami, uzyskanymi przez Urząd Wojewódzki od białostockich organizacji Bundu i P.P.S.

Ruch zawodowy w ub. tygodniu wyczerpywał niemal całkowicie przygotowania organizacji rzemieślniczych do wyborów do Izby Rzemieślniczej, które, jeżeli chodzi o teren Województwa Białostockiego, dla organizacji polskich nie zapowiadają się pomyślnie - i podkreślone wyżej posunięcia Ch.D., zmierzające do odbudowy silnych w swoim czasie, szczególnie w białostockim okręgu przemysłowym, chrześcijańskich związków zawodowych. W ruchu narodowościowym uzewnętrżniła się reakcja "Bundu" w powiecie ostrowskim w odniesieniu do silnie podrywających

Dnia 1. września 1928 r.

II. Przegląd prasy.
-----a/ prasa polska:

Wychodzący od dnia 15 ub.m. w Białymstoku dziennik "Express Wieczorny" jako pismo popołudniowe dnia 24 ub.m. przestał istnieć pod tą nazwą, natomiast od dnia 29 ub.m. ukazuje się regularnie pod nazwą "Express Białostockiego" jako pismo poranne, drukowane i redagowane całkowicie na miejscu. W składzie redakcyjnym zmian nie zaznaczy. Dotychczas nie uzewnętrzniło ono swego kierunku politycznego, którego zresztą nie posiada, bowiem wydawane jest i redagowane przez ludzi, którzy pracę dziennikarską uważają nie za służbę publiczną, a jedynie za odskocznik do własnych interesów.-

Łomżyńskie "Świecie i Praca" /tygodnik, organ Stronnictwa Narodowego i półoficjalny - Łomżyńskiej Kurji biskupiej/ w numerze z dnia 26 ub.m. /35/ zamieszcza artykuł Karola Wierczaka p.t. "Nowa zagadka". Autor artykułu, przytoczwszy dosłownie treść depechy, wysłanej do Pana Prezydenta Rzplitej przez prezydium Zjazdu Legionistów w Wilnie, dowodzi, że z treści jej wynikać powinno, iż Rząd w porozumieniu z Panem Prezydentem opracuje projekt ustawy Konstytucyjnej, którą wniesie w październiku do Sejmu, a dalej stwierdza, że opinia publiczna słyszy od szeregu ^{tygodni} o naradach BBWR z Rządem nad zmianą Konstytucji, natomiast nie słyszy nic o pracach Rządu w tej kwestji. - Według przekonania autora artykułu, trudno uwierzyć w to, aby projekt jakiegokolwiek stronnictwa miał uzyskać urzędowe poparcie Głowy Państwa,

zamieszczona została deklaracja Związku Polskich Organizacji Rolniczych i Polskiego Związku Organizacji i Kółek Rolniczych, wyrażająca zasady i konieczność połączenia się instytucji społeczno-rolniczych, działających obecnie na jednym i tym samym terenie - w jedną instytucję oraz apel w tej sprawie do zrzeszeń, skupionych w Związkach, których prezesi /Kazimierz Fudakowski i Wiktor Przedpelski/ deklarację tę podpisali.-

W numerze 82 z dnia 26 ub.m. gdańskiego "Nowego Życia" /organ Ch.D., wychodzi dwa razy w tygodniu/ w art. "Nie tędy droga" posek Karol Wierczak po nakreśleniu i tendencyjnym oświeceniu poczynam Rządu /od roku 1926/ w dziedzinie polityki gospodarczej, nawiązując do wywiadu udzielonego przedstawicielowi "Epoki" przez Pana Premiera Bartla /"w każdym razie Konstytucja musi być zmieniona"/ podkreśla - "Oddanie władzy politycznej jednostce doprowadza przeważnie do rządów kliki, która myśli tylko o swoich korzyściach i dla utrzymania się przy rządach łamie prawo. Bez poszanowania prawa niemożliwość sprawiedliwości, budzi się bunt i gniew narodu, wprowadza się rewolucję, niszczy się państwo. Dlatego domagamy się, aby ci, którzy rządzą, nie zapewniali tylko, że Konstytucja musi być w Polsce zmieniona, ale ogłosili - w jakim kierunku".-

Dotychczasowy wydawca tyg. "Nowe Życie" ks.Kaczynski zrzekł się stanowiska wydawcy; zastąpił go dotychczasowy redaktor odpowiedzialny - ks.Ludwik Sawoniewski.

b/ prasa żydowska

Białostocki dziennik żargonowy "Dos Haje Leb", oficjalnie bezpartyjny, w rzeczywistości jednak reprezentujący kierunek posła Grünbauma, w ub. tygodniu zamieścił trzy zasługujące na uwagę artykuły:

Dnia 1. września 1928 r.

III. Polski ruch polityczny.
-----a/ Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem
-----Powiat Łomżyński

Poufne zebranie
w Zambrowie.-

Dnia 21. ub.m. w Zambrowie odbyło się poufne zebranie, zwołane przez pułkownika rezerwy Siemieńskiego z Warszawy, który występuje z ramienia Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem. Prelegent Siemieński scharakteryzował działalność obecnego Sejmu oraz jego opozycyjne stanowisko w stosunku do osoby i poczynań Marszałka Piłsudskiego, przy czem zaznaczył, że opozycja sejmowa ~~wynosi~~ szkodzi interesom Państwa w kraju i zagranicą. Następnie Siemieński mówił o ~~pełnoscach~~ panujących w kraju nastrojach społeczeństwa, nadmieniając, że w wypadku, gdyby Rząd nie znalazł poparcia w swej intensywnej pracy ze strony Sejmu, to Sejm zostanie rozwiązany, a natomiast będą przeprowadzone wybory delegatów, którzy utworzą zjazdy powiatowe i wojewódzkie, jako ciała zastępujące Sejm w celu załatwienia spraw gospodarczych wsi i miast. Na zebraniu było obecnych 22 sympatyków BBWR. -

b/ Stronnictwo Narodowe.

Powiat Augustowski:

Dnia 23 ub.m. w lokalu Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej w Augustowie przy zamkniętych drzwiach odbyło się zebranie członków Stronnictwa Narodowego, na którym dłuższy referat wygłosił poseł Staniszkis. Omawiając sytuację polityczną i gospodarczą w Polsce, poseł Staniszkis podkreślił, że wzrastający

nikt nie podjął się rozpoczęcia akcji organizacyjnej. W czasie zebrania poseł Staniszkis rozdawał zebrany ulotki p.t. "O naprawie ustroju" i "Naprawa, czy pogorszenie Konstytucji", wydane przez posła Karola Wierczaka, a zawierające wyjątki przemówień posłów Głębińskiego i Staniszkisa, wygłoszonych podczas dyskusji budżetowej w Sejmie dnia 20 czerwca br.-

c/ Chrześcijańska Demokracja.

Powiat Białostocki

Wice poseł Urban-
skiego w Zabłudowie.

Dnia 26 ub. m. na wiecu sprawozdawczym w Zabłudowie, powiatu białostockiego poseł Urbanowski Franciszek podkreślał z naciskiem, że Rząd dotychczas nie dla mas ludności pracującej nie uczynił i, że ani rolnictwo, ani przemysł z pożyczki amerykańskiej nie skorzystały. Zaznaczywszy, że wybory do Sejmu i Senatu odbywały się pod naciskiem Rządu i, że Rząd nie dotrzymał obietnic wyborczych, poseł oświadczył, iż rządowy projekt budżetu Państwa przewiduje znaczny fundusz dyskrejonalny dla P. Ministra Spraw Wewnętrznych, przeznaczony na akcję wyborczą, gdyby Sejm został rozwiązany i rozpisanie zostały nowe wybory. Wreszcie poseł stwierdził, że Sejm, ignorowany przez Rząd, pozytywną pracę dla Państwa zająć się nie może. Wieco zakończone zostało przyjęciem przez zebranych /około 800 osób/ następującej rezolucji w redakcji posła Urbanowskiego: "Zebrani na wiecu ... protestują przeciwko obecnemu systemowi podatkowemu i proszą, by system ten zmieniony został w ten sposób, aby podatki ściągane były dwa razy do roku i połączone wszystkie w jedną całość, a nie jak dotychczas płaci się podatki kilkanaście razy rocznie i, by nauczanie religii rzymsko-katolickiej w szkołach było bezwzględnie obowiązujące".-

W końcu dodać, że w Polsce gospodarka leśna jest źle prowadzona wskutek wadliwego zorganizowania administracji, czego wynikiem jest rabunkowe niszczenie drzewostanu w kraju bez korzyści dla Skarbu Państwa, a następnie, że naprawa i budowa dróg nie posuwa się naprzód, gdyż podatek drogowy pochłania prze-
ważnie utrzymanie personelu drogowego.-

Powiat Ostrołęcki

Wiece we wsi Troszyn Dnia 26 ub.m. we wsi Troszyn, powiatu ostrołęckiego odbył się wiec Stronnictwa Chłopskiego, na którym przemawiali byli poseł Hańko Antoni, prezes Komitetu Powiatowego Stronnictwa Chłopskiego w Ostrołęce i burmistrz m. Ostrołęki, Kazimierz Piotrowski i sekretarz wspomnianego Komitetu, Pszczółkowski Jan, którzy atakowali Rząd, kler katolicki i klasę urzędniczą. Hańko pomawiał Rząd o knowania wojenne, dążenie do ujarzżenia chłopów, wyposażanie w przywileje klas posiadających i przygotowywaniu zamachu na zdobywcze polityczne i społeczne klasy pracującej, oświadczając, że w październiku zorganizowane pod zielono-czerwonym sztandarem Stronnictwa Chłopskiego masy włościańskie winny zdemontować w Warszawie przeciwko ~~złoty~~ obcemu dla nich Sejmowi i łamiącemu zdobywcze demokracji Rządowi. Obecnych na wiecu było około 200 osób.-

4/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Bielski

Według poufnych informacji, uzyskanych ze źródła wiarygodnych, pos. Dubois Stanisław w czasie od dnia 14 do 16 .lipca br. przeprowadził rekonstrukcję lokalnych kół P.P.S. w Czeremchu, Białowieży, Hajnówce i prawdopodobnie w Bielsku Podlaskim w celu przygotowania ich do pracy konspiracyjnej, idącej po linii ^{z informatorów} P.P.S.Lewicy.- Relacja jednego stwierdza, że pos. Dubois należy do lewego odłamu P.P.S., uznającego ko-

W rozmowie z działaczami organizacji w Czeremsze /zaufanymi/ poseł Dubois miał oświadczyć, że ze względu na swą ideologję i taktykę odłam jego musi działać nielegalnie.-

Jaki jest w rzeczywistości stosunek posła Dubois do PPS Lewicy - źródła informacyjne nie podają, zaznaczyć jednak należy że w swoim czasie pos. Dubois występował zdecydowanie przeciw PPS Lewicy, zarzucając jej próżne gadulstwo i małe zainteresowanie się pożyteczną pracą dla klasy pracującej.-

Po przeprowadzeniu wywiadów stwierdzono, że kółka PPS w Białowieży i Hajnówce zaprzestały działalności zewnętrznej i, że wybitniejsi działacze tych kół oficjalnie wystąpiła z PPS, niezaprzastając jednakże prowadzenia konspiracyjnej akcji werbnkowej.-

Następnie zauważono, że OKWPPS Lewicy delegował na teren powiatu bielskiego 3-ech inspektorów, którzy w lipcu br. prowadzili agitację wśród robotników drzewnych w Białowieży.-

Wspomniany wyżej Augustyn Pułan, prezes kółka PPS w Czeremsze podejrzany jest o działalność wywrotową; pochodzi on z Łotwy, do Czeremchy przybył z Liły w roku 1926.-

Dnia 1. września 1928 r.

V. Sekty religijne.

Sekty religijne w powiecie grodzieńskim.

W powiecie grodzieńskim istnieją dwie sekty: baptystów, mająca swój dom modlitwy przy ul. Trzeciego Maja Nr. 8 w Grodnie i adwentystów, t.zw. sobotników, posiadająca dom modlitwy przy ul. Plac Teatralny Nr. 12 w Grodnie.-

Przywódcą baptystów jest Milniczuk, zaś przywódcą adwentystów Ferdynand Dziak. Wzajemny stosunek obu sekt jest naogół nieprzyjazny.-

Baptyści jako sekta starsza w powiecie licząc przeszło 60 członków w mieście i na wsi, zaś sekta adwentystów, znacznie młodsza, zale wie kilkunastu wyznawców.-

Stowarzyszenie Bada-
czy Pisma Św. w Białym-
stoku - odczyt.

Dnia 26 ub.m. działacz Stowarzyszenia Bada-
czy Pisma Św. Raczek Stefan wygłosił w Białym-
stoku odczyt religijny, poświęcony rozpatrywaniu poszczególnych ustępów Pisma Św.-

Chrzty baptystów
w powiecie biel-
skim.-

Dnia 26 ub.m. we wsi Zuki, gm. Kleszczole, powiatu bielskiego odbył się chrzest siedmiu osób, wstępujących do sekty baptystów. Chrstu dokonał przełożony Zboru Dziekuś Malej Łukasz z Brześcia n/B. Jeden z nowoochrzczonych Aleksy Nieczyporuk karany był 2-oh letniem więzieniem za należenie do K.P.Z.B. - Chrzest baptystów odbył się również we wsi Grabowcu, gm. Orla, powiatu bielskiego w dniu 28 ub.m.-

Jaworowska Gutka -
odczyt w Ostrowi.

Dnia 25.ub.m. w Ostrowi - Mazowieckiej w lokalu T-wa Kultur Ligi wygłosiła odczyt w języku żydowskim Jaworowska Gutka, zamieszkała w Białymstoku / ul. Sw. Rocha Nr.3/ na temat "Organizacja zawodowych związków robotników żydowskich". Prelegentka zaznajomiła zebranych z programem "Bandu", zaznaczając, że jest to jedyna Organizacja polityczna mająca na celu obronę interesów robotników żydowskich. Robotnicy żydowscy, zdaniem prelegentki, powinni walczyć o poprawę swego bytu w drodze legalnej i wstępować do legalnych Związków Zawodowych. W szczególności młodzież żydowska powinna przeciwstawić się wciąganiu jej do Związków politycznych, uprawiających działalność antypaństwową, zwłaszcza agitacji komunistów, którzy w dniu 1. maja wywołali na ulicach Warszawy walkę bratobójczą, hamując w ten sposób całe społeczeństwo żydowskie. W końcu wezwała młodzież robotniczą do zapisywania się w szeregi "Bandu". Obecnych było około 60 osób, którzy życzliwie się usłuchiwali do prelegentki.-

b/ Białorusini

F.S.B. w powiecie
grodzińskim.

Istniejące w powiecie grodzieńskim hurtki T-wa Sokoły Białoruskiej przeżywają kryzys wewnętrzny związany przyczynowo z upadkiem wpływów T-wa wśród ludności białoruskiej.-

[illegible]

Komunistyczna Partja Zachodniej Białorusi.

Odbudowa O.K.
KPZB., O.K.Z.M.
K.Z.B. i O.K.
MOPRu Białystok.

Aczkolwiek Komitety Centralne K.P.P. i K.P.ZB. ze względów, wyłuszczonych w poprzednim sprawozdaniu tygodniowym, zarządziły przerwanie na czas nieograniczony pracy organizacyj partyjnych w Białymstoku, niemniej jednakże nie zrezygnowały z organizowania w Białymstoku okręgowych instancji - partji Zetenkowej i Moprowskiej, - a przeciwnie postanowiły z uwagi na uprzemysłowienie Białegostoku przystąpić do szybkiego zrealizowania swych zamierzeń, dotyczących ~~mgx~~ organizacyj wspomnianych instancji. W tym celu dnia 26.ub.m.o godz. 18-ej wyznaczony przez KC.KPZB. na sekretarza O.K.KPZB. Białystok ps. "Bielski", który był już w czerncu b.r. sekretarzem tegoż O.K., powiadomił Iten Halpern i Sorę Rotszyld ps. "Marenholz Taube", że zostały one wyznaczone na członkinie do miejskiego Komitetu KPZB., którego sekretarzem został mianowany narazie nie znany bliżej Sadowski. -

Zreorganizowany O.K.K.P.Z.B. Białystok według dotychczasowych informacji składa się z następujących działaczy: ps. "Bielski" - sekretarz, ps. "Sosnowski" - delegat K.C.K.P.Z.B. b. członek czerwcowej obsady O.K.K.P.Z.B. Białystok - członek Komitetu, ps. "Jakub" ~~wel~~ "Kokos" - delegat KC.KPZB. -

W skład Komitetu miejskiego KPZB. w Białymstoku wchodzi: Sadowski, delegat z KC.KPZB. - sekretarz, Halpern Ita, b. członek tegoż Komitetu w poprzedniej obsadzie, Rotszyld Sora, znana już organom służby bezpieczeństwa, ps. "Bielski" - jako delegat O.K.K.P.Z.B., Mirer Estera, b. członkini prowizorium O.K.KPZB. zorganizowanego po aresztowaniu w lipcu ówczesnej obsady O.K. przedstawicielka OK.ZMK.ZB. Białystok, "Eszyk" b. członek MK.ZMK.ZB. i obecnie członek ZMK.ZB. i "Perelsztejn Nadzieja" - przedstawicielka białostockiego O.K.MOPRu. -

Obsadę białostockiego O.K.MOPRu stanowią: Perelsztejn Nadzieja - sekretarz, Ita ~~Halpern~~ Halpern - delegat MK.KPZB., ps. "Dżam" - Kuczyński - delegat P.P.S. Lewicy, Jabkoński Efraim - delegat Sekcji Młodocianych białostockiego oddziału Związku Zawodowego robotników przemysłu drzewnego i ps. "Monia", Gorfin-kiel Benjamin - delegat P6alej-Sjon Lewicy. -

z których jeden przemówił w żargonie do pracujących robotników, a inni rozrzucili odezwy. Odezwy te zostały natychmiast przez młodoციаных robotników pozbierane. -

Druga masówka odbyła się w odlewni żelaza Gotliba w Białymstoku. -

Organizacja
komunistyczna
w powiecie
bielskim.

Poczynione wstanie obserwacje wskazują na znaczną ruchliwość komunistów, zwolnionych ostatnio z więzienia, którzy weszli już do organizacji partyjnych i zajęli w nich stanowiska kierownicze. Praca w tych organizacjach na terenie pow. Bielskiego konkretnych form organizacyjnych nie przyjęła. Akcje organizacyjną KPZB. w powiecie bielskim sparaliżowały w ^{znacz-} ~~złym~~ stopniu przeprowadzone ostatnio likwidacje w Białymstoku.-

Zjednoczenie Lewicy Chłopskiej "Samopomoc".

Akcja instruktora
Falkowskiego w pow.
kolneńskim.

W ubiegłym tygodniu na teren powiatu Kolneńskiego przybył instruktor Centralnego Komitetu Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej "Samopomoc" Falkowski w celach organizacyjnych. W ciągu kilku dni zdołał on zorganizować z pośród członków N.P.Ch. w czasie legalnego jej istnienia Koła Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej Samopomoc we wsiach Zaborowo i Budy Stawiskie, gmin Stawiski, oraz kolportaż czasopisma "Samopomoc Chłopska" w miejscowościach powiatu kolneńskiego, opanowanych w swoim czasie wpływami b.N.P.Ch.-

Akoja Zjednocze-
nia Lew. Chłopskiej
"Samopomoc" w pow.
bielskim.

Centralny Komitet Zjednoczenia Lewicy Chłopskiej uczynił zabiegi organizacyjne w pow.bielskim.Kierownik Wydziału prasowego wspomnianego Komitetu,Józef Kubicz w liście do Ossrendy Stefana ze wsi Ogrodniki,gm.Siemiatycze /skazanego w r.1926 na karę trzech lat więzienia przez S.O.w Białymstoku za wymuszenie i zwolnionego z więzienia przedterminowo w roku bieżącym / zawiadomił go, że poseł Wójtowicz na projekt towany ^w ~~wiec w Siemiatyczach~~ dniu 19 ub:m. nie może przybyć z powodu choroby. W liście tym Kubicz zaleca tworzenie organizacji lokalnych stronnictwa w powiecie, pozyskiwania dla nich młodzieży wiejskiej, nadsyłanie informacji i korespondencji do Redakcji

Dnia 1.września 1928 r.

VIII. Ruch zawodowy.

Oddz.Zw.Zaw.Rob.
Przemysłu Odzieżo-
wego w Augustowie.

Dnia 23 ub.m. w Augustowie odbyło się organizacyjne zebranie lokalnego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego, do którego zarządu powołano - Augustynowicza Bronisława - prezes, Wróblewskiego - sekretarz i Suchockiego Jana - skarbnik. Oddział liczy 25 członków i podlega wpływom PPS.-

Nowopowstały oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego zamierza podjąć akcję w celu uzyskania dla pracowników krawieckich 30% podwyżki płac i zobowiązania pracodawców do przestrzegania postanowień ustawy o 8-mio godzinnym dniu pracy. Strajk zainteresowanych pracowników nie jest wykluczony.-

Zebranie Stow.Rze-
mieślników Chrześcijan
w Szczuczynie.-

Dnia 19 ub. m. w Szczuczynie odbyło się zebranie członków Stowarzyszenia Rzemieślników Chrześcijan pod przewodnictwem prezesa Zalea Stefana. Omawiano sprawy organizacyjne i zawodowe oraz dokonano wyboru do komisji przedwyborczej, której zadaniem będzie przygotowanie Stowarzyszenia do wyborów do Izby Rzemieślniczej, poczem uchwalono następującej treści rezolucję: "Stowarzyszenie... kategorycznie protestuje przeciw uchwałom Sejmu i Senatu w sprawie cofnięcia okólnika p. Ministra Bartla o nauce szkolnej religji katolickiej i uczestnictwie nauczycieli w praktykach religijnych. Mając na uwadze, że Konstytucja Polski w art.120 mówi, że w każdym zakładzie nau-

niu było 60 osób.-

Zebranie Zw.
Droźników
w Białymstoku.

Dnia 26 ub.m. w Białymstoku w lokalu Sekretariatu Chrz.Zw.Zaw. odbyło się zebranie Związku droźników szosowych z powiatu białostockiego pod przewodnictwem prezesa Prusińskiego Alojzego. Na zebraniu tem przemawiał również poseł Urbanowski Franciszek, który omawiał sprawę silniejszego zorganizowania się droźników drogowych i zrównania ich uposażenia z uposażeniem droźników kolejowych, a następnie zaznajomił zebranych z ustawą o przysługujących droźnikom urlopach wypoczynkowych. Obecnych - 37 osób.-

Zebranie członków sekcji piekarskiej w Białymstoku.

Dnia 30 ub.m. w Białymstoku odbyło się pod przewodnictwem Alperna Ioka zebranie członków sekcji piekarskiej przy Związku Rzemieślników Żydowskich, na którem omawiano sprawy - przestrzegania postanowień ustawy o 8-mio godzinnym dniu pracy i podwyżki płac. Sprawy te ponownie miały być omawiane na ogólnem zebraniu pracowników piekarskich Żydów i chrześcijan w dniu 31 ub.m.-

Zebranie Zw.
Rzemieślników
Chrześcijan
w Suwałkach.-

Dnia 26 ub.m. w Suwałkach odbyło się zebranie członków Związku Rzemieślników Chrześcijan "Jutrzenka" /Związek apolityczny, przestrzegający spraw zawodowych i stojący na gruncie stosunku rzeczowego względem Rządu/.-

Przemawiali - Sciskowski, blacharz, Jałowiecki, introligator, Szafranowski, szewc i inni, którzy zwracali uwagę zebranych /około 100 osób/ na małe zainteresowanie się ich sprawą rejestracji rzemieślników. W wyniku obrad wybrano delegację, składającą się z trzech osób, której polecono poinformować się u właściwych władz we wspomnianej sprawie.-

Bezrobocie w powie ..
cie białostockim.

Stan bezrobocia w Białymstoku i powiecie
według danych z dnia 30 ub.m. przedstawia się
następująco: bezrobotnych .. 2036/ dnia 23 ub.m. -
2085 bezrobotny h/, w tem robotników przemysłu
tytoniowego .. 36, włókienniczego .. 970, budowla-
nego - 80, metalurgicznego - 47, robotników roln-
nych - 3, wykwalifikowanych .. 408, niewykwalifi-
kowanych .. 343 i pracowników umysłowych .. 149.
Z zapomóg w tym dniu korzystało ustawowo 335 os.
i doraźnie 6 osób..

---+---+---+---+---+---+---+---+---+---

X. Stan bezpieczeństwa publicznego.

Specjalnie zasługujących na uwagę zmian cech bezpieczeństwa nie dostrzeżono.-

Urząd Wojewódzki zauważa, że jakkolwiek w ostatnim tygodniu zmniejszyła się liczba wypadków czynnych wystąpień przeciwko poszczególnym funkcjonariuszom P.P., to jednakże wypadki te będą stale miały miejsce, chociażby dlatego, że działacze stronnictw opozycyjnych na wiecach i zebraniach stale usposabiają ludność nieprzychylnie względem policji.-

Usiłowanie zabójstwa szer.
W.P. Czerniawskiego Mieczysław w Grodnie.

Dnia 21.ub.m. w Grodnie wystrzałem z rewolweru został ciężko ranny szeregowiec 3-go szwadronu taborów w Sokółce, Czerniawski Mieczysław, który do Grodna przyjechał w sprawach służbowych i bawił u swej rodziny zamieszkałej, przy ul. Horodniczańskiej Nr.7. W związku z tem został zatrzymany podejrzany o współudział zamachu na szereg. Czerniawskiego Micielica Julian, mieszk. miasta Grodna, którego po przeprowadzeniu pierwsiastkowych dochodzeń przekazano do dyspozycji Sędziego Śledczego I.Rewiru powiatu grodzieńskiego.-

Morderstwo pod Białymstokiem.

Dnia 31.ub.m. między godz.2-gą a 5-tą popełnione zostało przez niewykrytych dotychczas sprawców morderstwo woźnicy dorożki Nr.5. Krukowskiego Chaima, lat około 54, zam.w Białymstoku przy ul. Pieszkiej Nr.1.-

Jak wykazują ślady, wspomniana dorożka zboczyła z szosy, prowadzącej na Warszawę na drogę boczną, prowadzącą do kolonji Marozuk pod Białymstokiem.-

Według powierzchownych oględzin, dorożkarz otrzymał ranę głęboką w skroń i znaleziony został w pozycji leżącej głową do ziemi.-

Porzucony obok trupa dokument osobisty, kawałek gazety, oraz papier wskazują, że morderca kierował się chęcią rabunku.-

Dnia 1.września 1928 r.

II. Sprawy graniczne.

Stan bezpieczeństwa w przygraniczu niemieckim i litewskim zmianom nie uległ. Sądząc z ostatnio poczynionych spostrzeżeń, wzmocnienie czujności obsady straży granicznej na granicy polsko - niemieckiej spowodowało zmniejszenie się przemytnictwa. Przyczyniły się do tego niewątpliwie zarządzenia Urzędu Wojewódzkiego, zmierzające do jak najdalejszego zaostrzenia walki z przemytnictwem na terenie tych powiatów Województwa Białostockiego, przez które przebiegają trasy przewożenia przemyconych z zagranicy towarów do punktów docelowych.-

Zatrzymani za nielegalne przekroczenie granicy do Polski z Rosji.

W ubiegłym tygodniu w powiecie grodzieńskim zatrzymani zostali pod zarzutem nielegalnego przekroczenia granicy z Rosji do Polski Łuczak Aleksander, mieszkaniec wsi Misztuny, gm. Gudziowicze, pow.grodzieńskiego i Kiziewicz Jan, mieszkaniec Grodna. Obu po przeprowadzeniu dochodzeń skierowano do Sądu Pokoju w Grodnie.-

Nielegalne przekroczenie granicy do Polski z Litwy.

Dnia 23.ub.m. w Grodnie został zatrzymany Grynias Władysław, lat 36, mieszkaniec m.Kowna / Litwa Kowieńska /, który rzekomo w poszukiwaniu pracy przybył nielegalnie do Polski z Litwy. Gryniasa po uprzednim przeprowadzeniu szczegółowych dochodzeń i wykorzystaniu go przez Samodzielny Referat Informacyjny D.O.K.III. skierowano do Sądu Pokoju z wnioskiem o ukaranie za nielegalne przekroczenie granicy. Po odbyciu kary zostanie on wysiedlony do Litwy.-

Zatrzymanie przemytu w Rutce, pow. Suwalskiego.

Dnia 20.ub.m. posterunek P.P. w Rutce - Tartak, powiatu suwalskiego odebrał dwom mieszkańcom gminy Kałaryszki dwa blachany przemyconego z zagranicy spirytusu skażonego, ~~zixixixix~~ każdy o pojemności 15 litrów.-

WOJEWODA BIAŁOSTOCKI.

Nr. BP. 2336/28.T.

Dnia 1.września 1928.r.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr 35

XII. Szpiegostwo, dywersja.

Kozłowska Alberta-
zatrzymanie pod za-
rzutem szpiegostwa:

W powiecie grodzieńskim ub. tygodnia została za-
trzymana Kozłowska Alberta, mieszkanka Mosztalenisk
/ Litwa Kowieńska /, lat 30, poszlakowana ~~dwie~~ silni-
o pozostawanie na usługach wojskowego wywiadu litew-
skiego.-

Kozłowską przekazano Samodzielnemu Referatowi Informacyjnemu D.O.K.III.w Grodnie.-

[illegible]

UZUPERNIENIA.

Vide punkt VIII. sprawozdania. Dnia 30.ub.m. w Augustowie za-
strajkowało 25 pracowników krawieckich, którzy domagają się pod-
wyżki płac o 25 %, zniesienia pracy akordowej i przestrzegania
przez pracodawców 8-mio godzinnego dnia pracy. Strajkiem kieruje
Komitet strajkowy, złożony z 8 osób. Pracodawcy skłonni są przy-
znać podwyżkę, lecz tylko pracownikom akordowym.

[illegible]

XIII. V A R I A .

172

Epidemiczna choroba
świń w powiecie
ostrowskim.

W powiecie ostrowskim szerzy się w zastraszający sposób epidemiczna choroba świń, wobec czego na terenie całego powiatu zakazano są targi na przeciąg trzech miesięcy.-

Uroczystość w Brań-
szczyku w związku
ze sprowadzeniem
rodaków.

Dnia 20.ub.m. we wsi Brańszczyk, powiatu ostrowskiego - Jagodnik Józef, właściciel sklepu spożywczego, sprowadził rodaków. W związku z tem odbyła się uroczystość przy udziale około 200 osób. Podczas uroczystości odśpiewano po polsku i w żargonie " Nie rzucim ziemi, skąd nasz ród" i wznoszono okrzyki na cześć Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i Marszałka Piłsudskiego.-

Żądanie ludności
prawosławnej parafji
w Narojkach odprawa-
nia nabożeństw w ję-
zyku polskim.

Uzyskano informacje, że ludność prawosławna wsi Narojki, gminy tejże nazwy, powiatu bielskiego, domaga się od miejscowego proboszcza odprawiania nabożeństw w cerkwi w języku polskim, motywując swe żądanie tem, że nie posiada dostatecznej znajomości języka rosyjskiego, natomiast włada dobrze językiem polskim.-

Ponadto wyjaśnia ona, że na skutek jej prośb poprzedni proboszcz parafji prawosławnej w Narojkach, Pawłowski Michał / przeniesiony do parafji prawosławnej we wsi Czyże, gm. Pasynki, pow.bielskiego na miejsce duchownego prawosławnego Naumowa Leonida, przeniesionego do parafji w Narojkach / miał już wygłosić kazanie w języku polskim.-

Białystok, dnia 1 września 1928.r.

Za Wojewodę:

L. Wiśniewski

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.